

Міністерство освіти і
науки України

Національний
університет
фізичного
виховання і спорту
України

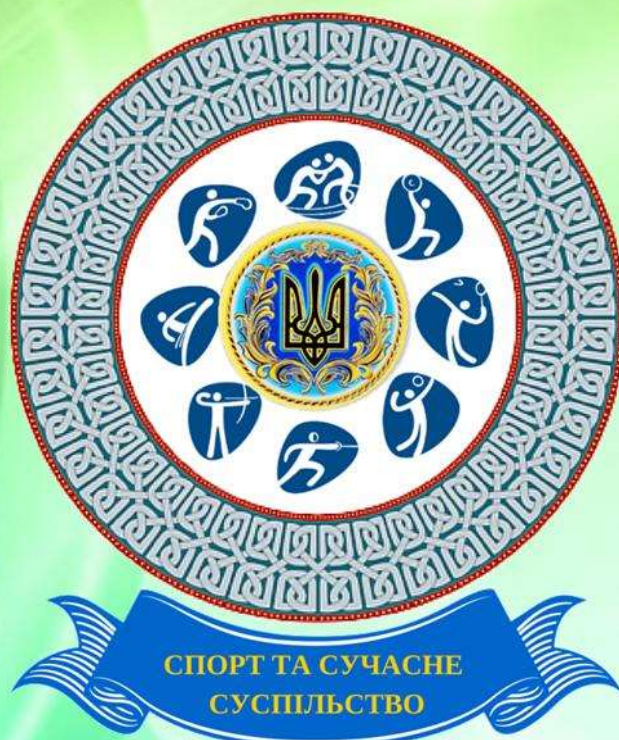

Спортивний
комітет України

Тренерський факультет
Кафедра професійного, неолімпійського та адаптивного спорту

Матеріали Загальноукраїнської наукової конференції

«СПОРТ ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО»

5 березня
Київ - 2015

**Національний університет фізичного виховання і спорту України
Тренерський факультет
Кафедра професійного, неолімпійського та адаптивного спорту
Спортивний комітет України**

«СПОРТ ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО»

**Матеріали
Загальноукраїнської наукової конференції**

5 березня 2015 року

УДК 796:316.3

Спорт та сучасне суспільство: Матеріали Загальноукраїнської наукової конференції 5 березня 2015 р. / НУФВСУ. — К.: Олімпійська література, 2015. — 216с.

Учасникам і гостям
Загальноукраїнської наукової конференції
«Спорт та сучасне суспільство»

Вельмишановні студенти і науково-педагогічні працівники, щиро вітаю з проведенням Загальноукраїнської наукової конференції «Спорт та сучасне суспільство», що в черговий раз проводиться кафедрою професійного, неолімпійського та адаптивного спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України.

В рамках конференції будуть розглянуті історичні, організаційні, правові та соціально-економічні аспекти професійного, неолімпійського та адаптивного спорту та проблеми підготовки спортсменів.

Важливо зазначити, що незважаючи на надважкий, для нашої держави час, наукова діяльність продовжує займати вагоме місце у підготовці майбутніх фахівців нашої сфери. У Конференції братимуть участь студенти всіх профільних вищих навчальних закладів України та із-за кордону.

Переконаний, що наукові доповіді та дискусії сприятимуть розвитку студентської науки і подальшому вдосконаленню якості основного продукту вищої школи - особистості молодого фахівця.

Бажаю всім учасникам конференції плідних дискусій, цікавих доповідей і натхнення у подальшій науковій діяльності.

Проректор з
наукової роботи НУФВСУ,
д.фіз.вих., професор

В.О. Кашуба

Учасникам і гостям
Загальноукраїнської наукової конференції
«Спорт та сучасне суспільство»

Від імені Спортивного комітету України щиросердечно вітаю учасників і гостей Загальноукраїнської наукової конференції «Спорт та сучасне суспільство». Спорт завжди виконував соціально важливі та консолідуючі функції. Важливо, що в надскладний для України час, Спортивний комітет України та Національний університет фізичного виховання і спорту України продовжують тісно співпрацювати і різних напрямках, в тому числі і в науковому.

Приємно відзначити, що у програмі конференції передбачені доповіді майбутніх фахівців з проблем розвитку неолімпійських видів спорту в Україні та світі. Це підтверджує той факт, що неолімпійський спорт стає популярним та актуальним предметом досліджень серед студентів та молодих науковців.

Сподіваюсь, що проведення Конференції буде вагомим поштовхом не лише для проведення наукових досліджень у майбутньому, а й сприятиме розвитку неолімпійського спорту у нашій державі.

Впевнений, що ця конференція посилить інтеграцію науки і практики, сприятиме взаємозбагаченню знань науковців та спортивних функціонерів щодо подальшого формування стратегії розвитку спорту, зокрема його вагомих складових: неолімпійського, професійного та адаптивного напрямів.

Бажаю учасникам Загальноукраїнської наукової конференції «Спорт та сучасне суспільство» плідної співпраці, цікавих дискусій та нових вражень.

З повагою,

Президент

Спортивного комітету України

Ілля Шевляк

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

БОРСУКЕВИЧ Т. С., ФОМЕНКО Д. С. ФУТБОЛЬНИЙ АРБИТР НОВОГО СТОЛІТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ.....	11
ВАН СИНЬИНАНЬ, ДЯЧЕНКО А. Ю. НАПРАВЛЕНИЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СТРУКТУРЫ СПОРТИВНОЙ ТРЕНИРОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ФУТБОЛИСТОВ КИТАЯ	14
ВАУЛІН О. І, ДЕМИДАСЬ О. П, ПІТИН М. П. СИСТЕМИ ЗМАГАНЬ У ВИДАХ СПОРТУ ЗА УМОВ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ БІАТЛОНУ)	20
ДАНЧУК А. О., ПОПРОЗМАН О. І. ІНОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ	24
ЕВСЕЙЧИК А. О., СЕРЕБРЯКОВ О. Ю. ОСОБЕННОСТИ КЛАСИФИКАЦИИ ТЕХНИКИ СОВРЕМЕННОГО ХОККЕЯ С ШАЙБОЙ В ВЕДУЩИХ ШКОЛАХ МИРА	28
КАЛЬЧЕНКО Д. С., ПОПРОЗМАН О. І. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ	33
ЛИТВИНЕНКО Р. С., СЕРЕДА Н. В. МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТЯЧО-ПІДЛІТКОВИХ СПОРТИВНИХ КЛУБІВ	38
РАДЬКО А. О., КАЛИТА Л. В. МАРКЕТИНГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОРГАНИЗАТОРОВ СПОРТИВНЫХ СОРЕВНОВАНИЙ ПО ЛЕГКОЙ АТЛЕТИКЕ	42
РЕНКАС А. В., БАЙРАЧНИЙ О. В. АНАЛІЗ ТАКТИЧНИХ СИСТЕМ ПОБУДОВИ ГРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ ФУТБОЛУ	47
СИЛА О. В., ПОПРОЗМАН А. И. РЕКЛАМНО-СПОНСОРСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ ФУТБОЛЕ	52

РОЗДІЛ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НЕОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ

БЖИК Т., ПТИН М. П. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ КОМПЛЕКСНИХ ЗМАГАНЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА ЮНІОРІВ	57
ВАСИЛЬЕВА Е. Л., КРОПИВНИЦКАЯ Т. А. КЛАССИФИКАЦИЯ НЕОЛИМПИЙСКИХ ВИДОВ СПОРТА КАК ОБЪЕКТ НАУЧНОГО АНАЛИЗА.....	62
ГОЛОВКО Д. Е., ЗАГРЕВСКИЙ О. И. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗИМНЕГО ПОЛИАТЛОНА	69
ЕВСТИГНЕЕВ А. С., МАМУТ Д. Г., НАГОРНАЯ В. О. ПРЕДСТАРТОВАЯ ПОДГОТОВКА БИЛЬЯРДИСТОВ ВЫСОКОГО КЛАССА	73
ЄРЬОМІНА О. О., БОРИСОВА Ю. Ю. ВПЛИВ УРОКІВ ХОРЕОГРАФІЇ НА ТЕХНІЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ГІМНАСТОК 6-7 РОКІВ	77
ЖИДЕЕВ Н. С., ГАБОВ М. В. ПЕРСПЕКТИВЫ СТАНОВЛЕНИЯ САМБО ОЛИМПИЙСКИМ ВИДОМ СПОРТА.....	83
ЖУПАН В. О., МАЗУР А. В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я.....	87
КОВАЛЕНКО Я. О., МАРИНИЧ В. Л. МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ ТРЕНЕРОВ ПОСТРОЕНИЮ СОРЕВНОВАТЕЛЬНЫХ КОМПОЗИЦИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ГИМНАСТИКЕ	90
КОВАЛЕНКО Я. О., МАРИНИЧ В. Л. СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ПОБУДОВИ ЗМАГАЛЬНИХ КОМПОЗИЦІЙ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВПРАВ У ХУДОЖНІЙ ГІМНАСТИЦІ.....	95
ЛЯХОВЧЕНКО Д. В., КРАСНЯНСКИЙ А. В. ВСЕУКРАИНСКИЕ ИГРЫ ЕДИНОБОРСТВ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	100
МАНДРЫК В., ДОЛБИШЕВА Н. Г. ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ БОРЬБЫ КУРАШ.....	105
МИХАЙЛІЧЕНКО А. Г., ДОЛБИШЕВА Н. Г. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ ДІВЧАТ 6-7 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ЧЕРЛІДИНГОМ	110

ПАСЬКО В. В., ДОЛЫШЕВА Н. Г., ШЕВЧЕНКО А. В. ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОВЕДЕНИЯ СОРЕВНОВАНИЙ В РАЗДЕЛАХ КИКБОКСИНГА	116
ПЕРЕТЯТЬКО А. С., КОТЛЯР А. А., НАГОРНА В. О. ОЦІНКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЛЬЯРДИСТІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	120
РОМАНИВ С. И., МАРИНИЧ В. Л. ФОРМИРОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННЫХ ОСНОВ РАЗВИТИЯ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ ГИМНАСТИКИ В УКРАИНЕ.....	124
СЕЛЮТИНА Н. А., ШАКИРОВА М. В. МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ К ЗАНЯТИЯМ СКАЛОЛАЗАНИЕМ СРЕДСТВАМИ ОЛИМПЕЙСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ	129
СОСУНОВСКИЙ В. С., ЗАГРЕВСКАЯ А. И. МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ДЕТЕЙ СРЕДНЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ЛАГЕРЯ	132
ЧАБАНОВА А. А., МАРИНИЧ В. Л. СОСТОЯНИЕ И ОСОБЕННОСТИ СУДЕЙСТВА В СПОРТИВНЫХ ТАНЦАХ.....	136

РОЗДІЛ 3

РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО СПОРТУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

БОХІНА І. В., КОГУТ І. О. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ	141
ВЕРШИНІНА О. В., МАРИНИЧ В. Л. АДАПТИВНИЙ СПОРТ КАК СРЕДСТВО РЕАБИЛИТАЦИИ СПОРТСМЕНОВ С АМПУТАЦИЯМИ КОНЕЧНОСТЕЙ	146
ГАЛАКА О. В., ДЕВЯТАЕВА О. В. ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО АДАПТИВНОГО СПОРТА В УКРАИНЕ	150
ДЕМИДЕНКО Г. В., БАЛАЖ М. С. СПОРТ ЯК ЗАСІБ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ ІЗ ТРАНСПЛАНТОВАНИМИ ДОНОРСЬКИМИ ОРГАНАМИ.	155
ЗЛЕНКО М. Г., БАЛАЖ М. С. КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПРОГРАМА – ПЕРЕДУМОВА СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНВАЛІДІВ З УРАЖЕННЯМ СПИННОГО МОЗКУ	160
ИВАНЕНКО Г. А., КРАСНЯНСКИЙ К. В. ОСОБЕННОСТИ	

ОБУЧЕНИЯ ПЛАВАНИЮ ЛИЦ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ	166
КРАМАР А. В., КОГУТ І. О. РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В АДАПТИВНОМУ СПОРТІ.....	171
КУЛЕШОВА І. В., БАЛАЖ М. С. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ РЕГБІ НА ВІЗКАХ В УКРАЇНІ	176
ЛУЦЕНКО О. О., БАЛАЖ М. С. ПРОФІЛАКТИКА БРОНХІАЛЬНОЇ АСТМИ У СПОРТСМЕНІВ	180
ЛЯХОВЧЕНКО А. В., ЯРМОЛЕНКО М. А. СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ УЧЕБНО-ТРЕНИРОВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СПОРТСМЕНОВ СПЕЦИАЛЬНЫХ ОЛИМПИАД	184
ПАНЧЕНКО В., МАЗУР А. В. ВІДНОШЕННЯ ДО ІНВАЛІДІВ У СРСР ЯК КРИТЕРІЙ ГУМАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА.....	188
ПАРХОНЮК Ю. В., ЯРМОЛЕНКО М. А. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОМІРНОЮ ТА ТЯЖКОЮ РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	192
СКРИЛЬНИКОВА А. В., КОГУТ І. А. АДАПТИВНИЙ СПОРТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	197
СУЛІМ А. І., КОГУТ І. А. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДАПТИВНОГО СПОРТУ ЯК ФАКТОР ЙОГО РОЗВИТКУ.....	202
ХОМЕНКО С. Ю., КОГУТ І. А. АДАПТИВНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	207
ЧЕБАНОВА К. В., МАРИНИЧ В. Л. ПРИМЕНЕНИЕ ДОПИНГА КАК АКТУАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА ПАРАЛИМПИЙСКОГО СПОРТА (НА ПРИМЕРЕ ПАУЭРЛИФТИНГА)	212

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

ФУТБОЛЬНИЙ АРБІТР НОВОГО СТОЛІТТЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Борсукевич Тетяна

Науковий керівник – Фоменко Д.С., викладач

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Сучасний спорт характеризується підвищенням важливості ролі арбітражу змагань, особливо в тих видах спорту, в яких відсутні об'єктивні критерії оцінки діяльності спортсменів, зокрема футбол.

Однією з необхідних умов розвитку футболу як виду спорту є ефективна організація суддівської діяльності. Спортивний суддя – один з найбільш важливих учасників змагального процесу.

Особистість у психології розглядається як продукт суспільного розвитку. Визначальною детермінантою формування особистості – те місце, яке вона займає в системі суспільних стосунків, і діяльність, яку вона виконує. Діяльність арбітра в футболі, як і будь-яка інша, має вплив на особистість людини, обумовлює формування певних специфічних для суддівства якостей. У сучасній психології спілкування розглядається як контакт між людьми, які, сприймаючи один одного, обмінюються інформацією та емоціями з метою взаєморозуміння і взаєморегуляції поведінки.

Професійно важливі якості – це відносно стійкі характеристики суб'єкта професійної діяльності і осіб, що впливають на ефективність опанування професійними знаннями, уміннями і навичками, і успішність праці.

Мета дослідження – проаналізувати психологічні особливості діяльності футбольного арбітра під час матчу.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та мережі Інтернет, педагогічне спостереження.

Результати дослідження та їх обговорення. Психологічне навантаження є найважливішою проблемою для судді. Футбольний арбітр повинен володіти комплексом психологічних якостей, які допоможуть йому успішно впоратися з психологічним тиском гравців, тренерів та футбольної громадськості: психологічною стійкістю, рішучістю у своїх діях, впевненістю і чіткістю прийняття рішень, принциповістю, неприйняттям грубості і недисциплінованої поведінки [1, 4].

Ставлення до професійної діяльності (потреба в її здійсненні, активність і задоволеність) залежить від психічних властивостей арбітра та рівня його професійної кваліфікації. Судді-професіонали проявляють більшу активність щодо даного виду діяльності і меншу потребу в ній і задоволеність в порівнянні з суддями, що зупинились у своєму професійному зростанні [2, 3].

Успішність професійної діяльності суддів головним чином залежить від вольових та інтелектуальних якостей, а також показників ставлення до своєї діяльності.

У арбітрів високої кваліфікації вище, ніж у некваліфікованих арбітрів, рівень прояву цілеспрямованості, сміливості і рішучості, витримки, завзяття та наполегливості, самостійності та ініціативності.

Кращий розвиток вольової сфери у суддів високої кваліфікації пов'язано з тим, що їм доводиться у важких обставинах приймати обґрунтовані стійкі рішення, без коливань і затримки втілювати їх у життя.

Витримка і самостійність необхідні, щоб протистояти зовнішньому психологічному тиску з боку гравців, тренерів та вболівальників [5].

На нашу думку, більшість помилок, що допускаються арбітрами в матчі, обумовлено факторами, пов'язаними з психікою людини, тому для проведення матчу необхідно перед початком гри ввести себе в оптимальний психологічний стан і зберігати його до кінця матчу, а це знаходиться в прямій залежності від рівня його фізичної підготовки.

При спірних епізодах, які трапляються в кожному матчі гравці і фахівці відразу звертають увагу на місцезнаходження судді: якщо він знаходиться близько до моменту, рішення сприймаються більш авторитетно.

Сприйняття арбітром футболіста (чи не сприйняття) є зазвичай початком спілкування. Сприймаються і оцінюються як зовнішні, так і психологічні особливості. У процесі спілкування обмінюються думками, настроями, почуттями.

Взаємовідносини суддів та спортсменів, зрозуміло, не можна назвати дружніми. Є кодекс гравця, і є кодекс арбітра. Очевидно, що сторона, яка програла, завжди незадоволена результатом зустрічі, а звинувачувати в поразці себе у нас не прийнято. Набагато простіше звинувачувати в усьому суддів, як це часто відбувається і характерне для аматорських та юнацьких турнірів. Помилковою думкою є те, що дитячі та аматорські змагання легше судити, ніж професійні команди [3].

Чим вищий рівень гравців, тим легше встановити контакт з командами і футболістами.

Іноді протягом матчу відносини між гравцем і суддею перетворюються на своєрідний поєдинок, і дуже важливо правильно аргументувати те чи інше рішення судді. Таким чином, арбітру необхідно мати словниковий запас чергових виразів і фраз, які можна використовувати в педагогічних цілях.

Під час матчу у арбітра до кожної команди і до кожного футболіста має бути особливий підхід. Завжди потрібно думати, що говориш і коли, дуже важливо для арбітра відчувати, в якій формі вести спілкування. У той же час арбітр повинен уміти робити емоційно – вольовий вплив на футболістів, пред'являти їм вимоги і добиватися їх виконання.

Особливо сильно впливає на футболістів те як арбітр, спілкується з ними під час гри за допомогою свистка. При несерйозному порушенні правил повинен слідувати короткий звучний свист, і підбігати до місця порушення не потрібно. Коли ж відбувається грубе, серйозне порушення правил, має лунати дзвінкий свист великої тривалості, щоб показати своє обурення порушенням. В

практиці футбольного арбітражу характер свистка повинен відповідати характеру порушення.

Футбольний арбітр нового століття стикається у футболі з високими швидкостями, і має велику відповідальність – це необхідність і обов'язок контролювати свої дії і вчинки. Головне завдання арбітра – стежити, що б ні гравці, ні команди не скористалися несправедливою перевагою перед іншими гравцями або командою. Арбітру своїми діями необхідно створити в грі такі умови, які визначають правильний результат матчу.

Висновки. Дослідження успішності арбітрів з футболу показало, що ознаками успішності суддівської діяльності за мірою їх значущості є такі: відсутність результативних помилок, об'єктивність, впевненість, принциповість, послідовність, авторитетність, своєчасність дій.

Результати вивчення успішності суддів за цими ознаками показали, що арбітри високої кваліфікації більш об'єктивні, впевнені в ухваленні рішень, принциповіші, послідовніші, авторитетніші за суддів другої групи.

В результаті вивчення своєчасності дій суддів з футболу у арбітрів високої кваліфікації також було отримано вищі оцінки.

Такі результати пояснюються тим, що своєчасність дій арбітра в сучасному футболі має величезне значення, оскільки будь-яке рішення судді, яке було прийнято з запізненням, здатне безповоротно змінити ситуацію, привести до травми, або до відсутності можливості контролювати подальший хід гри.

Література

1. Вихров К. Л. Подготовка футбольного арбитра. / К. Л. Вихров – К.: Здоров'я, 1987. – 200 с.
2. Зуев В. Н. Спортивный арбитр: Учеб. пособие. / В. Н. Зуев – М.: Сов. спорт, 2004. – 394 с.
3. Кирсанова Л. В. «Внимание» и его роль в профессиональной деятельности футбольного арбитра (прак. рекомендации) / Л. В. Кирсанова // Футбольный арбитр. Сб. статей. – М., 2008. – С. 33–38.
4. Кукла В. В. Влияние уровня физической подготовленности арбитра на его психологическую устойчивость и умение управлять игрой / В. В. Кукла // Футбольный арбитр. Сборник статей. – М., 2008. – С. 24–26.
5. Турбин Е. Выбор позиции и направления перемещения арбитрами в ходе игры / Е. Турбин // Теория и практика футбола. – 2004 – № 2 – С. 14–18.

НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СТРУКТУРЫ СПОРТИВНОЙ ТРЕНИРОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ФУТБОЛИСТОВ КИТАЯ

Ван Синьинань

Научный руководитель – Дяченко А. Ю., д-р наук по физ. воспитанию и спорту, профессор

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

На современном этапе актуальным направлением совершенствования подготовки спортсменов высокого класса является развитие управления тренировочным процессом на основе объективизации знаний о структуре соревновательной деятельности с учетом общих закономерностей становления спортивного мастерства и индивидуальных возможностей спортсменов. Здесь предусматривается ориентация на соответствующую систему подбора и планирования средств педагогического воздействия, контроля и коррекции тренировочного процесса [3].

Существуют общетеоретические и специально-методические основы спортивной подготовки в спорте, и в футболе в частности [1]. Анализ теоретико-методических основ указывает на то, что в основе формирования эффективной системы спортивной подготовки лежит рациональная система построения тренировочного процесса. Одновременно, ведущие специалисты мира утверждают, что эффективная система построения тренировочного процесса является частью целостной системы спортивной подготовки, в основе которой лежит системообразующий фактор – спортивный результат в престижных соревнованиях национального, регионального и международного масштаба [4]. Такого рода тенденция отчетливо просматривается в спортивных играх, где иерархия – взаимосвязь престижных турниров различного уровня прослеживается наиболее отчетливо. Это наиболее характерно для стран Европы, Южной Америки и Азии, где победители региональных турниров завоевывают право участия в турнирах более высокого ранга. Это естественным образом устанавливает требования к организационно-методическим основам построения тренировочного процесса, которые включают как общие принципы, так и высокоспецифические принципы их реализации [5].

Одновременно, в теории и практике подготовки в футболе ощущается дефицит научно-обоснованных подходов к организации тренировочного процесса в течение года. Это связано с изменением внутреннего и международного календаря в большинстве спортивных игр. Особенно это проявляется в тех звеньях подготовки, которые требуют модернизации научно-методического обеспечения подготовки спортсменов. Отсутствие научно-обоснованных принципов периодизации спортивной подготовки в спортивных играх, не позволяют построить тренировочный процесс на основе закономерностей формирования благоприятной адаптации спортсменов в

течение годового цикла подготовки. Сложность составляет тот факт, что этот процесс должен развиваться с учетом календаря соревнований, участия спортсменов в ответственных матчах (турнирах) в течение длительного соревновательного сезона.

В связи с этим, решение этой проблемы для спортивных игр является актуальным и представляет интерес для совершенствования системы подготовки спортсменов, а также дополнением к теории спортивных игр, в реализации системных принципов теории спорта в конкретных условиях спортивной подготовки.

Цель исследования – обосновать модель тренировочного процесса квалифицированных спортсменов в футболе в течение годового цикла подготовки (на примере Китая).

Методы исследований: анализ и обобщение данных специальной литературы, ресурсов Интернет.

Результаты исследований и их обсуждение. Системные принципы построения спортивной подготовки спортсменов в футболе предполагают выделение двух стратегических направлений в процессе формирования модели подготовки в макроцикле как фактора, интегрирующего виды подготовки и прямо влияющего на спортивный результат.

Первое направление – формирование базовых основ подготовленности – реализуется в процессе выполнения задач подготовительного периода годового цикла подготовки, предполагающих последовательное совершенствование видов подготовки, в том числе технической и тактической подготовленности и увеличение на этой основе подготовленности спортсменов. Это относится к процессу подготовки спортсменов на общеподготовительном этапе подготовки. Это позволяет обеспечить базовые условия эффективной подготовки и подготовить спортсменов к решению наиболее сложных задач на последующих этапах годичной подготовки, когда целевые установки спортивной подготовки формирует напряженность соревновательной деятельности спортсменов. Сформированный фундамент технической, тактической, физической и др. видов подготовленности позволит интегрировать, модернизировать и интенсифицировать тренировочный процесс с учетом целевых установок спортивной подготовки уже непосредственно на специально-подготовительном этапе.

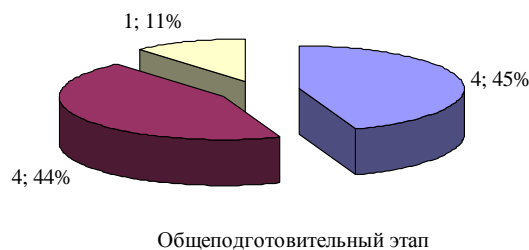
Процесс совершенствования подготовленности футболистов делится на три ключевые составляющие, каждая из них предполагает вовлечение в систему совершенствования тех компонентов управления тренировочным процессом, которые обеспечат увеличение эффективности спортивной подготовки на этом этапе и повлияют на увеличение эффективности всей системы совершенствования в целом. Первая – оценка потенциальных возможностей спортсменов к развитию мастерства с учетом современных требований игры в футбол. В этом случае увеличение эффективности требует оптимизация системы контроля, отбора и оценки перспективности спортсменов. Вторая – оптимизация компонентов подготовленности, которые

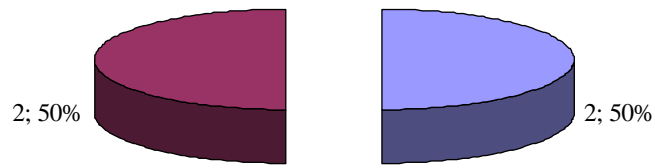
обеспечивают эффективный перенос имеющегося двигательного потенциала в процессе формирования интегративных проявлений подготовленности применительно к целевым установкам игровой деятельности в футболе. Речь идет об оптимизации системы планирования ударных микроциклов в процессе проведения тренировочных занятий с большими нагрузками. Третья – применение методов совершенствования подготовленности футболистов с учетом вариативности игровых ситуаций в процессе соревновательной деятельности.

Второе направление – развитие способности к реализации имеющегося потенциала в течение длительного соревновательного сезона. Она выражается в способности спортсменов к реализации мастерства в вариативных условиях соревновательной деятельности. Этот компонент системы совершенствования требует детального анализа, в основе которого лежит сопоставление эффективных и неэффективных способов ведения соревновательной борьбы и определения методов коррекции тренировочного процесса. В этом случае рациональным представляется анализ параметров игровой деятельности, выделение сниженных компонентов подготовленности (элементов атакующих и защитных действий, основных движений футболистов), формирование индивидуальной и командной системы коррекции технико-тактического мастерства.

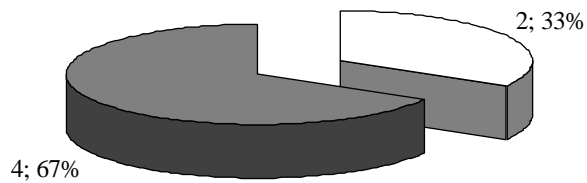
Направления практической реализации теории периодизации на конкретном примере команды суперлиги Китая. В контексте работы рассмотрена структура годичного цикла подготовки, которая включает количественные и качественные характеристики структурных элементов тренировочного процесса футболистов в течение года. Рассмотрены фазы приобретения и сохранения и утраты спортивной формы в течение года. Фаза утраты спортивной формы в структуре тренировочного процесса команды мастеров Китая отмечена после первого круга соревнований. Ее длительность составила десять дней. После нее спортсмены начали программу второго макроцикла.

Соотношение микроциклов в структуре подготовительного периода (фаза приобретения спортивной формы) схематически представлена на рисунке 1.

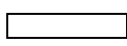

Специально-подготовительный этап

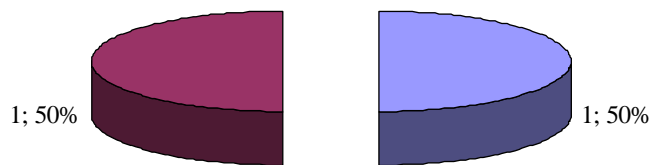

Первый соревновательный период

Рисунок 1 – Соотношение микроциклов в структуре первого подготовительного периода (фаза приобретения спортивной формы) и первого соревновательного (фаза сохранения спортивной формы) периодов

Примечания для рис. 1, 2:

- – ударные микроциклы;
- – восстановительные микроциклы;
- – однопиковые соревновательные микроциклы;
- – многопиковые соревновательные микроциклы.

Второй общеподготовительный этап

Рисунок 2 – Соотношение микроциклов в структуре второго подготовительного периода (фаза приобретения спортивной формы) и второго соревновательного (фаза сохранения спортивной формы) периодов.

Данные представленные на рисунке 1 и 2 свидетельствуют, что макроциклы годичного цикла подготовки имеют различную структуру. В первом макроцикле количество ударных и восстановительных микроциклов было соответственно 4 и 4 в общеподготовительном, 2 и 2 в специальноподготовительном периоде годичного цикла. Такая структура позволяет повысить уровень функциональных резервов организма и осуществить положительный перенос достигнутого потенциала при переходе от подготовительной к специальной работе. Обращает на себя внимание, что соотношение ударных и восстановительных микроциклов в период приобретения спортивной формы во втором макроцикле существенно снижено: 1 и 1 в общеподготовительном этапе, 2 и 2 в специальноподготовительном этапе подготовительного периода. Эта структура позволяет восстановить функциональные резервы организма перед вторым соревновательным периодом после фазы утраты спортивной формы.

Отмечены различия структуры первого и второго соревновательных периодов (первого и второго круга соревнования). Обращает на себя внимание, что в первом круге количество многопиковых соревновательных микроциклов превышает количество таких макроциклов второго круга. Этот вариант представляется рациональным в силу того, что в течение второго соревновательного периода спортсмены имеют больше возможностей реализации целевой подготовки к конкретной игре и поддержании на этой

основе спортивной формы в течение всего соревновательного периода. Это связано с тем, что структура однопиковых микроциклов предполагает более длительный период (до 7 дней) подготовки к конкретному матчу.

Таким образом, представленная структура отражает закономерности приобретения, сохранения и утраты спортивной формы футболистов в течение сезона и учитывает особенности календаря в течение длительного соревновательного периода.

Выводы:

1. Разработана концептуальная модель структуры годового цикла подготовки футболистов высокой квалификации на примере футбольного клуба суперлиги Китая. В основе модели лежат системные принципы периодизации спортивной тренировки, количественные и качественные характеристики микро- и мезоструктур макроциклов годового цикла подготовки.

2. Установлены различия длительности и структуры подготовительного и соревновательного периодов подготовки. В зависимости от интенсификации соревновательной деятельности могут быть использованы различные однопиковые и многопиковые соревновательные микроциклы. Существенным различием является структура подготовительного периода подготовки первого и второго макроциклов. Различия связаны с необходимостью выделения периода предсоревновательной подготовки для формирования функциональных резервов организма в начальном периоде годового цикла

3. Представленная концептуальная модель годового цикла может быть модифицирована с учетом календаря соревнований и целевых установок спортивной подготовки в течение сезона

Литература

1. Дорошенко Э. Ю. Структура двигательной активности в системе управления соревновательной деятельностью квалифицированных футболистов / Э. Ю. Дорошенко // Фіз. виховання студ. творч. спец. – 2009. – № 2. – С. 26–34.

2. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов: монография / Г. А. Лисенчук. – К.: Олимп. лит., 2003. – 272 с.

3. Платонов В. Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение / В. Н. Платонов. – К.: Олимп. лит., 2013. – 624 с.

4. Bangsbo J. Soccer System and Strategies / J. Bangsbo, B. Peitersen. – Human kinetics, 2000. – 144 p

5. Parker M. Premier soccer / M. Parker. – United States: Human Kinetics, – 2008. – 183 p.

СИСТЕМИ ЗМАГАНЬ У ВИДАХ СПОРТУ ЗА УМОВ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ БІАТЛОНУ)

Ваулін Олександр, Демидась Ольга

*Науковий керівник – Пітин М.П., канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент*

Львівський державний університет фізичного виховання
Львів, Україна

Актуальність. На сьогодні у великій кількості видів спорту відбувається активна комерціалізація (легка атлетика, велоспорт, біатлон) [2], пов'язана з інтеграцією економіки, спрямованої на отримання прибутку суб'єктами спортивної діяльності.

Отримання прибутку від проведення змагань забезпечується видовищністю змагальної діяльності, відповідністю суспільним потребам, готовністю юридичних та фізичних осіб співпрацювати зі спортивними організаціями. При цьому основою комерціалізації визначено економічну ефективність системи змагань [1, 3].

Мета дослідження – охарактеризувати систему змагань у біатлоні, як комерціалізованому виді спорту.

Методи та організація дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, документальний метод.

Результати дослідження та їх обговорення. Комерціалізація і професіоналізація спорту є закономірним результатом його розвитку, об'єктивною вимогою часу. Це діяльність, спрямована на отримання прибутку через реалізацію спортивних послуг. Завдяки великій кількості інформації у засобах масової інформації та високому рівню комерційної підтримки. Відповідно до цього привертається велика кількість глядачів та осіб, що зацікавлені у фінансуванні виду спорту.

Комерційний спорт як видовище повинен притягувати увагу виробників товарів і послуг. Завдяки рекламі і телебаченню він прискорює розвиток виробничо-рекламних відносин.

Важливим є створення ефективної системи проведення змагань, яка буде задовольняти потреби глядачів, спортсменів та спонсорів. Для цього потрібен аналіз видів спорту, в тому числі систем змагань, що залучені до процесу комерціалізації.

Одним з таких видів спорту є біатлон – зимовий вид спорту, двоборство, що поєднує лижні перегони і стрільбу лежачи та стоячи на кількох вогневих рубежах з дрібнокаліберної гвинтівки. Керуючим органом у біатлоні є Міжнародний союз біатлоністів (IBU) який розподіляє змагання на дві групи: кубкові та некубкові. Також існують різноманітні комерційні змагання, які мають неофіційний статус і розраховані на залучення великої кількості глядачів. Тому в них бере участь, зазвичай, велике число видатних біатлоністів із самих різних країн, а правила проведення самих гонок істотно змінені під формат тих чи інших змагань. Серед комерційних біатлонних змагань можна

назвати World Team Challenge, більше відомі, як «Різдвяна гонка зірок біатлону», змагання на Приз пам'яті Віталія Фат'янова, Гонка чемпіонів в Москві.

World Team Challenge – це щорічне комерційне змагання з біатлону, яке проводиться з 2002 р. на стадіоні «Фельтінс-Арена» в Гельзенкірхені (Німеччина). У 2010 році в гонці вперше використовувалися лазерні гвинтівки. В рамках експерименту був збільшений діаметр мішеней. Варто зазначити, що порівняно з довжиною траси на змаганнях Кубка світу (10–15 км) на змаганнях World Team Challenge довжина траси складає 1,2 км, причиною чого є проведення змагань на стадіоні, що досить незвично для біатлонних змагань.

Приз пам'яті заслуженого тренера Росії Віталія Фат'янова – це щорічне комерційне біатлонне змагання, яке проводиться з 2007 р. по завершенні основних офіційних міжнародних біатлонних стартів. Воно фінансується з фонду пам'яті заслуженого тренера Росії Віталія Фат'янова. Основний спонсор – ВАТ «Газпром». У 2009 р. Меморіал Фат'янова було включено в календар Союзу біатлоністів Росії, що істотно підвищило його престижність.

Змагання проходять у два етапи: спочатку – спринтерська гонка, потім – гонка переслідування. Головний приз – автомобілі Toyota Land Cruiser у чоловіків і Lexus у жінок, які отримують переможці гонки переслідування. Лише в 2008 р. автомобілі не розігрувалися, а грошовий приз пам'яті Віталія Фат'янова був вручений чемпіонам Росії в марафоні. Першим містом, яке приймало у себе Меморіал Фат'янова, став Новосибірськ. У 2008 р. змагання пройшли в місті Увата, а з 2009 р. вони проводяться в Петропавловську-Камчатському.

Ще одним комерційним змаганням є Гонка чемпіонів – щорічне комерційне змагання з біатлону, яке проходить на стадіоні «Олімпійський» у Москві з 2011 р.

Прототипом Гонки чемпіонів, за визнанням самих організаторів, стала Різдвяна гонка біатлоністів в місті Гельзенкірхені, що проходить щорічно з 2002 р. Перша гонка була присвячена річниці польоту Юрія Гагаріна в космос, але в майбутньому стало можливе проведення змагання взимку, ближче до дати Різдвяної гонки.

Програма Гонки чемпіонів включає в себе дитячі заїзди, гонку зірок шоу-бізнесу та концерт, що є засобами залучення глядачів. Основна частина складається з пристрілки, за підсумками якої визначається стартовий список на мас-старті. За підсумками мас-стартів по 6,5 км спортсмени формують пари для змішаної естафети (загалом – 11,7 км).

Звертаючись до вищесказаного окрім комерційних змагань у біатлоні також відбуваються кубкові та некубкові змагання.

Кубок світу з біатлону – серія найбільших кубкових міжнародних змагань в чоловічому та жіночому біатлоні. Змагання включають в себе виступи в індивідуальній гонці, спринті, гонці переслідування, мас-старті, естафеті та змішаній естафеті. За результатами виступів складається рейтинг спортсменів в окремих дисциплінах і за сумою очок у всіх дисциплінах (загальному заліку).

Результати, досягнуті спортсменами в естафетах і змішаних естафетах, в загальному заліку Кубка світу не враховуються. У залік Кубка світу входили і змагання на Олімпійських іграх 1992–2010 рр. З сезону 1999/2000 кожен рік проводиться дев'ять етапів Кубка світу переважно у країнах Європи.

Другим за значущістю кубковим біатлонним змаганням є Відкритий Кубок Європи, також відомий, як Кубок IBU. За престижністю Кубок IBU поступається лише Кубку світу. Він також розділений на етапи, що включають в себе змагання серед чоловіків, жінок, юніорів та юніорок. Кубок IBU (на початку він називався Кубком Європи) проводиться з сезону 1988/1989 у чоловіків і з сезону 1982/1983 у жінок.

За результатами виступів складають рейтинг біатлоністів, як в окремих дисциплінах (індивідуальна гонка, спринт, переслідування), так і у всіх разом узятих (загальний залік Кубка IBU). Рейтинги національних біатлонних федерацій в Кубку IBU офіційно не ведуться. Крім Кубка світу і Кубка IBU на міжнародному рівні існують ще два континентальних кубкових біатлонних змагання – Кубок Північної Америки і Кубок Південної Америки. Передбачено проведення Кубка Азії [4].

До некубкових змагань відноситься чемпіонат світу з біатлону – що вперше був проведений у 1958 р. в м. Зальфельдене (Австрія). По цей час він є найбільшою міжнародною подією у біатлоні, а за престижністю поступається лише зимовим Олімпійським іграм. Спочатку на чемпіонатах світу змагалися лише дорослі чоловіки, з 1967 р. почали проводитися чемпіонати світу серед юніорів. У 1984 р. були проведені юніорський і жіночий чемпіонати світу у м. Шамон (Франція), і до 1989 р. (коли чоловічий і жіночий чемпіонати світу були об'єднані, а юніори почали змагатися окремо) вони змагалися в одних і тих же місцях. Сучасна програма дорослих чемпіонатів світу включає в себе змагання в індивідуальній гонці, спринті, переслідування, мас-старті і естафеті у чоловіків і жінок, а також змішаній естафеті. Юніорський чемпіонат світу включає в себе ті ж дисципліни (за винятком змішаної естафети) у юніорів та юніорок, а також (з 2002 р.) – у юнаків та дівчат.

Серед континентальних некубкових біатлонних змагань найбільш відомим є відкритий чемпіонат Європи з біатлону U26. Він проводиться з 1994 р. і включає в себе: виступи в індивідуальній гонці, спринті та переслідуванні серед чоловіків і жінок, а також серед юніорів та юніорок; виступи в естафетах серед чоловіків і жінок і змішаній естафеті серед юніорів та юніорок. Крім чемпіонату Європи проводяться чемпіонат Азії, чемпіонат Північної Америки і чемпіонат Південної Америки.

Висновки. Змагання у біатлоні знаходяться під контролем міжнародного союзу біатлоністів, що проводить кубкові та некубкові змагання серед різних вікових категорій. Також проводяться у середині сезону або після його закінчення комерційні змагання, що спрямовані на залучення великої кількості глядачів. Досить часто змагання проводяться на стадіонах для залучення максимально можливої кількості глядачів. Для цього також використовуються засоби залучення (концерти, гонки дітей та зірок шоу–бізнесу).

Література

1. Борисова О. В. Современный профессиональный спорт и пути его развития в Украине (на материале тенниса) / О. Борисова. – К. : Центр учебн. Лит-ры, 2012. – 312 с.
2. Козлова О. К. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів високої кваліфікації в умовах професіоналізації (на прикладі легкої атлетики): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.01 «Олімпійський та професійний спорт» / Козлова Олена Костянтинівна ; НУФВСУ. – К., 2013. – 43 с.
3. Мічуда Ю. П. Ринкові відносини та підприємництво у сфері фізичної культури і спорту [Текст] : навч. посібник для студ. вузів фіз. виховання і спорту / Ю. П. Мічуда . – К. : Олімп. літ-ра, 1995. – 152 с.
4. Правила IBU. [Electronic resource]. – Access mode: http://www.biathlonworld.com/media/files/rules_2013/IBU_Rules_2012_r_cap1_fini_sh.pdf (date of application: 18.01.2015).

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

Данчук Анастасія

Науковий керівник – Попрозман О.І., канд.екон.наук., доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. У наші дні відбуваються масштабні зміни в усіх сферах людського життя. Важливу роль в цих перетвореннях відіграє стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, глобальна інформатизація передових країн світового співтовариства. Інноваційні технології являють собою суміш з пристроїв, методів і засобів, що дозволяють маніпулювати інформацією поза мозку людини. Це комп'ютери і програмне забезпечення, периферійні пристрої та системи зв'язку.

Розробка інноваційних технологій спортивної підготовки є обґрунтування такої стратегії розвитку професійного спорту, яка дозволить і на найближчі роки і на віддалену перспективу забезпечити лідерство нашої країни у світовому спорті на основі реалізації принципово нових підходів до формування системи багаторічної спортивної підготовки елітних спортсменів.

Мета дослідження – вивчити системи професійної підготовки спортсменів і команд в ігрових видах спорту на основі деяких інноваційних технологій.

Методи та організація дослідження: використання літературних джерел, інформації мережі Інтернет, порівняння та аналогія.

Результати досліджень та їх обговорення. В нашій країні система підготовки спортсменів до найбільших міжнародних змагань являє собою сукупність знання з побудови та організації спортивного тренування і змагань, управління процесом підготовки та її реалізації в практичній діяльності на рівні, що відповідає кращим зразкам сучасного спорту. Інноваційне вдосконалення системи професійного спорту дозволить підвищити його рівень щодо спортивних результатів на міжнародній арені.

З погляду інноваційної реалізації педагогічних технологій, така робота повинна бути спрямована на вдосконалення системи засобів і методів спортивної підготовки, заснованих на новітніх даних про фізіологічні, психофізіологічні, психологічні закономірності механізмів специфічного виду людської діяльності в специфічних умовах. З погляду на інноваційні технології функціонування, вона передбачає вдосконалення системи підготовки за рахунок принципів нововведень в організації інституту професійних клубних і збірних команд, впровадження нових принципів і схем управління підготовкою [1].

Проектів дуже багато, тому говорити доцільно, скоріше про їх типи. Розробляється, наприклад, «розумний футбольний м'яч», в який вмонтований цілий ряд датчиків, детально відстежують його політ після удару. Ці параметри можуть бути миттєво розраховані для початкових умов, якими в нашому випадку є характеристики удару по м'ячу – сила, точка її прикладення, крутий

момент і т. д. В результаті можна в реальному часі дати спортсменові рекомендацію, як цілеспрямовано коригувати техніку роботи з м'ячем. Це приклад проекту, пов'язаного зі створенням свого роду розумного спортивного інвентарю.

Можна навести й такий приклад. У спортивний одяг команди, що знаходяться на тренуванні, вбудовано датчики, які вимірюють фізіологічні параметри роботи організму і відстежують активність гравців на полі: швидкість і напрямок руху, прискорення в будь-який момент часу, – і передають дані тренеру або, скажімо, лікарю команди, який, дивлячись на планшет, може детально відстежувати всю картину щодо адекватного гравцями навантаження і бачити, як це відображається на їх фізичному, а можливо, й емоційному стані [2].

В останні роки до переліку технологій в спорті додалися деякі нові. Одна з них – **Dartfish** – легке у використанні програмне забезпечення російською мовою для ретельного відеоаналізу, може використовуватися всіма: тренерами, атлетами, вчителями, студентами, спортивними лікарями і фізіотерапевтами. В цій програмі задіяно цифрову відеографіку, щоб мати миттєвий зворотний візуальну зв'язок, не перериваючи тренування: запис в автоматичному режимі миттєвий перегляд певних моментів, і можна вибирати потрібні елементи і ділитися проведенням аналізом з командою.

Можна зробити ретельний аналіз матчів, команд, гравців, з легкістю відновити ситуацію гри зі створених вами архівів, миттєво відтворити їх і аналізувати техніку, тактику або статистику, застосовуючи зовсім нескладне управління програмою. Можна використовувати персональний підхід при сортуванні відео, створювати каталог подій (наприклад, пас, гол, гравець і т.д.), міняти формат відео, щоб оптимально використовувати місце на жорсткому диску.

Ще одна з інноваційних технологій **SMARTSPEED** – система тренування, тестування і розвитку реакції. Бездротові ворота встановлюються на полі, корті або льодовому майданчику і віддалено контролюються бездротовим пристроєм, залежно від моделі використовуваної системи. Від звичайного виміру часу до моделювання тактичних вправ, що включають 30-40 спортсменів, можливості системи SMARTSPEED обмежуються тільки вашою уявою.

Сьогодні, з трьома версіями системи, створеними відповідно до ваших потреб і бюджету, з широким вибором аксесуарів і безперервним впровадженням нових розробок, асортимент продуктів SMARTSPEED забезпечує спортсменам повноцінне рішення для оцінки, навчання та дослідження спортсмена. До восьми ліній тестування на одному планшетному комп'ютері. Великий вибір варіантів тестування. За допомогою технології можливо моделювати вправи самому або використовувати встановлені. Різні варіанти старту вправ: за звуковим чи світловим сигналом, за вібрацією і т.д. Автоматичні інтервали між тестами: запрограмують час роботи і час відпочинку. Результати тестування в режимі реального часу: на планшетному

комп'ютері чи ноутбучі. Автоматичні опції інтеграції відео для якісного аналізу. Великий вибір вправ на розвиток реакції: час реакції і першого руху, час реакції на зміну напрямку руху, розвиток периферичного зору, час на прийняття рішення.

Сенсор **WIMU** контролює фізичну активність, безперервно надаючи точні дані в режимі реального часу. Кінематичні змінні: прискорення, швидкість, пройдена дистанція; фізіологічні; частота серцевих скорочень, вимірюються сенсором WIMU і потім аналізуються в **QUIKO** – спеціальному програмному забезпеченні, що комплектується з датчиком. QUIKO дозволяє обробляти дані, що надходять з приладів на комп'ютер в режимі реального часу. Система дозволить атлетам, тренерам, фізіотерапевтам, спортивним лікарям і т.д. контролювати фізичну активність, оптимізувати щоденні тренування і підвищувати їх продуктивність за рахунок очевидного конкурентної переваги: можливості отримувати фундаментальні дані для досягнення кращих результатів у змаганнях. WIMU допоможе контролювати фізичну активність звичайних людей для поліпшення їх загального фізичного стану [3].

Сенсор **OptimEye** допомагає покращити показники висококваліфікованих атлетів. Цей сенсор виготовляється австралійською фірмою «Катапульта спорту», яка вже має контракти з європейськими футбольними клубами і регбістами. Крім того, компанія співпрацює з п'ятьма командами НБА і шістьма клубами НФЛ (ще з 12 командами контракти будуть підписані до початку футбольного сезону у вересні).

Система OptimEye працює так: маленький сенсор – жучок прикріплюється на форму спортсмена у верхній частині спини, приблизно на рівні першого грудного хребця; цей сенсор відстежує рух атлета в 3D-просторі. Вимірювачі прискорень, магнітометри і гіроскопи не так вже відрізняються від тих, що можна знайти в iPhone: вони збирають дані про гравітаційні навантаження, відстань і напрямок руху. Але, на відміну від програмного забезпечення смартфона, Catapult – Sport обчислює дані за допомогою спеціальних фільтрів, щоб визначити точний напрям руху атлета для кожного прискорення або кроку. Якщо ігри проходять в приміщеннях, куди не проникає GPS-сигнал (баскетбол, хокей), то програма використовує внутрішні стадіонні антени для збору даних зі спортсменів в режимі реального часу [3].

Висновки. Використання інноваційних технологій в практиці спортивних тренувань дозволяють об'єктивно контролювати та аналізувати процес тренувань. Слід зазначити ряд сучасних технологій, що розширюють практичні можливості спортсмена і тренера – проводити такі операції:

1. Об'єктивний аналіз та відстеження таких складних явищ, як траєкторія руху або підтримання рівноваги при формуванні рухових навичок і вмінь (відеоаналіз рухів і стабілометра).

2. Моделювання рідкісних і нетипових ситуацій, а також рішення завдань прогнозування з використанням систем «віртуальної реальності».

3. Одночасну групову реєстрацію показників спортсменів (пульс, швидкість, дистанція), що грають в одній команді, для об'єктивної оцінки внеску кожного гравця в роботу команди і досягнення результату в режимі он-лайн режимі (групова пульсометрія, система відеофіксації футболістів та ін.).

4. Системи біологічного зворотного зв'язку (БОС) дозволяють створити умови для реєстрації.

Література

1. Чернов С. В. Инновационные технологии подготовки профессиональных спортсменов и команд игровых видов спорта : дис. на соискание науч. степени д-ра пед. наук : 13.00.04. – М., 2006 – 287 с. РГБ ОД, 71:06-13/163

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. Посібник / І. М. Дичківська К.: Академвидав, 2004. 352 с.

3. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент. – СПб.: / Р. А. Фатхутдинов. – Питер, 2006. – 448 с.

ОСОБЕННОСТИ КЛАССИФИКАЦИИ ТЕХНИКИ СОВРЕМЕННОГО ХОККЕЯ С ШАЙБОЙ В ВЕДУЩИХ ШКОЛАХ МИРА

Евсейчик Артем

Научный руководитель – Серебряков О. Ю., ст. преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Достижение высоких спортивных результатов во многом зависит от того, насколько многообразен технический арсенал хоккеиста (объем и разносторонность техники) и как он реализует свои технические возможности в условиях дефицита времени и пространства при жестком силовом единоборстве соперника и нарастающем утомлении (эффективность, результативность техники) [1].

Существенное увеличение объема и интенсивности нагрузки требует поиска новых методов управления тренировочным процессом для максимальной реализации собственного потенциала в соревновательной деятельности, прежде всего технико-тактической подготовке хоккеистов.

Анализ научно-методической литературы, источников Интернет, передового опыта специалистов свидетельствует, что основное внимание уделяется технико-тактическим действиям в нападении, однако в защите они практически отсутствуют.

Цель исследования – провести сравнительный анализ классификации техники игры в ведущих школах мирового хоккея с шайбой (постсоветская, скандинавская и североамериканская школы).

Методы исследования: анализ и обобщение научной литературы и сети Интернет; изучение опыта ведущих хоккеистов и специалистов хоккея с шайбой.

Результаты исследования и их обсуждения. Игра современного хоккеиста развивается в двух направлениях: универсализации и специализации. Первое направление предполагает разностороннюю подготовку, то есть умение выполнять функции всех игровых амплуа. Второе – высокое профессиональное выполнение функций, связанных непосредственно со всеми игровыми амплуа. Специализация хоккеистов обязывает рассмотреть основные функции и требования к ним в зависимости от амплуа в команде [2].

В теории и методике спорта под техникой принято понимать способы выполнения двигательных действий, с помощью которых двигательная задача решается целесообразно, с относительно большей эффективностью.

В хоккее с шайбой под техникой принято понимать совокупность специальных игровых приемов, эффективно выполняемых для успешного ведения игровой деятельности.

Каждый технический прием представляет собой определенный двигательный навык, имеющий своеобразную биомеханическую структуру, которая определяется соответствующими кинематическими и динамическими

характеристиками движениями (путь, скорость, ускорение, величина и направление усилий).

При анализе технического приема выделяют его основу, определяющую звено и детали.

Основа техники при игровых приемах – это необходимый состав движений, последовательность в проявлении рабочих усилий, согласованность движений во времени и пространстве.

Классификация техники. Педагогически целесообразно большой, разнообразный по составу объемом технических приемов игры в хоккее с шайбой подразделить на отдельные разделы, группы (классы) по определенным признакам. Такое подразделение технических приемов называется классификацией. К числу признаков могут относиться:

- 1) характер и специфика деятельности;
- 2) целевое назначение приема и группы приемов в игровой деятельности;
- 3) сходство приемов по биомеханической структуре движения.

Руководствуясь данными признаками, мы определили три основных классификации техники полевого игрока в мировом хоккее. Каждый раздел объединяет ряд подразделений.

В постсоветской школе хоккея технические приемы делятся на 3 группы (рис. 1).

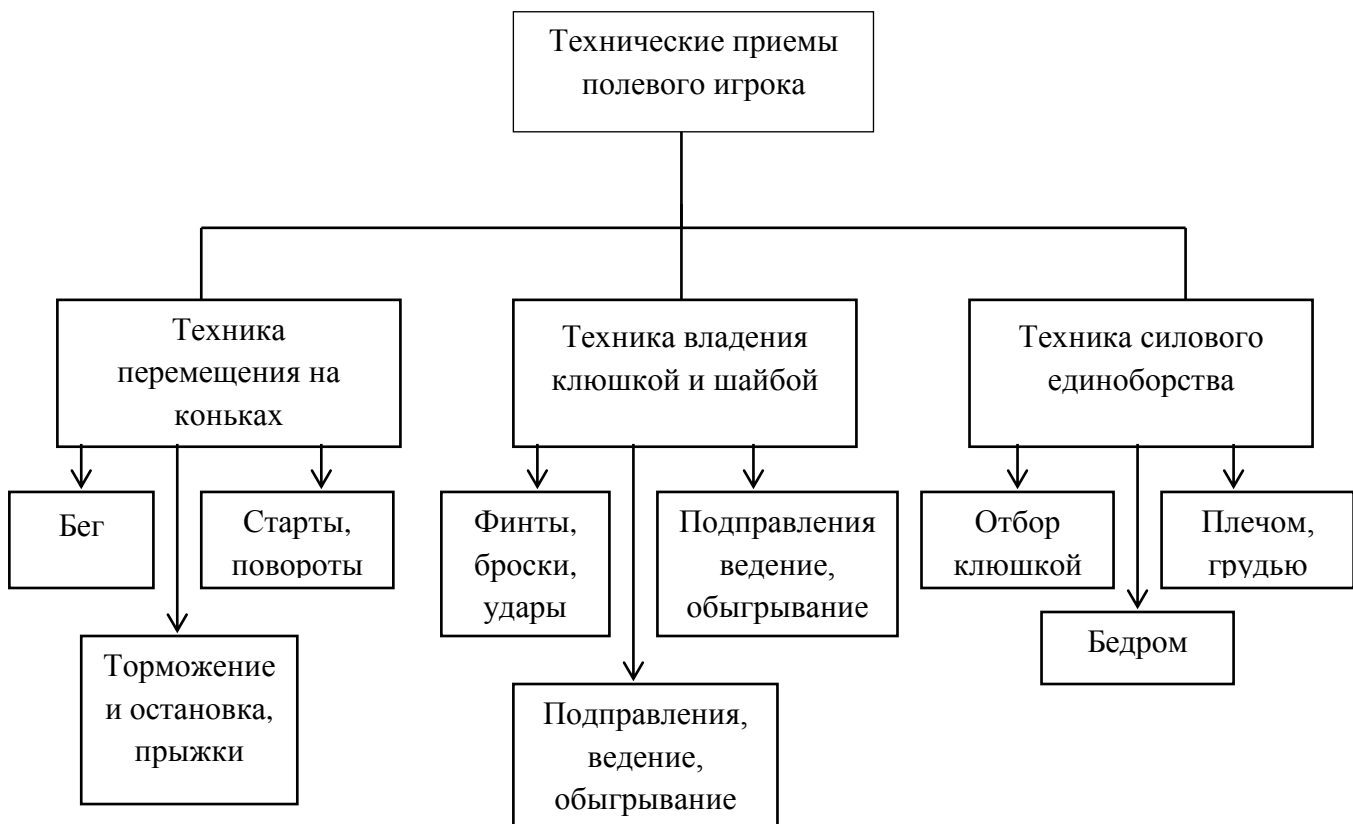

Рисунок 1 – Классификация технических приемов в постсоветской школе хоккея

Скандинавская школа хоккея состоит из семи разделов технических приемов.

Таблица 1 – разделы и виды технических приемов

Технические приемы полевого игрока	Виды технических приемов
Катание на коньках	Равновесие, вперед, вперед переход вправо – влево, разворот вперед – назад, разворот назад – вперед, поворот вправо – влево, быстрое движение вперед, быстрое движение назад, боковые шаги вправо – влево
Ведение шайбы	Диагональ, вперед – назад, не опуская голову и поворачивая ее в нужном направлении, одной рукой
Финты	Бросок – финт, пас – финт, пауза – финт, стоп – финт
Передачи	Пас с замахом, кистевая передача, пас с неудобной руки, скрытый пас, прямой пас, пас по краю
Прием	С удобной руки, с неудобной руки, руками, телом, коньком, скрытый
Бросок	Длинный с замахом, кистевой бросок, щелчок, с неудобной руки, бросок с опоры на разные ноги
Близкая игра и закрытие	Повороты телом, закрытие плечами, закрытие бедром, закрытие с наступлением, близкая игра

Североамериканскую школу можно разделить на четыре части:

Рисунок 2 – Техника полевого игрока

Самый важный навык для хоккеиста – катание на коньках, который влияет на способность игрока вести и передавать шайбу и проводить силовые приемы. Именно поэтому время, потраченное на отработку катания на коньках – это вклад в развитие всех остальных компонентов вашей игры. Она включает в себя следующие технические приемы:

- равновесие;
- ловкость;
- умение управлять лезвиями коньков;
- навыки разгона и торможения;

- катание вперед, назад;
- поворотов и окрестного шага.

Один из самых сложных и важных навыков, контроль шайбы. Контроль шайбы это тот навык который игроки отрабатывают с удовольствием. Игрок проводит большую часть игры не владея шайбою, поэтому, когда он ее получает он должен извлечь из ситуации максимальную выгоду, способность воспользоваться ситуацией, провести ее или передать. К контролю шайбы можно отнести такие технические приемы, как выполнение элементов из неподвижного состояния; контроль шайбы во время движения; прием и передача (в движение и без, с шайбой и без шайбы).

Освоив эти основные элементы, хоккеист научится контролировать шайбу в любой игровой ситуации.

Игроки должны знать какой тип удара выбрать для определенной игровой ситуации, а также владеть всем набором возможных бросков и ударов. Игроки начинают забивать шайбы, когда выполняют броски и удары быстро, точно и достаточно сильно. Навыки необходимые для успешной игры, бросков и ударов по шайбе и для зарабатывание очков:

- заметающий бросок;
- кистевой бросок;
- удар шайбы с коротким замахом;
- удар-бросок;
- переправление шайбы;
- финты.

Опека и отбор шайбы важные навыки для игрока. Правильное их использование создает возможности забить гол, помогает команде восстановить контроль над шайбой. Как для катания на коньках, приеме шайбы, передачи шайбы, опеке о отбора шайбы тоже существует базовые приемы. Когда эти приемы эффективно преподаются они могут подогреть этим интерес ученика к хоккею. Распространенно заблуждение что навыкам опеки и отбора шайбы можно учиться с определенного возраста. На самом деле учение этому состоит из четырех этапов. Начинается с первых минут, когда игрок только становится на лед, толчки корпусом это последняя, четвертая ступень упражнений на отбор шайбы:

- выбор позиции и уведение противника к борту;
- работа клюшкой;
- телесный контакт и уверенность при контакте;
- силовые приемы.

Если игрок хорошо усвоил основы катания, расстановки, уведение противника к борту и толчков клюшкой, они могут завладеть шайбой не прибегая к толчкам корпусом.

Выводы. Для североамериканского стиля игры типичны все виды силовых единоборств, как защитника против нападающего, так и наоборот агрессивная игра нападающего против защитника в силовом обыгрывание. Также имеют огромное количество разновидности бросков шайбы.

Скандинавская школа игры отличается тем, что хоккеисты более техничны, быстро маневрируют, изменяя темп и ритм игры. Стоит отметить и командную игру, которую связывают с индивидуальными возможностями и решительностью отдельного хоккеиста. Также эффективно используют участок за воротами для создания опасных моментов.

В постсоветском хоккее классификация техники игры более простая в понимании отражающая только главные технические элементы, что позволяют быстро обучаться и осваивать технические приемы. Однако имеют меньше возможностей для импровизации и реализации своих индивидуальных особенностей. Следует обратить внимание на высокую технику владения клюшкой и шайбой и передвижения на коньках.

Литература

1. Азбука хоккея – АВС / Федерация хоккея Республики Беларусь ; Федерация хоккея Швеции. – Минск: Бел. энц. им. П. Бровки, 2011. – 360 с.
2. Костка В. / Современный хоккей / В. Костка; пер. с чешск. Б. Г. Байгозина. – М.: Физкультура и спорт, 1976. – 256 с.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

Кальченко Діана

Науковий керівник - Попрозман О. І., канд. екон. наук, доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Професійний спорт є одним з найбільш специфічних та динамічних суспільних явищ, тому зростає необхідність його чіткого правового регулювання. Але на даному етапі розвитку професійного спорту в Україні на законодавчому рівні права професійних спортсменів ще не затверджено. Це призводить до багатьох негативних наслідків, які перш за все, виникають у сфері взаємодії суб'єктів професійних спортивних відносин. При цьому, найчастіше порушуються суб'єктивні права професійних спортсменів, оскільки, як правило, саме вони є більш незахищеною стороною в професійних спортивних відносинах і тому потребують особливого правового захисту. У зв'язку з цим назріла гостра необхідність у чіткій правовій регламентації відносин в сфері професійного спорту.

Мета дослідження – теоретичний аналіз видів правових джерел, які регулюють відносини у сфері професійного спорту в Україні, їх відповідні відносини на світовому рівні, та необхідність кримінально-правової охорони професійного спорту в нашій країні.

Методи та організація дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних спеціальної літератури та досвіду передової практики; синтез і узагальнення; порівняння.

Результати дослідження та їх обговорення. Професійний спорт – комерційний напрямок діяльності у спорті, пов'язаний з підготовкою та проведенням видовищних спортивних заходів на високому організаційному рівні з метою отримання прибутку. Діяльність у професійному спорті спортсменів, тренерів та інших фахівців, яка полягає в підготовці та участі у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів і є основним джерелом їх доходів, провадиться відповідно таким нормативно-правовим актам, які регулюють відносини у сфері професійного спорту:

1. Конституція України. Державна підтримка фізичної культури і спорту відображена в ст. 49 Конституції України, яка закріплює обов'язок держави дбати про розвиток фізичної культури і спорту.

2. Закони України («Про фізичну культуру і спорт» від 17 листопада 2009 року, «Про антидопінговий контроль в спорті» від 5 квітня 2001 року, «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні» від 4 вересня 2000 року).

3. Нормативно-правові акти суб'єктів системи спорту та фізичної культури.

4. Підзаконні нормативно-правові акти органів державної влади у сфері фізичної культури і спорту (наприклад, Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту»).

5. Міжнародно-правові акти в галузі спорту та фізичної культури.

6. Нормативно-правові договори.

Природно, що є багато питань, які регулюються окремим нормами інших нормативно-правових актів України (кодифікованими та некодифікованими), наприклад, Цивільним, Кримінальним та Господарським кодексами, Кодексом законів про працю, Законами України «Про об'єднання громадян», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про страхування», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», «Про авторське право і суміжні права», «Про рекламу» тощо [1].

На жаль, на сьогоднішній день в українському законодавстві практично відсутні норми, що регулюють правовідносини в сфері професійного спорту. Тому, велике значення для вітчизняного законодавства має позитивний досвід зарубіжних країн, де вказаній галузі законодавства приділяється достатня увага.

Але треба враховувати, що таке законодавство ґрунтується на національному законодавстві про спорт та в залежності від політичного та соціально – економічного устрою формують умови для розвитку фізичної культури та спорту. Кожному суспільству притаманна своя національна система функціонування спорту, і стійкість її організаційно-правової структури залежить від того, наскільки велика роль участі держави в цій системі.

Необхідно адаптувати наше законодавство до міжнародних стандартів. Як приклад, можна взяти «Спортивний кодекс» Франції, в якому для регулювання правовідносин створено цілий комплекс нормативно-правових актів. Безсумнівно, французький досвід у цьому плані може стати корисним для розвитку та регулювання фізкультурно-спортивної сфери в Україні, тому що, вельми детально регулює питання: правового статусу суб'єктів спортивних правовідносин, спортивної підготовки та освіти в галузі фізичної культури і спорту, захисту здоров'я спортсменів і протидії вживання допінгу, порядку проведення спортивних заходів і їхнього фінансування, висвітлення в засобах масової інформації, правопорушень в галузі спорту і відповідальності за їх здійснення.

«Спортивний кодекс» Франції має міжгалузевий характер і включає норми, які належать до конституційного, адміністративного, цивільного, кримінально-процесуального, трудового, фінансового права, тоді як Закон України «Про фізичну культуру і спорт» містить велику кількість статей, що відсилають до галузевого законодавства чи підзаконних актів.

Законодавча частина французького кодексу має значну кількість норм, що передбачають дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність фізичних та юридичних осіб за порушення його положень. Застосовуються такі

види санкцій, як тюремне ув'язнення, штраф, заборона участі в спортивних змаганнях, заборона на відвідування спортивних заходів.

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» особи, винні у порушенні законодавства України у сфері фізичної культури і спорту, несуть цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом, проте межі та види покарань вказаним нормативним актом не передбачені взагалі. Проаналізувавши положення Кримінального кодексу України, можна дійти висновку, що згадка про місія для проведення спортивних заходів міститься лише в одному розділі, що передбачає відповідальність за злочин у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. Іншим прикладом є положення про відповідальність за хуліганство, проте дана норма відноситься до спортивної діяльності лише в тому випадку, коли протиправні дії особи спровокували припиненню роботи спортивної установи чи перешкоду для проведення будь-якої спортивної події [2].

Становлення і розвиток сучасного професійного спорту нерозривно пов'язані з його подальшою комерціалізацією, появою так званого спортивного бізнесу як складової частини професійного спорту. Все це робить його одним з напрямків економічної діяльності держави, в рамках якої останнім часом постійно відбувається збільшення обороту грошових коштів. Остання обставина вказує на зростаючу потребу не тільки в регулюванні напрямків економічної діяльності, але і в охороні заходами кримінально-правового характеру. У свою чергу, зазначена сукупність суспільних відносин отримує відповідний розвиток за рахунок такої, супутньої сучасним спортивним заходам, діяльності, як: продаж прав на радіо-, телетрансляцію спортивних змагань; реклама; продаж вхідних квитків на спортивні змагання; виготовлення і продаж спортивної атрибутики, товарів; передача (відступлення) прав та об'єктів інтелектуальної власності; продаж (відступлення) акцій (часток) професійних спортивних клубів, ліг; трансфери (переходи) професійних спортсменів; здача в оренду і (або) прокат спортивних будівель і споруд, обладнання; проведення лотерей і т. д. [5].

Кожен із зазначених видів діяльності, будучи невід'ємною частиною професійного спорту, безпосередньо пов'язаний з оборотом значних грошових сум, зловживання якими найчастіше перевищують поріг суспільної шкідливості і повинні тягти за собою саме кримінальну відповідальність.

Крім того, прибутки сучасних професійних спортсменів мають тенденцію до постійного зростання. В нових економічних умовах багато спортсменів орієнтовані на спортивну діяльність як на можливість прибутку, придбання матеріальних благ, популярності. Так, за підсумками 2014 р. Володимир Кличко заробив більше, ніж півкоманди футболістів. Два цьогорічні поєдинки принесли боксеру близько 17 млн. дол. в США.

В чотири з половиною рази менше заробив наступний за доходами футболіст – Анатолій Тимощук. Послуги українця обійшлись санкт-

петербурзькому «Зеніту» у 3 млн. 700 000 дол. США. На сто тисяч менше – прибутки боксера Василя Ломаченка і баскетболіста Олексія Лєня.

В свою чергу, пакети комерційних напрямків спортивного бізнесу відрізняються в залежності від виду професійного спорту та суб'єктів, що беруть участь у ньому, але те, що сучасна індустрія професійного спорту нерозривно пов'язана з законами бізнесу і є галуззю економіки, визначається зацікавленими особами вже як аксіома. Одним з видів професійного бізнесу вважаються трансфери професійних спортсменів, які залишаються без відповідної кримінально-правової оцінки тих порушень, які не є рідкістю під час укладання контрактів зі спортсменами, їх продажу, обміну, аренди і т.д. [3].

Трансфер належить до спортивних термінів, ним визначається перехід професійних спортсменів з одного професійного спортивного клубу до іншого. Домовленості щодо переходу (трансферу) необхідно розглядати окремо від трудових відносин, що виникають між професійним спортивним клубом і професійним спортсменом, тому що сторонами зобов'язання є передавальний і приймаючий клуби. Думка професійного спортсмена, як правило, не враховується, якщо інше не передбачено спортивним контрактом між ним і передавальним клубом.

У професійному спорті відшкодування витрат попередньому клубу під час переходу професійного спортсмена за наявності чинного спортивного контракту (строкового трудового договору) здійснюється в розмірі, визначеному угодою сторін (клубами) [3].

Для прикладу, футболіст Анатолій Тимошук перейшов з донецького «Шахтара» в пітерський «Зеніт» за 2 млн євро; футболіст «Андерлехта» Дімерсі Мбокані був переданий в ФК «Динамо» за 9 млн євро. Приклади великих трансферів світового футболу: «Манчестер Юнайтед» - «Реал» щодо Роналду – 90 млн. дол. США; «Ювентус» - «Реал» Зінедін Зідан – 64 млн. 400 тис. дол. США. Але застосування трансферної системи в професійному спорті не повинно стати причиною неправомірного утримання професійного спортсмена і примусу його до праці, а також «необґрунтованою забороною для занять професійною діяльністю». На жаль, у кримінальному законодавстві немає навіть натяку на охорону інтересів гравців, клубів, агентів тощо, що діють в рамках суспільних відносин у галузі професійного спорту.

Необхідно, на наш погляд, розвивати сучасне вітчизняне кримінальне законодавство з метою виявлення порушень у сфері професійного спорту, здатних заподіяти тяжкі або особливо тяжкі наслідки як самим спортсменам і особам, причетним до проведення спортивних заходів, так і всьому суспільству в цілому.

Висновок. Таким чином, постійний розвиток професійного спорту в Україні зумовлює необхідність удосконалення та кодифікації законодавства, яким регулюються спортивні правовідносини. Відсутність кодифікованого та концептуального нормативно-правового акта, дія якого здатна була б врегулювати різні сфери правовідносин в професійному спорті, зумовлює наявність великої кількості декларованих норм спортивного права. На

сьогоднішній день, складність реалізації прав та інтересів суб'єктів спортивних правовідносин, наявність правозахисних колізій призводить, як наслідок, до того, що значний масив суспільних відносин у сфері професійного спорту в Україні залишаються поза межами дії норм права. Тому законодавцям необхідно принципово переосмислити важливість спортивних правовідносин і на законодавчому рівні удосконалити систему норм у галузі професійного спорту аж до створення відповідних кодифікованих актів.

Між тим вдосконалення правової бази є першим етапом підвищення ефективності протидії поширенню зловживань у професійному спорті, ігнорування чого може призвести до вельми негативних наслідків, в тому числі і соціального характеру. Причому таке вдосконалення має передбачати не тільки внесення поправок у чинні норми, але й створення нових приписів, які б забезпечували кримінально-правову охорону прав учасників сфери професійного спорту.

Література

1. Бордюгова Г. Місце спортивного права в національній правовій системі / Г. Бордюгова // Право України. – 2009. – № 3. – С. 144–147.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – ст. 447.
3. Мейтін А. Кримінологічна характеристика злочинів, скоєних футбольними вболівальниками та їх попередження: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08 / А. Мейтін – Ростов на Дону, 2004. – 244с.
4. Спірев М. Детермінація злочинності в середовищі спортсменів / М. Спірея // Спорт: економіка, право, управління. – 2006. – №2. – С. 52–53.
5. Сараєв В. Питання боротьби зі спортивним хуліганством / І. В. Сараєв // Спорт: економіка, право, управління. – 2011. – №1. – С. 23–25.

МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТЯЧО-ПІДЛІТКОВИХ СПОРТИВНИХ КЛУБІВ

Литвиненко Роман

*Науковий керівник – Середа Н.В., канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент*

Харківська державна академія фізичної культури, кафедра менеджменту
фізичної культури, Харків, Україна

Актуальність. Організація фізкультурно-спортивної діяльності дітей та підлітків є однією з гострих проблем сучасності. Фізкультурно-оздоровча та спортивна робота з даним контингентом спрямована на збереження фізичного здоров'я, залучення до здорового способу життя та підвищення активності до занять фізичною культурою і спортом. Заняття в спортивних секціях, групах і командах спрямовані на підтримку у дітей та підлітків фізичної форми, оволодіння необхідними спортивними навичками, відволікання від шкідливих звичок. Функціонування даних фізкультурно-спортивних організацій у сучасних ринкових умовах стає актуальною науковою проблемою.

Мета дослідження – надати характеристику маркетинговій діяльності дитячо-підліткових спортивних клубів.

Методи та організація дослідження: аналіз літературних джерел та документів, організаційний аналіз, анкетування, методи математичної статистики.

Дослідження проводилося на базі 10 дитячо-підліткових спортивних клубів м. Харків. Респондентами виступали директори та їх заступники з навчально-виховної роботи, інструктори-методисти, старші тренери, тренери та батьки вихованців (150 осіб).

Результати дослідження та їх обговорення. Характерною тенденцією розвитку дитячо-підліткових спортивних клубів є стрімка їх комерціалізація, що впливає на якість їх діяльності, дає змогу модернізувати спортивне обладнання та інвентар, що передбачає орієнтацію на освоєння максимальної кількості сегментів ринку фізкультурно-спортивних послуг.

Метою діяльності дитячо-підліткових спортивних клубів є створення сприятливих умов для занять різноманітними формами оздоровлення, фізичною культурою та видами спорту для учнів.

Головними завданням клубів є:

- залучення дітей, учнівської молоді до регулярних занять фізичною культурою і спортом;
- організація та проведення масових фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів, змагань;
- сприяння здійсненню заходів щодо створення та зміцнення спортивної бази, ефективного використання природних умов;
- формування потреби у зміцненні здоров'я засобами фізичної культури і спорту;

- пропаганда здорового способу життя, впровадження засобів фізичної культури і спорту у навчання, побуті, відпочинку учнів;
- розвиток дитячо-юнацького спорту, підвищення спортивних досягнень вихованців [1].

Сьогодні в Україні нараховують 5000 спортивних та фізкультурно-спортивних клубів різних організаційно-правових форм. Станом на 1 січня 2014 р. у Харкові функціонує 190 дитячо-підліткових спортивних клубів, у яких займаються 11 805 осіб віком від 6 до 23 років, що становить 3 % загальної кількості дітей та молоді [4, 5] (табл.1.).

Таблиця 1 – Дислокація дитячо-підліткових спортивних клубів у Харкові

Район	Кількість
Дзержинський	45
Жовтневий	4
Київський	32
Комінтернівський	25
Ленінський	12
Московський	32
Орджонікідзевський	7
Фрунзівський	14
Червонозаводський	19
<i>Всього</i>	<i>190</i>

За результатами проведеного анкетування споживачів дитячо-підліткових спортивних клубів було встановлено, що 60,7 % респондентів задоволені організаційно-управлінською діяльністю спортивного клубу, в якому займається їх дитина (рис.1.).

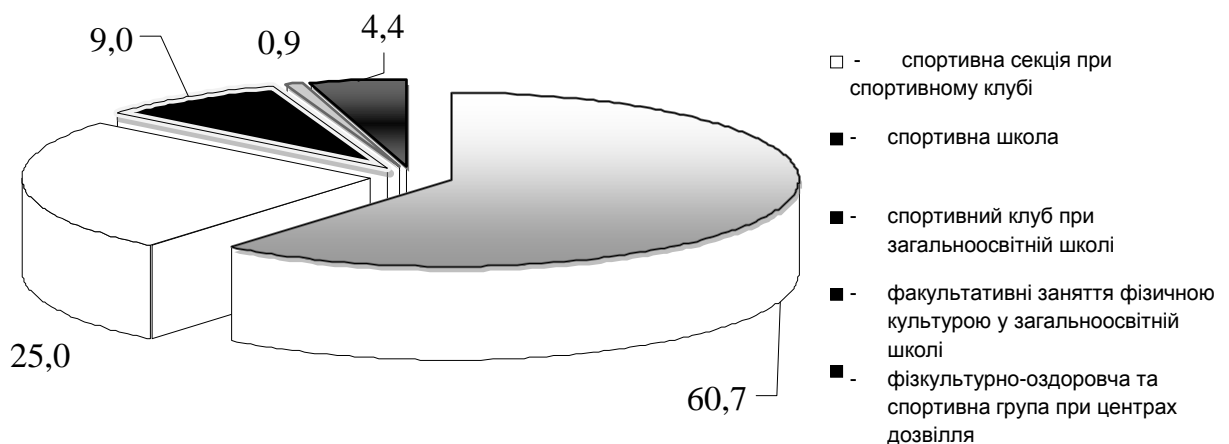

Рисунок 1 - Ступінь задоволеності організацією фізкультурно-спортивної діяльності вихованців їхніми батьками, %

Результати дослідження питання використання маркетингу у своїй організаційно-управлінській діяльності встановило, що 67,8 % адміністративні працівники дитячо-підліткових спортивних клубів використовують маркетинги при стратегічному плануванні власної діяльності.

За результатами аналізу наукової літератури визначено основні об'єкти маркетингової діяльності:

1. **Спортивні товари.** Цей компонент відсутній у спортивних клубах і потребує наукової обґрунтованості.

2. **Фізкультурно-спортивні послуги.** Невеликий спектр послуг необхідно розширювати та доповнювати (послуги з прокату спортивного товару та інвентарю; оренда спортивних споруд та приміщень у позатренувальний час).

3. **Зовнішнє та внутрішнє середовище.** Ефективність діяльності залежить від своєчасного та правильного аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища, який дає змогу об'єктові знайти свій сегмент на ринку фізкультурно-спортивних послуг.

4. **Особи.** До осіб маркетингової діяльності ми відносимо: спортсменів, тренерів, фахівців в сфері фізичної культури і спорту.

5. **Ідея.** Такий об'єкт маркетингової діяльності спрямований на розробку концепції розвитку дитячо-юнацького спорту та контроль за виконанням програм [2, 3, 6].

У нашому дослідженні було розширено перелік об'єктів маркетингової діяльності та запропонували респондентам проранжувати їх відповідно до пріоритетності, а також встановлено, що 63,2 % респондентів на перше місце віднесли фінансування як головний об'єкт маркетингової діяльності (рис.2.).

Рисунок 2 - Загальна характеристика пріоритетності об'єктів маркетингової діяльності дитячо-підліткових спортивних клубів

Виявлено позиції стосовно механізму управління та розвитку виду спорту. Напрямам роботи адміністрація приділяє більше уваги та віддають їм третє і четверте місця. Спостерігається негативна тенденція, яка полягає у недооцінюванні процесу набору, відбору та селекції вихованців – десяте місце (34,8 %). Отримані результати дослідження дають змогу зробити висновок, що для них першочерговими є питання організаційно-управлінського характеру, а вже потім змагальна діяльність та спортивні досягнення вихованців.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що у Харкові функціонує 190 дитячо-підліткових спортивних клубів різних форм власності. Особливістю діяльності даних фізкультурно-спортивних організацій є залучення дітей та підлітків до систематичних занять фізичною культурою і спортом та зміцнення їх здоров'я, що є пріоритетним напрямом державної політики.

Проведене анкетування визначило, що 60,7 % споживачів задоволені організаційно-управлінською діяльністю спортивних клубів де займаються їх діти. Переважна більшість споживачів, а саме 67,8 %, використовують маркетинг у діяльності власної фізкультурно-спортивної організації. Збільшення обсягів фінансування є одним з головних об'єктів маркетингу в діяльності дитячо-підліткових спортивних клубів.

Література

1. Бондар Т. С. Організаційно-педагогічна технологія менеджменту учнівських фізкультурно-оздоровчих клубів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Т.С. Бондар. – Х, 2010. – 20 с.
2. Газнюк Л. М. Об'єкти маркетингу в системі фізичної культури / Л. М. Газнюк, С. О. Разумовський // Слобожан. наук.-спорт. вісн. – Х.: ХДАФК, 2012. – С. 134–136.
3. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Закономірності функціонування та розвитку: [монографія] / Ю. П. Мічуда. – К.: Олімп. літ-ра, 2007. – 216 с.
4. Путятіна Г. М. Визначення конкурентних переваг дитячо-юнацьких спортивних шкіл на ринку фізкультурно-спортивних послуг / Г. М. Путятіна, Н. В. Серєда // Молода спорт. наука України: [зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини]. – Л: ЛДУФК, 2013. – Вип. 17, Т.4. – С. 139–144.
5. Серєда Н. В. Характеристика маркетингової діяльності в системі дитячо-юнацьких спортивних шкіл / Н. В. Серєда // Молода спорт. наука України. – Л: ЛДУФК, 2010. Т.4. – С. 139–144.
6. Степанова О. Н. Управление маркетинговой деятельностью в физкультурно-спортивной организации: концептуальный подход и элементы технологии / О. Н. Степанова // Теория и практика физ. культуры. – 2005. – №2. – С. 42–46.

МАРКЕТИНГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОРГАНИЗАТОРОВ СПОРТИВНЫХ СОРЕВНОВАНИЙ ПО ЛЕГКОЙ АТЛЕТИКЕ

Радько Алена

Научный руководитель – Калита Л. В., канд. ист. наук, доцент
Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Отечественные и зарубежные авторы отмечают, что спортивные соревнования являются главной организационной формой спортивной деятельности [4].

Для развития любого вида спорта необходимы определенные социально-экономические условия, прежде всего высокий уровень жизни населения, который позволяет тратить часть доходов на отдых и развлечения, включая и спорт.

В настоящее время невозможно представить себе проведение крупного соревнования без службы маркетинга, а организацию соревнований сегодня без помощи спонсоров и эффективной маркетинговой политики.

Цель работы – обобщить опыт маркетинговой деятельности, накопленный при организации и проведении спортивных соревнований по легкой атлетике.

Методы исследований: анализ специальных литературных источников, законодательных и программно-нормативных документов; метод сравнения и сопоставления; социологический опрос (анкетирование); методы математической статистики.

Результаты исследования. Согласно Закону Украины «О физической культуре и спорте», спортивное соревнование – мероприятие, которое проводится организатором спортивных мероприятий с целью сравнения достижений спортсменов и определения победителей. Все это проводится в соответствии с правилами спортивных соревнований по видам спорта и утвержденным организатором спортивных мероприятий положением (регламентом) об этих соревнованиях, что согласовано с решениями определенного центрального органа исполнительной власти в сфере физической культуры и спорта требованиям [3].

Было установлено, что проведение спортивных соревнований зависит от уровня менеджмента, который складывается из многих управленческих действий: составления календарного плана спортивных соревнований; разработки положений о соревнованиях; составления сметы расходов; образования оргкомитета по подготовке и проведению соревнований; подбора судейской коллегии и организация ее работы; обеспечения оповещения о соревнованиях; организации приема и обработки заявок на участие в соревнованиях; составление программы соревнований; ритуала открытия и закрытия соревнований, награждения; подготовка или аренда спортивных сооружений и пр. [2, 4–6, 9, 10].

Маркетинг спортивных соревнований представляет собой комплекс взаимосвязанных мероприятий, которые включают: производство качественной спортивно-зрелищной функции услуги (спортивных соревнований), установленной на нее рыночной цены с учетом конъюнктуры рынка, информирование потенциального клиента (реклама) и сбыт [1, 8].

Главное в маркетинге – двухсторонний, взаимодополняющий подход. С одной стороны, это проведение маркетинговых исследований рынка, спроса, вкусов и потребностей, ориентация производства на эти требования, с другой – активное воздействие на рынок и существующий спрос, на формирование потребностей и покупательских предпочтений. Этим определяется основа маркетинга в физической культуре и спорте, содержание его главных элементов и функций. К числу наиболее важных функций относятся: маркетинговые исследования, планирование спортивного продукта, разработка мероприятий для более полного удовлетворения существующих потребностей [1].

Коммерциализация легкой атлетики является неизбежным следствием рыночной экономики. Она представляет собой процесс использования «продукта» легкой атлетики – спортивного зрелища и всего, что с ним связано (спортивной атрибутики, имиджа легкой атлетики в целом и отдельных спортсменов) представителями бизнеса и СМИ с целью извлечения прибыли. В последние годы качество легкоатлетического зрелища настолько стабильно, что легкая атлетика стала особенно привлекательной для компаний-спонсоров, лицензиатов, а также для средств массовой информации [7].

Наше социологическое исследование было проведено с целью выявления путей повышения эффективности использования маркетинговых инструментов при организации и проведении спортивных соревнований по легкой атлетике.

Проблема, рассматриваемая в исследовании, так актуальна в наше время, что организация эффективной маркетинговой деятельности на соревнованиях стала одним из основных для получения прибыли.

В ходе исследования были получены данные, которые отражают эффективность использования маркетинга в легкой атлетике в Украине.

Использование маркетинга при проведении спортивных соревнований по легкой атлетике (рис. 1) вызвано необходимостью популяризации легкой атлетики (27,97 %), обеспечения зрелищности соревнований (22,95 %), обновления материально-технической базы, обеспечения безопасности участников и зрителей (20 %), погашения постоянно увеличивающихся расходов на подготовку и проведение соревнований (16 %).

Спортивные соревнования по легкой атлетике привлекают зрелищностью (28,4 %), комфортными условиями пребывания (26,1 %), чувством сопереживания (17,7 %), наличием «звезд» (17,3 %) и азартностью (10,5 %).

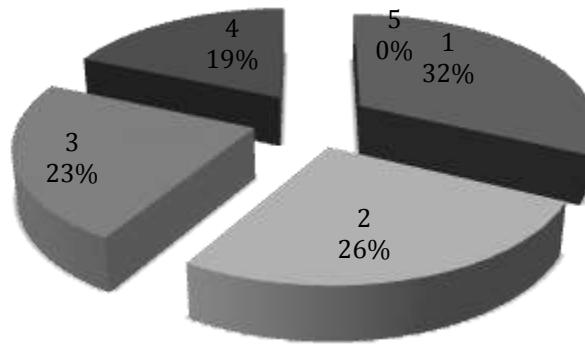

Рисунок 1 – Факторы использования маркетинга при проведении соревнований по легкой атлетике:

- 1 – популяризация легкой атлетики;
- 2 – обеспечение зрелищности соревнований;
- 3 – обновление материально-технической базы;
- 4 – увеличение расходов.

Анализ данных позволил выяснить, что на эффективную подготовку спортсменов к соревнованиям по легкой атлетике положительно влияет совокупность таких элементов: наличие спортивной базы, высокая квалификация тренера, методики подготовки, удовлетворительное финансирование и признание.

Зрителей можно привлечь интересной программой соревнований (26,1 %), хорошей организацией проведения досуга (24,4 %) и реализацией товаров фирм-спонсоров (21,6 %). Также немаловажную роль в привлечении зрителей к соревнованиям играют наличие известных спортсменов (15 %) и знакомство с новыми людьми (11,4 %) (рис. 2).

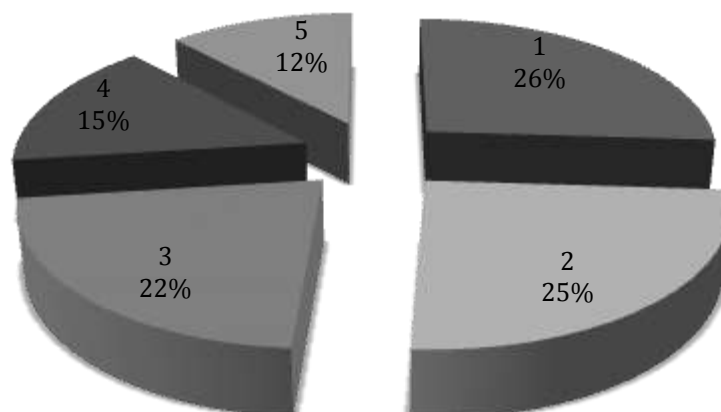

Рисунок 2 – Способы привлечения зрителей к соревнованиям по легкой атлетике:

- 1 – интересной программой соревнований;

- 2 – хорошей организацией проведения досуга;
- 3 – реализацией товаров фирм-спонсоров;
- 4 – наличие известных спортсменов;
- 5 – знакомство с новыми людьми.

Таким образом, большинство респондентов считают, что сфера физической культуры и спорта находится в удовлетворительном состоянии; необходимость использования маркетинга при проведении соревнований вызвана прежде всего популяризацией легкой атлетики и обеспечением зрелищности. Соревнования по легкой атлетике привлекают также, комфортным пребыванием на соревнованиях, чувством соперничества. Основными источниками доходов респонденты считают спонсорские доходы и продажу прав на телетрансляцию. Почти все респонденты считают, что разработка и реализация маркетинга спортивных соревнований по легкой атлетике представляет собой сложный многоэтапный процесс, для которого нужны высококвалифицированные специалисты.

Выводы:

1. Результаты проведенного в данной работе анализа характерных особенностей маркетинговой деятельности организаторов спортивных соревнований по легкой атлетике подтверждает, что она должна обеспечить: надежную, достоверную и своевременную информацию о рынке, структуре и динамике конкретного спроса, вкусах и предпочтениях покупателей; необходимое воздействие на потребителя, на спрос, на рынок, обеспечивающее максимально возможный контроль сферы реализации.

2. Анализ литературных источников также свидетельствует о том, что спортивный маркетинг рассматривает спортивную деятельность как специфический товар, который по своей спортивной миссии требует особого маркетингового положения при обязательном взаимном уважении теоретических законов обеих сторон – спорта и маркетинга, следовательно, и предполагает собственный маркетинговый подход.

3. Данные, полученные нами, дали возможность определить наиболее эффективные маркетинговые инструменты при проведении соревнований по легкой атлетике, это спонсорство и реклама. Социологическое исследование по проблемам маркетинговой деятельности при проведении соревнований по легкой атлетике, позволило нам сделать несколько выводов: необходимость использования маркетинга при проведении соревнований вызвана популяризацией легкой атлетики и обеспечением зрелищности; разработка и реализация маркетинга спортивных соревнований по легкой атлетике представляет собой сложный многоэтапный процесс, осуществление которого возможно только при наличии высококвалифицированных специалистов.

Литература

1. Гуськов С. И. Спортивный маркетинг / С. И. Гуськов. – К.: Олимп. лит., 1995. – 296 с.

2. Жолдак В. И. Менеджмент / В. И. Жолдак, С. Г. Сайранов. – М.: Физ. культура, 2006. – 372 с.
3. Закон України: «Про фізичну культуру і спорт». – К., 2009.
4. Зенкова А. М. Організаційні аспекти проведення легкоатлетичних змагань / А. М. Зенкова // Физкультурное образование: международный опыт и перспективы развития с международным участием (11-12 декабря 2008 года) / ред. Ю. А. Буков, С. В. Погодина, Е. Ю. Грабовская; Таврийский НУ им. В. И. Вернадского. – Симферополь, 2008 – С. 88–92.
5. Красников А. А. Проблемы общей теории спортивных соревнований / А. А. Красников. – Москва: СпортАкадемПресс, 2003. – 328 с.
6. Матвеев Л. П. Теория и методика физической культуры: Учебник для ин-тов физ. культуры / Л. П. Матвеев. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 543с.
7. Олейник И. Социально-экономические основы коммерциализации спорта (на примере легкой атлетики) / И. Олейник // Материалы II научно-методической конференции студентов V курса университета (27-28 апреля 1999 г.). – К.: Олимп. лит., – 1999 – С. 82-83.
8. Охрименко О. П. Маркетинг спортивных соревнований (на примере легкоатлетического спорта) / О. П. Охрименко // Материалы II научно –метод. конф. студентов V курса ун-та (27-28 апреля 1999 г.). – К.: Олимп. лит., – 1999.
9. Переверзин И.И. Менеджмент спортивной организации: учеб. пособие [3-е изд., перераб. и доп.] / И. И. Переверзин. – М.: Физкультура и спорт, 2006. – 464 С.
10. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практическое приложение: учебник тренера высшей квалификации / В. Н. Платонов. – М.: 2005. – 820 С.

АНАЛІЗ ТАКТИЧНИХ СИСТЕМ ПОБУДОВИ ГРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ ФУТБОЛУ

Ренкас Андрій

Байрачний О.В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Футбол сьогодні – одна з найбільш популярних спортивних ігор Європи та всього світу. Високий рівень розвитку сучасного футболу та тенденції його розвитку сучасного футболу свідчать про те, що тактична підготовка гравців стала провідною поміж інших видів підготовки спортсменів, оскільки визначає їх цільову спрямованість і зміст роботи, конкретизує функціональні обов'язки футболістів у команді в різних ігрових ситуаціях, сприяє доцільності вибору системи гри, визначає параметри моделей команд [3].

Зростає роль організації навчально-тренувального процесу на науковій основі в межах вимог, пропонованих до керованих процесів, що передбачають взаємодію тренера і спортсмена у системі розуміння головних тактичних схем, які реалізуються в ігровій практиці команди [4].

Висока інтенсивність і компактність командної гри сучасного футболу не можуть бути досягнуті без внесення змін до тактичних схем гри. В першу чергу, це стосується побудови гри в середині футбольного поля. Провідні збірні та клубні команди світу використовують тактичні схеми побудови гри з двома і більше центральними півзахисниками. При такій організації підвищується не тільки надійність гри в обороні, але й мобільність всієї команди, а також значно зростає ефективність атакуючих дій [1, 2].

Футбольні схеми (або ж, як їх ще називають – тактичні побудови) – це розстановка гравців і їх можливі переміщення під час гри. Розстановку задає головний тренер, виходячи з великої кількості факторів – від того, з яким суперником грати, і від того, хто з гравців зараз «в обіймі». Якщо звернути увагу на стартову позицію одного певного гравця, то можна сказати, яку функцію в грі він буде виконувати [3].

На думку відомих футбольних тренерів, футбол характеризується гармонійною наступальною та оборонною потужністю команд, зміцненням взаємозв'язку між атакою та обороною. Саме тому фахівці вважають, що особливу увагу треба приділяти техніко-тактичній майстерності футболістів, яка визначається великою кількістю прийомів і є базою для ефективної змагальної діяльності. В змаганнях найвищого рівня перемагає команда, в арсеналі якої є значна кількість різних тактичних комбінацій та взаємодій. Аналіз літератури з футболу показав, що безперервно зростаюча конкуренція на міжнародній спортивній арені покладає на фахівців завдання щодо розробки нових теоретичних положень тактики гри, принципів ведення спортивної боротьби в футболі [1, 3].

Отже, питання дослідження тактичних схем в сучасному футболі є надзвичайно важливим в практичній діяльності тренера та в обґрунтуванні тренувально-підготовчого процесу футболістів. Все це визначає актуальність та важливість даної тематики, дозволяє визначити мету та завдання даної роботи.

Мета дослідження – аналіз тактичних систем побудови гри на сучасному етапі становлення футболу.

Методи та організація дослідження: аналіз наукової літератури, педагогічне спостереження, аналіз відеозаписів ігор, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. З метою оцінки тенденцій змін тактичних систем в сучасному футболі проаналізуємо використання схем, на рівні національних збірних на Кубках Конфедерацій (КК) 2009 та 2013 р. (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні тактичні схеми національних збірних на турнірах Кубок конфедерацій 2009 та 2013 р.

КК 2009		КК 2013	
Країна	Тактична схема	Країна	Тактична схема
Бразилія	1-4-4-2, 1-3-5-2, 1-4-5-1	Бразилія	1-4-5-1, 1-4-3-3
Єгипет	1-5-4-1	Іспанія	1-4-5-1, 1-4-3-3
Ірак	1-5-3-2, 1-4-5-1, 1-4-4-2	Італія	1-4-5-1, 1-3-6-1
Іспанія	1-4-4-2	Мексика	1-4-5-1, 1-4-4-2
Італія	1-4-5-1	Нігерія	1-4-3-3
Нова Зеландія	1-4-4-2	Таїті	1-3-4-3, 1-5-4-1
ПАР	1-4-4-2, 1-4-5-1	Уругвай	1-4-4-2, 1-3-5-2, 1-3-6-1, 1-4-3-3
США	1-4-5-1, 1-4-4-2	Японія	1-4-5-1

Більшість збірних, як видно з таблиці 1, під час виступу на Кубку конфедерацій поєднували декілька тактичних схем. При цьому характер гри команд свідчить не лише про зміну тактичної схеми проведення різних матчів, але й про тактичну перебудову, що досягалася за рахунок не лише заміни гравців, але й перестановки гравців, які були присутні на полі. Таке становище вимагало від гравців чіткого розуміння тих змін та необхідності їх застосування під час матчу. Кількісні показники тактичних змін наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Кількість національних збірних, які використовували ті чи інші тактичні зміни

Тактична схема	КК 2009	КК 2013
1-3-5-2	1	1
1-4-4-1	1	-
1-4-4-2	6	2
1-4-5-1	4	5
1-5-3-2	1	-
1-5-4-1	1	1
1-3-4-3	-	1
1-3-6-1	-	2
1-4-3-3	-	4

На відміну від КК 2009, на КК 2013, п'ять команд віддали перевагу грі за тактичною схемою 1-4-5-1 (Бразилія, Японія, Мексика, Італія та Іспанія).

Є збірні, які вибрали тільки одну тактичну схему протягом усього турніру: Нігерія зі схемою 1-4-3-3 та Японія зі схемою 1-4-5-1. Найбільше тактичних схем використовувала збірна Уругваю – чотири схеми (1-4-4-2, 1-3-5-2, 1-3-6-1 та 1-4-3-3).

Аналізуючи тактичні схеми команд протягом Кубка Конфедерації – 2013, особливу увагу слід звернути на те, що збірні використовували не одну тактичну схему, а дві, підбираючи для кожного матчу свою систему.

Статистичні показники команд, з урахуванням тактичних схем на Кубку Конфедерації 2009, 2013 наведено в таблиці 3.

Таблиця 3 – Тактичні схеми національних збірних на турнірах Кубок конфедерацій

Тактична схема	Контроль м'яча, %	Відстань, подолана командою за гру, м	Кількість передач м'яча	Точність, %
Кубок конфедерацій 2009				
1-4-5-1	49	113714	531	68
1-4-4-2	49	112141	510	67
Кубок конфедерацій 2013				
1-4-3-3	46	112394	497	65
1-4-5-1	52	113714	531	68
1-4-4-2	45	112141	510	67
1-3-6-1	47	116813	548	69

На Кубку Конфедерацій 2009 команди, які використовували тактичну схему 1-4-5-1 і 1-4-4-2, мали однакові показники володіння м'ячем, при цьому схема 1-4-5-1 вимогала від гравців команд більш високого рівня фізичної підготовки, що виявилось у найбільшому показнику щодо середньої відстані, подоланої гравцями команди, а також більш високої кількості передач під час матчу.

Показники Кубка конфедерацій 2013 свідчать, що найбільшу перевагу з володіння м'ячем отримали команди, які використовували тактичну схему 1-4-5-1, а також Італія і Уругвай зі схемою 1-3-6-1.

На Кубку Конфедерацій 2013 результатами швидкої атаки стали 25 % забитих м'ячів з відкритої гри. Це висунуло на перший план ефективність захисних блоків і ефективність фінтів для протидії швидким атакам. Наприклад, безпосередній тиск на гравця з м'ячем, використання «тактичних фолів», щоб зруйнувати швидкі атаки, або постійна присутність чотирьох, п'яти або шести гравців позаду м'яча щоб не зірвати атаку своєї команди, коли вона атакує.

Кубок конфедерацій 2013 показав еволюцію функціональних обов'язків опорних півзахисників від ролі «додаткових захисників», які повинні висуватися вперед, до більш творчого сприяння і підтримки атаки.

Здатність пресингувати була пов'язана з філософією атакуючої гри, коли команди, готові висунути гравців уперед для підтримки атаки, розташовували гравців, здатних моментально створити високий пресинг, щоб відібрати м'яч.

Високий пресинг був заснований на пресингу гравця з м'ячем, перериванні варіантів коротких передач і обмеження гри невеликими зонами, з просуванням до м'яча гравців з протилежного краю, для завершення дії ззаду і впоперек.

Проте пріоритет для більшості команд на Кубку Конфедерацій 2013 складався з пресингу гравця з м'ячем та зосередженні на швидких переходах в захисний блок, з очікуванням просування суперника вперед.

Роль крайніх нападаючих часто передбачала відведення суперників з позиції (з м'ячем або без нього), щоб створити зону для захисників, які повинні були просунутися до кутового прапорця, що, кілька років тому, асоціювалося з крайніми нападаючими.

Аналізуючи результати останніх тактичних схем, що були використані командами національних збірних на цих турнірах можна визначити, що незважаючи на трансформацію тактичних схем, не можна визначити певні переваги жодної з них.

В більшості команд безпосередньо трансформували схему гри відповідно до наявності гравців, які перебували в розпорядженні тренерів.

Висновок. Проведене дослідження показує, що більшість збірних під час виступу на Кубку конфедерацій 2013 поєднували декілька тактичних схем. При цьому, характер гри команд свідчить не лише про зміну тактичної схеми при проведенні різних матчів, але й тактичну перебудову, що досягалося за рахунок не лише заміни, але й переставки гравців, які були присутні на полі. Таке

становище вимагало від гравців чіткого розуміння тих змін та необхідності їх застосування під час матчу.

Література

1. Зеленцов А. М. Тактика и стратегия в футболе / А. М. Зеленцов, В. В. Лобановский, В. Г. Ткачук, А. И. Кондратьев – К.: Здоровья, 1989. – 192 с.
2. Лисенчук Г. А. Тактика футбола / Г. А. Лисенчук, В. Г. Лоос, В. Г. Догадайлов – К.: Олімп. лит-ра, 1991. – 88 с.
3. Соломонко В. В. Футбол / В. В. Соломонко, Г. А. Лисенчук, О. В. Соломонко. – К.: Олімп. літ-ра, 1997. – 287 с.
4. Чирва Б. Г. Система игры в обороне команды, применяющей в обороне зонный прессинг и использующей трех защитников и пять полузащитников, расположение игроков при вводе мяча в игру из-за боковой линии в средней зоне поля / Б. Г. Чирва // Теория и методика футбола. – 2004. – №4. – С. 6–9.
5. Перепелица П. Е. Анализ тактико – технических действий футболистов / П.Е. Перепелица, С.Э. Демкович // Вісн. Чернігів. держав. пед. ун-ту ім. Т.Г. Шевченка. – Чернігів: ЧДПУ, 2006. Вип. 35. Серія: педагогічні науки. – №35. – С.285–290.

РЕКЛАМНО-СПОНСОРСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ ФУТБОЛЕ

Сила Ольга

Научный руководитель – Попрозман А.И., канд. экон. наук., доцент
Национальный университет физического воспитания и спорта Украины
Киев, Украина

Актуальность. Современная реклама чрезвычайно многолика в своих формах и проявлениях. В одних случаях ее используют для непосредственного призыва купить ту или иную продукцию, в других – постепенно готовят условия для продажи. Возможности спорта в качестве рекламного носителя огромны, спорт является самой мощной легальной и социально одобренной страстью, доступной широчайшим слоям населения. Реклама – это любая платная форма неличного представления и продвижения товара или услуги на рынок. Она должна вносить вклад в достижение целей организации. Реклама – является каналом распространения информации на рынке, а также предпосылкой обратной связи с ним. Спонсорство – один из ключевых элементов маркетинговой политики в спорте многих стран. Доходы, получаемые от спонсорских контрактов, зачастую играют важнейшую роль в обеспечении деятельности спортивных организаций (клубов). Причем доля спонсорских вкладов в спорт значительно отличается в разных странах и зависит во многом от социально-экономических условий, вида спорта, его развития и уровня проводимого мероприятия.

Цель исследования – изучение рекламно-спонсорской деятельности в современном футболе.

Методы исследований: анализ специальных литературных источников, анализ законодательных документов.

Результаты исследования. Реклама – информация о производителе или товаре, распространенная в любой форме и любым способом и предназначенная сформировать или поддержать осведомленность потребителей рекламы и их интерес к товару [2].

В сфере профессионального спорта широко используются печатная реклама (проспекты, каталоги, программы, буклеты, афиши, плакаты) и сувенирная реклама (календари, ручки, папки, футболки и т.п.). Широко применяется также аудио- и аудиовизуальная реклама (рекламные кинофильмы, слайды, телевидение) [4].

Спонсорство часто называют «скрытой» рекламой. И это действительно так, ибо в поисках новых рынков сбыта и покупателей владельцы фирм, корпораций, предприятий стремятся использовать разные ее формы, отдавая предпочтение тем, которые, требуя меньше затрат, дают наибольший эффект. Поэтому, по мнению специалистов, спонсорство и является такой формой. Спонсорство – чрезвычайно сложный процесс, включающий в себя планирование, реализацию и контроль всех видов деятельности, связанных с предоставлением продукции компании заинтересованным лицам и

организациям, а также намерение достичь определенных коммуникативных целей в области маркетинга. В своей простейшей форме спонсорство подразумевает предоставление денежных средств организаторам мероприятий, в результате чего спонсоры получают компенсацию в виде разрешения использовать для рекламы свое название и фирменный знак, или общего признания фирмы-спонсора как помощника проведения этого мероприятия [1].

Несомненный интерес представляет определение этого понятия, данное В. В. Кузиным и М. Е. Кутеповым: «Спонсорская деятельность в сфере физической культуры и спорта – это взаимодействие спонсора и спонсируемого с возможным участием различных посредников, в процессе которого физкультурно-спортивные организации и устроители мероприятий, спортсмены и специалисты получают поддержку (финансовые средства, товары, услуги и т.п.) в ответ на их участие в реализации маркетинговых функций (выпуск, продвижение, сбыт продукции и т.п.) изготовителей средств производства и потребления, а также фирм сферы обслуживания» [3].

Футбол давно перестал быть просто спортом, пусть даже и самым популярным в мире. Современный футбол – это коммерчески привлекательный продукт, грандиозное шоу, которое научились продавать. Естественно, не могло здесь обойтись без главного двигателя торговли – рекламы, которая, тоже уже давно перестала быть просто информационным сообщением о том или ином товаре. Реклама зачастую завораживает как небольшое произведение искусства. За лучшие рекламные ролики дают престижнейший приз фестиваля «Каннские львы», а снимать мини-шедевры приглашают лучших режиссеров игрового кино. Естественно, большинство футбольных реклам снимается накануне крупнейших турниров – чемпионатов мира или Европы.

Спонсорство является неотъемлемой частью большого футбола. Фирмы и компании вкладывают деньги в поддержку какой-либо команды, а та, в свою очередь, демонстрирует перед многотысячными зрителями логотипы и эмблемы спонсоров. Такая реклама никогда не перестанет быть актуальной, так как это выгодно для обеих сторон и спонсоров и футбольных клубов. Нередко случалось, что только благодаря спонсорским средствам клубы держались «на плаву» [5].

Договор между английским клубом Манчестер Юнайтед и Nike считается самым прибыльным в истории клуба. Стоимость соглашения составила 486 млн. дол. США. Контракт был подписан в 2002 году и продлится ещё три года. Подписав договор, Nike вытеснило Umbro и стало выпускать снаряжение и форму для «Манчестер Юнайтед» со своим логотипом. Также, благодаря соглашению, Nike может официально продавать футбольные формы (футболки, шорты, бутсы) с символикой клуба.

Кроме договора с Nike «Манчестер Юнайтед» в этом году, английский клуб подписал семи летний контракт с автомобильной компанией GeneralMotorsChevrolet, на сумму \$560 млн. дол.США, что составит примерно \$80 млн. дол.США в год. Своё действие контракт начнёт с сезона 2014/2015 года, и на сегодняшний день является вторым по стоимости спонсорства в

мировом футболе, и заработал для «Манчестер Юнайтед» звание одной из самых дорогих футбольных команд мира.

Самым «золотым» договором считается сделка между Манчестер Сити и национальной авиакомпанией Объединенных Арабских Эмиратов Etihad Airways, стоимостью \$643 млн. дол. США. Договор продлится 10 лет и обязывает футбольный клуб носить форму с логотипом Etihad Airways, разместить имя спонсора в названии стадиона и установить рекламные плакаты на его территории. В 2011 г., собственный стадион «Манчестер Сити» был переименован, теперь он называется «Etihad Stadium».

Одним из самых успешных спонсорских контрактов был подписан между «Реал Мадридом» и крупнейшей в мире букмекерской конторой Bwin. Договор вступил в силу в 2007 м, и действовал до 2013 г. В этот период «Реал Мадрид» обязывался носить форму с логотипом Bwin. Благодаря данному соглашению, клуб получал \$30 млн. дол. США за сезон. Интересно то, что многие конторы, связанные со сферой онлайн – развлечений не упускают возможности предложить свое спонсорство той или иной футбольной команде. Будучи успешной конторой, которая известна своими предложениями о ставках для спортивных фанатов и одним из лучших онлайн покером, Bwin также спонсирует футбольный клуб «Милан» и «Мюнхенскую Баварию». И это далеко не единственная контора, занимающаяся азартными играми онлайн и вкладывается немалые деньги в развитие футбольных клубов.

Подписанное в 2010 г. соглашение на сотрудничество между футбольным клубом «Барселона» и фондом образования, науки и общественного развития Qatar Foundation, будет действовать в течении пяти лет. Договор по праву считается одним из самых дорогих, так как его стоимость составила 235 млн. дол. США, с возможностью премий за полученные футболистами награды. Эта сделка стала ярким примером взаимовыгодного спонсорства, так как в 2011 г. логотип Qatar Foundation, размещённый на всех формах футболистов «Барселоны», был признан самым узнаваемым среди футбольных клубов.

В 2006 г. закончилось спонсорское соглашение между Арсеналом и оператором мобильной связи «O2», которое длилось на протяжении 10 лет. «O2» не отрицает возможность дальнейшего сотрудничества с «Арсеналом», но пока говорит о своей заинтересованности исключительно в сборной Англии по регби. Сразу же после окончания сделки с O2, футбольный клуб Арсенал и авиакомпания Объединенных Арабских Эмиратов Emirates Airline в 2006 г. подписали договор на 15 лет стоимостью \$160 млн. дол. США. Титульные спонсоры взамен попросили разместить свои логотипы на форме футболистов, переименовать стадион «Арсенала» в «Эмирейтс» и размещать рекламные плакаты авиакомпании на его территории. В 2010 г. в прессе появилось заявление от Emirates Airline, которые выражают крайнюю заинтересованность в продолжении контракта с «Арсеналом» после его завершения в 2021 г. [6].

Выводы:

1. Реклама - информация о производителе или товаре, распространенная в любой форме и любым способом и предназначенная сформировать или

поддержку осведомленность потребителей рекламы и их интерес к товару. Спонсорская деятельность в сфере физической культуры и спорта – это взаимодействие спонсора и спонсируемого с возможным участием соперников, в процессе которого физкультурно-спортивные организации и устроители мероприятий, спортсмены и специалисты получают поддержку в ответ на их участие в реализации маркетинговых изготовителей средств производства и потребления, а также фирм сферы обслуживания. Спонсорство является неотъемлемой частью большого футбола. Фирмы и компании вкладывают деньги в поддержку какой-либо команды, а та, в свою очередь, демонстрирует перед многотысячными зрителями логотипы и эмблемы спонсоров. Такая реклама никогда не перестанет быть актуальной, так как это выгодно для обеих сторон – и спонсоров и футбольных клубов. Нередко случалось, что только благодаря спонсорским средствам клубы держались «на плаву».

2. Одним из самых успешных спонсорских контрактов был подписан между «Реал Мадридом» и крупнейшей в мире букмекерской конторой Bwin. Договор вступил в силу в 2007 г., и действовал до 2013 г. В этот период «Реал Мадрид» обязывается носить форму с логотипом Bwin. Самым «золотым» договором считается сделка между «Манчестер Сити» и национальной авиакомпанией Объединенных Арабских Эмиратов Etihad Airways, стоимостью \$643 млн. дол. США. Договор продлится 10 лет и обязывает футбольный клуб носить форму с логотипом Etihad Airways, разместить имя спонсора в названии стадиона и установить рекламные плакаты на его территории. В 2011 г. домашний стадион «Манчестер Сити» был переименован. Теперь он носит название «Etihad Stadium». Договор между «Манчестер Юнайтед» и Nike считается самым прибыльным в истории клуба. Стоимость соглашения составила 486 млн. дол. США. Подписав договор, Nike вытеснило Umbro и стало выпускать снаряжение и форму для «Манчестер Юнайтед» со своим логотипом. Благодаря соглашению Nike может официально продавать также футбольные формы с символикой клуба.

Литература

1. Гуськов С.И. Спортивный маркетинг / С. И. Гуськов. – К.: Олимп. лит., 1996. – 296 с.
2. Закон України «Про рекламу» від 3 липня 1996 р.
3. Кузин В. В. Спонсорство в спорте / В. В. Кузин, М. Е. Кутепов. – М.: РГАФК, 1994. – 192 с.
4. Починкин А. В Менеджмент в сфере физической культуры и спорта [Текст] : учеб. пособие / А. В. Починкин. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Сов. спорт, 2010. – 264 с.
5. Реклама – двигатель футбола // [Электронный ресурс] режим доступа: <http://www.km.ru/sport/2012/03/30/futbol-v-mire/reklama-dvigatel-futbola>
6. Самые крупные спонсорские соглашения в футболе // [Электронный ресурс] режим доступа: <http://engsoccer.ru/samye-krupnye-sponsorskie-soglasheniya-v-futbole.html>

РОЗДІЛ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НЕОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЮНАЦЬКИХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР

Біжик Тетяна

*Науковий керівник – Пітин М. П., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент
Львівський державний університет фізичної культури, Львів, Україна*

Актуальність. Дитячо-юнацький спорт виступає фундаментом підготовки спортсменів для їх переходу на вищий рівень спортивної майстерності шляхом реалізації основних функцій. Вони полягають у залученні дітей до занять певним видом спорту, здійсненні їх спортивної спеціалізації та забезпеченні умов для розвитку резервного спорту та спорту вищих досягнень [3, 6].

Ефективним чинником реалізації завдань системи дитячо-юнацького спорту виступає організація та проведення Юнацьких Олімпійських ігор, які почали проводитися з 2010 р. у Сінгапурі. Їх організатори прагнули через залучення юних атлетів (від 14 до 18 років) до участі у спортивних та культурно-освітніх заходах ознайомити їх з значенням і завданнями олімпійського руху.

Головна ідея Юнацьких Олімпійських ігор – це олімпізм, який об'єднує спорт з культурою і освітою, намагається створити спосіб життя, який ґрунтується на радості від зусилля. Метою Юнацьких Олімпійських ігор є залучення в олімпійський рух спортивної молоді, її підготовка до важких психологічних умов змагань, а також відбір юних талантів до участі в Олімпійських іграх [4]. Останніми роками активізувались дослідження в юнацькому спорті. Основними питаннями, що розглядалися були: система розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні [5], значущість дитячо-юнацького та резервного спорту в Україні [2], організаційно-управлінський механізм упровадження маркетингу в систему дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Наявні також окремі інформаційно-довідкові видання, видані під патронатом Національного олімпійського комітету України, в яких описано перші Юнацькі Олімпійські ігри, які проводилися у Сінгапурі у 2010 р. [7] та перші зимові Юнацькі ігри – у Інсбруці в 2012 р. Водночас питання особливостей становлення та формування Юнацьких Олімпійських ігор у цих роботах висвітлено лише частково.

Проте залишаються актуальними питання характеристики чинників, що сприяли виникненню Юнацьких Олімпійських ігор.

Мета дослідження – охарактеризувати чинники, що сприяли виникненню Юнацьких Олімпійських ігор.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення; порівняння; історичний метод.

Результати дослідження та їх обговорення. Регулярні та систематичні заняття спортом позитивно впливають на людей різного віку. Особливого значення вони набувають для юнаків та дівчат у зв'язку з тим, що спортивна діяльність [3, 5, 6]; здійснюється у межах дозвілля, а також в умовах структурної організації спортивної школи під керівництвом кваліфікованих

педагогів; вимагає від суб'єкта прагнення до прояву максимальних зусиль, які є необхідними складовими успішності самої діяльності; є формою для демонстрації результатів своєї діяльності у змаганнях; позитивно впливає на здоров'я людини.

Відомо, що без дитячо-юнацького спорту не буває спорту вищих досягнень. Тому цей напрям роботи у системі розвитку фізичної культури і спорту перебуває під пильною увагою фахівців різних країн, які хочуть мати високі спортивні показники та здорову націю [2, 6].

Перші докази існування юнацького спорту ще зустрічаються у джерелах Стародавньої Греції. Спорт для греків був не просто розвагою, його сприймали як доволі серйозне заняття, тісно пов'язане з гігієною та медициною, а також з естетикою та етикою. Таким чином, фізичне виховання залишалось одним із суттєвих аспектів культурного життя греків. На інтенсивний розвиток спортивних змагань у Стародавній Греції значно вплинув важливий елемент буття і давньогрецької культури – агоністика – змагальний принцип, який реалізувався в усіх сферах життя (праці, мистецтві, спорті) з метою досягнення найкращих результатів, визнання, прославлення сфери діяльності, примноження особистого престижу і слави міста-держави .

Для греків було важливим дотримання гармонійного поєднання тіла, духу та розуму [4]. У цьому випадку, доречно згадати викарбувані на скелі в Стародавній Елладі слова: «Якщо хочеш бути сильним – бігай, хочеш бути красивим – бігай, хочеш бути розумним – бігай».

Перші згадки про дитячо-юнацький спорт беруть свій початок ще за часів Стародавньої Греції. Під час розкопок на Криті в одній споруді палацу збереглася фреска, на якій було зображено змагання двох хлопчиків, яка цікава не тільки як дивовижний зразок мінойського мистецтва, але і як свідчення популярності змагань серед дітей [1].

Один з провідних мислителів того часу Платон стверджував, що до 10-річного віку головним у вихованні дітей повинне бути фізичне, а вже у 11-річному віці можна навчати читанню і письму; заняття гімнастикою «з значними зусиллями» повинні тривати до 15 років, тому що без цього неможливе успішне завершення процесу росту і фізичного розвитку.

У 200 році до н.е. до програми Олімпійських ігор були включені змагання з панкратіону серед хлопчиків, і першим переможцем став Фадимос з Єгипту. В окремих видах спорту дорослі спортсмени і юнаки змагались окремо. Учасників давньогрецьких Олімпійських ігор поділяли на вікові групи, в кожній з яких виявляли переможця. В групі хлопчиків виступали атлети в віці 14–17 років. Учасники віком 18–20 років ввійшли до групи юнаків (безбородих). Атлети, досягнувши 20 років, брали участь у змаганнях серед дорослих. Проте цей поділ на вікові категорії не завжди суворо дотримувався. В історії Олімпійських ігор достатньо випадків, коли дуже обдаровані юні атлети успішно виступали в старших вікових групах [1, 3, 7].

Переходячи до сучасного стану дитячо-юнацького спорту варто сказати, що є сьогодні багато проблем у взаємозв'язку молоді зі спортом: неоднакові

можливості до занять спортом, зниження рухової активності, низькі показники кількості залучення підлітків 14–16 років до занять спортом, зменшення спортивної аудиторії (учасників, фахівців, експертів, вболівальників та інших).

Важливою передумовою Юнацьких Олімпійських ігор є проведення Всесвітніх Юнацьких ігор. Ідея організації Міжнародних дитячих спортивних змагань зародилася в 1994 р. після успішного закінчення перших літніх Ігор олімпійських надій у Москві, в яких взяли участь не тільки юні спортсмени з Російської Федерації, а й їхні однолітки з 40 країн світу. Змагання отримали високу оцінку фахівців, у тому числі й керівників Міжнародного олімпійського комітету, і послужили відправною точкою для планування та організації Всесвітніх Юнацьких ігор. У листопаді 1995 р. делегація уряду Москви провела переговори в штаб-квартирі МОК і заручилася принциповою згодою на проведення перших Всесвітніх Юнацьких ігор. А 15 квітня 1997 р. президент МОК Хуан Антоніо Самаранч, Юрій Лужков і президент Олімпійського комітету Росії Віталій Смирнов підписали офіційну угоду про проведення в Москві цих змагань, відповідно до якого МОК виступав патронажем і дозволив організаторам використовувати свою символіку.

Всесвітні Юнацькі Ігри (ВЮІ) – це міжнародні змагання серед спортсменів-юнаків, які проходили під патронатом МОК. Вперше ці Ігри проведено в Москві 1998 р. В історії сучасного Олімпійського руху ще не було подібних змагань. Згідно з Олімпійською хартією на їх відкритті було запалено олімпійський вогонь, його доставили з Афін в Сочі. В програмі Ігор було три взаємодоповнюючі частини: спортивна і культурна програми, а також програма науково-практичних заходів. У ВЮІ взяли участь представники більше 140 країн світу: 4 676 спортсменів, з них – 2 783 юнаків та 1 893 дівчат, середній вік яких становив 15,5 року. Змагання відбулися з 15 видів спорту, які користуються найбільшою популярністю у молоді. В період проведення ВЮІ спортивні федерації, асоціації та клуби брали участь в програмі з неолімпійських видів спорту. У демонстраційних спортивних програмах зі 32 видів спорту (боулінг, дартс, кикбоксинг, шахи, регбі та ін.) змагалися 3500 спортсменів з Росії і близько 1000 учасників з 48 країн. Було розіграно 162 комплекти нагород, медалі завоювали 682 спортсмена з 68 країн.

МОК активно взяв участь у проведенні Ігор, виділивши, зокрема, матеріальну допомогу в розмірі 100 тис. дол. США. Офіційно Ігри проходили під патронатом МОК, і, звичайно, вже тоді МОК підтримав цю потенційно плідну ідею. Звичайно, великих прибутків Ігри не принесли. Наступні ВЮІ відбулися лише через два роки. Звичайно, нічого страшного в цьому не було, адже такі великі змагання і не мали б проходити щороку, однак наступні сім подібних турнірів пройшли рік за роком – з 2000 по 2007 р. При цьому великої географічної різноманітності не спостерігалось: у 2000 р. Ігри проведено в Іспанії, а згодом чотири рази поспіль – у Франції, і ще двічі поспіль – у Німеччині. Після цього історія цих змагань завершилася.

МОК, відпрацювавши на практиці методику, оголосив, що з 2010 р. починається нова сторінка олімпійської історії – Юнацькі Олімпійські ігри, з 2010 р. літні та з 2012 р. зимові Юнацькі Олімпійські ігри.

Вперше ідею створення Юнацьких Олімпійських Ігор висловив австралійський менеджер у відставці Джон Розензоф (Johann Rosenzopf) в 1998 р. Коли він озвучив цю ідею МОКу, її сприйняли з обачністю, адже це, на їх думку, може призвести до перенавантаження спортивного календаря юнаків та великих фінансових витрат.

Проте, представники МОК згодом активно задумались над його ідеєю. Було визнано, що молодіжний варіант Олімпійських ігор сприятиме зростанню участі в Олімпійських іграх і виступатиме для них резервом.

Під час виступу на 119 сесії МОК, Жак Рогге, президент МОК запропонував розглянути у порядку денному проект Юнацьких Олімпійських ігор. Рогге стверджував, що за більш ніж 100-річне існування МОК завжди рухався в ногу з часом. Тому зараз і надалі потрібно не відставати від сучасного світу, адаптуватися та відчуті енергію сучасного молодого покоління.

Отже, 6 липня 2007 р. на 119 сесії МОК Жак Рогге офіційно оголосив про плани щодо створення Олімпійських ігор для молоді, а в листопаді 2010 р. МОК визнав Розензофа ініціатором ідеї створення Юнацьких Олімпійських ігор.

Юнацькі Олімпійські ігри передбачають такі завдання: об'єднати найкращих молодих спортсменів світу в олімпійському русі, ввести інновацію у спорті та поширити основні цінності олімпізму.

21 лютого 2008 р. МОК визнав Сингапур містом-господарем (проведення) перших Юнацьких ігор, а 12 грудня – Інсбрук буде господарем Зимових Олімпійських ігор 1964 і 1976 рр. та зимових Юнацьких Олімпійських ігор у 2012 р.

Юнацькі Олімпійські ігри можна вважати одним із проявів резервного спорту. Оскільки на Юнацькі Олімпійські ігри відбираються за результатами попередніх відборів найкращі юнаки та дівчата, то в перспективі вони будуть формувати збірну команду вже на Олімпійські ігри, тобто будуть переходити у спорт вищих досягнень.

Для отримання великої можливої користі від проведення Ігор міста та країни-господарі повинні, по-перше, проявляти обачність у прийнятті рішень про використання земель, і, по-друге, забезпечити максимально можливе застосування нових і реконструйованих об'єктів та інфраструктури після заходу.

Висновки. Передумовами виникнення Юнацьких Олімпійських ігор є сукупність чинників:

- наявність змагань, що за своїм значенням наближалися до статусу Юнацьких Олімпійських ігор, зокрема Всесвітні Юнацькі ігри (1998–2007). Їх можна визначати основною передумовою створення Юнацьких Олімпійських ігор;

- внесок у організацію та забезпечення проведення зроблених Міжнародним олімпійським комітетом на чолі з президентом Жаком Рогге;
- сукупність соціальних, фізичних, психологічних та актуальних проблем сучасної молоді;
- потреба в зростанні спортивних результатів та покращенні показників здоров'я юних спортсменів;
- необхідність інтернаціонального спілкування соціальних груп представлених юними спортсменами різних країн світу.

Література

1. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в школі / В. М. Єрмолова. – К., 2009. – 85 с.
2. Мазурашу Г. Г. Здоров'я – пріоритет державної політики / Г. Г. Мазурашу // Супер. – К., 2009. – 24 с.
3. Платонов В. Н. Некоторые особенности современной системы детско-юношеского спорта в Украине / В. Н. Платонов, О. А. Шинкарук, Л. А. Драгунов // Наука в олимп. спорте. – 2005. – № 1. – С. 129–132.
4. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения / В. Н. Платонов – К. : Олимп. лит., 2004. – 584 с.
5. Ситникова Н. С. Система развития детско-юношеского спорта в Украине и его значение для социального роста государства / Н. С. Ситникова // Держава та регіони. – К., 2013. – № 1 (41). – С. 100–104.
6. Тихонова Н. В. Значущість дитячо-юнацького та резервного спорту в Україні для виховання підростаючого покоління / Н. В. Тихонова // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – Х. : 2014. – № 9. – С. 60–64.
7. Юнацькі Олімпійські ігри. Сингапур – 2010 / М. М Булатова, В. М. Єрмолова, Д. В. Белокуров, О. Г. Касьяненко. – К., 2010. – 68 с.

КЛАССИФИКАЦИЯ НЕОЛИМПИЙСКИХ ВИДОВ СПОРТА КАК ОБЪЕКТ НАУЧНОГО АНАЛИЗА

Васильева Евгения

*Научный руководитель – Кропивницкая Т.А., канд. наук по физ.
воспитанию и спорту, доцент*

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Одной из тенденций международного спортивного движения является появление новых видов спорта и соревнований. В нашем государстве развивается около 200 видов спорта, признанных Министерством молодежи и спорта Украины [8]. В любой отрасли науки, в т.ч. спортивной, важным аспектом деятельности выступает классификация. Она служит для установления различий и сходства явлений и предметов, их систематизации. В основе классификации лежит выделение критериев, по которым объекты объединяют в группы. С развитием области знаний происходит уточнение и изменение классификаций [15].

Классификация видов спорта позволяет упорядочить их, рассмотреть в единой системе и установить взаимосвязи между ее компонентами, оценить соотношение в программах соревнований и увидеть резерв для совершенствования последних. В олимпийском спорте принято использовать классификацию, представленную в работах В. Н. Платонова [9 и др.], в паралимпийском – применяются те же группы, что и в олимпийском [12], только их наполнение составляют виды спорта для людей с инвалидностью. Существуют классификации, которые объединяют все виды спорта (олимпийские и неолимпийские) [7]. В практике неолимпийского спорта принимаются попытки систематизации его видов. Так, Международная ассоциация Всемирных игр (IWGA) группирует неолимпийские виды спорта, представленные в программе Всемирных игр, следующим образом: игры с мячом, силовые, точностные, боевые искусства, артистические и танцевальные, трендовые. Однако не понятен принцип формирования последней группы: в нее включены все виды спорта, которые не вошли в предыдущие.

Существуют и другие попытки систематизации и классификации. Однако сегодняшнее многообразие неолимпийских видов спорта требует пересмотра имеющихся подходов и разработку классификации, которую можно было бы использовать в практике.

Цель исследования – обоснование необходимости разработки классификации неолимпийских видов спорта.

Методы исследования: анализ научной литературы, нормативных документов и данных сети Интернет; синтез, обобщение; сравнение и аналогия; систематизация.

Результаты исследования и их обсуждение. Любая научная деятельность связана с процессами анализа, синтеза, обобщения,

систематизации и мн. др. Одним из методов исследований и результатом научной деятельности является классификация.

По данным словаря по профориентации и психологической поддержке [11], классификация – это осмысленный порядок вещей, явлений, разделение их на разновидности согласно каким-либо важным признакам. Она является важной и неотъемлемой составляющей развития и существования научной деятельности, позволяющая систематизировать и упорядочивать любые объекты, явления, объединять их в группы по существенным признакам. Это способствует более глубокому пониманию взаимосвязи между предметами классификации (рис.1).

Рисунок 1 – Значение классификации для науки и практики

В спортивной науке довольно часто используется классификация и систематизация объектов. Например, в спорте выделяют виды соревнований, нагрузок, средств и методов спортивной тренировки, типы микроциклов и др. Кроме того, существует множество подходов к классификации видов спорта и спортивных дисциплин (табл. 1).

К одной из ранних попыток в отечественной науке систематизировать двигательные действия можно отнести классификацию В. С. Фарфеля [14], основанную на объединении физических упражнений в группы по физиологическим критериям. Позже она получила развитие в работах В. С. Верхошанского [1].

Классификация видов спорта, предложенная Л. П. Матвеевым [7] и дополненная В.Н. Платоновым [13], предусматривает подразделение видов спорта на 6 групп, отличающихся друг от друга особенностями предмета соревнований и характером двигательной активности. Она рассчитана как на олимпийские, так и на неолимпийские виды спорта.

Классификация В. С. Келлера [6] изначально была ориентирована на олимпийские виды спорта, однако по способу определения соревновательного результата можно группировать и неолимпийские виды.

Таблица 1 – Классификации видов спорта и спортивных дисциплин, получившие широкое распространение в науке и практике

Критерии классификации	Классификация	Примеры видов спорта, дисциплин	Автор классификации, год публикации
<p>Особенности организации движений спортсмена и преимущественная роль определенных функциональных систем организма в обеспечении работы</p>	<p><u>I – объединяет три группы:</u> - ациклические, преимущественная роль в которых принадлежит совершенствованию двигательного аппарата в направлении тонкой регуляции движений и способности к выполнению рабочих усилий большой мощности;</p>	<p>Тяжелая атлетика, легкоатлетическое метание</p>	<p>В.С. Фарфель, 1960, 1969; доп. Ю.В. Верхошанский, 1985</p>
	<p>- циклические (главным образом субмаксимальной и умеренной мощности), достижения в которых зависят от эффективности кислородного обеспечения мышечной работы;</p>	<p>Плавание, беговые дисциплины легкой атлетики, лыжные гонки</p>	
	<p>- комбинированные (комплексные), для которых характерна высокая вариативность двигательных действий в условиях компенсированного утомления и переменной интенсивности работы</p>	<p>Футбол, биатлон</p>	
<p>Особенности тренировочной и соревновательной деятельности</p>	<p><u>II – объединяет шесть групп:</u> - атлетические, с предельно активной двигательной деятельностью; результаты зависят от собственных двигательных возможностей спортсмена;</p>	<p>Большинство видов спорта (борьба, гимнастика, гандбол)</p>	<p>Л.П. Матвеев, 1977; доп. В.Н. Платоновы, 1987</p>
	<p>- основу вида спорта составляют действия по управлению средствами передвижения (самодвижущимися), результат обусловлен внешними движущими силами и умением рационально пользоваться ими;</p>	<p>Мото-, автоспорт, планерный спорт</p>	
	<p>- двигательная активность жестко лимитирована условиями поражения цели из специального спортивного оружия;</p>	<p>Все виды стрельбы</p>	
	<p>- сопоставляются результаты модельно-конструкторской деятельности спортсменов;</p>	<p>Авиа-, судно-модельный спорт</p>	
	<p>- связанные с передвижением по местности;</p>	<p>Альпинизм, спорт. ориентирование</p>	

	- на основе абстрактно-логического обыгрывания соперника	Шахматы, шашки	
Способ определения соревновательного результата	<u>III – объединяет четыре группы:</u> - с метрически измеряемым результатом;	Легкая атлетика, плавание	В.С. Келлер, 1986
	- спортивный результат оценивается в баллах в зависимости от красоты, сложности, точности и эффективности выполнения соревновательных программ, а также оценка может носить смешанный характер;	Фигурное катание, художественная гимнастика, прыжки на лыжах с трамплина	
	- лимитируется время соревновательной борьбы, конечный результат или характер ведения борьбы, когда победа может быть достигнута до истечения обусловленного правилами времени	Футбол, хоккей, баскетбол, волейбол теннис, бокс, борьба	
	- комплексные виды спорта, для которых характерны взаимодействие и влияние на конечный результат каждого из включенных в комплекс видов деятельности	Современное пятиборье, биатлон	
Структура движений, преимущественное проявление физических качеств, специфика соревновательной деятельности	<u>IV – объединяет шесть групп:</u> - циклические;	Велосипедный спорт, плавание	Представлена в работах В.Н. Платонова, 1984 и др.
	- скоростно-силовые;	Тяжелая атлетика, легкоатлетическое метание	
	- сложно-координационные;	Фристайл, парусный спорт	
	- единоборства;	Бокс, дзюдо	
	- спортивные игры;	Волейбол, футбол	
	- многоборья и комбинированные виды	Триатлон, биатлон	

Существует классификация на основе трех критериев: мощности, структуры работы и преимущественному развитию физических качеств [3]. Однако в ней отсутствуют названия групп видов спорта.

В спортивной науке имеют место и другие подходы к группировке видов спорта, дисциплин и видов соревнований. Так, В. Barth [16] предложил их классифицировать в аспекте межличностных взаимодействий спортсменов (непрямые, прямые или с риском травмы) на: индивидуальные, суммарно-групповые, синхронно-групповые, функционально-групповые. По психологическому критерию систематизирует виды спорта и Т. Т. Джемгаров [10].

Так же разработана гендерная классификация видов спорта, которая сводится к разделению на маскулинные, фемининные и андрогинные (общие

для обоих полов) виды спорта [2]. Нередко в основу классификации положены биомеханические параметры двигательных действий [5 и др.]

Таким образом, большое количество попыток в течении последних 50 лет классифицировать виды спорта по разным критериям (педагогическим, физиологическим, психологическим, биомеханическим, гендерным) свидетельствует о важности данного вопроса для спортивной науки и практики. Некоторые из них ориентированы только на олимпийские виды спорта [9], другие – применимы и для ряда неолимпийских [6, 7, 10 и др.]. Однако многообразие в развитии последних заставляет пересматривать существующие подходы к их группировке, подбирать или разрабатывать новые критерии систематизации и классификации.

Так, согласно Приказу Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины «Про затвердження Реєстру визнаних видів спорту в Україні» [8] и в соответствии с изменениями, внесенными в данный документ, в нашей стране на 2015 г. признано 109 неолимпийских видов спорта, что в два раза превышает количество олимпийских (53).

В неолимпийском спорте самыми главными соревнованиями принято считать Всемирные игры, которые проходят под эгидой одноименной Международной ассоциации (IWGA). Эта организация все виды спорта, входящие в программу Всемирных игр, распределяет на 6 групп: игры с мячом, единоборства, виды спорта на точность, силовые, артистические и танцевальные, а также трендовые. Относительно последней группы, в разных источниках существует несколько ее названий: виды спорта, соревновательная деятельность которых проходит в воде, в воздухе и на земле; виды спорта нового тысячелетия [4]. Однако ни одно из названий не дает четкого понятия, по каким критериям виды спорта относят именно к этой группе. Кроме того, количество и разнонаправленность неолимпийских видов спорта, признанных в Украине, значительно выходит за рамки программы Всемирных игр и поэтому подход, существующий в практике проведения этих соревнований, может учитываться, но требует доработки.

Выводы:

1. Классификация является важным элементом научной и практической деятельности. Она позволяет объединять объекты по группам на основе установленного сходства или различия между ними, помогает выявлять причинно-следственные связи между объектами и рассматривать конкретный объект как часть целостной системы.

2. На основе анализа доступной литературы, документальных источников и материалов сети Интернет можно сказать, что в спортивной науке и практике существует множество подходов к классификации видов спорта. В их основе лежат разные критерии: педагогические (способ определения соревновательного результата, преимущественное развитие физических качеств, особенности тренировочной и соревновательной деятельности), физиологические (мощность работы, роль определенных функциональных систем организма в ее обеспечении), психологические (межличностные

взаимодействия спортсменов), биомеханические (особенности организации движений спортсмена), гендерные (половая принадлежность).

3. Разнообразие и большое количество неолимпийских видов спорта, успешно функционирующих сегодня, рост популярности неолимпийского направления, вызывают необходимость анализировать существующие критерии систематизации и классификации, искать новые подходы к их группировке. Это позволит расширить систему знаний о спорте, а также упорядочить и представить изучаемые объекты в единой системе.

Литература

1. Верхошанский Ю. В. Программирование и организация тренировочного процесса / Ю. В. Верхошанский. – М. : Физкультура и спорт, 1985. – 176 с.
2. Ворожбитова А. Л. Гендер в спортивной деятельности : учеб. пособие / А. Л. Ворожбитова. – М. : Флинта; Наука, 2011. – 213 с.
3. Демко А. Г. О группировке видов спорта / А. Г. Демко, Ю. М. Шапкай, А. М. Тюрин // Теория и практика физ. культуры. – 1966. – № 2. – С. 56-58.
4. Долбышева Н. Г. Исторические аспекты и хронология Всемирных игр в Международном спортивном движении / Н. Г. Долбышева. – Днепропетровск, 2012. – 248 с.
5. Егоров Е. Г. Классификация видов спорта по характеру влияния на опорно-двигательный аппарат спортсмена и некоторые рекомендации по рациональной ориентации детей в спорте / Е. Г. Егоров // Актуальные вопросы травматологии и ортопедии: сб. науч. тр. – Л., 1983. – С. 105 – 107.
6. Келлер В.С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів / В. С. Келлер, В. М. Платонов. – Львів : Українська Спортивна Асоціація, 1993. – 270 с.
7. Матвеев Л. П. Основы спортивной тренировки / Л. П. Матвеев. – М. : Физкультура и спорт, 1977. – 280 с.
8. Наказ Державної служби молоді та спорту України від 14.02.2012 № 690 «Про затвердження Реєстру визнаних видів спорту в Україні» (зі змінами). – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ru/material/13832>.
9. Платонов В. Н. Теория и методика спортивной тренировки / В. Н. Платонов. – М. : Физкультура и спорт, 1984. – 336 с.
10. Психология физического воспитания и спорта : [учеб. пособие для ин-тов физ. культуры / под общ. ред. Т. Т. Джамгарова, А. Ц. Пуни. – М. : Физкультура и спорт, 1979. – 143 с.
11. Словарь по профориентации и психологической поддержке. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://terms.com.ua/category/slovar-po-proforientacii-i-psixologicheskoy-podderzhke/>.

12. Спорт інвалідів: [підручник] / Ю. А. Бріскін. – К. : Олімп. л-ра, 2006. – 264 с.
13. Теорія спорту / под ред. В. Н. Платонова. – К. : Вища школа, 1987. – 424 с.
14. Фарфель В. С. Физиология спорта / В. С. Фарфель. – М. : Физкультура и спорт, 1960. – 384 с.
15. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. – Изд. 4-е – М.: Политиздат, 1981. – 445 с.
16. Barth В. Charakteristik und Entwicklung von Strategie und Taktik / В. Barth // Trainingswissenschaft. – Berlin : Sportverlag, 1994. – S. 93 – 120.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗИМНЕГО ПОЛИАТЛОНА

Головки Денис

*Научный руководитель – Загrevский О.И. д-р пед. наук,
профессор*

Национальный исследовательский Томский государственный
университет, Томск, Российская Федерация

Актуальность. Зимний полиатлон – относительно молодой неолимпийский вид спорта, взявший свое начало от комплекса «Готов к труду и обороне». В его программу входят стрельба из пневматической винтовки, силовая гимнастика и лыжная гонка. Результаты многоборья оцениваются в очках по утвержденной Международным Союзом Полиатлона таблице. Современный полиатлон активно развивается в 47 субъектах Российской Федерации. В процессе своего становления, как и любой другой молодой вид спорта, он испытывает ряд ключевых проблем, которые нужно решать.

Цель исследования. Выявить основные проблемы зимнего полиатлона, и предложить пути их решения.

Методы и организация исследования. На первом этапе (с марта 2012 г. по апрель 2013 г.) изучалась научно-методическая литература, проводились педагогические наблюдения. Определелись цели, задачи, гипотеза исследования; на втором (с апреля 2013 г. по март 2014 г.) сделаны теоретические выводы на основе обработки и осмысления полученных фактов и новых знаний; на третьем (с марта 2014 г. по декабрь 2014 г.) оформлены результаты научного исследования, проведен анализ полученных результатов и сделаны выводы.

Результаты исследования и их обсуждение. Полиатлон как вид спорта создан в 1992 г. на основе существовавших в СССР программ «Многоборье ГТО» и детского многоборья «Старты Надежд». Полиатлон является продолжением и развитием комплекса ГТО, действующего в СССР с 1931 г., который составил основу государственной системы физического воспитания, направленной на укрепление здоровья и всестороннее развитие физических способностей населения страны [1].

Полиатлон как вид спорта хорош тем, что в нем могут проявить себя спортсмены разного возраста – от двенадцати до восьмидесяти лет. Полиатлон полезен и интересен не только собственно спортсменам, но и всем, кто ведет или старается вести активный образ жизни, а также тем, кто хочет попробовать себя в нескольких видах спорта одновременно. Важные в полиатлоне – физические качества: выносливость, скорость, сила, а также навыки стрельбы – делают его видом спорта, готовящим молодых людей стать защитниками отечества.

Тренировочный процесс зимнего полиатлона включает стрельбу из пневматической винтовки, силовую гимнастику и лыжные гонки, которые проводятся на дистанции 10 км у мужчин и 5 км – у женщин. Во всем мире лыжи – один из самых популярных видов зимнего спорта. Считается, что

сегодня нет более демократичного, доступного, столь тесно связанного с природой и так полезного для человека вида спорта [5].

Силовые упражнения в полиатлоне – хорошо всем известные подтягивания на перекладине (у мужчин) и отжимания от пола (у женщин). С одной стороны, подтягивания и отжимания не являются обособленным видом спорта, с другой, они активно применяются в тренировочном процессе каждого спортсмена. Самое примечательное, что для подтягивания и отжимания не требуется практически никакого специального инвентаря, поэтому данные упражнения наиболее популярны у физкультурников [3].

Стрельба в полиатлоне ведется из пневматической винтовки в пяти или 25-сантиметровую мишень с расстояния 10 м., производится 5-10 выстрелов (в зависимости от соревнований).

Полиатлон всесторонне воздействует на все системы организма и является прекрасным средством развития основных физических качеств. Все три дисциплины, входящие в зимний полиатлон, имеют годичный цикл спортивной подготовки. При этом каждый вид подготовки требует собственного комплексного подхода средств и методов для развития нужных физических качеств [2].

Таблицы оценки результатов в полиатлоне позволяют объективно отслеживать уровень физической подготовленности и развития физических качеств, поскольку показанные результаты переводятся в очки. Заменяя ту или иную дисциплину, входящую в программу полиатлона, можно отслеживать, как растут спортивные результаты.

Итак, проблема заключается в том, чтобы правильно сформировать тренировочный процесс полиатлонистов. Поскольку совместить и правильно распределить нагрузку очень трудно – отсутствует единая система подготовки полиатлонистов, мало научных исследований, касающихся тренировочного процесса полиатлонистов-зимников. Однако полиатлон объединяет в себе комплекс соревновательных упражнений, где каждый вид требует постоянного совершенствования и переключение на какой-либо вид многоборья неприемлемо. В связи с этим необходимо найти наиболее оптимальный для данной группы спортсменов режим тренировок.

Нами было проведено анкетирование тренеров по зимнему полиатлону. В тестировании приняли участие 25 тренеров, имеющих среднее и высшее образование, стаж работы от 3 до 10 лет, высшую и I тренерские категории. Под их руководством 10 спортсменов выполнили норматив мастера спорта, 23 – кандидата в мастера спорта, 58 – первый разряд. Анкета была разработана с соблюдением рекомендаций, способствующих конкретному и объективному освещению интересующих нас вопросов. Блок вопросов нацелен на выявление структуры и особенностей построения годичного цикла подготовки полиатлонистов-зимников.

В ходе анкетирования было установлено, что абсолютное большинство (82 %) специалистов на протяжении всего макроцикла уделяют больше времени лыжной подготовке. Так, в среднем за недельный микроцикл они проводят

шесть-семь двухчасовых тренировок по лыжным гонкам (12 – 14 ч в неделю), одну-две двухчасовые по силовой гимнастике (2-4 ч в неделю) и одну трехчасовую по стрельбе (Рис. 1).

Однако, отвечая на вопрос о наибольшем вкладе упражнений в общий результат соревнований по зимнему полиатлону, 40 % опрошенных отдают предпочтение стрельбе, 32 — лыжным гонкам, 15 — силовой гимнастике, 13 % выступают за равнозначный вклад всех трех видов упражнений.

Анализируя результаты анкетирования тренеров по вопросу распределения времени между видами зимнего многоборья, следует отметить, что 32 % опрошенных придерживаются принципа концентрации на одном каком-либо виде многоборья, 48 % в своей практике используют принцип параллельного развития, остальные 20 % комбинируют в зависимости от этапа подготовки.

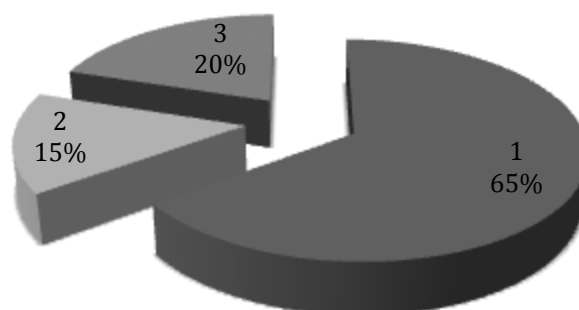

Рисунок 1 – Распределение тренировок в недельном микроцикле:

- 1 – лыжные гонки;
- 2 – стрелковая подготовка;
- 3 – силовая гимнастика

Всем известно, что одним из обязательных условий успешной организации учебно-тренировочного процесса является наличие материально-технической базы. В зимнем полиатлоне – это стрелковый тир, спортивный зал, тренажерный зал, лыжная база. Большинство ДЮСШ не имеют полноценного полиатлонного комплекса, воспитанникам приходится постоянно «кочевать» от одной спортивной базы к другой, теряя много времени и сил на дорогу. Поэтому, тренерам это необходимо учитывать в индивидуальных планах тренировок, сопоставляя все это еще и с учебной деятельностью спортсмена. Более половины тренеров отметили нехватку спортивного инвентаря, в наибольшей мере это коснулось пневматических винтовок и стрелковых костюмов. Несколько тренеров выразили недовольство качеством лыжной экипировки.

Анализируя нынешнюю обстановку в полиатлоне в России, мы поняли, что актуальной проблемой зимнего полиатлона является отсутствие достойной материальной базы. Путем ее решения можно возродить комплекс «Готов к труду и обороне». Ведь для достойной сдачи нормативов понадобятся

спортивные комплексы для подготовки атлетов. Полиатлон может стать национальным видом спорта, поскольку современная молодежь стремится к здоровому образу жизни. В частности, это выражается в том, что молодые люди желают заниматься физической культурой и спортом, поднимая уровень своих физических возможностей и заполняя досуг полезными и интересными соревнованиями. Именно полиатлон решает данные задачи. Таким образом, полиатлон имеет большое прикладное значение для спортсменов, не состоявших в других видах спорта – позволяет продлевать спортивное долголетие и показывать высокие спортивные результаты [4].

Выводы. Полиатлон – это комплексные виды спортивного многоборья, целью которых является развитие выносливости и силы. Отличительные особенности полиатлона: доступность, оздоровительная направленность и возможность заниматься этим видом спорта лицам различного возраста и интересов. В процессе исследования были рассмотрены проблемы развития довольно молодого вида спорта – имнего полиатлона. В ходе анализа научно-методической литературы были выявлены недостатки существующей системы подготовки полиатлонистов-зимников. Помимо качественного улучшения материально-технической базы требуется разработка новых методик тренировки спортсменов с учетом достижений в науке и технике.

Литература

1. Беляева Н. А. Зимний полиатлон (троеборье): учебно-метод. пособие для студентов спорт. отделения всех специальностей / Н. А. Беляева, С. С. Горшков, С. А. Жуков. – М.: Гос. ун-т упр., 2012. – 65 с.
2. Ашмарин Б. А. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании / пособие для студентов, аспирантов и преподавателей ин-тов физ. культуры / Б. А. Ашмарин – М.: Физкультура и спорт, 1978. – 134 с.
3. Николаев В. Т. Планирование подготовки лыжников-гонщиков в годичном цикле/ В. Т. Николаев // Полиатлон, 2002. – №1–2. – С. 14–21.
4. Бирюков А. Н. Организационно-экономические проблемы развития студенческого спорта на современном этапе / А. Н. Бирюков, О. И. Глущенко // Актуальные проблемы и перспективы развития студенческого спорта в Российской Федерации: сб. материалов Всерос. научно-практич. конф. – УралГУФК. – Челябинск, 2011. – 565 с.
5. Хемерсбах А. Лыжные гонки / А. Хемерсбах. – Мурманск: Тулома, 2010. – 360 с.

ПРЕДСТАРТОВАЯ ПОДГОТОВКА БИЛЬЯРДИСТОВ ВЫСОКОГО КЛАССА

Евстигнеев А.С., Мамут Дмитрий студенты II курса, группы 24
Научный руководитель – Нагорная В. О., канд. наук по физ. воспитанию и спорту, ст. преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Специфика соревновательной деятельности в бильярдном спорте заключается в интеллектуальной направленности, возможности спортсмена фокусировать и сохранять концентрацию внимания длительное время [1, 3].

В предсоревновательной подготовке актуальным будет применение тренировочных упражнений, приблизительно моделирующих новые для спортсмена параметры предстоящей целевой соревновательной деятельности. Использование такого рода упражнений непосредственно перед турниром позволяет спортсмену заблаговременно адаптироваться к тем требованиям, какие предъявит ему целевая соревновательная деятельность, намеченная с расчетом на новое достижение [2].

Психологическая подготовка является одним из важнейших аспектов подготовки спортсмена. Средства и методы психолого-педагогических воздействий должны быть включены во все этапы и периоды круглогодичной подготовки, постоянно повторяться и совершенствоваться. Некоторые из них на том или ином этапе обучения и тренировки годовых циклов, особенно в связи с подготовкой к соревнованиям, участием в них и восстановлением после значительных тренировочных и соревновательных нагрузок имеют преимущественное значение [3].

Цель исследования – определить наиболее значимые компоненты предсоревновательной подготовленности бильярдистов высокого класса.

Методы исследования: анализ научно-методической литературы, педагогическое наблюдение, педагогическое тестирование, методы математической статистики.

Результаты исследований и их обсуждение. Тренировочная и соревновательная работа тесно связана с расходом потенциала функций, его восстановлением к рабочему уровню, надвосстановлением и следующей стабилизацией к рабочему или близкому к нему уровню. Наличие этих этапов определяет и колебание работоспособности спортсмена. Отличают фазу снижения работоспособности, ее восстановление, надвосстановление (суперкомпенсации) и стабилизации. Поэтому, для распределения нагрузки в соревновательный период необходимо учитывать адаптационные возможности бильярдистов, рассчитать фазы таким образом, чтобы фаза суперкомпенсации попадала конкретно на период главных соревнований.

В соревновательный период оптимальная мера должна быть в применении тренировочных упражнений, приблизительно моделирующих новые для

спортсмена параметры предстоящей целевой соревновательной деятельности. Разработанный нами комплекс упражнений, выполняемый бильярдистами высокого класса на протяжении соревновательного периода тренировки, позволил спортсменам заблаговременно адаптироваться к тем требованиям, какие предъявляет ему целевая соревновательная деятельность, намеченная с расчетом на новое достижение.

Огромную роль в соревновательной деятельности играет комплекс психофизиологических качеств человека, и в первую очередь таких, как функции слухового, зрительного анализаторов, оперативная и долговременная память, степень концентрации и переключаемости внимания, эмоционально-волевые качества, психомоторная реакция, нервно-психическая устойчивость и некоторые другие факторы.

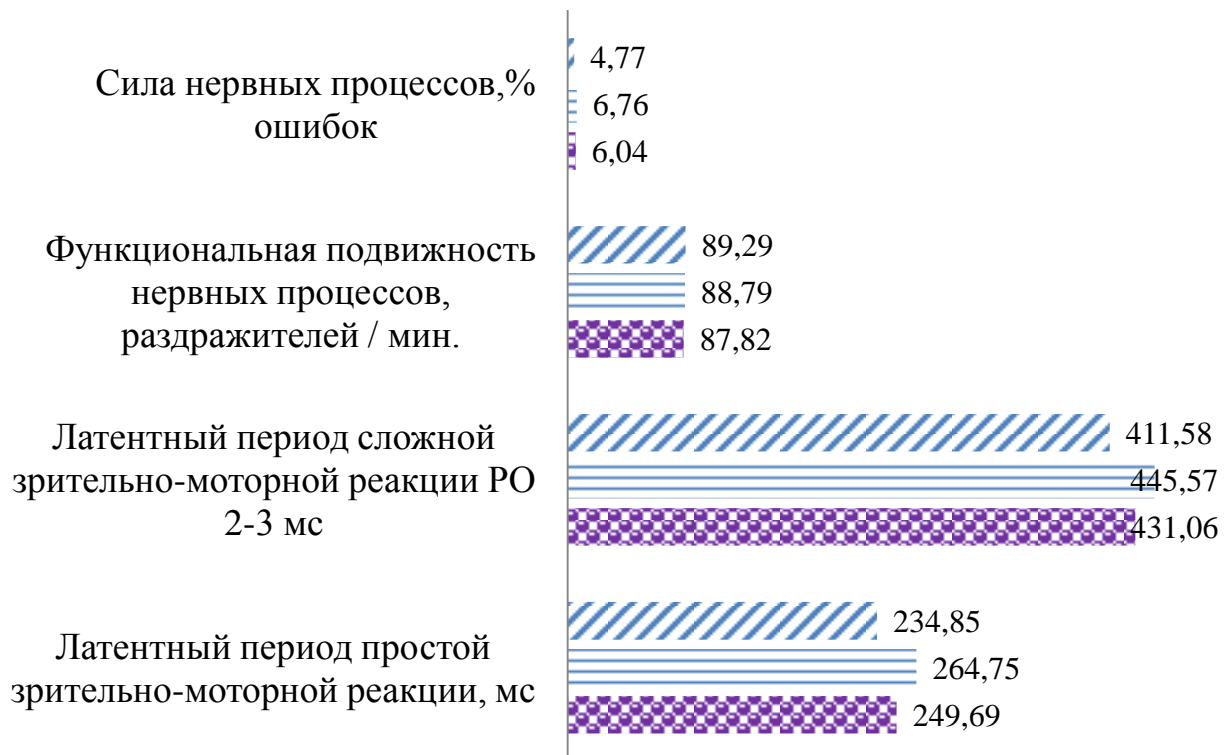

Рис. 1. Характеристика показателей сенсомоторной реактивности у спортсменов высокого класса, специализирующихся в теннисе и бильярде:

- ▨ показатели сенсомоторной реактивности у теннисистов высокой квалификации, n = 28
- ▤ показатели сенсомоторной реактивности у бильярдистов высокой квалификации, n = 27
- ▩ показатели сенсомоторной реактивности у спортсменов высокой квалификации игровых видов спорта, n = 55

Примечание: чем меньше показатель, тем выше уровень развития сенсомоторной реактивности.

При оценке уровня внимания в начале эксперимента средний показатель равен: R_1 64,3 и R_2 65,4, т. е. R_1 интерпретируется согласно таблицы уровней внимания как показатель ниже среднего, а R_2 – соответственно средний уровень. Правильно построенный план тренировочной нагрузки в соревновательный период приводит к достижению психической готовности игрока к соревновательному мезоциклу.

В результате эксперимента получен прирост исследуемых психофизиологических показателей. Высокий уровень развития кратковременной памяти способствует более эффективному решению игровых задач в бильярде.

Результаты комплексного контроля специальной подготовленности спортсменов в процессе занятий бильярдом свидетельствуют о росте их технической (на 7,98 %, $p < 0,05$), технико-тактической подготовленности (на 30 %, $p < 0,05$).

Рис.2. Оценка уровня сосредоточения и распределения внимания у бильярдистов в начале (1) и в конце (2) эксперимента.

Такой небольшой прирост технической подготовленности вполне объясним, так как максимальный акцент на техническую подготовку проводится в втягивающем и базовом мезоциклах. В то же время преобладание технико – тактической и интегральной подготовки эффективно повлияло на повышения основных психических и игровых показателей бильярдистов.

Выводы. Предстартовая подготовка в бильярдном спорте характеризуется моделированием режима следующих соревнований с целью создания оптимальных условий для полной реализации возможностей спортсмена в

соревнованиях. Особое внимание отводится психической и тактической подготовке.

Определены методические рекомендации относительно построения тренировочных занятий по бильярду в предсоревновательном мезоцикле: снижение тренировочного времени на выполнение технических базовых ударов и увеличение количества и времени выполнения сложнокоординационных, нестандартных и игровых упражнений, преобладание интегральной подготовки. Эффективность предложенного плана распределения нагрузки в соревновательный период для спортсменов высокого класса подтверждена полученными данными педагогического эксперимента, что отражается в повышении основных психических и игровых показателей бильярдистов.

Литература

1. Леман Л. И. Теория бильярдной игры / Л. И. Леман. – М.: Человек, 2009. – 320 с.
2. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения / В.Н. Платонов // . – К.: Олимп. лит., 2004. – 808 с.
3. Спортивний сайт України 4sport.ua (блог бильярд). – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://4sport.ua/pool/media>.

ВПЛИВ УРОКІВ ХОРЕОГРАФІЇ НА ТЕХНІЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ГІМНАСТОК ВІКОМ 6–7 РОКІВ

Єр'оміна Ольга

*Науковий керівник – Борисова Ю. Ю., канд. н. з фіз. виховання і спорту, доцент
Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту,
Дніпропетровськ, Україна*

Актуальність. Одним із засобів як естетичного, так і фізичного виховання є хореографічне мистецтво. Хореографічне мистецтво є невід'ємною частиною духовної культури, має власний духовно-естетичний, художній та виховний потенціал. Заняття хореографією є ефективним засобом формування особистості, тому що базуються на принципі гармонійного поєднання інтелектуального, духовного та фізичного розвитку [4].

Відомо, що тільки спортсменки, які володіють високою культурою рухів, здатні виконувати технічно складні вправи легко і невимушено, в яких можемо оцінити амплітуду рухів, красу ліній, артистичність і виразність виконання [9].

Сьогодні багато світових гімнасток технічно грамотно виконують свої композиції, оцінювати їх виступи стає все складніше. Тому, на думку багатьох фахівців (Турищева, 1986; Вінер, 2002, 2008; Плеханова, 2006, 2008, 2010 та ін.), велику питому вагу у виконавчій майстерності набуває такий фактор, як артистизм.

Після Ігор XXVIII Олімпіади в Афінах Міжнародна федерація гімнастики (FIG) прийняла новий документ для оцінювання майстерності гімнасток, відповідно до якого виділено спеціальну бригаду для визначення рівня артистичності виконання змагальних програм [8]. В естетичній і художній гімнастиці судді виставляють окрему оцінювання за артистичність, і вона складає 1/3 кінцевого максимального результату. Незважаючи на те, що згодом в різних олімпійських циклах підхід до оцінки за артистичність змінювався, цей компонент майстерності вносить вагомий внесок в інтегральну оцінку за композицію.

Конкуренція в естетичній гімнастиці на світовому рівні постійно збільшується, перемогти стає все складніше. Лідирувати будуть лише гімнастки, котрі на тлі бездоганного володіння тілом та предметами продемонструють артистичність виконання змагальних програм [3].

Відсутні дослідження, присвячені методиці, яка об'єднує розвиток артистичності та технічну підготовленість спортсменок в естетичній і художній гімнастиці з урахуванням тих вимог, які висуває документ, за допомогою якого здійснюється керування розвитком виду спорту в світі (Code FIG).

Обрання теми дослідження обумовлено необхідністю вдосконалення усіх критеріїв технічної підготовленості гімнасток з урахуванням їх індивідуальних особливостей, з однієї сторони, та вимогами правил змагань до оцінювання артистичності з іншої.

Мета дослідження – визначити вплив уроків хореографії різної спрямованості на технічну підготовленість та артистичність гімнасток віком 6 – 7 років.

Методи та організація дослідження. Дослідження проводилось у СДЮСШОР ДОО ФСТ “Україна” з художньої гімнастики, в якому взяли дослідженні приймали участь 20 дівчаток віком 6–7 років, які займалися в спортивній школі 5 разів на тиждень по 135 хв. Їх було поділено на дві групи – контрольну та експериментальну, по 10 осіб у кожній. Контрольна група займалася 135 хв. лише тренуванням, а експериментальна група займалася 60 хв. хореографією та 75 хв. тренуванням. Застосовувалися такі методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне спостереження та експеримент, метод тестування та метод математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Естетична гімнастика завжди відрізнялася високою виконавчою майстерністю спортсменок, широким діапазоном стилів, цілісністю композицій, що досягається за допомогою хореографічної підготовки. Під хореографічною підготовкою в гімнастиці розуміється система вправ і методів впливу, спрямованих на виховання рухової культури гімнасток, на розширення їх арсеналу виразних засобів [2].

Для визначення рівня хореографічної підготовленості гімнасток 6–7 років, контрольної та експериментальної групи, до початку проведення експерименту ми використовували контрольні вправи, які пропонуються навчальною програмою з естетичної гімнастики [1]. З урахуванням результатів тестування встановлено, що рівень технічної підготовленості в обох групах майже однаковий.

Гімнастки контрольної групи виконали майже всі вправи (90 %) тестування на середньому рівні (3–4 бали). Лише одна вправа – утримання ноги назад на 90° та вище була виконана на високому рівні (4–5 балів). Найнижчу оцінку, а саме 3,4 бала, гімнастки отримали за вправу – стрибок кроком.

Дівчатка експериментальної групи виконали всі вправи на середньому рівні (3–4 бали). Найвищу оцінку гімнастки цієї групи також отримали за вправу – утримання ноги назад на 90° та вище, що склала 3,95 бала. Найнижчий показник було продемонстровано у вправі – утримання ноги в положенні «арабеск» на носках, без опори та у вправі – поворот в положенні «атитюд» на 360° або більше, а саме 3,35 бала. Вірогідної різниці між групами не спостерігалось ($p > 0,05$).

Наприкінці кожного уроку з хореографії 10 хв. часу приділялися на розучування різних танцювальних напрямів: чарльстон, український народний танець, російський народний танець, самба, ча-ча-ча, віденський вальс, танго, джайв та імпровізація під різний музичний супровід, що сприяє розвитку танцювальності, музикальності, виразності та артистизму у гімнасток. За допомогою наукової та методичної літератури було розроблено вправи (29 вправ), з яких склалися уроки хореографії, за якими експериментальна група займалася упродовж часу проведення експерименту. Кожен місяць до уроку додавалися нові, більш складні вправи. Тривалість уроку – 60 хв.

По завершенні експерименту, після дев'яти місяців застосування уроків хореографії в експериментальній групі, було зроблено повторне тестування в обох групах (табл. 1).

Таблиця 2 – Показники хореографічної підготовленості гімнасток після експерименту

Вправа	Контрольна група			P	Експериментальна група		
	\bar{X}	σ	m		\bar{X}	σ	m
1	3,90	3,90	1,30	>0,05	4,15	2,53	0,84
2	3,75	4,13	1,38	>0,05	4,05	3,73	1,24
3	4,05	3,73	1,24	>0,05	4,35	1,53	0,51
4	4,00	3,50	1,17	>0,05	4,15	2,03	0,68
5	3,65	1,53	0,51	<0,05	4,15	2,53	0,84
6	3,50	2,00	0,67	<0,05	4,00	1,50	0,50
7	3,65	1,03	0,34	<0,05	4,10	2,90	0,97
8	3,80	2,60	0,87	>0,05	4,15	1,53	0,51
9	3,65	3,03	1,01	<0,05	4,35	1,53	0,51
10	3,75	1,63	0,54	<0,05	4,25	3,63	1,21

За час проведення експерименту показники в контрольній групі майже не змінилися. На високому рівні (4–5 балів) було виконано лише дві вправи – це утримання ноги назад на 90° та вище та помаху ногою вперед, в сторону та назад з V позиції. Решта вправ була виконана на середньому рівні (3– бали). У двох вправах не відбулося ніяких змін.

Тим часом в експериментальній групі відбулися значні зміни. Усі вправи були продемонстровані гімнастками на високому рівні. Найбільше покращення (на 0,85 бала) спостерігається у вправі – стрибок «торкаючись в кільце». Найвищі показники продемонстровано вправах: утримання ноги назад на 90° та вище та стрибок кроком, а саме 4,35 бала. У п'яти вправах з десяти спостерігається вірогідна різниця між групами ($p < 0,05$).

Для визначення впливу розробленої методики на рівень технічної підготовленості гімнасток 6–7 років, до та після проведення експерименту нами було проведено контрольне тренування, на якому дівчатка контрольної та експериментальної групи виконували змагальну композицію без предмета (рис. 1). Оцінювали їх виступ за правилами змагань, судді, які мали національну категорію.

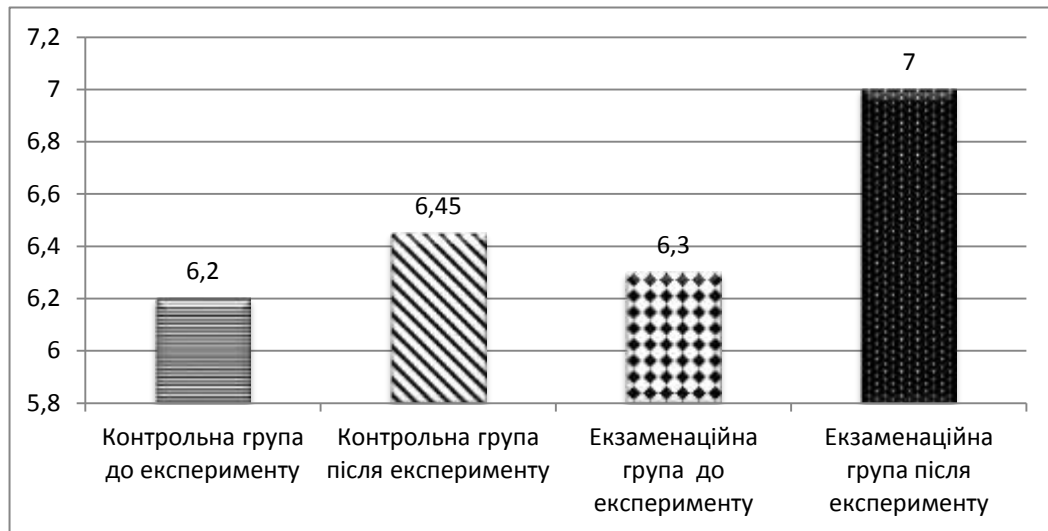

Рисунок 1 – Середні значення результатів виконання змагальної вправи без предмета гімнастками

Якщо до початку експерименту в обох групах гімнастки виконали змагальну композицію майже на однаковому рівні, то по завершенню експерименту значно кращий рівень виступу продемонстрували гімнастки експериментальної групи, що свідчить про необхідність застосування уроків хореографії у навчально-тренувальному процесі. Отже, необхідно впроваджувати в тренувальний процес гімнасток віком 6 – 7 років уроки хореографії, які займатимуться не менше 45 – 50% часу загального об'єму тренувального навантаження.

Також була оцінена артистичність виконання композиції без предмета гімнастками контрольної та експериментальної груп (рис. 2) за шкалою оцінювання, запропонованою І.О. Вінер [3].

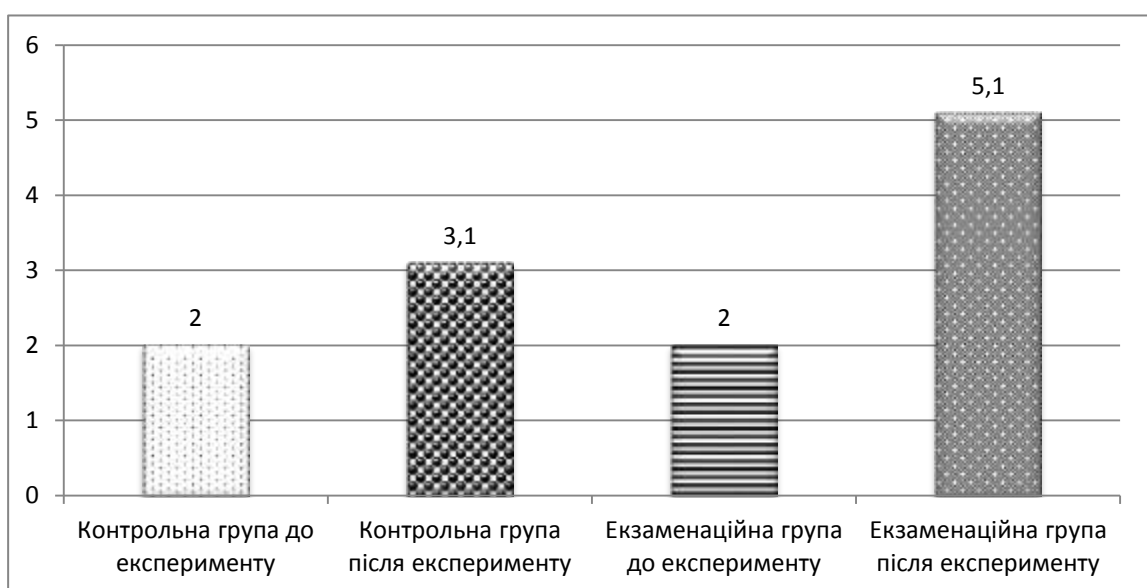

Рисунок 2 – Результати оцінювання артистизму гімнасток

За час проведення експерименту рівень артистичності виріс в обох групах, та якщо в контрольній групі середня оцінка змінилася з 2 балів лише до 3,1, то в експериментальній – з 2 до 5,1 балів. Виходячи з цих результатів можна сказати, що розучування танцювальних напрямів з гімнастками 6 – 7 років дійсно сприяє покращенню виразності та артистичності дівчаток.

Висновки. Для визначення технічної підготовленості гімнасток, до початку проведення експерименту було проведено тестування в контрольній та експериментальній групі, з використанням контрольних вправ, яке показало, що рівень технічної підготовленості в обох групах майже однаковий. Також гімнастками була виконана змагальна композиція без предмета, де оцінювалась не лише технічна підготовленість гімнасток, але й артистична.

Для покращення рівня технічної підготовленості було розроблено та впроваджено в тренувальний процес уроки хореографії, за якими гімнастки експериментальної групи займалися упродовж всього часу проведення експерименту. До уроків, окрім хореографічних вправ, входило також розучування різних танцювальних напрямів, що сприяє розвитку танцювальності, музикальності, виразності та артистизму в гімнасток.

Після експерименту було зроблено повторне тестування та повторно була виконана змагальна композиція без предмета. За результатами тестування встановлено, що рівень технічної підготовленості в експериментальній групі став значно кращим, ніж у контрольній. Також експериментальна продемонструвала значно кращий рівень артистичності виконання композиції, ніж контрольна. Тому слід зазначити, що необхідно впроваджувати в тренувальний процес гімнасток віком 6 – 7 років уроки хореографії, які сприятимуть покращенню їхньої технічної підготовленості, а також приділяти особливу увагу артистичності дівчаток.

Література

1. Борисенко С. И. Повышение исполнительского мастерства гимнасток на основе совершенствования хореографической подготовки: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / С. И. Борисенко. – СПб., 2000. – С. 24, 47 с.
2. Винер И. А. Подготовка высококвалифицированных спортсменок в художественной гимнастике: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук / И. А. Винер – СПб., 2003. – 20 с.
3. Винер-Усманова И. А. Теория и методика художественной гимнастики / И. А. Винер-Усманова, Е. С. Крючек, Е. Н. Медведева, и др. – Л.: Человек, 2014. – С.26, 42–43.
4. Лисицкая Т. С. Хореография в гимнастике / Т. С. Лисицкая – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 71 с.
5. Плеханова М. Э. Основные критерии спортивной эстетики / М. Э. Плеханова, А. М. Кабаева // «Учен. зап. ун-та им. П.Ф. Лесгафта» – 2010. – № 4(62). – 87 с.
6. Румба О. Г. Основы хореографической грамотности в художественной гимнастике: учеб. пособие. / О. Г. Румба // – Белгород, 2008. – С. 33, 72.

7. Турищева Л. И. Компоненты исполнительского мастерства гимнасток и методы их оценки: автореф.дис. на соискание учен. степени канд. пед.наук. / Л. И. Турищева. – СПбГАФК им. П.Ф. Лесгафта. – СПб., 1986. – 20 с.
8. Художественная гимнастика : правила соревнований 2013–2016 / Ком. Междунар. федерации гимнастики. – М. 2013. – с.18, 41.
9. Шишкарёва Ю. Н. Художественная гимнастика / Ю. Н. Шишкарёва. – М.: Физкультура и спорт, 1950. – 58 с.

ПЕРСПЕКТИВЫ СТАНОВЛЕНИЯ САМБО ОЛИМПИЙСКИМ ВИДОМ СПОРТА

Жидеев Никита

*Научный руководитель – Габов М. В. канд. пед. наук., доцент
Уральский государственный университет физической культуры
Челябинск, Российская Федерация*

Актуальность. В настоящее время существует много различных видов спортивных единоборств. Греко-римская, вольная, женская борьба, дзюдо, тхэквондо включены в программу Игр Олимпиад. Самбо – несмотря на популярность в России, бывших союзных республиках, странах Союза Независимых Государств, а также в странах Европы, Азии, Африки, Австралии, Америки – не является Олимпийским видом спорта [1].

Самбо – относительно молодой, но довольно популярный и интенсивно развивающийся вид спортивного единоборства. Основанием технико-тактического арсенала служит комплекс наиболее эффективных приёмов защиты и нападения, взятых из разных видов боевых искусств и национальной борьбы многих народов мира. Количество технико-тактических действий непрерывно увеличивается по мере развития самбо как вида спортивного единоборства. Самбо – самозащита без оружия – вид спортивного единоборства, а также комплексная система самозащиты, разработанная в СССР. Официальной датой рождения самбо считается 16 ноября 1938 г. [2].

В период становления этот новый вид единоборств развивался в двух направлениях: как массовый вид спорта и как эффективное средство подготовки кадров для органов охраны правопорядка. Он рассматривался как эффективное средство морально-волевого и всестороннего физического развития, повышения уровня физических качеств, воспитания тактического мышления, формирования гражданско-патриотических качеств.

С 1950 г. спортсмены Советского Союза выходят на международную арену, где самбо показывает свою эффективность и завоевывает множество поклонников. В 1966 г. проходит конгресс Международной федерации любительской борьбы, и самбо официально признается международным видом спорта. Что послужило большим толчком к его популяризации. Возросло количество желающих заниматься и после создания федераций самбо во многих странах мира [2, 3].

Цель исследования: Изучить современное состояние самбо на мировой спортивной арене и оценить перспективы включения в программу Олимпийских игр.

Методы и организация исследования: Исследование проводилось на базе кафедры теории и методики борьбы Уральского государственного университета физической культуры. В ходе работы использовали изучение научно-методической литературы, контент-анализ, ретроспективный анализ.

Результаты исследования и их обсуждение. В ходе проведения исследовательской работы установлено, что большой вклад в развитие самбо

внесли советские специалисты: В. А. Спиридонов, В. С. Ощепков, А. А. Харлампиев, Е. М. Чумаков. Становление самбо происходило в 1920 – 1930 г., а 16 ноября 1938 г. Спорткомитет СССР включил самбо в число видов спорта, культивируемых в Советском Союзе. Была создана Всесоюзная секция борьбы вольного стиля (самбо), а затем она была преобразована в Федерацию самбо. Начали проводить чемпионаты страны по новому виду единоборства.

В 1956 г. в Брюсселе на Всемирной выставке советские борцы провели демонстрацию самбо как нового вида спортивной борьбы, а в 1957 г. в Москве состоялась товарищеская встреча венгерских и советских спортсменов. Состоявшийся конгресс Международной федерации любительской борьбы (ФИЛА). В 1966 г. официально признал самбо международным видом спортивной борьбы и принял решение проводить регулярные международные соревнования по этому виду спорта. Первый международный турнир по самбо прошел в Риге в 1967 г., а в 1972-м там же состоялся первый чемпионат Европы. Первый чемпионат мира прошел в Тегеране в 1973 г., а с 1977 г. стали разыгрывать Кубок мира. В 1979 г. состоялся первый чемпионат мира среди юниоров, а в 1983 г. чемпионаты мира среди женщин. В 1984 г. ФИЛА приняла решение о создании самостоятельной федерации самбо.

Международная Федерация самбо (ФИАС) – неправительственная общественная некоммерческая организация, объединяющая национальные федерации самбо и единственная признанная международная организация, которая руководит развитием самбо в мире. В нее входят: Европейская Федерация самбо; Азиатский союз самбо; Африканская Континентальная Федерация самбо; Пан-Американская Федерация самбо; Австралийская Федерация самбо.

Самбо притягивает многих возможностью заниматься этим универсальным единоборством; доступностью людям различного возраста, мужчинам и женщинам, а также людям с ограниченными физическими возможностями. ФИАС проводит серьезную работу по развитию, популяризации, пропаганде, благодаря которой поклонники самбо появились более чем в 80 странах на всех континентах планеты.

Каждый год все новые государства открывают у себя секции и клубы, а также проводят национальные чемпионаты по самбо. Ежегодно на международном уровне проводится более 30 крупных соревнований. Наиболее важными из них являются чемпионаты мира, чемпионаты Европы, чемпионаты Азии, серия этапов Кубка мира, турниры категорий «А» и «Б». Количество команд, которые принимают участие в чемпионате мира по самбо, с каждым годом увеличивается.

О популярности самбо во всем мире свидетельствует тот факт, что несмотря на любовь Японцев к своим традиционным видам единоборств, как дзюдо, карате, сумо, XXXVIII чемпионат мира по самбо был проведен в Японском городе Нарита с 20 по 24 ноября 2014 г. В 2013 г. самбо вошло в программу соревнований XXVII Всемирной летней Универсиады в Казани наравне с другими олимпийскими видами спорта. В настоящее время перед

ФИАС стоит задача – продвигать данный вид единоборства на Олимпийские игры. Наиболее благоприятным моментом для включения самбо в программу Олимпийских игр были Игры XXII Олимпиады в Москве 1980 г., однако этого не произошло.

Международные успехи самбо и деятельность континентальных федераций по развитию, популяризации и привлечению все большего числа единомышленников убедительно доказывают, что у него большое будущее и есть возможность стать олимпийским видом спорта. Для этого необходима большая организационная работа и проведение ряда мероприятий с такими крупными международными спортивными организациями: Международным Олимпийским Комитетом; «СпортАккорд»; ТАФИСА (Международной ассоциацией спорта для всех); ВАДА (Всемирным антидопинговым агентством); FISU (Международной Федерацией студенческого спорта); АИПС (Международной Ассоциацией спортивной прессы); ЕВС (Европейским вещательным союзом). Следует также выполнить определенные технические требования и активно участвовать в таких крупных соревнованиях: Пан-Американских играх; играх Евросоюза; Азиатских играх; Африканских играх. Ведется работа по включению самбо в эти континентальные соревнования.

Выводы. Проведенное исследование позволило установить, что официально самбо появилось в 1938 г. и является результатом работы специалистов СССР. Как вид спортивного единоборства и комплексной системы самозащиты. С 1950 г. самбо выходит на международную арену, а в 1966-м году официально признается международным видом спорта.

В 1984 г. была образована Международная Федерация САМБО куда входят: Европейская Федерация САМБО; Азиатский союз самбо; Африканская Континентальная Федерация САМБО; Пан-Американская Федерация САМБО; Австралийская Федерация САМБО.

В соответствии с календарем проведения соревнований Международной Федерации САМБО ежегодно проводится более 30 крупных соревнований. Наиболее значимыми являются чемпионаты мира, чемпионаты Европы, чемпионаты Азии, серия этапов Кубка мира, турниры категорий «А» и «Б».

В настоящее время самбо занимаются более чем в 80 странах мира и Международная Федерация САМБО ведет работу по включению данного вида спортивной борьбы в программу Олимпийских игр. Для этого проводятся различные мероприятия с Международным Олимпийским Комитетом и другими крупными международными спортивными организациями, а также работа по включению самбо в крупные континентальные соревнования.

Литература.

1. Габов М. В. Формирование технико-тактических действий квалифицированных борцов, греко-римского стиля : дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук / М. В. Габов. - Челябинск : УралГАФК, 2004. – 163 с.

2. Замятин В. А. Модельные характеристики тактико-технической подготовленности бойцов занимающихся армейским рукопашным боем / В. А. Замятин // Сб. науч. тр. бакалавров, специалистов, магистрантов ф-та зимних

видов спорта и единоборств: под. ред. М. В. Габова, Ю. Г. Мартемьянова. - Челябинск : УралГУФК, 2008. – С. 38–42.

3. Каримов Д. Н. Перспектива включения борьбы кудо в программу Олимпийских игр / Д. Н. Каримов, О. В. Лисаченко // История, состояние и перспективы развития олимпийского движения, физической культуры и спорта. Материалы XXVI Всеурал. Олимп. й науч. сессии молодых ученых и студентов «Олимпизм, олимпийское движение, Олимпийские игры (история и современность)» : в 2-х т. – Екатеринбург : Новое время, 2014. – Т 1. – С. 64–71.

4. <http://www.sambo-fias.org/events/>

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Жупан Вячеслав

Науковий керівник – Матвеев С. Ф., канд. пед. наук, професор; Мазур А. В., викладач

*Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. Аналізу вітчизняних документів у сфері фізичної культури та спорту (Закон України «Про фізичну культуру і спорт» 2011, Національна доктрина розвитку фізичного культури і спорту на 2004-2016 рр., та ін.) та статутів міжнародних організацій (ВООЗ, ООН, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та ін.) дає підстави говорити про зацікавленість цих організацій у формуванні всебічно здорової людини. Як свідчить практика останніх років, саме молодь вирішує стратегічні завдання, формує зовнішню та внутрішню політику своєї країни.

На підставі цього виникає потреба в формуванні фізично та морально здорового індивідууму який органічно співіснуватиме з соціумом. Однак процес формування здоров'я та особливо його морального компонента – це багаторічний процес, в якому задіяні майже всі соціальні інститути (ЗМІ, заклади освіти та ін.) і який починається відразу після народження дитини.

За свідченнями авторів (Ж. Піаже, Л. Кольберг та ін.) сьогодні з розширенням наукових інтересів багатьох дисциплін виникає проблеми в стійкому понятійному апараті моралі та морального здоров'я, що і обумовлює актуальність нашого дослідження.

Наукова педагогічна думка зосереджувалася на дослідженні таких проблем: моральне виховання у процесі ознайомлення дітей з навколишньою дійсністю (Є. Радіна); зв'язок морального і розумового виховання на матеріалі ознайомлення з працею дорослих (Г. Лескова); моральне виховання у грі (Д. Менджеричька, Р. Жуковська, Ф. Левін-Щиріна); виховання колективних взаємин дітей (О. Булатова, Т. Маркова, В. Нечаева та ін.).

Мета дослідження – визначення суті та його компонентів.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, нормативно-правових документів та матеріалів мережі Інтернет; порівняння, узагальнення, спостереження; синтез та аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. За даними наукової літератури мораль це – правила, що забезпечують нормальне існування індивіда в суспільстві, відомі ще з часів зародження перших цивілізацій, міст та поселень. Люди, які живуть згуртовано та мають одну мету (збагачення, процвітання, безпеку та ін.), створюють правила та норми поведінки для збереження своїх інтересів. Деякі з цих правил стають обов'язковими (закони), а деякі залишаються «неписаними» (мораль). Цей феномен добре описаний у творі Томаса Гоббса «Левіафан» (1651 р.).

З аналізу науково-методичної літератури можна зробити висновок, що моральне здоров'я, це комплекс характеристик мотиваційної та потребово-

інформаційної основи життєдіяльності людини. Основу морального здоров'я людини визначає системи цінностей установок і мотивів поведінки індивіда в соціумі.

Складності формування морального здоров'я полягають у розбіжностях, які виникають у зв'язку з різноманітністю термінів, їхньої сутності та пов'язане з цим визначення компонентів морального здоров'я. Питання морального здоров'я дуже важко розглядати в парадигмі лише однієї навчальної дисципліни, тож для аналізу поняття «моральне здоров'я» слід звертатися до таких галузей знань: філософія, етика, валеологія, психологія, педагогіка, історія та ін.

Для визначення основних компонентів морального здоров'я слід звернутися до валеології. Це вчення увібрало в себе «блоки» знань, які досі існували ізольовано. Аналіз наукових статей, підручників та інших джерел літератури з валеології дозволив виявити окремі показники морального здоров'я. Це дозволило більш ефективно провести аналіз компонентів моралі та, як наслідок, морального здоров'я. Ґрунтуючись на попередніх дослідженнях (В. Гриценко, В. Белова, А. Котова, О. Пустовойт, 2006) нами визначено та доповнено основні якості та компоненти морального здоров'я (табл. 1.).

За даними таблиці, мораль складається з п'яти основних якостей. Стан та рівень цих якостей формують моральне здоров'я людини. Але існує загроза помилкового визначення рівня цих якостей при їх тестуванні. Цей феномен простежується у військово-історичних працях багатьох авторів (Джек Коггинс). Так, наприклад, під час Іспано-американської війни (25 квітня -12 серпня 1898 р.), у іспанців з'явився вислів: «en ese día era valiente», що в перекладі означає «В той день він був сміливцем». Мало хто із людей завжди однаково проявляють свої якості, це стосується і прояву моралі. Значно більше людей, у яких прояв цих якостей залежить від самопочуття, спраги, голоду, страху, радості та інше. Тому існує брак інформативних тестів, які б могли визначити рівень морального здоров'я.

Таблиця 1 – Складові морального здоров'я (В. І. Гриценко та ін.)

СКЛАДОВІ МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я	
Компоненти	Якості
Адаптація до умов життя	Гідність
Адаптація до умов трудової діяльності	Совість
	Чесць
Адаптація до морально-етичних норм суспільства	Доброчесність
	Відповідальність

Висновки. Аналіз наукової літератури з валеології дозволив виявити окремі компоненти морального здоров'я – адаптація до умов життя, адаптація до умов трудової діяльності, адаптація до морально-етичних норм суспільства. До них належать такі якості як гідність, совість, чесць, доброчесність, відповідальність.

Визначення критеріїв морального здоров'я ускладняється відсутністю відповідних методик для чіткого визначення ступеня розвитку. Багато дослідників (Братусь, 2005; Пахальян, 2006; Гаранян, 2009 та ін.) вважають, що моральне здоров'я є основою для досконалого здоров'я, тому за відсутності морального здоров'я людина не може бути повноцінно здоровою.

Отже, моральне здоров'я необхідно зміцнювати з дитинства, продовжуючи його збереження протягом усього життя. На сьогодні тема морального виховання є недостатньо розробленою. Окремі її аспекти знайшли вирішення у роботах, спрямованих на виявлення особливостей формування моральних цінностей в процесі виховання.

Література

1. Воспитание гуманных чувств у детей / Под ред. Л. Н. Проколиенко, В. К. Котырло. - К., 1987.
2. Гончаренко Н. С. До питання формування в підлітків моральних якостей / Н. С. Гончаренко // Таврійський вісник освіти. - 2004. № 1(5). - С139.
3. Карпов І. Б. Фізична культура та формування здорового способу життя./ І. Б. Карпов, В. Л. Корчемський, А. В. Затонов : Навчальний посібник-Київ.: КНЕУ, 2005.
4. Петрикова Т. И. Ценностный потенциал базового образования в духовно-нравственном воспитании учащихся: Монография . - М. : ОІМКЦ 2000.

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ ТРЕНЕРОВ ПОСТРОЕНИЮ СОРЕВНОВАТЕЛЬНЫХ КОМПОЗИЦИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ГИМНАСТИКЕ

Коваленко Яна

*Научный руководитель – Маринич В. Л., к. н. по физ. воспитанию и спорту,
ст. преподаватель*

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Необходимость роста уровня знаний, профессиональных и личностных качеств будущих тренеров требуют пересмотра приоритетов в процессе их обучения. Очевидность целей обучения в системе профессионального образования обусловлены социальным заказом на подготовку специалистов-тренеров.

Анализ педагогической, специальной и методической литературы [1–5], опыта практической деятельности в области физического воспитания и спорта показал наличие ряда противоречивых вопросов, которые требуют разрешения.

Необходимость реализации системы профессионального обучения тренеров в высших учебных педагогических заведениях сопровождается недостаточным количеством новых подходов к концептуально-методологическим основам их подготовки. Социальный заказ общества относительно тренера, способного заниматься подготовкой спортсменов в спорте высших достижений, обладающего современными знаниями и методиками усовершенствования мастерства квалифицированных спортсменов противостоит низкому уровню образования будущих специалистов в области спорта. Теоретическое обоснование внедрения современных инновационных педагогических технологий в процесс обучения тренеров не в полной мере имеет научно-методическую базу этой проблемы.

Обозначенные проблемные аспекты требуют дополнительного изучения, что и обосновывает актуальность исследования.

Цель исследования – обоснование методических основ обучения тренеров построению соревновательных композиций в художественной гимнастике.

Методы исследования: анализ педагогической, специальной и методической литературы; обобщение; педагогические наблюдения.

Результаты исследования и их обсуждения. Результаты проведенного исследования, анализ современных научных работ, обобщение опыта практики позволили обосновать процесс обучения тренера сложнокоординационных видов спорта, в частности в художественной гимнастике.

Система соревновательной деятельности в художественной гимнастике состоит из комплекса взаимозависимых внутренних и внешних подсистем, которые включают в себя конкретную соревновательную направленность и мотивацию, ее содержание и результат (табл.1).

Таблица 1 – Система соревновательной деятельности спортсменов в видах спорта со сложнокоординационной структурой движений

Факторы, влияющие на спортсмена	
Биологические/Педагогические	Психологические/Социальные
<p><i>Внутренние подсистемы и их показатели</i></p> <p><u>Соревновательная направленность и мотивация:</u> - потребность достижений; - достижение цели.</p> <p><u>Структура соревновательной деятельности:</u> - сложность программы; - техника исполнения элементов; - выразительность движений.</p> <p><u>Готовность:</u> - функциональная; - техническая; - специальная; - психологическая; - тактическая.</p> <p><u>Поведение:</u> - соревновательная адаптация; - предыдущий опыт; - соперники; - судьи; - тренеры; - зрители.</p>	<p><i>Внешние подсистемы и их показатели</i></p> <p><u>Организация соревнований:</u> - подготовительные; - подводящие; - контрольные; - отборные; - главные.</p> <p><u>Судейство:</u> - правила соревнований; - положение соревнований; - формирование судейских бригад;</p> <p><u>Условия функционирования:</u> - государственные и общественные организации; - материально-техническая база; - особенности места проведения; - медицинское обеспечение; - режим жизни; - питание; - восстановление; - материальное стимулирование.</p>

Систему соревновательной деятельности можно рассматривать с двух взаимосвязанных сторон – внешней и внутренней. К внутренним факторам соревновательной деятельности гимнастики относят ее подготовленность, соревновательные действия и поведение. К внешним – это организация данной деятельности и условия ее функционирования.

В связи с этим, основными задачами, которые должен решать тренер в процессе технической подготовки гимнасток к соревнованиям, являются:

- достижение гимнасткой высокой стабильности и рациональной вариативности исполнения разных элементов и их связок, которые составляют основу техники соревновательных композиций;

- усовершенствование структуры элементов, которые исполняют, их динамики и кинематики с учетом индивидуальных способностей гимнасток;
- последовательное внедрение освоенных элементов, связок в соревновательные композиции;
- повышение надежности и результативности техники исполнения гимнасткой сложных элементов в экстремальных соревновательных условиях;
- усовершенствование технического мастерства гимнасток, исходя из требований спортивной практики и современных научных знаний.

С целью роста спортивных результатов необходима прогрессивная методика усовершенствования соревновательных композиций в художественной гимнастике. Требования, предъявляемые к соревновательной композиции, можно условно разделить на три группы: первая связана с техническим мастерством исполнения гимнасткой элементов тела, предмета; вторая – с выполнением упражнений, исполнение которых обусловлено динамикой функционального состояния организма гимнастки; третья – с усовершенствованием правил соревнований, возникновением приоритетов в выборе музыкального сопровождения.

Согласно существующим признакам построения соревновательных композиций, необходимо сделать акцент на индивидуальные особенности гимнастки: ее технические и тактические возможности, стойкость нервной системы, функциональный потенциал.

В практике художественной гимнастики часто встречается точка зрения, что распределение элементов во времени обуславливается характером музыкального сопровождения.

Однако определяющей позицией составления программы должен быть выбор оптимального чередования элементов и их расположение на площадке. В гармоничной композиции один элемент плавно переходит в другой.

Педагогические наблюдения, анализ выступления сильнейших гимнасток мира, дали возможность представить структуру и содержание их соревновательных композиций, а также модельные характеристики, в которых встречаются разные варианты их сравнения. Современные требования к правилам соревнований позволили разработать структуру соревновательной композиции. Следует признать, что сложное расположение элементов в программе поощряется технической бригадой судей.

Значительную роль при построении соревновательных композиций уделяется соединяющим шагам, разным связкам, которые не есть предложенными правилами соревнований, но украшают программу, подчеркивают мастерство гимнастки и его индивидуальность.

При построении соревновательных композиций тренер должен обращать внимание на следующие критерии (табл.2):

Таблица 2 – Критерии, определяющие основы построения
соревновательных композиций

Критерий	Содержание
Мастерство владения предметом	Предусматривает общее качество исполнения сложных элементов, оригинальные связки
Переходы, соединяющие движения между элементами композиции	Включают разнообразие и сложность работы ног, позиций, оборотов
Исполнение	Состоит в физической, эмоциональной и интеллектуальной увлеченности гимнастки, воплощенной в реализацию музыкальных и хореографических целей, мастерство исполнения, стиль и индивидуальность
Хореография	Композиция выражает развитие идеи упражнения, оригинальное расположение элементов, рисунка, структуры и выражения мысли
Интерпретация	Предусматривает движения, которые выполняются без усилий в ритм музыки, выражения стиля, характера и ритма музыки, использования мастерства для отображения музыкальных нюансов

Поскольку стиль – четко сформулированная манера выражения своего видения произведения, то в этом компоненте оценивается сознательное развитие подходящего стиля, а не только природный стиль исполнения гимнасток.

Гимнастка может выбрать стиль, который представляет историческое, классическое, этническое или современное состояние музыки. Однако все видения музыки должны показывать глубину ее понимания при помощи выбранного стиля.

Для современного выражения в соревновательной композиции гимнастка должна использовать техническое мастерство движений всего тела, которые возникают при эмоциях. Этот компонент включает не только подходящие хорошо исполненные движения, но и энергию, которая убеждает в том, что гимнастка верит в образ, который сама создает. В композиции должна быть воплощена искренность чувств, глубина и полная увлеченность образом.

Выводы. Система соревновательной деятельности спортсменов включает в себя: биологические, педагогические, психологические, социальные факторы, влияющие на спортсмена и его практическую деятельность. В художественной гимнастике единицей соревновательной деятельности является соревновательная композиция.

Основными задачами, которые должен решать тренер в процессе технической подготовки гимнасток к соревнованиям, являются: достижение гимнасткой высокой стабильности и рациональной вариативности исполнения разных элементов и их связок; усовершенствование структуры элементов; последовательное включение освоенных элементов, связок в соревновательные композиции; повышение надежности и результативности техники исполнения гимнасткой сложных элементов в экстремальных соревновательных условиях; усовершенствование технического мастерства гимнасток.

При построении соревновательных композиций тренер должен обращать внимание на следующие критерии: мастерство владения предметом, переходы, соединяющие элементы композиции, исполнение, интерпретация, хореография.

Литература

1. Болобан В. Н. Регуляция позы тела спортсменов: монография / В. Н. Болобан – К.: Олимп. лит., 2013. – 232 с.
2. Нестерова Т. В. Средства выразительности спортивно-художественных композиций в художественной гимнастике / Т. В. Нестерова, О. А. Богорад // Физ. воспитание студ. творч. спец.: сб. науч. ст. под ред. С. С. Ермакова. – 2005. – № 5. – С. 24–31.
3. Омелянчик О. А. Построение произвольных композиционных программ гимнастических упражнений на бревне: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. наук по физ. воспитанию и спорту: спец. 24.00.01. – К., 2003. – 20 с.
4. Теория и методика художественной гимнастики: учебник для ин-тов физ. культуры / под общ. ред. И. А. Винер-Усмановой. – М.: Человек, 2014. – С.3–15.
5. Художественная гимнастика: учебник для ин-тов физической культуры / под общ. ред. Л. А. Карпенко. – М.: Всерос. федерация, 2003. – С. 4–16.

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ПОБУДОВИ ЗМАГАЛЬНИХ КОМПОЗИЦІЙ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВПРАВ У ХУДОЖНІЙ ГІМНАСТИЦІ

Коваленко Яна

*Наукові керівники – Болобан В. М., д-р. пед. наук, професор,
Маринич В.Л., канд. наук з фіз. виховання і спорту, старший викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. У сучасній художній гімнастиці висуваються високі вимоги до змагальних композицій спортсменок. З одного боку, вони повинні виконувати складні елементи на високому технічному рівні, з іншого – закон краси руху вимагає від гімнасток легкості, витонченості, граціозності, пластичності і т. д.

У Правилах змагань багатьох видів спорту (спортивна гімнастика, стрибки у воду, фігурне катання на ковзанах та ін.) не існує чітко диференційованих критеріїв оцінювання таких показників, як видовищність виконання вправи, артистизм спортсмена, оригінальність прийомів, складність і послідовність виконання вправ і інших, які мають важливе значення при визначенні переможця. Запорука успіху композицій індивідуальних і групових вправ залежить від умілого злиття всіх складових частин в єдине ціле, підпорядкування цієї цілісності емоційному змісту музики [5].

Згідно з доступними нам теоретичним даними і досвідом практиків, відсутній уніфікований підхід до побудови композицій. Поряд з цим, протягом останніх двох олімпійських циклів 2004–2012 років встановилася тенденція планомірного підвищення складності змагальних програм з художньої гімнастики, в індивідуальних і групових вправ [2]. Актуальною є проблема методики побудови індивідуальних і групових вправ у художній гімнастиці. Розробка засобів і методів побудови композицій індивідуальних і групових вправ у тренувальному процесі висококваліфікованих гімнасток, з урахуванням зв'язків і співвідношень елементів структури і змісту композицій буде сприяти подальшому вдосконаленню змагальних програм.

Мета дослідження – вдосконалення процесу побудови змагальних композицій індивідуальних вправ у художній гімнастиці.

Методи та організація дослідження: аналіз і узагальнення даних спеціальної науково – методичної літератури; анкетування; аналіз відеозаписів; аналіз протоколів змагань; методи математично-статистичної обробки отриманих даних. В анкетуванні тренерів взяли участь 30 осіб, серед них – Заслужений тренер України, та представники команди Канади, а також 30 спортсменок різної кваліфікації України та Канади. Проводився аналіз відеозаписів 20 композицій найсильніших гімнасток України, Росії, Білорусії, Болгарії, Азербайджану.

Результати дослідження та їх обговорення. Композиція – це основа змагань у художній гімнастиці. Саме вона визначає рівень спортивно-технічної майстерності. З метою вивчення підходів до побудови змагальних композицій

індивідуальних вправ у художній гімнастиці на етапах багаторічної підготовки проведений аналіз науково-методичної літератури, який свідчить, що для створення оригінальної композиції, яка запам'ятовується, при постановці необхідно враховувати структурну схему композиції, сучасний рівень хореографічної і технічної майстерності, дотримуватися принципів контрастності і протиріччя, а також застосовувати оригінальні елементи. При складанні композицій звертається увага на кілька сторін: рівномірність розподілу елементів у вправі та їх різноманітність, виразність початку і кінцівки, координація обох рук з предметами, схема пересування по майданчику і повнота її використання. Ці вимоги відповідають загальним законам композиції, вимагають від будь-якої побудови творів обов'язкову рівномірність, симетричність, урівноваженість, контрастність тощо.

До чинників, що впливають на складання композицій, належать: артистичність, виразність, оригінальність, творча активність, музична підготовка, просторові переміщення. Правильний і логічний розподіл елементів і зв'язок на майданчику, пересування гімнастки – створюють образ художньої завершеності композиції.

Процес створення довільної вправи дуже складний, індивідуальний і безсумнівно залежить від творчих здібностей тренера-постановника, його фантазії та вміння імпровізувати. Крім того, він залежить від спортивної підготовленості і творчої активності самих гімнасток, їх фізичної підготовленості, зорової та рухової пам'яті, музичного слуху, почуття ритму, музичної пам'яті, розуміння музики і виразності.

Оскільки конкуренція на світовій арені з гімнастики постійно посилюється, то перемагати стає все складніше. Процес створення індивідуальної вправи складається з декількох етапів роботи: обмірковування ідеї майбутньої вправи, підбір музики; безпосередня робота над матеріалом вправи; складання вправи за розробленим планом.

Управління розвитком художньою гімнастикою в світі здійснюється на підставі міжнародних правил змагань, зокрема яким висуваються нові вимоги до просторово-часових характеристик елементів і зв'язку у виконанні композицій; кількісних та якісних показників підсумкової оцінки змагальних композицій, що сприяє потребі удосконалення методик побудови змагальних композицій.

Для з'ясування питань, пов'язаних із вивченням структурних елементів змісту змагальних композицій індивідуальних вправ в художній гімнастиці, було проведено анкетування.

В результаті анкетування було виявлено, що на процес складання змагальних композицій впливає фізична підготовленість і творча активність самих гімнасток, їх зорова і рухова пам'ять, музичний слух, почуття ритму, музична пам'ять, розуміння музики і виразності.

Анкетування тренерів дозволило визначити послідовність роботи при створенні художнього образу: використання виразності гімнастики; розробка нових елементів і сполук, відповідних музиці; перегляд відеозаписів

композицій найсильніших гімнасток світу; відвідування міжнародних змагань високого класу; розробка фасону купальника; перегляд фільму (якщо музичний супровід є його саундтреком) та відеозаписів танцювальних шоу, балету; вибір кольорової гама предмета.

Також аналіз анкетних даних дозволив вирахувати час, витрачений на постановку і подальшу корекцію довільних композицій.

З метою дослідження просторово-часових характеристик композицій сеньорок, а також порівняння цих композицій гімнасток з попередніми результатами, було проведено порівняльний відео аналіз змагальних композицій гімнасток з чемпіонату Європи 2012 р. (Нижній Новгород) за програмою юніорок на чемпіонаті світу з художньої гімнастики 2013 р. (Київ) вже за програмою сеньорок (табл.1).

Таблиця 1 – часові показники витраченого часу на елементи композиції, у вправі з обручем (хв.)

Країна учасниці	Елементи композицій					
	Складність Тіла		Складність предмета		Динамічні елементи	
	I	II	I	II	I	II
Україна	42,4	35,05	29,6	39,1	15	16,07
Російська Федерація	28,26	23,01	49	44,06	12,84	16,3
Республіка Білорусь	27,5	35,1	51,3	39,21	11,2	13,2
Болгарія	20,99	28,03	52,01	43,01	15	17,12
Азербайджан	33	26,03	32,6	50,1	24,4	15,03

У вправі з обручем, найбільший час, витрачений на виконання елементів складності тіла, було виявлено у гімнасток України і Білорусії (3 хв), тоді як найменший час витратила гімнастка Росії. Це обумовлено тим, що російська гімнастка виконала мінімум можливих елементів (7), що не позначилося на загальній сумі балів складності тіла. Значно знизилася показник, витрачений на складність предмета, білоруська гімнастка, на 12 хв, при цьому збільшила показник складності тіла на 6 хв. Протилежні зміни у азербайджанської гімнастки, тимчасові показники складності тіла зросли на 18 хв, що дало можливість показати всю майстерність володіння предметом за рахунок скорочення часу, витраченого на роботу тілом, і динамічних елементів з кидками.

В ході аналізу просторових характеристик переміщень гімнасток на змагальному майданчику в композиції, нами було досліджено типи і види переміщень спортсменок в кожній композиції. У даний час, правила з художньої гімнастики 2013– 016 р. диктують наступні вимоги: складність тіла (D), поєднання танцювальних кроків, динамічні елементи з обертанням або кидком, майстерність володіння предметом.

Результати аналізу відеозаписів композицій учасниць чемпіонату Європи серед юніорів 2012 р., показали, що в зв'язку з постійним зростанням вимог до технічної підготовленості гімнасток, втратила свою роль і значимість естетична сторона художньої гімнастики. Слід зазначити, що сучасні композиції перенасичені елементами і зв'язками, темп виконання дуже високий і, отже, музика добирається ритмічна. Тому у багато гімнасток не залишається часу для вираження і розкриття художнього образу в композиціях (рис. 1).

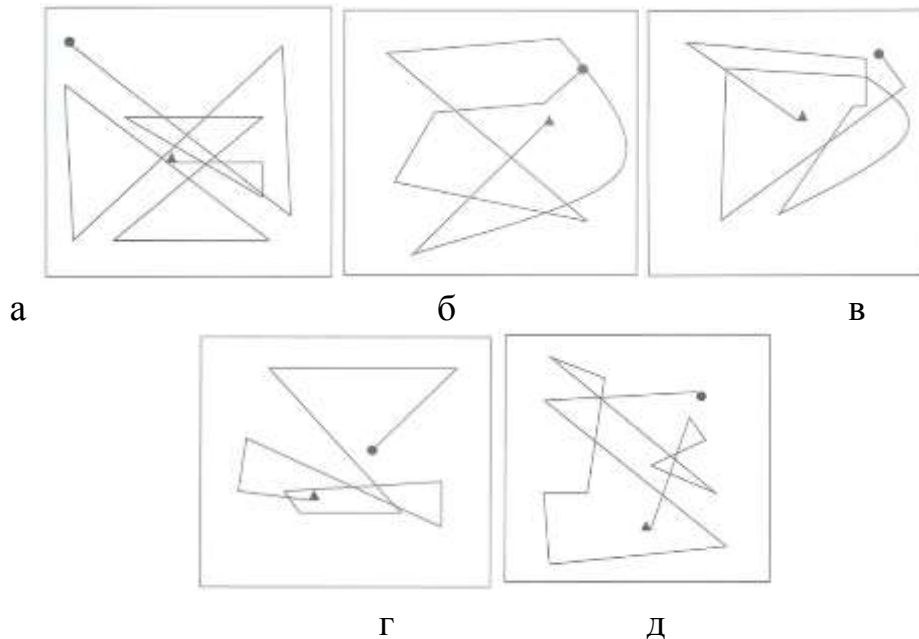

Рисунок 1 – Види переміщень учасниць чемпіонату світу серед сеньорок у змагальних композиціях з обручем:

- а – гімнастки з команди Росії;
- б – гімнастки з команди Білорусі;
- в – гімнастки з команди України;
- г – гімнастки з команди Азербайджану;
- д – гімнастки з команди Болгарії;
- ▲ – початок вправи;
- – кінець вправи;

Правильний і логічний розподіл елементів і зв'язок на майданчику, пересування гімнастки, створюють образ художньої завершеності. Для гімнасток Білорусії і України були характерні переміщення півколом, що дає можливість більш амплітудно рухатися по майданчику, розкриваючи всі людські ракурси тіла. Гімнастка Росії продукувала широку просторову картину, не перебувала в статичному положенні, переміщувалась під гострим кутом, мала велику кількість переміщень по діагоналі та більший метраж. Гімнастка України проходила замалу відстань по майданчику, довго знаходилась на одному місці у статичних позах, тому саме це заважало створенню широкої та просторової композиції.

Висновки. Таким чином, у ході дослідження отримано нові знання про структурні елементи, методи (способи, прийоми), засоби побудови змагальних

композицій індивідуальних вправ в художній гімнастиці; встановлена особливість динаміки вимог міжнародних правил змагань з художньої гімнастики до структурних елементів змагальних композицій індивідуальних вправ в художній гімнастиці, що характеризується досягненням цілісності в елементах, зв'язках, у вправах без предмета і з предметами; вперше розкрито однотипні ключові структурні елементи побудови змагальних композицій індивідуальних вправ провідних художніх гімнасток світу, які характеризуються тимчасовими показниками виконання елементів і їх зв'язок, просторово-схематичними переміщеннями по майданчику, вартістю елементів труднощі тіла і предмета.

Література

1. Болобан В. Н. Регуляція позы тела спортсменов: монографія / В.Н. Болобан – К.: Олимп. лит., 2013. – 232 с.
2. Винер-Усманова И. А. Теория и методика художественной гимнастики: Учебник для институтов физической культурой / под общ. ред. И. А. Винер-Усмановой. – М.: Человек, 2014. – С.3–15.
3. Мірошниченко Т. Методика постановки сучасних композицій групових вправ у художній гімнастиці // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – К.: Олімп. л – ра, 2001. – № 4. – С.11–13.
4. Морозевич-Шилюк Т. В. Артистизм акро батов високого класу (методологический аспект) / Т. В. Морозевич-Шилюк // Наука в олимп. спорте. – 2012. – №1. – С.74–80.
5. Rulesr hythmic gymnastics. / Federation international degymnastique. – Losana, 2012. – 46 p.

ВСЕУКРАИНСКИЕ ИГРЫ ЕДИНОБОРСТВ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Ляховченко Дмитрий

Научный руководитель – Краснянский К. В., преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Современный спорт характеризуется следующими тенденциями развития: постоянным ростом спортивных достижений, процессами профессионализации и коммерциализации, возникновением новых видов спорта, а также стремлением большинства управленческих спортивных структур популяризировать свою деятельность путем проведения комплексных соревнований. Так, в 2009 г. Международная ассоциация СпортАккорд презентовала идею организации Всемирных игр по группам видов спорта: пляжным, артистическим, интеллектуальным, единоборствам. На данный момент были проведены Всемирные игры единоборств (2010, 2013 гг.) и Всемирные интеллектуальные игры (2011–2014 гг.) [1]. После успешной организации этих мероприятий, руководство Спортивного комитета Украины приняло решение о проведении подобных мероприятий национального уровня. Первыми соревнованиями этой серии стали Всеукраинские игры единоборств (2011, 2012 гг.). Эти соревнования играют огромную роль для украинского общества, так как способствуют реализации разнообразных культурных программ; привлекают молодежь к занятиям спортом и пропагандируют здоровый образ жизни; а также популяризируют неолимпийские и национально популярные виды спорта среди населения нашей страны [5].

Однако, не смотря на положительный эффект от проведения подобных мероприятий, в силу современных политико-экономических проблем Украины, Всеукраинские игры единоборств в 2013 и 2014 г. не были проведены.

Таким образом, изучение истории и современного состояния Всеукраинских игр единоборств позволит определить перспективы их дальнейшего развития.

Цель исследования – определить место и роль Всеукраинских игр единоборств в системе национального спортивного движения.

Методы исследования: анализ научной литературы, материалов сети Интернет, синтез и обобщение, сравнение, аналогия.

Результаты исследования и их обсуждение. Быстрый рост популярности неолимпийских видов спорта в нашей стране, а также значительные успехи украинских спортсменов, на международных комплексных соревнованиях (Всемирные игры, Всемирные игры единоборств, Всемирные интеллектуальные игры и т.д.) побудило руководство спортивного движения нашей страны обратить внимание на неолимпийский спорт. Результатом этого стало принятие в 2011 г. редакции Закона Украины «О физической культуре и спорте», где впервые на законодательном уровне неолимпийский спорт был определен как самостоятельное направление и

введен термин «неолимпийские виды спорта», что поспособствовало его дальнейшему развитию у нас в стране [3].

Успешное проведение Всемирных игр единоборств СпортАккорд показало, что организация комплексных соревнований по спортивным боевым искусствам положительно влияет на развития как спорта в целом, так и неолимпийских видов единоборств в частности. Поэтому руководство СКУ приняло решение о проведении подобных соревнований национального уровня. Анализ литературных источников и материалов сети интернет показал, что Всемирные и Всеукраинские игры единоборств имеют как общие, так и отличительные черты (табл.1).

Таблица 1 – Общие и отличительные черты Всемирных и Всеукраинских игр единоборств

<i>Всемирные игры единоборств</i>	<i>Всеукраинские игры единоборств</i>
Пропаганда здорового образа жизни	
Допуск сильнейших спортсменов	
Наличие и реализация культурных программ	
Основная цель – достижение максимального результата	Основная цель – популяризация неолимпийских видов спорта в Украине
Организации, отвечающие за проведение: СпортАккорд; Комитет Всемирных игр единоборств; организационный комитет; международные спортивные федерации	Организации, отвечающие за проведение: Спортивный комитет Украины; организационный комитет; национальные спортивные федерации
Нормативно-правовое обеспечение: Олимпийская хартия; антидопинговый кодекс; правила по видам спорта	Нормативно-правовое обеспечение: Положение о проведении соревнований; правила видов спорта представленных в программе соревнований
Программа соревнований состоит из неолимпийских, олимпийских видов спорта	Программа соревнований может включать олимпийские, неолимпийские и виды спорта, которые популярны в Украине

Проведение Всемирных и Всеукраинских игр единоборств направлено на популяризацию здорового образа жизни, кроме этого во время их проведения реализуются различные культурные и образовательные программы. Так, во время проведения I Всемирных игр единоборств (Пекин 2010 г.) организаторами был предусмотрен ряд разнообразных экскурсии по городу, посещение различных выставок и музеев, а также культурная программа отображала традиции и ценности видов спорта, которые были включены в спортивную часть соревнований. В свою очередь развлекательная часть I Всеукраинских игр единоборств включала яркое спортивное шоу, открытый чемпионат по Mortal Combat и ретроспективы культовых фильмов о единоборствах [4].

К отличительным особенностям этих соревнований относят цель их проведения. Так, организация Всемирных игр единоборств направлена на выявление сильнейших спортсменов, в свою очередь руководство Всеукраинских игр хочет с помощью этих соревнований популяризовать

неолимпийские виды спорта в нашей стране. Также отличительной чертой этих соревнований является их организационные структуры. Так, особенности проведения Всемирных игр единоборств регулирует ассоциация СпортАккорд, которая отвечает за выбор места проведения соревнований, комитет Всемирных игр единоборств разрабатывает регламент допуска спортсменов к состязаниям, организационный комитет игр занимается поиском национальных спонсоров, размещение спортсменов, составление культурной программы, МСФ, видов спорта, представленных в программе игр, обеспечивает судейство соревнований и их материально-техническое сопровождение и т.д. Организацией Всеукраинских игр единоборств занимается Спортивный комитет Украины, который разрабатывает положение о проведении соревнований, обеспечивает финансирование и т.д.; в свою очередь НСФ регулируют проведение отдельных соревнований, по своим видам спорта и т.д. Спортивная программа Всеукраинских игр единоборств включает исключительно неолимпийские виды спорта, что преследует цель их развития, на территории нашей страны. В свою очередь, программа Всемирных игр единоборств может включать как олимпийские, так и неолимпийские виды спорта [2].

Всеукраинские игры единоборств представляют собой комплексные соревнования национального уровня, в программу которых входят и неолимпийские и национально популярные виды спорта. Впервые такие соревнования, прошли 18 декабря 2011 г. в Броварах (Киевская область). Программа соревнований состояла из основной и показательной частей. В основной программе спортсмены боролись за медали в таких видах спорта как: ушу, кикбоксинг, муай-тай, панкратион, джиу-джитсу, борьба Алыш, сумо, самбо. Показательная программа соревнований включала в себя: кендо, карате, капоэйра и ушу. В соревнованиях приняли участие 126 лучших украинских спортсменов.

II Всеукраинские игры единоборств были проведены 15 декабря 2012 г., как и предыдущие, в г. Бровары. Программа соревнований включала в себя 10 видов спорта: ушу, кикбоксинг, тайский бокс, муай-тай, борьбы на поясах Алыш, джиу-джитсу, самбо, панкратион, сумо. В соревнованиях приняли участие 105 спортсменов [5].

Подготовка Всеукраинских игр единоборств это сложный процесс первым этапом, которого является составление положения о проведении этих мероприятий. Этот документ утверждается в Министерстве молодежи и спорта Украины, а также подписывается каждой национальной федерацией, представляющей виды спорта в программе игр. Кроме этого, все соревнования проходят в соответствии с правилами федераций, представляющих виды спорта в программе игр. В соответствии с этими документами, СКУ берет на себя ответственность за реализацию маркетинговых программ, а также аренду спортивных сооружений. В свою очередь национальные спортивные федерации отвечают за техническое обеспечение соревнований, предоставление судей и привлечение спортсменов для участия в играх.

Основную часть финансового обеспечения Всеукраинских игр по группам видов спорта проводит СКУ из собственного бюджета, который формируется из средств выделенных Министерством молодежи и спорта Украины. Почти половина финансов, выделенных на проведение Всеукраинских игр по группам видов спорта расходуется на аренду спортивных сооружений. Так, для проведения II Всеукраинских игр единоборств которые прошли в 2012 г. было выделено 190 тыс. грн, из которых 95 тыс. грн было потрачено на аренду спортивного комплекса "Терминал". Также СКУ ведет активную деятельность по поиску спонсоров для данных мероприятий. Так, спонсорами Всеукраинских игр единоборств стали такие компании, как "Philips", "Intel", "Bouko Sport" и сеть фитнес клубов "Спорт-ленд".

В программу соревнований Всеукраинских игр по группам видов спорта входят зрелищные и популярные в нашей стране виды спорта. Это обусловлено желанием организаторов соревнований популяризировать здоровый образ жизни, а также привлечь к занятиям спортом больше людей, а также сделать эти спортивные проекты интересными для зрителя. Для повышения зрелищности соревнований к ним допускаются только сильнейшие спортсмены. Так же для уменьшения время проведения соревнований во Всеукраинских играх единоборств были представлены только несколько весовых категорий в каждом из видов спорта.

Выводы. Анализ научной литературы показал, что к основным предпосылкам возникновения Всеукраинских игр единоборств можно отнести быстрое развитие неолимпийского спорта в нашей стране его утверждение на законодательном уровне, а также проведение Всемирных игр единоборств. Сравнительный анализ подобных этих соревнований свидетельствует о наличии как общих, так и отличительных особенностей.

Всеукраинские игры единоборств представляют собой комплексные соревнования национального уровня, в программу которых входят неолимпийские и национально популярные виды спортивных единоборств. Во время проведения этих соревнований реализуется ряд разнообразных культурных и развлекательных программ направленных на привлечение молодежи к занятиям спортом и пропаганде здорового образа жизни.

Основными направлениями развития Всеукраинских игр единоборств являются регулярное проведение подобных мероприятий на территории нашей страны, расширение спортивной программы, совершенствование нормативной базы, а также повышение интереса к ним со стороны населения страны и СМИ.

Литература

1. Долбишева Н. Г. Ієрархія управління неолімпійського спорту в Україні / Н. Г. Долбишева // Теорія і практика фіз. виховання. – 2012. – С. 393–400.
2. Долбишева Н. Г. Історичні аспекти та хронологія Всесвітніх ігор у Міжнародному спортивному русі : монографія / Н. Г. Долбишева. – Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький, 2012. – 258 с.
3. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 17 листопада 2009 року № 1724-VI.

4. Официальный сайт Всемирных игр Единоборств. – [Электронный ресурс] // Режим доступа : <http://www.worldcombatgames.com>.

5. Официальный сайт Спортивного комитета Украины. – [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://scu.org.ua/>.

ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ БОРЬБЫ КУРАШ

Мандрык Виктор

Научный руководитель - Кусовская О. С., преподаватель

Днепропетровский государственный институт физической культуры и спорта, Днепропетровск, Украина

Актуальность. В настоящее время борьба кураш приобретает большую популярность и признание не только среди взрослых, но и среди детей, об этом свидетельствует постоянно растущее число спортсменов принимающих участие в соревнованиях различного уровня. Имея большую популярность в Узбекистане, Иране, Казахстане кураш вызывает возрастающий интерес и в других странах мира, в том числе и в Украине.

К сожалению этот вид спорта малоизучен в нашей стране. недостаточно приведены данные об истории становления кураша (Курочкин А., 2009), в учебно-методической литературе. Все это требует проведения дополнительных исследований.

Цель исследования – изучение истории развития борьбы кураш.

Методы исследования: исторический; анализ и систематизация данных, сравнение, сопоставление, обобщение.

Результаты исследования и их обсуждение. Кураш – узбекская национальная борьба, в переводе означает – "достижение цели честным путем". Это единоборство в древние времена было общественным физическим развлечением на праздниках, пирах и свадьбах. Возраст кураша по данным научных исследований составляет, 3,5 тыс. лет.

Борьба кураш упоминается (древнегреческим историком и философом) Геродотом, в труде «История», в описаниях традиций и обычаев народов древнего Узбекистана почти 2500 лет назад.

Тысячу лет назад в повествовании о прошлом Альпомыш называет кураш широко распространенным и любимым видом единоборства.

Ученый и мыслитель, живший в X в., пишет, что одним из способов поддержки здоровья духа и тела являются занятия курашом.

В XIV в. Амир Тимур (Тамерлан – выдающийся полководец) для самообороны и физической подготовки солдат использовал кураш [1, 2, 4. 6, 7, 8].

За пределы Центральной Азии кураш не был распространен более 3000 лет. Из поколения в поколение устно передавалась техника, правила, традиции, и философия кураша. В Узбекистане, в Средней и Центральной Азии, в каждом регионе они были свои. В махалях (соседские общины) соревнования борцов устраивали по семейным и религиозным праздникам (свадьба или обряд обрезания). Размер площадки для борьбы не ограничен. Соревновательная встреча длится до тех пор, пока один из борцов не окажется на лопатках. Если во время поединка выясняется, что силы обеих сторон равны, борцы могут дать

согласие на ничью. В кураше нет судьи, есть бакаул (глашатай), вызывающий борцов и, если те по ходу схватки забывают о правилах, разнимает их [3].

С 1980 г. мастер по курашу, дзюдо и самбо узбекистанец Комил Юсупов, попытался обобщить и систематизировать знания о кураше. Он разработал новые универсальные правила кураша. К. Юсупов ввел в кураш деление на весовые категории, продолжительность поединка, жесты и терминологию, основанную на 13 узбекских словах, форму для спортсменов и судей и т.д.

Ведение борьбы в положении лежа в кураше запрещено. Борьба разрешается только в стойке, с использованием бросков и подсечек. Любые болевые, удушающие, ударные приемы, захваты ниже пояса строго запрещены. Все это делает кураш безопасным, простым, динамичным и зрелищным видом спорта [1, 2, 5, 6, 7].

Соревновательные встречи проводятся на ковре (гилам), форма одежды – яхтак, позаимствована из дзюдо, которая, напоминает самбовку. Рукава курточки должны доходить до запястья, а штаны – до голени. Длина пояса должна быть такой, чтобы после двух оборотов вокруг талии и завязывания узла длина концов составляла не менее 20 см.

В форме борцов, согласно правилам, должны быть представлены все цвета государственного флага Узбекистана: сине-зелено-бело-красного. У спортсменов, участвующих в соревнованиях, должен быть зеленый или синий яхтак, красный пояс, белые штаны.

Во время борьбы за пассивность дают наказание. Если борец в течение 25 с не сделал попытки провести прием, ему судья объявляет предупреждение. Три предупреждения – проигрыш [3, 8].

С момента появления правил К. Юсупова – кураш стал видом спорта и возникла возможность сделать этот спорт международным [1, 2, 5, 6, 7].

В 1992 г. Первый Президент Узбекистана Ислам Каримов на встрече с К. Юсуповым поддержал идею сделать кураш международным видом спорта, и через него знакомить мир с древней историей, традициями, философией узбекского народа. После встречи К. Юсуповым с Президентом были проведены по новым правилам турниры в различных частях Узбекистана, организованы на спортивных форумах презентации в Южной Корее, Японии, Канаде, Индии, Монако, США и России.

Спортсмены почти из 30 стран Европы, Азии и Пан-Америки в сентябре 1998 года в г. Ташкенте (Узбекистан) приняли участие в первом международном турнире по курашу. Во время этого турнира была создана Международная ассоциация кураша (МАК) – официальный международный спортивный орган, представляющий на международной арене узбекскую борьбу. Был утвержден Устав новой организации, приняты Международные правила кураш, избран Исполнительный комитет – руководящий орган МАК [1, 2, 3, 5, 7].

МАК с самого начала определила несколько направлений своей деятельности.

Привлечение большего количества стран в Ассоциацию – это первое направление.

С 1999 по 2003 г. была сформирована структурная система Ассоциации. МАК к концу 2006 г. объединяет федерации больше 80 стран Европы, Азии, Африки, Пан-Америки и Океании [2, 3, 4, 6, 7].

Проведение чемпионатов и турниров по курашу - второе направление.

В мае 1999 г. в Ташкенте (Узбекистан) был проведен первый в чемпионат мира по курашу среди взрослых. Для участия в мировом чемпионате приехали представители 48 стран Азии, Африки, Европы и Пан Америки. Чемпионат проводился среди мужчин в трех весовых категориях [2,3, 6, 7].

В 2000 г. в Анталии (Турция) состоялся второй чемпионат мира, в Будапеште (Венгрия) в 2001 г. – третий, в Ереване (Армения) в 2002 г. – четвертый, в Ташкенте (Узбекистан) в 2005 г. – пятый.

Ежегодно МАК проводит около двухсот соревнований, к ним относятся чемпионаты мира среди взрослых и молодежи (раз в два года), чемпионаты всех континентов среди взрослых и молодежи, международные и региональные кубки и турниры [2].

Международное сотрудничество – это третье направление деятельности МАК.

Главная цель МАК – это развитие кураша, как можно в большем количестве стран с дальнейшим включением его в программы континентальных Игр, а затем и Олимпиады.

Во время проведения 22-й Генеральной Ассамблеи Олимпийского Совета Азии 24 января 2003 г. борьба кураш была признана и это дало возможность к включению ее в программу Азиатских Игр – континентальной модели Олимпийских Игр. В г. Доха (Катар) в декабре 2006 г. на 15-х летних Азиатских Играх состоялись показательные соревнования по курашу [2]. В г. Токио (Япония) 14 июля 2011 г. на XXX Генеральной Ассамблее Олимпийского Совета Азии было принято решение включить в программу IV Азиатских Игр в г. Инчоне (Корея) в 2014 году соревнования по курашу [4].

1 ноября 2005 г. в Украине Министерством юстиции была зарегистрирована Всеукраинская общественная организация – «Федерация борьбы Кураш Украины».

В официальные члены МАК Федерация борьбы Кураш Украины была принята 20 декабря 2005 г. В Европейскую Конфедерацию Кураш была включена - 29 ноября 2005 г. в Ташкенте.

В Украине "борьба кураш", как вид спорта, официально признана в 2008 году (приказ Министерства Украины по делам семьи, молодёжи и спорта № 4782 от 03.12.2008 г., зарегистрированный в Министерстве юстиции Украины 17.12.2008 года за № 1202/15893).

Результаты выступлений украинских спортсменов (таблица 1)[4]:

Таблица 1 – Результаты выступлений украинских борцов по курашу на международной арене

Сроки проведения	Категория соревнований	Место проведения	Фамилия, имя борца	Весовая категория	Занятое место на соревнованиях
Декабрь, 2004	Чемпионат Европы	г. Салоники, Греция	Н. Месаблишвили	90 кг	II
2005	Чемпионат мира	г. Ташкент, Узбекистан	Н. Месаблишвили Г. Коваль Г. Коваль	90 кг тяжелая абсолютная	III III III
Октябрь, 2006	Чемпионат мира	г. Санта-Доминго Доминиканская Республика	Д. Белецкий	абсолютная	II
Октябрь, 2007	Чемпионат мира	г. Улан-Батор, Монголия	Г. Коваль Г. Коваль	тяжелая абсолютная	II III
Октябрь, 2009	Чемпионат мира	г. Алушта, АР Крым, Украина	М. Байдулина Т. Душка Д. Ибрагимова М. Скорая Г. Коваль	52 кг 57 кг 70 кг 78 кг 87 кг	III III III III I
Октябрь, 2011	Чемпионат мира	г. Термез, Узбекистан	А. Хруленко С. Гура	63 кг 73 кг	III V-VI
Декабрь, 2013	Чемпионат мира	г. Стамбул, Турция	К. Гашенко И. Домщиков З. Куртосманова А. Чертыл	+ 78 кг 78 кг 68 кг	II II III III

Выводы. Кураш – это национальная узбекская борьба, имеющая глубокую историю и традиции; доступный, безопасный, зрелищный и быстро развивающийся вид спорта. Борьба кураш гармонично развивает все физические качества, создает устойчивую мотивацию и потребность к здоровому образу жизни.

Сейчас кураш приобретает все большую популярность среди молодежи и взрослых во всем мире. В Украине им стали заниматься тысячи детей и взрослых. Украинские спортсмены показывают высокий уровень на международной арене.

Главная задача, которая ставится перед Федерацией МАК, – перспектива включения кураша в программу Олимпийских игр. Это послужит в дальнейшем интенсивному развитию этого вида спорта, увеличению финансирования, большему привлечению к занятиям курашом молодежи и детей.

Литература

1. Библиотека международной спортивной информации. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://bmsi.ru/doc/6cf0547a-b1e8-418f-a627-4403e176a96e>.

2. Боевой дух. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.battlespirit.ru/content/view/302/>.

3. Вокруг света. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.vokrugsveta.ru/tv/vs/cast/18/>.

4. Всеукраинская федерация борьбы кураш [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.kurash.com.ua/index.php?area=1&p=static&page=federation>.

5. «От Пахлавана Махмуда до Международной Ассоциации Кураш». – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://badges-uz.narod.ru/txt1/kurash.htm>.

6. Стритфайтинг клуб «Дельта». – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.delta.rovno.ua/?lng=ru&page=articles&articlesid=74>

7. Уральская Федерация Русского Боевого Искусств. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://uralross.ru/enciklopedia/51-russkoe-boevoe-iskusstvo/292-uzbek-borba-kurash>.

8. Genon. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.genon.ru/GetAnswer.aspx?qid=ec1aea9e-68d8-4295-b7d9-00719e652e42>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ ДІВЧАТ ВІКОМ 6 – 7 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ЧЕРЛІДИНГОМ

Михайліченко Анна

*Науковий керівник – Долбишева Н. Г., к. н. з фіз. виховання та спорту,
доцент*

*Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту,
Дніпропетровськ, Україна*

Актуальність. Гнучкість важлива при виконанні багатьох рухливих дій в спортивній діяльності, насамперед, гімнастики, акробатики, черлідінгу. В даних видах спорту дослідження підтверджують необхідність розвитку високого рівня рухливості в суглобах для оволодіння технікою рухових дій різних видів спорту (черлідінг, гімнастика, синхронне плавання, стрибки тощо) [5].

Гнучкість – це здатність виконувати рухи в суглобах з максимальною амплітудою [2]. Розрізняють активну та пасивну гнучкість: під активною мають на увазі максимальну рухливість суглобів, яку спортсмен може самостійно проявляти без сторонньої допомоги, використовуючи силу власних м'язів; пасивна гнучкість визначається амплітудою, яку можна досягнути за допомогою зовнішніх сил (партнер, обтяження та ін.) [3]. Гнучкість людини проявляється завдяки рухливості в суглобах. В деяких суглобах – плечовому, кульшовому – людина володіє великою рухливістю, в інших – колінному, надп'яtkово-голіностопному – амплітуда рухів обмежена формою суглоба і зв'язковим апаратом. Звичайно, людина рідко використовує всю свою максимальну рухливість і обмежується будь-якою частиною максимальної амплітуди руху в суглобах. Проте недостатня рухливість у суглобах обмежує рівень прояву сили, негативно впливає на швидкість та координаційні можливості, знижує економічність роботи і часто стає причиною ушкодження зв'язок і м'язів [3, 4].

Розвиток гнучкості має особливе значення в цілому для виховання рухових якостей та виконанню фізичних вправ у черлідінгу. Таким чином, розвиток гнучкості залишається однією з актуальних проблем у підготовці дівчат-черлідирів [1].

Мета дослідження – пошук нових методик розвитку гнучкості у дівчат віком 6–років, які займаються черлідінгом.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічний експеримент, педагогічне тестування, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. В гімнастичних видах спорту весь процес розвитку гнучкості у спортсменів можна розділити на три етапи:

Етап I – суглобова гімнастика. Завдання: не тільки підвищення загального рівня розвитку активної і пасивної рухливості в суглобах, але й зміцнення самих суглобів, тренування м'язово-зв'язкового апарату з метою поліпшення еластичних властивостей і досягнення міцності м'язів і зв'язок.

Етап II – спеціалізований розвиток рухливості в суглобах. Завдання: розвиток максимальної амплітуди в тих рухах, які сприяють швидшому оволодінню спортивною технікою і на цій основі - поліпшення спортивних результатів. Засобами розвитку гнучкості виступають вправи, які можна виконувати з максимальною амплітудою. Їх інакше називають вправами на розтягування.

Етап III – підтримки рухливості в суглобах на досягнутому рівні. Показники рухливості суглобів не можуть тривалий час триматися на необхідному рівні. Якщо вправи на розтягування виключити з тренування, то рухливість суглобів погіршиться, тому вправами на розтягування потрібно займатися упродовж року, змінюючи їх дозування.

Для визначення вихідного рівня розвитку гнучкості дівчат віком 6-7 років, що займаються черлідінгом було використано шкалу рівня розвитку гнучкості за методикою Н.К. Меншикова і Ю.В. Меншина.

Ця шкала дозволяла здійснити диференційований підхід до оцінювання гнучкості у дівчат-черлідерів віком 6-7 років. (табл. 1)

**Таблиця 1 – Рівень розвитку гнучкості у дівчат віком 6-7 років до експерименту
(за методикою Н.К. Меншикова, Ю.В. Меншина)**

Показники	Шпагати, бали				Міст, бали		Нахил тулуба із В.П. у сід, бали	
	Правий		Лівий					
Групи	КГ*	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
$\bar{X}_1 \pm \sigma$	8,8±0,4	8,7±0,3	8,5±0,5	8,6±0,6	8,4±0,5	8,2±0,6	8,4±0,5	8,6±0,4
$\pm m_1$	0,1	0,2	0,2	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1
P_1	P>0,05		P>0,05		P>0,05		P>0,05	

Примітки: * КГ – контрольна група; ЕГ – експериментальна група.

Згідно з отриманими результатами, кращі результати в обох групах зафіксований при виконанні «шпагатів» – 8,5 – 8,8 балів, нижчі результати при виконанні «міст» – 8,2 – 8,4 балів.

З урахуванням отриманих даних визначено, що рівень гнучкості до експерименту в обох групах контрольній і експериментальній знаходиться на рівні нижче за середнім та достовірних відмінностей між групами не існує ($p>0,05$).

На підставі отриманих даних була розроблена експериментальна методика, яка включає в себе виконання комплексу з 8 – 10 вправ на гнучкість. Комплекс вправ складався з вправ пасивного та активного характеру у співвідношенні 70/30 % (відповідно). Темп руху при виконанні вправ активного характеру з невеликою амплітудою (махи ногами, ривки руками і т.д.) складав 60 рухів у хвилину, в інших рухах (нахили тулуба – вперед, назад, вправо та вліво) – 40 – 50 за одн. хв. Після вправ активного та пасивного характеру планувалися вправи на розслаблення та «потрушування» м'язів.

Основною особливістю експериментальної методики розвитку гнучкості є те, що для кожної композиції з черлідінгу існує своя методика розвитку гнучкості. Комплекси вправ на розтягування експериментальної групи подано в таблиці 2, 3, 4.

Таблиця 2 – Комплекс вправ для розвитку гнучкості експериментальної групи (під час виконання композиції номінації Team Cheer Mix Stanting)

Вправа	Зміст	Дозування	ЗМВ
1	в.п. руки догори – міст – встати в в.п.	3 по 5 разів	Виконувати з максимальною Амплітудою
2	Переворот назад – «ластівка»	10 разів	Виконувати з максимальною амплітудою. Ноги прямі.
3	В.п «ластівка» – переворот вперед	10 разів	Ноги прямі. Темп повільний.
4	Стрибок кроком у шпагаті (3-х кроків)	8 разів	Ноги прямі. Виконувати з максимальною амплітудою.
5	Стрибок «розніжка»	2 по 5 разів	Ноги прямі. Спина рівна.
6	Із в.п стійка на лопатках – розведення ніг у шпагат	2 по 6 разів	У поперечний та прокольних шпагат
7	Стойка на руках – розвести ноги в поперечний шпагат – стойка на руках	2 по 5 разів	Спина рівна. Ноги прямі.
8	Шпагат з провисанням	3 по 5 хв	Максимальна Амплітуда. Пружинні рухи
9	Махи ногами назад в кільце	2 по 20 разів	Спочатку правою потім лівою ногою
10	Махи ногами	2 по 20 разів	Спочатку правою потім лівою ногою.

Таблиця 3 – Комплекс вправ для розвитку гнучкості експериментальної групи (під час виконання композиції номінації Cheer Stanting)

Вправа	Зміст	Дозування	ЗМВ
1	Викрути зі скакалкою, складеною в 2, 3, 4 рази	3 по 5 разів	Руки прямі
2	Руки за спиною в замок, викрути рук з нахилом вперед	3 по 10 разів	Руки прямі

3	Нахили назад із в.п. упор лежачи	2 по 15 разів	Пружинні нахили
4	Нахили вперед, руками торкатися підлоги	3 по 15 разів	Ноги прямі.
5	Нахили назад із в.п упор лежачи	3 по 15 разів	Нахили глибокі
6	Шпагат із провисанням	3 по 5 хв	Максимальна Амплітуда. Пружинні рухи
7	Стрибок у шпагат, руками триматися за опору	3 по 5 разів	Ноги прямі
8	Стойка на руках, ноги розвести у шпагат	3 по 5 разів	Ноги прямі, спина рівна

Таблиця 4 – Комплекс вправ для розвитку гнучкості експериментальної групи (під час виконання композиції номінації Solo Cheer)

Вправа	Зміст	Дозування	ЗМВ
1	Викрути зі скакалкою, складеною в 4 рази	3 по 5 разів	Руки прямі
2	Нахили назад, стоячи боком до опори (г/стінки)	2 по 10 разів	Пружинні рухи Біля опори, без опори
3	Нахили назад, стоячи боком до опори, одна нога вверх в шпагат	2 по 10 разів	Махові рухи з максимальною амплітудою
4	Махи ногами назад, руками триматися за опору (колоду)	30 разів	Ноги рівні. Виконувати з максимальною амплітудою
5	Махи ногами в сторони, руками триматися за гімнастичну стінку	30 разів	Ноги рівні. Виконувати з максимальною амплітудою
6	Міст, одна нога вверх в шпагат	10 разів	Ноги рівні.
7	Руки в замок, викрути рук з нахилом вперед	2 по 15 разів	Руки рівні
8	Махи ногами назад, руками триматися за опору	30 разів	Ноги рівні. Виконувати з максимальною амплітудою
9	Стрибок у шпагат, руками триматися за опору	3 по 4 рази	Ноги прямі
10	Утримання ноги вперед	3 по 15 с.	Положення рук в сторони, вгору, одно- та різнойменні Біля опори, без опори
11	Утримання ноги в сторону	3 по 15 с.	
12	Утримання ноги назад	3 по 15 с.	

Організація навчально-тренувального процесу в обох групах має спільні ознаки і відмінності.

Спільні ознаки: загальний час роботи, обсяг та зміст вправ з черлідінгу, що виконуються в тижневому мікроциклі.

Відмінності:

- вправи на розтягування в контрольній групі виконуються на початку тренувального заняття (під час розминки), наприкінці основної частини та після фізичних навантажень по завершенню тренувального заняття.
- вправи на розтягування в експериментальній групі виконувались під час тренування кожного виду композицій. Для кожного виду композиції було розроблено свій комплекс вправ на розтягування.

Для визначення ефективності запропонованої методики розвитку гнучкості черлідирів було проведено повторне тестування рівня розвитку наприкінці експерименту.

Порівняльний аналіз результатів педагогічного тестування обох груп в тестах, які визначали рівень гнучкості, спостерігається достовірний приріст показників у деяких тестах (табл. 5).

Таблиця 5 – Рівень розвитку гнучкості у дівчат після експерименту

Показники	Шпагати, бали				Міст, бали		Нахил тулуба із в.п. сід, бали	
	Правий		Лівий					
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
$\bar{X} \pm \sigma$	9,0±0,6	9,2±0,6	8,9±0,4	9,4±0,4	9,0±0,5	9,0±0,5	9,1±0,5	9,5±0,5
$\pm m$	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
P	P>0,05		P<0,05		P>0,05		P<0,05	

Примітки: * КГ – контрольна група; ЕГ – експериментальна група.

При виконанні тесту «Шпагат правою» та «Міст» достовірних відмінностей, групами не спостерігається ($P>0.05$), проте при виконанні тестів «Шпагат лівою» та «Нахил» наявні достовірні відмінності ($P<0.05$).

Висновки. Аналіз науково-методичної літератури показує, що розвиток гнучкості у дівчат віком 6-7 років, що займаються черлідінгом має відмінності у зв'язку з віковими особливостями дитячого організму.

У результаті проведених досліджень було визначено вихідний рівень гнучкості у дівчат 6-8 років. Результати контрольних вправ показали, що він недостатньо високий в обох групах ($P>0,05$).

Для збільшення показників гнучкості був розроблений комплекс вправ з урахуванням особливостей технічної діяльності дівчат-черлідирів.

Визначилася ефективність впровадженої методики оскільки в експериментальній групі рівень розвитку гнучкості у дівчат з нижче середнього підвищився до вище середнього рівня та спостерігається достовірні відмінності в усіх отриманих результатах після педагогічного експерименту ($P<0,05$).

Література

1. Бачинська Н. В. Черлідінг: загальна характеристика та методика викладання: навч. Посібник / Н. В. Бачинська. – Д.: Вид-во «Нова Ідеологія», 2013. – 255с.
2. Быков В. С. Развитие двигательных способностей учащихся: Учебное пособие /В. С. Быков. – Челябинск: УралГАФК, 2008. –74с.
3. Платонов В. Н. Подготовка высококвалифицированных спортсменов / В. Н. Платонов – М.: Физкультура и спорт, 2006. – 288 с.
4. Романенко В. А. Диагностика двигательных способностей. Учебное пособие. - Донецк: Изд-во ДонНУ, 2005. – 290с.
5. Холодов Ж. К. - Теория и методика физического воспитания и спорта: Учебник /Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецова. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 480 с.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОВЕДЕНИЯ СОРЕВНОВАНИЙ В РАЗДЕЛАХ КИКБОКСИНГА

Пасько Виктор

Научные руководители – Долбышева Н. Г., канд. наук з фіз. виховання та спорту, доцент

Шевченко А. В., старший преподаватель

Днепропетровский государственный институт физической культуры и спорта,
Днепропетровск, Украина

Актуальность. В современном мире, великое множество единоборств. Это обусловлено тем, что каждый ищет свое, то самое более увлекательное и подходящее, среди остальных. Также это способствует развитию и внутренних ответвлений и подвидов.

Одним из видов единоборств можно выделить кикбоксинг, который интенсивно развивается во всем мире в частности в Украине. В кикбоксинге выделяют два крупных направления – американский и японский.

Родиной американского кикбоксинга является США. В 1974 г. была основана одна из первых организаций – Ассоциация профессионального кикбоксинга (*Professional Karate Association*), а в 1976 году – Организация любительского кикбоксинга (*World Association of Kickboxing Organizations*) [4].

Японский кикбоксинг свое происхождение связывает с проникновением в Японию тайского бокса, фактически – это переделанные правила тайского бокса. В 1970-тые годы японский кикбоксинг развивался в трех основных организациях: АЖВА, WKBA и лига «Какутоги». С конца 1980-х годов стали появляться местные функционеры кикбоксинга, которые превратили японский кикбоксинг в одно из наиболее развитых профессиональных единоборств в мире. Необходимо отметить, что в 1993 г. появилось версия кикбоксинга K-1.

В связи с тем, что в кикбоксинге используются разнообразные приемов, непосредственно связанных с ударами ногами и руками, он подразделяется на следующие разделы [1, 4]:

1. Поинтфайтинг или семи-контакт (ограниченный контакт) – раздел, в котором кикбоксеры демонстрируют технику работы рук и ног, при этом запрещены сильные акцентированные удары. Поединок имеет прерывистый характер, поскольку после проведения чистого удара судья останавливает бой и начисляет очки. Победитель определяется по наивысшему количественному показателю ударов ногами и руками, нанесенных сопернику.

2. Лайт-контакт (легкий контакт) – раздел, в котором запрещены сильные удары, однако засчитывается нокаут или нокдаун (если он есть), но очки при этом не засчитываются. Очки подсчитываются за каждый удар, достигший цели.

3. Фулл-контакт (полный контакт) – раздел, в котором удары ногами и руками наносятся без ограничений силы, а также с нокдаунами и нокаутами.

4. Фулл-контакт с лоу-киком (фулл-лоу) – раздел, в котором наносятся удары ногами по боковой поверхности бедра, лоу-кик в колено, икроножную мышцу и в голеностоп.

5. Лайт-контакт с лоу-киком – раздел, в котором поединок проходит на основе совмещения правил фул-лоу с лайт-контактом.

6. Сольные композиции – раздел, в котором соревнования проводятся под музыку, а композиция включает фрагменты традиционных комплексов формальных упражнений восточных единоборств. Существует три вида сольных композиций – «жесткий», «мягкий» стиль и с предметами.

Цель исследования – раскрыть характеристику системы организации проведения соревнований в различных разделах кикбоксинга.

Методы исследования: анализ научно-методической литературы и программно-нормативных документов.

Результаты исследования и их обсуждения. Настоящие правила по кикбоксингу, которые функционируют на всей территории Украины, составлены с учетом основных Требований международных правил соревнований ВАКО [2, 3].

Соревнования разделов «Поинт-файт» и «Лайт-контакт» проводятся на татами, в разделах «Фулл-контакт», «Лоу-кик» и «Микс-файт» – на боксёрском ринге. Размер татами составляет 8х8 м, при этом внутренняя рабочая зона составляет 6х6 м. Обязательным является то, что вокруг ринга или татами, на расстоянии 1,5-2 метров размещены три судейских стола и главный судейский стол. Судьи и рефери одеты в униформу, которая присуща боксу: белая рубашка, бабочка и брюки черного цвета (или спецформа).

Во время соревнований главный рефери находится внутри площадки и следит за ходом поединка, непосредственно за этикетом. Он указывает спортсменам на нарушения ими правил, при этом имея право делать устные замечания либо наказывать карточки желтого или красного цвета в зависимости от нарушений. Во время боя рефери в случае необходимости останавливают поединок, отсчитывая нокдаун. Счет поединка ведут боковые судьи, заполняя записки по каждому раунду. Победитель определяется путем суммирования результатов каждого раунда по запискам боковых судей и большинством голосов. При ничейном результате объявляется экстра раунд (дополнительное время).

Обязательной экипировка спортсменов в соответствии с правилами, является: капа, перчатки 10 унций, шлем (открытый или закрытый, в зависимости от раздела), паховая раковина, защита для голени и стопы (футы), для женщин обязательна защита на грудь. Спортивная форма кикбоксеров имеет незначительные отличия в зависимости от раздела кикбоксинга, которая представлена в таблице 1.

Таблица 1 – Особенности спортивной формы в разделах кикбоксинга

Раздел	Футболка	Голый торс (мужчины)	Кикбоксер- ские штаны	Тайские шорты
Поинтфайт	+	-	+	-
Лайт-контакт	+	-	+	-

Лайт-лоу	+	-	-	+
Фулл-контакт	-	+	+	-
Фулл-лоу	-	+	-	+
Микс-файт	-	+	-	+
Сольные композиции	+	-	+	-

Соревновательная деятельность в кикбоксинге осуществляется с учетом возрастного деления участников и весовых категорий (табл. 2).

Таблица 2 – **Возрастные и весовые категории в кикбоксинге**

Возрастной диапазон	Весовые категории, кг	
	Мужчины	Женщины
Взрослые (старше 19 лет)	48-51, 51-54, 54-57, 57-60, 60-63,5, 63,5-67, 67-71, 71-75, 75-81, 81-86, 86-91 и 91+	46-48, 48-52, 52-56, 56-60, 60-65, 65-70 и 70+
Юниоры (17 – 18 лет)	48-51, 51-54, 54-57, 57-60, 60-63,5, 63,5-67, 67-71, 71-75, 75-81, 81-86, 86-91 и 91+	46-48, 48-52, 52-56, 56-60, 60-65, 65-70 и 70+
Старшие юноши (15 – 16 лет)	до 42, 42-45, 45-48, 48-51, 51-54, 54-57, 57-60, 60-63, 63-66, 66-70, 70-74, 74-79, 79+	до 40, 40-44, 44-48, 48-52, 52-56, 56-60, 60-65, 65+
Младшие юноши (13 – 14 лет)	до 36, 36-39, 39-42, 42-45, 45-48, 48-51, 51-54, 54-57, 57-60, 60-63, 63-66, 66-70, 70+	до 36, 36-40, 40-44, 44-48, 48-52, 52-56, 56-60, 60+

Соревнования по кикбоксингу независимо от разделов, проводятся в два этапа: отборочные и финальные. На отборочном этапе поединки проводятся с двух раундов, на финальном – с трех. Длительность каждого раунда у взрослых составляет 2,0 мин., у старших юношей – 1,5 мин., у юношей средней возрастной группы – 1,5 мин. и младшие возрастной группы – 1 мин. Перерыв между раундами составляет от 30 с. до 1 мин. В каждом разделе есть свои ограничения контакта при проведении боя (табл. 3).

Таблица 3 – **Особенности соревновательной деятельности**

Раздел	Вид контакта			
	ограниченный	легкий	полный	бесконтактный
Поинтфайт	+	-	-	-
Лайт-контакт	-	+	-	-
Лайт-лоу	-	+	-	-
Фулл-контакт	-	-	+	-

Фулл-лоу	-	-	+	-
Микс-файт	-	-	+	-
Сольные композиции	-	-	-	+

В большинстве случаев соревнования проводятся по системе прямого выбывания, когда проигравших после первого боя выбывает. Однако, в командные соревнования проводятся по круговой системе.

Допуск кикбоксеров к соревнованиям осуществляет комиссия в составе: главного секретаря, заместителя главного судьи, представителя организации проводящей соревнования, главного врача и представителя организации принимающей соревнования. В комиссию по допуску предоставляют заявку на участие в соревнованиях, удостоверение личности, паспорт кикбоксера. Особенностью, является то, что кикбоксеры проходят медосмотр до взвешивания или перед боем, судьи – медицинский осмотр, на котором определяется их физическая готовность судить в ринге и с боку ринга.

Выводы. Кикбоксинг – относительно молодой и популярный вид спорта и с каждым годом у него появляется все больше поклонников по всей территории Украины. Соответственно растет и количество соревнований, подготовка к которым является длительным трудоёмким процессом. В свою очередь, это требует наличие подготовленных кадров в организации, которая проводит соревнования. А значит, изучение данного вопроса является необходимым условием для успешной деятельности в этом направлении. В целом система проведения соревнований напоминает организацию соревнований по боксу, но особенностью является соединение двух единоборств (бокса и тхэквондо) в таком зрелищном виде спорта, как кикбоксинг.

Литература

1. Национальная федерация кикбоксинга Украины (официальный сайт). – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://nkfu-wako.org.ua>.
2. Правила кикбоксинга – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.budo-donetsk.ru/index.php/title/kickboxing/40-2010-12-19-17-49-18.html>.
3. Правила соревнований по кикбоксингу – [Электронный ресурс] // Режим доступа: www.kick-boxing.spb.ru/index.php?pg=28.
4. World Association of Kickboxing Organizations (официальный сайт). – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.wakoweb.com/en/>.

ОЦІНЮВАННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЛЬЯРДИСТІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Перетяцько Ангеліна, Котляр Анна

*Науковий керівник – Нагорна В. О., канд. наук з фіз. виховання та спорту,
ст. викладач*

Національний університет фізичного виховання та спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. У групах вищої спортивної майстерності забезпечується досягнення вихованцями високих спортивних результатів на всеукраїнських та міжнародних змаганнях, підготовка резерву, кандидатів та основного складу національної збірної команди України. Збереження та підтримка досягнутого рівня спортивної майстерності є головним завданням етапу вищої спортивної майстерності. Передбачається жорстка індивідуалізація всіх сторін підготовки спортсмена. Єдність біології розвитку спортсмена та педагогічного тренувального процесу – головний принцип побудови усієї багаторічної системи спортивної підготовки.

При сучасному рівні конкуренції на змаганнях, переваги мають спортсмени з високим рівнем психологічної підготовленості, адже більярд – це вид гри, що потребує високої точності рухів та пропріоцептивної чуттєвості у диференціації сили удару [1, 2]. Із підвищенням технічної підготовленості, фізичної і психологічної напруженості спортивної діяльності більярдистів вищої кваліфікації, окрім фізичних, ще важливу роль починають відігравати і психічні якості спортсменів [4, 5]. Більшість концепцій удосконалення спортивної підготовки включають розробку і використання методів діагностики психофізичних здібностей з опорою на модельні характеристики найкращих спортсменів [3]. Аналіз науково-методичної літератури й узагальнення передового тренерського досвіду демонструє недостатню увагу фахівців щодо контролю та комплексної оцінки психофізичної підготовленості більярдистів високої кваліфікації.

Мета дослідження – оцінити психофізіологічний компонент інтегральної підготовленості до змагальної діяльності більярдистів високої кваліфікації.

Методи дослідження: аналітичний огляд науково-методичної літератури; теоретичний аналіз і синтез; опитування фахівців (бесіда, анкетування); метод експертних оцінок; педагогічні спостереження; педагогічне тестування; педагогічний експеримент із застосуванням комплексу психофізіологічних та педагогічних тестів; методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення.

Аналіз експертних оцінок провідних фахівців (n=10) України з більярду дозволив підтвердити значущість координаційних здатностей у структурі фізичної підготовленості більярдистів, виявити основні вимоги до техніко-тактичної підготовленості, та визначити домінантні якості їхньої психологічної підготовленості - мотивацію, рівень тривожності та стійкість уваги.

Погодженість думок експертів визначалася за допомогою коефіцієнта конкордації й склала $W = 0,78$, що свідчить про однорідність групи фахівців.

Результати аналізу експертної оцінки і наукової літератури даних дозволили виділити такі психофізіологічні критерії, що впливають на рівень прояву фізичних (координаційних) здатностей більярдистів: увага (швидкість переробки інформації, переключення); пам'ять (оперативна); швидкість розумових процесів; латентний період простої зорово-моторної реакції; латентний період складної зорово-моторної реакції; сила й рухливість нервових процесів; диференціація м'язових зусиль.

Для оцінки інтегральної підготовленості більярдистів до змагань за визначеними критеріями були проведені педагогічні дослідження серед спортсменів збірної команди України з «Вільної Піраміди» ($n=12$) перед офіційними змаганнями – чемпіонатом України з більярду.

Нами було доведено, що у формуванні комплексної оцінки інтегральної підготовленості гравців провідну роль відіграють критерії, що характеризують технічну підготовленість ($r = 0,71$), диференціацію м'язових зусиль ($r = 0,69$), переключення уваги ($r = 0,76$) (рис. 1).

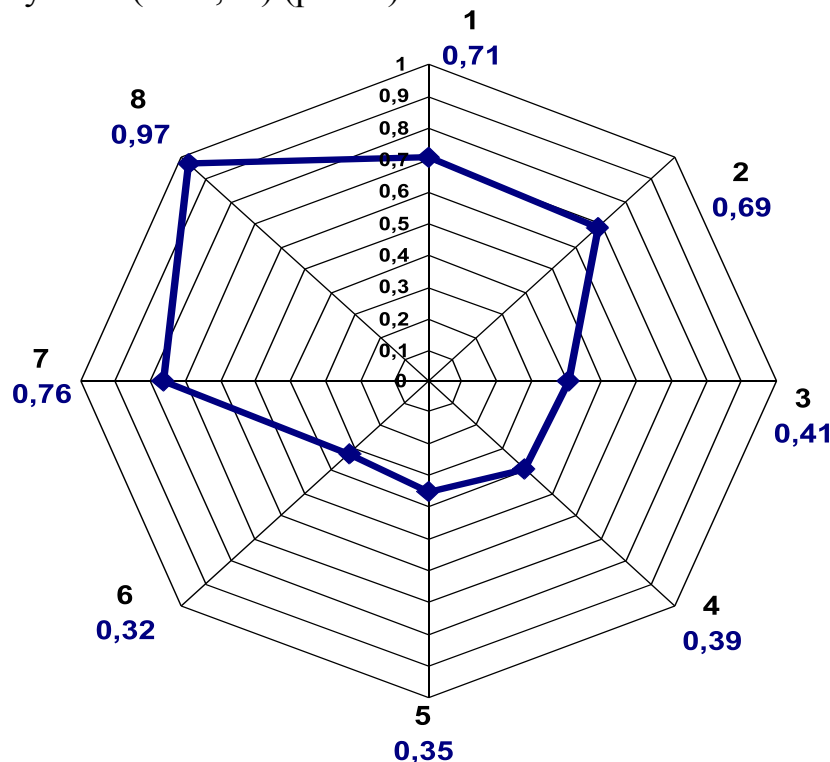

Рисунок 1 – Взаємозв'язок спортивного результату з оцінкою інтегральної підготовленості більярдистів високої кваліфікації. Позначення: 1 — технічна підготовленість; 2 — диференціація м'язових зусиль; 3 — оперативна пам'ять; 4 — складна зорово-моторна реакція; 5 — швидкість переробки інформації в зоровому аналізаторі; 6 — функціональна рухливість нервових процесів; 7 — переключення уваги; 8 — підсумкова комплексна оцінка.

Психологічний компонент інтегральної підготовленості до змагань також визначався на основі аналізу мотивації спортсменів до перемоги на чемпіонаті України з «Вільної Піраміди». Встановлено, що в загальній вибірці спортсменів

найбільш значущими були вольовий і типологічний компоненти психологічної готовності. За даними багатовимірного аналізу, найбільший внесок у забезпечення успішності змагальної діяльності спортсменів в більярді належить мотиваційному, вольовому і типологічному компонентам, сумарний внесок яких склав 71 %. Аналіз результатів анкетування вказує на середній (40 %) та високий (60 %) рівні потреби до перемоги спортсменів безпосередньо в змагальній діяльності. Отже, успішність змагальної діяльності значною мірою залежить від того, наскільки спортсмени проявляють мотивацію до діяльності, рішучість, сміливість, вольові якості, пізнавальну активність у підготовці до майбутніх змагань, а також володіють необхідними знаннями, вміннями, навичками, самоволодінням і витримкою.

На основі аналізу наукової літератури, експертних оцінок, педагогічного тестування та власного практичного спортивного досвіду, було сформовано модель інтегральної підготовленості до змагального мезоциклу для більярдистів високої кваліфікації (рис. 2).

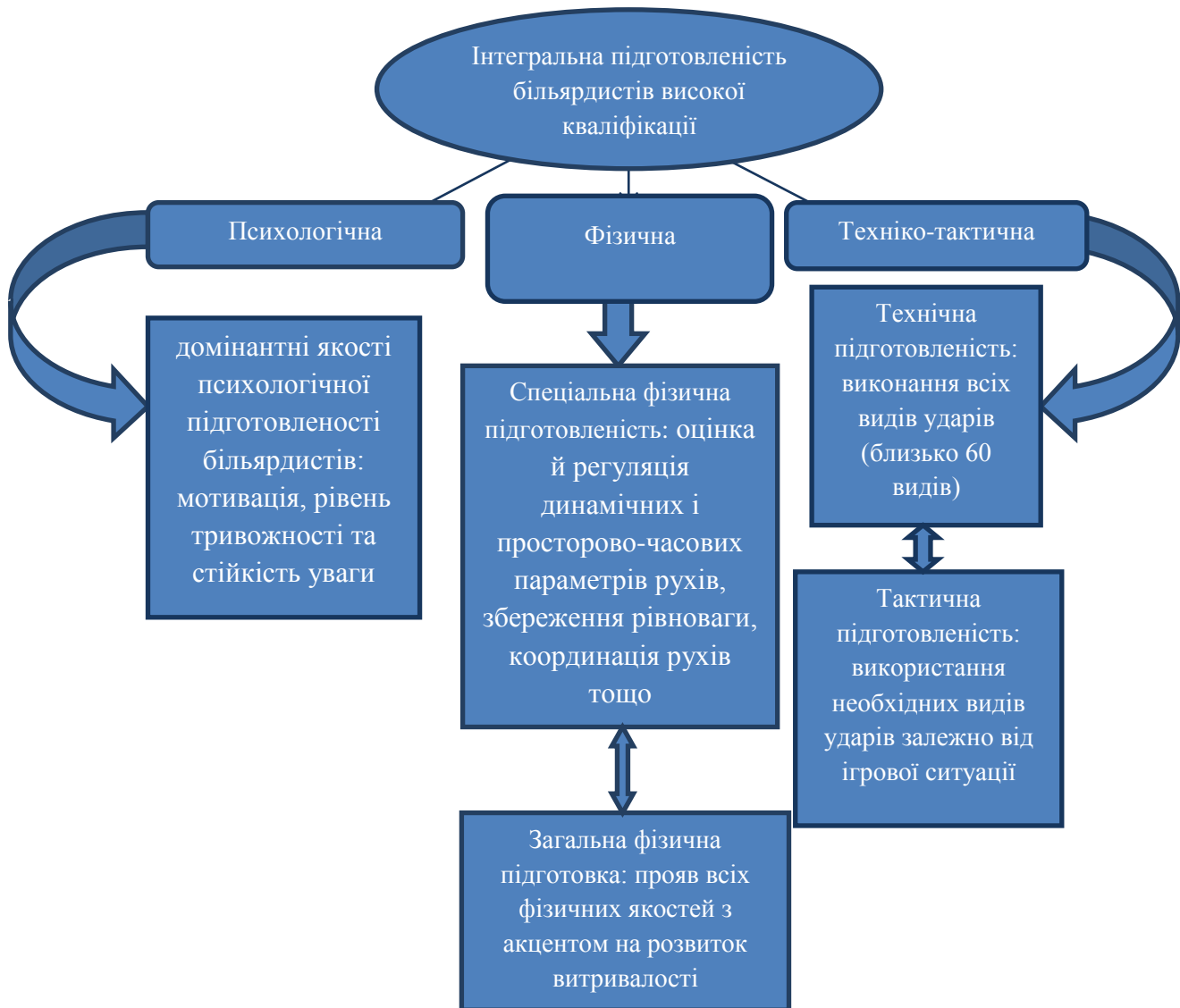

Рисунок 2 – Модель інтегральної підготовленості до змагального мезоциклу для більярдистів високої кваліфікації.

Висновки. Рівень змагальної діяльності більярдистів високої кваліфікації, насамперед, залежить від рівня усіх видів підготовки загалом. Найважливіший етап процесу підготовки на високому рівні спортивної майстерності – контроль та регуляція психофізіологічного стану спортсменів, що обумовлена найбільшим навантаженням на центральну нервову систему. Саме від психофізіологічного стану більярдиста залежить результат, навіть не зустрічі чи партії, а однієї забитої кулі. Адже нервова система відповідає за високу точність рухів та пропріоцептивну чутливість у диференціації сили удару, рівень тривожності та стійкість уваги, швидкість розумових процесів, сила й рухливість нервових процесів.

Таким чином, оцінивши і проаналізувавши отримані показники психофізіологічного компонента інтегральної підготовленості більярдистів вищої кваліфікації, було визначено, що провідну роль відіграють критерії, що характеризують технічну підготовленість ($r = 0,71$), диференціацію м'язових зусиль ($r = 0,69$), переключення уваги ($r = 0,76$) та силу мотивації спортсмена, одним із основних психологічних факторів якої є самореалізація – чим вище це прагнення, тим вищий рівень мотивації.

Література.

1 . Коробейников Г. В., Психофізіологічне забезпечення діагностики функціонального стану висококваліфікованих спортсменів Г. В. Коробейников, С. М. Бітко, Л.Д. Сакаль, І. В. Кулініч // Актуал. пробл. фіз. культури і спорту: зб. наук. пр. – К.: Наук. світ, 2003.– С. 53–60.

2. Нагорная В. О. Методика стабилографии в научно-методическом обеспечении подготовки бильярдистов / В. О. Нагорная // Олимпийский спорт составная часть физического и духовного развития человека : материалы Междунар. олимп. науч. конф. (8 – 9 октября 2012г). – Баку, 2012. – С. 449–454.

3. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. – К.: Олимп. лит., 2004. – 808 с.

4. Психомоторная организация человека: учебник для вузов // Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2003. – 384 с.

5. Ярошенко Р. С. Критерии оценки уровня технического мастерства спортсменов-бильярдистов : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Р. С. Ярошенко. – М., 2010. – 137 с.

ФОРМИРОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННЫХ ОСНОВ РАЗВИТИЯ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ ГИМНАСТИКИ В УКРАИНЕ

Романив Светлана

Научный руководитель – Маринич В. Л., к. н по физ. воспитанию и спорту, старший преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Сегодня спорт – это организованная по определенным правилам деятельность людей, стремящаяся к независимости автономии и направленная на сопоставление их физических или интеллектуальных способностей, а также подготовки к ним. Спорт способен укреплять существующие и формировать новые партнерские связи на местном, национальном, региональном и глобальном уровнях.

Одним из молодых и зрелищных видов спорта является эстетическая гимнастика. В ней не требуется выполнения сложных и небезопасных элементов. Композиция в эстетической гимнастике похожа на танец со смыслом, где одно движение плавно переходит в другое. В Украине данный вид спорта начал развиваться лишь в 2003 г., а в 2004 г. была создана федерация эстетической гимнастики Украины [5, 6].

Некоторые исследователи изучали [2] эстетические показатели исполнительского мастерства в эстетической гимнастике (Терехина, Винер, Плеханова, 2008); анализировали техническую подготовленность спортсменок, которые занимаются эстетической гимнастикой (Карпенко, Румба, 2014); рассматривали актуальные аспекты развития этого вида спорта (Ключинская, 2012). Однако актуальными являются вопросы обоснования путей развития эстетической гимнастики в Украине с организационной точки зрения.

Цель исследования – определение путей совершенствования организационных основ развития эстетической гимнастики.

Методы и организация исследования: анализ научно-методической литературы и материалов сети Интернет; аналогия и сравнение; анализ документальных источников.

Результаты исследования и их обсуждения. Одним из важнейших видов деятельности человека является его самосовершенствование посредством спортивной деятельности, которая осуществляется в рамках спортивного движения. Она объединяет организации и лиц, заинтересованных в развитии и совершенствовании спорта на земле.

Анализ научной литературы [3] позволил определить значение термина «организация» как процесса или деятельности по созданию и усовершенствованию взаимосвязей между частями и элементами с целью внесения упорядоченности в процессы и повышения их эффективности. А спортивная организация – это одна из организационно-правовых форм физкультурно-спортивного объединения, созданная на основе членства в целях

совместной деятельности по проведению физкультурно-оздоровительной и спортивной работы и достижения своих уставных целей.

Важнейшей характеристикой построения системы управления физической культурой и спортом является его организационная структура. Она характеризуется как форма системы управления, определяемая как совокупность устойчивых связей между звеньями управления, которые обеспечивают ее целостность, сохранение основных свойств, при различных внутренних и внешних изменениях [3].

Эффективность организационной структуры вида спорта (международные и национальные федерации, другие организации) в большой степени определяет его перспективы развития.

В основе совершенствования отдельных видов спорта лежит программа развития вида спорта, которая учитывает его особенности. Это документ, устанавливающий цели, задачи, направления, пути и способы решения проблем, планируемые результаты деятельности спортивной федерации по развитию соответствующего вида спорта во взаимодействии с государственным, местными органами исполнительной власти в области физической культуры и спорта, другими заинтересованными организациями, а также сроки выполнения программы и оценка объемов и источников финансирования вида спорта.

В структуре программы определяются пути решения проблем в виде спорта, определяющие перспективы его развития (рис. 1).

Рисунок 1 – Компоненты обеспечения развития видов спорта

Одним из молодых, красивых и перспективных видов спорта в мире и Украине в частности является эстетическая гимнастика. Данный вид спорта, прежде всего, решает общие задачи физического развития: укрепление здоровья, развитие силы, выносливости, совершенствование двигательной координации воспитание морально-волевых качеств и т.д. В сочетании с физической нагрузкой эстетическая гимнастика решает и специальные задачи: умение передавать общий характер музыки в движении, придавая им различную эмоциональную окраску, целостность, слитность, свободу, изящество, – а также воспитывает культуру чувств и движений. В основе эстетической гимнастики лежит гармоническое сочетание, танцев, акробатики и художественной гимнастики.

В процессе анализа научно методической литературы [1,4] установлено, что эстетическая гимнастика находится в близком родстве с художественной. Она представляет собой своеобразное возрождение корневой сущности художественной гимнастики, поскольку многое из того, что так тщательно разрабатывали, что ценили и чем гордились основатели этого красивейшего вида спорта Р. А. Варшавская, Е. Н. Горлова, Т. Т. Варакина, Ю. Н. Шишкарева и многие другие, в эстетической гимнастике.

Многие исследователи [1] считают, что художественная гимнастика на современном этапе перестает быть доступной для всех желающих. Этот вид спорта теряет свою массовость, превращаясь в элитный вид спорта, для которого характерны популярность, финансовый достаток и тенденции к максимально высоким спортивным результатам. Она доступна значительно большему числу девочек, девушек и женщин по целому ряду причин.

На современном этапе немного спортсменок, которые имеют природную грацию и гармоничность в движениях, способны демонстрировать присущие этому виду спорту выразительность и эмоциональность.

В связи этим, можно предположить, что большую перспективу имеет эстетическая гимнастика, которая на протяжении последних лет набирает все больше популярности.

Несмотря на свою схожесть в исполнении, системе подготовки и других аспектах, художественная и эстетическая гимнастика имеют независимые друг от друга организационные структуры (табл.1).

Таблица 1 – Организационные структуры эстетической и художественной гимнастики

Уровень управления	Эстетическая гимнастика	Художественная гимнастика
Международный	Международная федерация эстетической групповой гимнастики (IFAGG), 2003	Международная федерация гимнастики (FIG), 1881
Национальный	Федерация эстетической гимнастики Украины (ФЭГУ), 2004	Федерация гимнастики Украины (ФГУ), 1997

Художественная гимнастика имеет международную федерацию уже более 100 лет. Сегодня сформировалась система соревнований, проходят регулярные чемпионаты Европы, мира, Кубки мира, этапы Гран-При, Всемирные игры и др. Художественная гимнастика представлена в программе крупнейших международных соревнований – Олимпийских играх. Международная федерация эстетической гимнастики существует лишь 10 лет. Через год после создания, образована Национальная федерация. Однако эстетическая гимнастика до настоящего времени не представлена в программах комплексных международных соревнований, а проводятся лишь чемпионаты страны, мира и Кубки мира.

Также одним из факторов эффективной деятельности организационных структур видов спорта является проведение соревнований. Сравнение и сопоставление правил соревнований в эстетической и художественной гимнастике позволило определить степень доступности для занятий именно эстетической гимнастикой (табл. 2).

Таблица 2– организация проведения соревнований в эстетической и художественной гимнастике

Эстетическая гимнастика	Художественная гимнастика
Программа соревнований	
Только групповые упражнения	Групповые, индивидуальные упражнения
Количество гимнасток в команде	
6 – 10 человек	Групповое упражнение – 5 человек Индивидуальное – 1
Продолжительность соревновательной композиции	
от 2,15 до 2,45 мин.	Групповая композиция 2,15 – 2,30 мин. Индивидуальная 1,15 – 1,30 мин.
Размер площадки для соревнований	
13 x 13м	13 x 13м
Музыкальное сопровождение	
Без слов, с голосом, со словами	Без слов, с голосом, со словами (максимально – 2 упражнения)
Представление команды на мировом уровне	
Соревнуются только клубы	Соревнуются сборные команды стран, клубы

В эстетической гимнастике нет индивидуальной программы, а есть только групповые упражнения, художественной гимнастике также есть групповые упражнения, но количество гимнасток в команде может отличаться в два раза. Размеры площадки для выступления в эстетической и художественной гимнастике – идентичны. Длительность музыкального сопровождения для выступления в эстетической гимнастике на 15 с длиннее,

что не является для этих двух видов спорта большой отличительной чертой. Большим различием является, состав команды, представляющий страну на мировом уровне. В эстетической гимнастике это клуб, а не сборная команда, что не требует растрат дополнительных усилий при отборе гимнасток в команду.

Выводы. Организационные основы развития вида спорта, являются важным звеном в его развитии, функционировании, совершенствовании. Без эффективной деятельности организации сложно построить тренировочный, управленческий, соревновательный процессы. Эстетическая гимнастика является развивающимся видом спорта, который представлен в спортивном движении организационными структурами только 10 лет. Однако благодаря доступности, возможности представлять свой клуб, а не сборную команду, большому количеству гимнасток состоящих в команде, эстетическая гимнастика имеет потенциал для дальнейшего развития.

Литература

1. Булгаченко С. И. Методика проведения занятий эстетической гимнастики. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.stationline.org.ua>.
2. Карпенко Л. А. Теория и методика физической подготовки в художественной и эстетической гимнастики : учеб. пособие / под общ. ред. Л. А. Карпенко, О. Г. Румба. – М.: Сов. спорт, 2014. – 264 с.
3. Переверзин И. И. Менеджмент спортивной организации : учеб. пособие / И. И. Переверзин, СпортАкадемПресс. – М.: – 2002.
4. Терехина Р.Н., Винер И.А., Турищева Л.И., Плеханова М.Э. и др. Эстетические показатели исполнительского мастерства в гимнастических видах спорта. – [Электронный ресурс] / Р.Н. Терехина, И.А. Винер, Л.И. Турищева, М.Э.Плеханова // Режим доступа: <http://lesgaft-notes.spb.ru/ru/node/2095>.
5. Федерация эстетической гимнастики Украины. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://fagu.org>.
6. International Federation of Aesthetic Group Gymnastics [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.ifagg.com>.

МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ К ЗАНЯТИЯМ СКАЛОЛАЗАНИЕМ СРЕДСТВАМИ ОЛИМПИЙСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Селютина Наталья

Научный руководитель - Шакирова М.В., доцент

Уральский государственный университет физической культуры,
Челябинск, Россия

Актуальность. В системе детско-юношеского спорта, в частности в системе дополнительного образования младших школьников не достаточно используются средства, стимулирующие мотивацию к занятиям избранным видом спорта.

Слабая мотивация к занятиям в секциях по видам спорта в системе учреждений дополнительного образования, на наш взгляд, состоит в следующем:

1) Отсутствует первоначальный отбор – в объединения доступен для всех категорий учащихся, не имеющих противопоказаний по состоянию здоровья;

2) Программы состоят лишь в оздоровительной направленности – тренировочные нагрузки умеренного и корригирующего характера.

Особенностью нашего исследования является и специфический вид спорта – скалолазание. Оздоровление и принятие ценностей здорового образа жизни происходит посредством занятий экстремальным видом спортивной деятельности.

Цель работы – разработать методику мотивации к занятием скалолазанием в системе дополнительного образования школьников средствами олимпийского образования.

Методы и организация исследования. Экспериментальная апробация разработанной методики была осуществлена в муниципальном образовательном учреждении «центр детско-юношеского туризма и экскурсий «Космос» города Челябинска с 15 сентября 2014 года по настоящее время. Были сформированы две группы – экспериментальная и контрольная – из учащихся 5-х классов школ Трактор заводского района города Челябинска: Половой состав групп: девять мальчиков и три девочки в экспериментальной и восемь мальчиков и четыре девочки в контрольной группе.

Для работы с экспериментальной группой нами был разработан следующий комплекс мероприятий.

1 В рамках одного учебного занятия:

– спортивные задания, связанные с элементами символики Олимпийских игр (прохождение по трем трассам определенного цвета, риторическое сопровождение учебных заданий (олимпийские ценности), в работе на тренажере за определенное время использовать наибольшее количество зацепов, соответствующих цветам олимпийских колец);

– подвижные игры прикладного характера; в групповых играх и эстафетах в ходе занятия уделять внимание ценностям олимпийского движения, движению «Fair play».

2 Планирование выездных занятий один раз в учебную четверть: 31 октября проведено одно выездное тематическое занятие «мир олимпийских колец», в котором был использован комплекс заданий с олимпийскими кольцами; проведена беседа о выдающихся спортсменах данного вида спорта.

3 Работа в группах творческого характера: составление газеты спортивного объединения «Олимпийский вестник» (19 ноября состоялся первый выпуск газеты). Каждый определил для себя значение избранного вида спорта в формулировке «скалолазание это...». Наиболее популярные категории, отмеченные подростками – «дружба, общение, сила, успех». После творческого этапа мы отметили любимые виды спорта каждого ребенка и наиболее титулованного спортсмена в данном виде. Отметим одного из подростков, который самостоятельно определил спортсмена (Александр Карелин – греко-римская борьба) и количество медалей – три золотых и одна серебряная.

4 Система олимпийских уроков.

Результаты исследования и их обсуждение. Наряду с внедрением перечисленных мероприятий была внедрена бальная система стимулирования, суть которых определяется следующими особенностями: каждый пришедший подросток на занятие получает стартовые 5 баллов, пропустившие без уважительной причины 0 баллов. Также на количество баллов влияют опоздание, нарушение дисциплины, использование бранных слов, помеха товарищу (-1 балл). Бонусные баллы (+1) начисляются за отличное выполнение задания и помощь товарищу.

Системообразующим звеном данного комплекса является рейтинг скалолазов, своеобразная система стимулирования учитывающая жизненные ценности подростка. За текущий период было произведено два награждения по итогам рейтинга – 13 октября и 19 ноября.

Для определения главенствующих и второстепенных жизненных ценностей подростка нами использован адаптированная методика Must-теста (авторы методики П. Н. Иванов и Е. Ф. Колобова), представляющая собой одну из разновидностей вербальных проективных тестов. Основой для его создания являются традиции гуманистического направления, согласно которым личность – продукт социализации, она формируется благодаря усвоению социальных норм, принятых в данном социуме. Предложенный испытуемым набор Must-тем позволяет определить выраженность четырёх жизненных целей-ценностей. Респонденты должны предложить название ценности таким образом, чтобы в них была выражена мысль, и дать некоторое пояснение.

Для оценки основных жизненных ценностей в контрольной и экспериментальной группах нами проведен предлагаемый тест. Результаты проведения следующие:

1 принадлежность к «знаниевой» группе была определена у трех детей;

2 выраженность ценности «иметь» (материальные ценности) у шести подростков;

3 Ярко выраженными лидерскими качествами обладает 3 подростков, группа «быть»;

4 Наиболее численной является группа «общение» – 12 подростков; часто употребляемые слова в данной категории: семья, друзья, одноклассники.

5 У одного подростка ведущая группа ценностей не определена, поскольку из предложенных им семи предложений по две имеют соотношение с тремя ведущими ценностными группами.

Далее после оценки результатов теста для подростка определяли форму поощрения в рамках созданной нами системы стимулирования, которая задействует его основные группы ценностей:

1 «знаниевая» группа – ребенку предлагают получить дополнительные баллы через сообщение отдельных аспектов правил спортивного скалолазания, основ техники и страховки; помощь в подборе материала при организации выездных занятий, тематических уроков, олимпийских уроков;

2 группа «иметь» (в контексте психологии это блага) – получение собственно бонусных баллов, призов по итогам рейтинга;

3 группа «быть» (лидерство, руководящие позиции) – при наличии достаточного количества баллов – позиция водящего в игре, возможность контроля при выполнении учебного задания, шефство над новенькими в группе (так как состав формируется неравномерно), руководитель при составление квартальной газеты спортивного объединения;

4 группа «общение» – возможность самостоятельного выбора игры на занятии, выступление – на дискуссии на тематическом или олимпийском уроках, работа в качестве помощника тренера при групповом задании (помощь более слабым членам коллектива).

Вывод. Таким образом, последующее построение воспитательных компонентов программы будет основано на использовании данных ведущей группы ценностей отдельного ребенка, что, на наш взгляд, позволит повысить её дальнейшую эффективность.

Литература

1. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп : учеб. пособие / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – М. –Изд-во Института психотерапии, 2005. – 490 с.

МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ДЕТЕЙ СРЕДНЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ЛАГЕРЯ

Сосуновский Вадим

Научный руководитель – Загrevская А.И., канд. пед. наук., доцент

Национальный исследовательский Томский государственный
университет, Томск, Российская Федерация

Актуальность. В последние годы в психологии стали все чаще говорить об эмоциональной устойчивости как свойстве личности, которое обеспечивает высокоэффективную деятельность и целенаправленное поведение человека не только в условиях стресса, но и при реализации различных видов деятельности, в том числе и учебной.

Известно, что тревога может являться источником многих нарушений здоровья в физической и психической сфере. Особенно вредно ее действие, когда она возникает в детстве и препятствует гармоничному развитию и самореализации личности.

По данным современных исследований психологов растет количество детей с трудностями поведения, тревожных, эмоционально неустойчивых. Раскрыв причины возникновения тревоги и условия воспитания в семье и школе, можно не только предупредить и преодолеть тревогу ребенка, но и превратить ее из препятствия в катализатор развития [1].

Тревога – эмоциональное состояние, возникающее в ситуациях неопределенной опасности и проявляющееся в ожидании неблагоприятного развития событий [2].

Выделяют два основных вида тревожности. Первый из них актуальная (ситуативная или реактивная), т.е. порожденная некоторой конкретной ситуацией тревожности, которая объективно вызывает беспокойство [3].

Второй вид – личностная тревожность – характеризуется состоянием безотчетного страха, неопределенным ощущением угрозы, готовностью воспринимать любое событие как неблагоприятное и опасное. Ребенок, подверженный такому состоянию, постоянно находится в настороженном и подавленном настроении, у него затруднены контакты с окружающим миром, который воспринимается как пугающий и враждебный. Закрепляясь в процессе становления характера, эта черта приводит к формированию заниженной самооценки, а также может стать предвестником развития невроза [3].

Именно поэтому для профилактики невротических нарушений, невротически-тревожного типа развития личности необходимо помогать детям находить адекватные, эффективные способы, с помощью которых они могли бы совладать с волнением, неуверенностью и другими проявлениями эмоциональной неустойчивости.

Следовательно для профилактики этих невротических нарушений одним из эффективных средств является психорегулирующая тренировка (ПРТ).

В связи с этим, нами была разработана и внедрена в практику образовательных учреждений и в детских образовательно-оздоровительных лагерях методика олимпийского образования, которая включала в себя методы ПРТ [4].

Одной из главных задач олимпийского образования является становление эмоциональной устойчивости у детей.

В психологии выделяют две группы признаков тревоги: первая – внутренние, соматические, возникающие у человека под влиянием волнения; вторая – внешние, поведенческие реакции в ответ на тревожную ситуацию [5].

Нейротизм – личностная переменная в иерархической модели личности Х. Айзенка. По представлениям ученого, при реактивной и лабильной вегетативной нервной системе, особенности, работы которой обусловлены лимбической системой и гипоталамусом, повышается эмоциональная восприимчивость и раздражительность. При этом развиваются эмоциональная неустойчивость, тревога, низкая самооценка [6].

В понятие «эмоциональная устойчивость», по разным мнениям авторов, включаются различные эмоциональные феномены, на что указывают Л. М. Аболин, М. И. Дьяченко, В. А. Пономаренко и др. [7, 8, 9] Так, некоторые авторы рассматривают эмоциональную устойчивость как «устойчивость эмоций», а не функциональную устойчивость человека к эмоциогенным условиям. При этом под устойчивостью эмоций понимаются и эмоциональная стабильность, и устойчивость эмоциональных состояний и отсутствие склонности к частой смене эмоций. Таким образом, в одном понятии объединены разные явления, которые не совпадают по своему содержанию с понятием «эмоциональная устойчивость».

Например, Л. П. Баданина, понимает под эмоциональной неустойчивостью интегративное личностное свойство, отражающее предрасположенность человека к нарушению эмоционального равновесия [10].

В нашем исследовании мы рассматривали это понятие предложенное Л. П. Баданиной, т. к. мы изучали влияние олимпийского образования на эмоциональную неустойчивость, чтобы понять механизмы ее формирования и, следовательно, не допустить ее развитие в дальнейшем и вернуть ее в эмоциональное равновесие.

Цель исследования - экспериментально проверить эффективное влияние олимпийского образования на формирование эмоциональной устойчивости школьников в условиях детских образовательно – оздоровительных лагерях.

Организация и методы исследования.

Для реализации данной цели, в ДООЛ «Лукоморье» г. Томск, в рамках эксперимента в 2014 г. программа сезона включала в себя проведение у школьников Олимпийских уроков, которые включали в себя ПРТ.

Для оценки эффективности Олимпийских уроков в условиях ДООЛ в начале и в конце сезона проводился тест, направленный на эмоциональную устойчивость (нейротизм), который проводился по методике Х. Айзенка,

включающий в себя 33 вопроса. Предлагается два варианта ответов, каждый из которых кодируется баллами по следующей схеме:

Нейротизм:

- - ответ «Да» – 1 балл;
- - ответ «Нет» – 0 баллов.

На вопросы 1 – 5, 7 – 9, 11, 13 – 15, 17 – 19, 21 – 23, 25, 26, 28, 30, 31, 33.

Затем подсчитывается общее количество баллов по всем вопросам и оценивается по следующей шкале:

0 – 12 баллов – эмоциональная стабильность;

13 – 18 баллов – средний уровень эмоциональной стабильности;

19 – 24 балла – эмоционально нестабилен.

Шкала скрытности-откровенности:

- - ответ «Да» – 1 балл, на вопросы 6, 10, 16, 24;
- - ответ «Нет» – 1 балл, на вопросы 12, 20, 27, 29, 32.

Затем подсчитывается общее количество баллов по всем вопросам и оценивается по следующей шкале:

0 – 4 балла – искренние ответы;

5 – 9 баллов – неискренние ответы [6].

В педагогическом эксперименте приняли участие 117 человек в возрасте 11–12 лет, из них – 57 детей контрольной группы (28 мальчиков и 29 девочек) и 60 экспериментальной (23 и 37) соответственно.

Результаты исследования и их обсуждение. Результаты анкетирования детей, направленное на выявление эмоциональной устойчивости, до и после введения олимпийских уроков представлены в таблице 1.

Таблица 1 – показатели эмоциональной устойчивости детей, %

Этап эксперимента	Контрольная группа, n=57			Экспериментальная группа, n=60		
	Нестабильны	Стабильны	Средне стабильны	Нестабильны	Стабильны	Средне стабильны
До эксперимента	0	50	50	0	44	56
После эксперимента	22	33	45	0	75	25

В ходе анкетирования в начале сезона было выявлено, что у контрольной группы стабильные показатели были у 50 % респондентов, средне стабильные также у 50 %, нестабильных не оказалось. Результаты анкетирования экспериментальной группы, по сравнению с контрольной, значительных различий не выявило (44 % – стабильны, 56 % – средне стабильны, 0 % – нестабильны).

В конце сезона школьникам предлагалось анкетирование на определение эмоциональной устойчивости после проведенной в экспериментальной группе методики олимпийского образования, включающая в себя ПРТ. В результате анкетирования определено, что уровень стабильности нервной системы в

контрольной группе понизился на 17 % и уровень нестабильности вырос на 22 %, тогда как в экспериментальной уровень стабильности повысился на 31 %, а уровня нестабильности не выявлено (0 %).

Все элементы олимпийского образования повлияли на формирование эмоциональной устойчивости у детей среднего школьного возраста. В большей степени, как мы считаем, на столь высокий процент формирования стабильной эмоциональной устойчивости в экспериментальной группе, где применялась методика олимпийского образования, оказала положительный эффект ПРТ, так как она снижает излишнее возбуждение, обеспечивает оптимальное психическое состояние.

Выводы. Таким образом, в экспериментальной группе, где проводилась методика олимпийского образования, уровень стабильности эмоциональной устойчивости, по сравнению с контрольной, значительно повысился (на 42 %).

Следовательно у детей экспериментальной группы стало реже меняться настроение, уменьшилось количество детей, которые чувствовали себя несчастными без веских на то причин, стали более уверены в себе, ответственными, менее обидчивыми, более спокойными.

Поэтому внедрение методики олимпийского образования в сочетании с ПРТ необходимо применять как эффективное средство эмоциональной устойчивости детей в ДООЛ и среднеобразовательных учреждениях.

Литература

1. Александров Ю. И. Теория функциональных систем в психологии / Ю. И. Александров // Психол. журн. – 2003. – № 6. – С. 4 – 19.
2. Бодров В. А. Нелинейная модель мотивационной сферы личности / В. А. Бодров, Г. В. Ложкин, А. Н. Плющ // Психол. журн. – 2001. – № 2. – С. 90–100.
3. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. – М.: Смысл ; Эксмо, 2006. – 1135 с.
4. Сосуновский В. С., Дурас Е. Е., Загревская А. И. Олимпийское образование как средство формирования нравственной культуры школьников / В. С. Сосуновский // Вестн. Том. гос. ун-та. – 2014. – № 385. – С. 163–167.
5. Вилюнас В. К. Психологические механизмы мотивации человека / В. К. Вилюнас. – М.: Изд-во МГУ, 2004. – 288 с.
6. Личностный опросник ЕРІ (методика Г.Айзенка) // Альманах психологических тестов – М., 1995. – С.217–224.
7. Аболин Л. М. Психологические механизмы эмоциональной устойчивости человека / Л. М. Аболин. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1987. – 261 с.
8. Дьяченко М. И. Психология высшей школы / М. И. Дьяченко. – М.:ВПА, 1983. – 320 с.
9. Пономаренко, В. А. Профессия – психолог труда / В. А. Пономаренко. – М.: Ин - т психологии РАН, 2007. – 400 с.
10. Баданина Л. П. Соотношение психологических и нейропсихологических коррелятов эмоциональной неустойчивости у младших школьников: дис. канд. психол. наук: спец. 19.00.07 Баданина Л. П. – СПб., 1996. – С. 202 – 213.

СОСТОЯНИЕ И ОСОБЕННОСТИ СУДЕЙСТВА В СПОРТИВНЫХ ТАНЦАХ

Чабанова Анна

*Научный руководитель – Маринич В. Л., к. н по физ. воспитанию и спорту,
старший преподаватель*

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Танцевальный спорт – это молодой, специфический, динамически развивающийся вид спорта. Как неолимпийский вид спорта спортивные танцы стремятся попасть в программу Олимпийских игр, однако есть ряд проблем, которые не способствуют этому, а именно, объективизация оценивания пар на соревнованиях. Сегодня имеются критерии судейства, такие, как позиция, баланс, координация, качество исполнения движений, музыкальность, взаимодействие в паре, хореография и презентация, однако данные характеристики оценивания танцевального мастерства являются субъективными и индивидуальными. В результате этого возникает проблема объективности судейства на соревнованиях по спортивным танцам.

Сегодня проводятся исследования, в которых специалисты рассматривают организационную структуру спортивных танцев (Соронович, 2013; Борисейко, 2012), психологические аспекты танцевания пар (Спесивых, 2014), а также особенности подготовки спортсменов в спортивных танцах (Ли Бо, 2010, 2011). Однако недостаточно изучены вопросы, касающиеся судейства в спортивных танцах.

Система оценивания в танцевальном спорте прямо пропорционально влияет на дальнейшее развитие данного вида спорта. Поэтому повышение эффективности системы судейства необходимо для минимизации человеческого фактора, точности и объективности оценки, что и определяет актуальность исследования.

Цель исследования – определение путей совершенствования судейства в спортивных танцах.

Методы исследования: анализ специальной литературы и материалов сети Интернет, сравнение и аналогия.

Результаты исследований и их обсуждения. На современном этапе функционируют две основные международные федерации по спортивному танцу — Всемирный танцевальный совет (WorldDanceCouncil, WDC) и Международная федерация танцевального спорта (WorldDanceSportFederation, WDSF).

WDC – это организация, объединяющая педагогов по танцу и профессиональных танцоров мира через их представительство в национальных профессиональных танцевальных организациях. WDC включает в себя два комитета – комитет по конкурсному танцу и комитет учителей танца.

WDSF состоит из президиума, исполнительного комитета, попечительного комитета и контрольно-ревизионной комиссии. В 1992 г.

WDSF получила полноправное членство в Международной конвенции СпортАккорд, которая объединяет 98 международных федераций по видам спорта и другие спортивные организации. В 1997 г. танцевальный спорт был признан Международным олимпийским комитетом. Однако несовершенная система судейства и наличие субъективных критериев оценки не позволяет танцевальному спорту быть включенным в программу Олимпийских игр.

Соревнования по спортивным танцам проводятся в мире уже более 80 лет. В 30-х гг. XX ст. в Англии стали проходить первые танцевальные турниры. Постепенно спортивные танцы распространились по всей Европе, достигли Азии и Америки. В 1936 г. в Германии в городе БадНойхейме состоялся первый чемпионат мира по спортивным танцам. В нем приняли участие танцоры из 15 стран и 3 континентов.

С первых соревнований по спортивному танцу оценивания пар проводилось по системе «скейтинг», которая трансформировалась со временем (табл. 1).

Таблица 1 – Особенности развития системы судейства «скейтинг»

Годы	Содержание изменений в системе судейства
1930 – 1947	При подсчете баллов, если пара не набрала абсолютное большинство первых мест, то выигрывал тот дуэт, сумма оценок которой была наименьшей
1947	Если ни одна пара не получала большинство первых оценок, то победителем становилась пара, которая получала второе и выше оценки у большинства судей
1948	В финальной суммарной таблице, если две пары с одинаковой общей суммой претендуют на второе место и имеют одинаковое количество двух и выше результатов, то второе и выше места сочетают и пара с более низким суммарным результатом занимает второе место
1950	Для судей вводятся экзамены, после которых они получают сертификат квалификации в официальной судейской организации
1956	Если в финальной таблице остаются равными претенденты на присвоение очередного места, то все оценки у «спорящих» пар должны быть рассмотрены, даже оценки за каждый танец в отдельности

Особенностями системы «скейтинг» являются правила, по которым осуществляется судейство. Первое правило состоит в том, что судья в каждом танце должен оценить каждую пару, при этом место, поставленное им, не может повторяться два раза. Второе правило – танцевальные пары набирают в каждом предварительном туре баллы, а та пара, у которой их больше, попадает в следующий тур. В финалах действует другая система подсчета результатов. Пара, которая набрала наименьшую сумму по поставленным местам, занимает

первое место. Остальные размещаются по той же градации.

В связи с тем, что система «скейтинг» является субъективной, а танцевальный спорт стремится попасть в программу Олимпийских игр, в 2009 г. WDSF презентовала новую систему судейства, по которой сегодня оцениваются финальные соревнования на многих важных турнирах, в частности WDSF GrandSlam. Такая система использовалась в финалах соревнований GrandSlam и мультиспортивных играх, в том числе на Азиатских играх 2010 г. Судейская система 2.0 ограничивает компоненты, по которым производится оценка пары, до четырех (рис.1). Два критерия охватывают технические аспекты танца, два – артистические качества спортсменов.

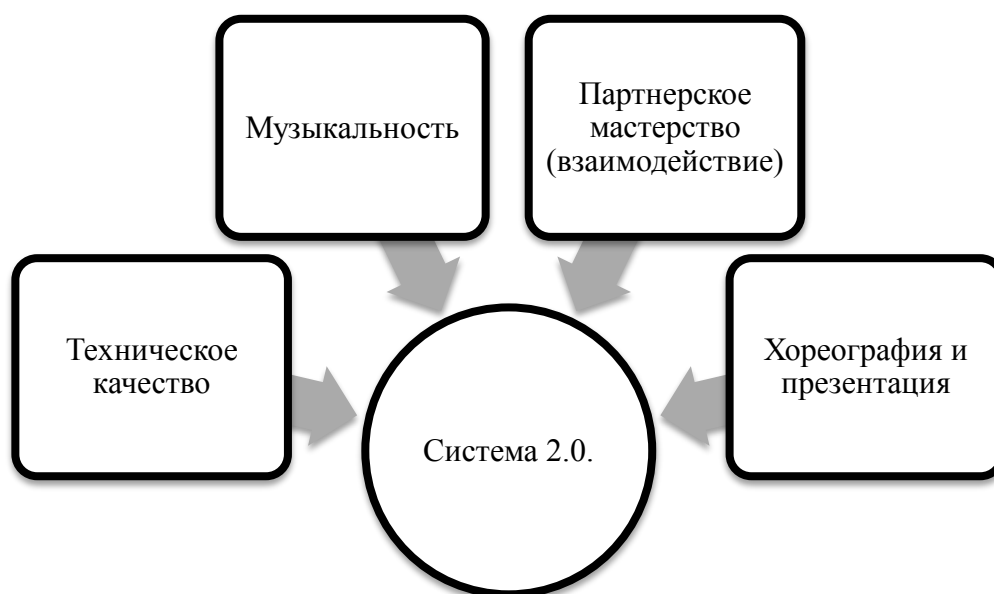

Рисунок 1 – Критерии оценивания в системе 2.0.

В то время как в системе «скейтинг» бригада судей состоит из девяти судей, которые оценивали все компоненты (музыкальность, динамика, техника выполнения, линия корпуса и работа стоп, хореографии и презентация), в системе 2.0 – из 12 арбитров, которые разделены на четыре группы по три судьи, и каждая такая группа оценивает только один компонент. Бригады судей будут распределяются случайным образом непосредственно перед танцем.

Оценивание по системе 2.0 осуществляется по установленной шкале от 1 до 10 баллов. Возможно присвоение дуэту 0.5, если есть необходимость дифференциации пар. При расчете оценки самая высокая и самая низкая оценка будут учитываться только на половину, к соотношению к средней оценке.

Выводы. Спортивные танцы являются молодым видом спорта, который имеет свою историю и возможность дальнейшего стремительного развития. В современном танцевальном спорте существуют две международные спортивные федерации – WDC и WDSF. Они имеют различия в

организационной структуре и подходам к дальнейшему развитию спортивных танцев. Также главной отличительной особенностью WDC и WDSF является система судейства.

В спортивных танцах существуют две системы судейства, которые используют в различных международных федерациях: это система «скейтинг» и система 2.0. Так, в WDC уже много лет используется скейтинг-система, а в WDSF недавно разработана система 2.0, направленная на объективизацию судейства. Различия этих систем заключается в составе судейской коллегии, и в задачах, которые перед ними стоят. В настоящее время более объективной и развитой системой оценивания является система 2.0.

Литература

1. Винкельхаус М. Танцуем по максимуму (Dancetoyourmaximum) / М. Винкельхаус – М. – 2008. – 258 с.
2. Касаткина Л. В. Танец – это жизнь / Л. В. Касаткина. – СПб., 2006. – 78 с.
3. Рубштейн Н. Психология танцевального спорта или что нужно знать, чтобы стать первым / Н. Рубштейн, – М., 2000. – 78–110 с.
4. Сингина Н. Ф. Спортивные танцы / Н. Ф. Сингина – М., 2008. – 101 с.
5. Особенности спортивных танцев. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.dancesportinfo.net/>.
6. Международная Танцевальная Спортивная Федерация. – [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.idsf.net>.

РОЗДІЛ 3

РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО СПОРТУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ

Бохіна Ірина

*Науковий керівник – Козут І.О., канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент*

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Спортивні волонтери залучаються до проведення змагань різного рангу. Це особи, які мають спортивну кваліфікацію чи фахову підготовку у фізкультурно-спортивній галузі і здійснюють спортивне–професійну діяльність на добровільних засадах [6].

Волонтери надають різнобічну допомогу за окремими напрямками: діяльність на спортивних об'єктах, супровід спортивних делегацій, допомога спортсменам. Зазначені напрямки волонтерської діяльності характерні для спортивного волонтерства [6, 7], але на жаль, сьогодні в Україні воно як соціальне явище недостатньо висвітлене на науково-методичному, законодавчому й організаційному рівнях.

Сьогодні в нашій країні необхідність волонтерської допомоги зростає як ніколи. У зв'язку із сучасним станом та подіями, які відбуваються на території України, постала нагальна потреба, щоб волонтери взяли на себе більшу відповідальність за розвиток співробітництва з державним та приватним секторами. Волонтери в зоні АТО – важка і виснажлива робота, пов'язана з серйозним ризиком, тому важливою проблемою, яка постає перед ними – це надання певного статусу волонтерам, соціального захисту, безкоштовної медичної допомоги тощо.

Отже, зазначена тенденція вимагає наукового аналізу, розробки та реалізації багаточисельних заходів з метою розвитку волонтерського руху, в тому числі спортивного, що вказує на актуальність цієї проблеми.

Мета дослідження – визначення шляхів розвитку спортивного волонтерства в Україні.

Методи та організація дослідження: аналіз науково-методичної літератури та світової мережі Інтернет; синтез та узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. Словники та енциклопедії розглядають поняття «волонтер» (франц. *volontaire* – від лат. *Voluntarius* – доброволець) в основному з історичної точки зору. Це людина, яка добровільно вступила на військову службу та готова безкорисливо виконувати високі соціально значимі цілі, брати активну участь у соціальному служінні [8].

Становлення та розвиток волонтерського руху пройшов чималий шлях. В Україні існує давня традиція суспільної праці, взаємодопомоги, турботи про ближнього. Осіб, які працювали в цій сфері, називали громадськими діячами, альтруїстами, добродійцями, добровольцями і т.д. Настали нові часи, і таких людей стали називати волонтерами [2, 3].

Поняття «волонтерство» визначається як діяльність, що не передбачає фінансової винагороди, здійснюється за власним бажанням і приносить користь

суспільству [1]. В основі волонтерського руху лежить принцип: хочеш відчути себе людиною – допоможи іншому.

Роль волонтерства у соціальній сфері визнана на державному рівні, що знаходить своє підтвердження в окремих законодавчих документах, зокрема в Законах України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про соціальні послуги», в указах та розпорядженнях Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг», «Про утворення Координаційної ради з питань розвитку та підтримки волонтерського руху», і дають визначення волонтера як фізичної особи, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно-корисний характер [3].

Особливість волонтерського руху в Україні полягає в тому, що найчисельнішою групою волонтерів, які працюють у соціальній сфері, є учнівська та студентська молодь. Участь молоді у волонтерському русі дає їм можливість здійснити особистий внесок у вирішення соціальних проблем, випробувати свої можливості, беручи участь у проектах і програмах соціальної спрямованості.

Однією з популярних сфер діяльності, яку сьогодні важко уявити без активної участі волонтерів, є спорт, а саме – такі масштабні спортивні заходи, як Олімпійські, Паралімпійські ігри та інші міжнародні змагання. Успіх організації подібного роду заходів в значній мірі залежить від спеціально підготовлених, кваліфікованих волонтерів. Серед них – люди різних вікових груп, культур, національностей і професій, яких об'єднує любов до спорту і віра в олімпійські ідеали. Разом зі спортсменами волонтери – наочний приклад втілення в життя цінностей та ідеалів олімпізму [5,7].

В даний час особливу увагу слід приділити спортивним волонтерам Паралімпійських ігор та інших комплексних змагань в адаптивному спорті. Адже волонтерський рух в якому сприяє залученню людей з інвалідністю до занять спортом, завдяки чому вони отримують можливість самореалізації, самовдосконалення, самоствердження, самовизначення [4].

Інвалідність являє собою соціальний феномен, уникнути якого не може жодне суспільство, і кожна держава згідно з рівнем свого розвитку, пріоритетами і можливостями формує соціальну та економічну політику щодо цих людей [9].

Організатори Олімпійських та Паралімпійських ігор в Сочі 2014 р. вважають, що спортивні волонтери – це люди, які мають спеціальні навички в тих чи інших видах спорту (спортивних дисциплінах) та у проведенні змагань, які працюють безпосередньо в місцях проведення змагань і в зонах для спортсменів. Вони володіють найбільш важливими рисами, які необхідні для волонтерства – солідарність, гуманність та безкорисливість, у цих людей велика сила волі, вони терплячі та врівноважені, а також мають необхідні навички у спілкуванні та поведінці з людьми з інвалідністю [6].

Спортивні змагання для осіб з інвалідністю вимагають особливого підходу до їх організації та проведення. У більшості випадків змагання

проводяться для різних нозологічних груп, тому організаторам даних заходів необхідно залучення волонтерів, які будуть допомагати враховувати і своєчасно усувати недоліки організації, на етапах підготовки і під час змагань, аналізувати задоволеність спортсмена з інвалідністю якістю проведення змагань тощо.

З боку нашого уряду було реалізовано спроби на організацію та проведення зимових Олімпійських та Паралімпійських Ігор 2022 р. Навіть не зважаючи на негативну спробу, через військові події в Україні, держава не збирається покладати рук і готова далі боротися за це право в майбутньому.

Для успішної організації та проведення міжнародних змагань різного рангу в межах України постає проблема у вирішенні ряду проблем, серед яких однією із головних є заохочення та підготовка спортивних волонтерів, особливо при співпраці з людьми з інвалідністю.

Спортивне волонтерство у світі, бурхливо розвивається, а в Україні цей рух має ряд істотних проблем (рис. 1).

Аналіз діяльності спортивних волонтерських структур в світі і в Україні дозволяють намітити перспективні напрямки його розвитку в нашій країні:

- розробка спеціальних програм з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для волонтерської діяльності;
- організація волонтерських центрів в регіонах країни;
- розробка навчальних програм, підготовка методичних та інформаційних матеріалів, наочних посібників;
- пропаганда волонтерства в навчальних закладах;
- суспільна підтримка волонтерського руху;
- залучення населення до волонтерської діяльності;
- вдосконалення системи обміну інформацією;
- об'єднання зусиль громадських та державних організацій для розвитку волонтерства в країні;
- розвиток міжнародного співробітництва з провідними міжнародними волонтерськими організаціями.

Проте, важливою проблемою, що турбує сьогодні українське суспільство, є доля солдат, які повертаються з зони АТО з важкими пораненнями чи інвалідністю. Яке життя їх чекає? Чи зможуть вони безпроблемно адаптуватися в соціумі? Хто їм здатний у цьому допомогти?

На сьогоднішній день створити комфортні умови для людей з інвалідністю, яких з кожним днем в Україні стає все більше, можуть спеціально навчені волонтери, які відіграють провідну роль у створенні безбар'єрного середовища, де людина з інвалідністю буде мати ті ж стартові умови, що і решта громадян.

Рисунок 1 – Проблеми розвитку спортивного волонтерства в Україні

Спортивні волонтери та люди з інвалідністю, які теж займаються волонтерством, відвідують військові шпитали, розповідають власні історії з життя, як вони досягли високих спортивних результатів на змаганнях (Паралімпійських та Дефлімпійських іграх), як саме спорт повернув їх до життя та переконують бійців, що їх життя не закінчене, що успіх та мрії можливі. Задля підтримки бійців АТО, які отримали інвалідність, на Хрещатику було організовано «Марш миру». Серед учасників були спортсмени з інвалідністю, які прагнули довести, що життя попри всі складності – продовжується. Головне – не падати духом.

Висновки

1. Жодна велика спортивна подія сьогодні не може відбутися без інтенсивної та ефективної волонтерської роботи. У міру того, як Олімпійські і Паралімпійські ігри стають все більш популярними, зростає кількість волонтерів, розширюється і коло їхніх обов'язків.

2. У зв'язку зі зростанням популярності спортивних змагань серед людей з інвалідністю, необхідна підтримка значної кількості волонтерів, які беруть участь в їх організації та проведенні. Для розвитку та популяризації волонтерського руху в адаптивному спорті необхідно визначити основні напрямки діяльності, за якими здійснюватиметься підготовка волонтерів, щоб

підвищити рівень проведення змагань та комфортність перебування на них спортсменів з різними порушеннями.

3. В результаті проведених досліджень було виявлено, що незважаючи на бурхливий розвиток спортивного волонтерства у світі, в Україні є проблеми, що негативно позначаються на його ефективності, серед яких – інформаційні, соціально-економічні, правові, державні, кадрові, гуманістичні.

4. Перспективними напрямками розвитку волонтерства в Україні: підготовка і підвищення кваліфікації кадрів; вдосконалення і розвиток науково-методичної бази для волонтерської діяльності; організація волонтерських центрів; пропаганда волонтерства серед широких верств населення; об'єднання зусиль громадських та державних організацій для вдосконалення розвитку волонтерства в країні; міжнародне співробітництво.

Література

1. Деятельность центров социальных служб для молодежи Украины: современное состояние и перспективы развития / Руководитель авт. кол.: С.В.Толстоухова; В.В.Багай, О.В.Вакуленко, З.Г.Зайцева и ін. – К.: АкадемПрес, 1999. – 112 с.

2. Закон України «Про соціальні послуги» N 966-IV від 19 червня 2003 року. – Режим доступу до закону: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=966-15>.

3. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 42, ст.213). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-15>].

4. Кудринская Л.А. Добровольческий труд: сущность, функции, специфика / Л. А. Кудринская // Социологические исследования. 2006. – № 5. – С. 24–29.

5. Кузнецова З.М. Возрождение олимпийской традиции / З. М. Кузнецова, Ю. П. Симаков [Электронный ресурс] // Педагогико-психологические и медико-биологические проблемы физической культуры и спорта. – 2009. – № 10. – Режим доступа: <http://www.kamgifk.ru/magazin//journal.htm>.

6. Олімпіада в Сочі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vol.sochi2014.com/faq>].

7. Родиченко В. Российская система олимпийского образования (авторский анализ выполнения организационно-методической концепции) / В.Родиченко // Наука в олимп. спорте. – 2007. – № 2. – С. 17–21.

8. Решетников О.В. Организация добровольческой деятельности: учеб. – метод. пособие / О.В. Решетников. – М.: «Фонд содействия образованию XXI века», 2005. – 112 с.

9. УЕФА расширила перечень обязанностей волонтеров Евро [Электронный ресурс] // Режим доступа: ura.dp.ua (дата обращения: 10.09.2014).

АДАПТИВНЫЙ СПОРТ КАК СРЕДСТВО РЕАБИЛИТАЦИИ СПОРТСМЕНОВ С АМПУТАЦИЯМИ КОНЕЧНОСТЕЙ

Вершинина Елена

Научный руководитель – Маринич В.Л., канд. наук по физ. воспитанию и спорту, старший преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. По данным Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ), на декабрь 2014 г. в мире насчитывается более 1 млрд. людей с инвалидностью [6]. Задача медицинских учреждений и врачей состоит не только в заботе об их здоровье, но и в восстановлении работоспособности и возможной трудоспособности. Многолетняя отечественная и зарубежная практика работы с людьми с ограниченными возможностями свидетельствует о высокой эффективности спорта в системе их реабилитации. Использование физических упражнений как средство реабилитации людей получивших инвалидность начинается уже в больнице и продолжается после их выписки из стационара. В современных условиях военной агрессии адаптивный спорт может стать важной частью реабилитации солдат получивших инвалидность во время военных действий.

Цель исследования – определение путей реабилитации спортсменов с ампутациями конечностей.

Методы исследования: Анализ и обобщение научно-методической литературы и источников Интернет.

Результаты исследования и их обсуждение. В последние годы адаптивный спорт приобрел значительную известность и популярность. Проводятся многочисленные соревнования (чемпионаты Европы, мира по различным видам спорта, Параолимпийские и Дефлимпийские игры, Всемирные игры Специальных Олимпиад).

Анализ научной литературы [2, 3, 4, 5] позволил определить цели занятий спортом для людей с инвалидностью:

- нормализация психического и эмоционального состояния;
- восстановление бытовых навыков;
- восстановление двигательных функций и навыков;
- обучение (переобучение) новой профессии и возвращение инвалида в общество;
- трудоустройство приобретенной специальности.

Для эффективности тренировок со спортсменами с ампутациями конечностей от тренера требуется знание особенностей патологии занимающегося, методик тренировки и средств восстановления. Это подтверждается быстрой утомляемостью людей с инвалидностью, у них быстрее нарушается координация движений, а также наступает мышечный дисбаланс и гипертонус мышц, а значит, увеличивается риск получения травм и

заболеваний[4]. Тренировочный процесс людей с инвалидностью имеют определенные особенности (рис.1).

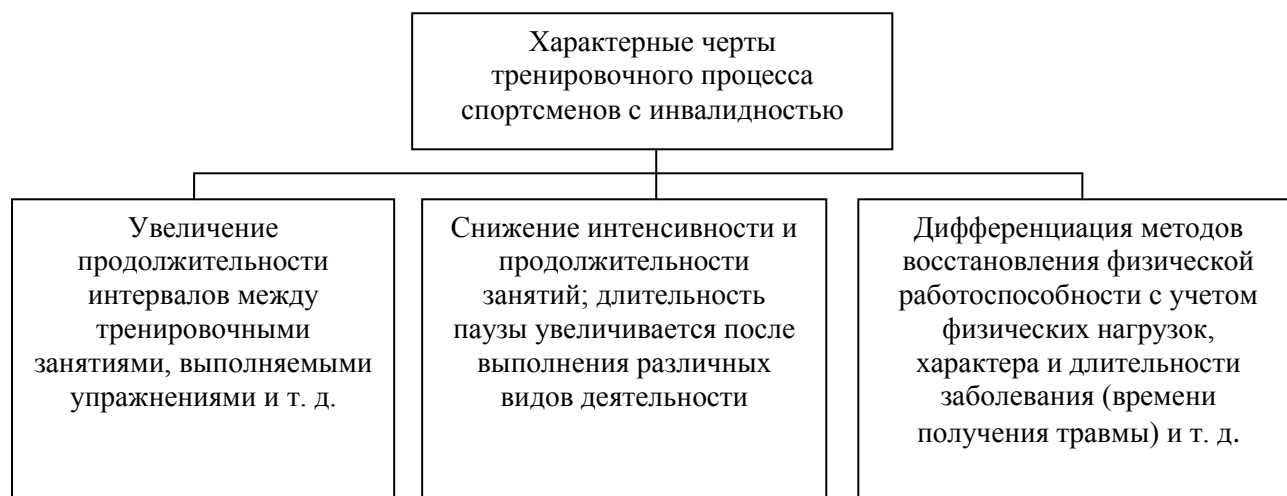

Рисунок 1 - Особенности тренировок спортсменов с ампутациями конечностей

Анализ научно-методической литературы [3] позволил определить причины быстрой утомляемости спортсменов с ампутациями. У спортсменов с инвалидностью быстрее наступает утомление из-за дискоординации движений и выполнения физических упражнений в неестественной форме. В их тканях и крови происходят значительные биомеханические изменения, также наступает гипоксия тканей и гипертонус мышц, нарушается микроциркуляция мышечного кровотока и т.п., что в большей степени нарушает двигательную функцию.

При ампутациях конечностей у человека с инвалидностью наступает период приспособления к новым условиям жизни. Приспособительные реакции для каждого индивидуальны, они в основном зависят от характера произведенной операции, возраста, пола, его физической подготовленности, качества протеза, психоэмоционального состояния человека и т.д.

Следует заметить, что быстрота восстановления и компенсации утраченных функций во многом зависит от состояния культи. Восстановление работоспособности и трудоспособности быстрее достигается в том случае, когда протез используется на сильной, безболезненной культе, которая не имеет ограничения движений в суставах. Нормальная подвижность в суставах – главное условие для компенсации утраченных возможностей после ампутации конечностей. Любое ограничение движений в суставе всегда нарушает двигательную функцию конечности, а при ее ампутации еще больше усугубляет состояние человека. Как отметил В. И. Дубровский [3], большое значение для спортсменов с ампутациями конечностей имеют питание, различные виды массажа, криомассаж, упражнения на растяжку соединительных тканей, нормализация сна с помощью фармакологических препаратов на растительной основе и др.

В исследованиях А. А. Бирюкова [2] охарактеризовано три разновидности спортивного массажа, различающиеся по преследуемым целям и технике выполнения – тренировочный, предварительный и восстановительный, имеющие две формы – общий (массируется все тело от головы до пальцев ног) и частный (массируются отдельные части тела, суставы, мышцы).

Массаж может производить массажист, но вместе с этим можно выполнять и самомассаж.

Спортивный массаж благотворно влияет на состояние нервно-мышечного аппарата спортсмена с ампутацией, особенно на те мышцы и суставы на которые приходится наибольшая нагрузка, также повышает работоспособность и повышает шансы быстрее войти в спортивную форму.

После тренировки необходимо обязательно провести расслабляющий массаж спины, ягодиц, бедер и живота в течение 5–10 мин.

У спортсменов с ампутациями конечностей очень сильно выражена атрофия мышц, в последствии чего протез на культе может «болтаться», что может привести к наминам, ушибам суставов и потертости культы. Отмечено, что по мере возникновения атрофии мышц следует заменить протез, иначе во время ходьбы и тренировок у спортсмена-ампутанта возникают потертости, намины, воспаление культы, лимфангиты, фурункулы ягодиц и другие заболевания. Следует отметить, что если применять лечебную гимнастику, занятия на тренажерах, гидрокинезитерапию, физиотерапию и пр. то адаптация спортсмена с инвалидностью проходит быстрее и эффективнее. До установления протеза на ампутированной конечности проводится лечебная гимнастика, массаж, занятия на блочных тренажерах, упражнения с резиновым бинтом и пр. У спортсменов с ампутированной нижней конечностью, занимающихся спортом, возникает хроническое утомление здоровой конечности, в частности мышц стопы и голени. У футболистов-ампутантов от сдавления подмышечных сосудов и нервов нередко возникают невриты вследствие пережатия подмышечных сосудов, а когда спортсмен с ампутацией конечности бегаёт, прыгает, играет в протезе, то у него возникают потертости, намины культы и другие осложнения. У ампутантов-волейболистов, играющих в сидячий волейбол, возникает множество осложнений таких, как плечелопаточный периартрит, контрактуры, атрофия мышц конечности с ампутацией, раны и намины на ягодичных мышцах, простатит и другие осложнения. Специальная гимнастика и холодовый массаж после тренировки, мазовые повязки с мумие на культу, фонофорез с мобилатом, электростимуляция ягодичных мышц с АТФ и пр. способствуют быстрой ликвидации и профилактике указанных осложнений.

Выводы. В ходе анализа научно-методической литературы были определены причины быстрой утомляемости спортсменов-ампутантов. В зависимости от причин, можно более рационально строить тренировочный процесс со спортсменами с ампутациями конечностей, также подбирать различные средства реабилитации и восстановления, например, массаж.

Анализ специальной литературы позволил охарактеризовать разновидности спортивного массажа при ампутациях конечностей – тренировочный, предварительный и восстановительный. Массаж является мощным профилактическим средством, которое помогает восстановить утраченные функции различных органов и систем, а также воздействовать на весь организм в целом, усиливая его защитные и регуляторные функции.

Литература

1. Адаптивное физическое воспитание и спорт // ред. Джозеф П. Винник. – К.: Олимп. лит., 2010. – 608 с.
2. Бирюков А. А. Лечебный массаж: учеб. для студ. высш. учеб. завед. / А.А. Бирюков. — М.: Изд. центр «Академия», 2004. – 368 с.
3. Дубровский В. И. Реабилитация в спорте / В.И. Дубровский. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 206 с.
4. Дубровский В. И. Физическая реабилитация инвалидов и лиц с отклонениями в состоянии здоровья / В. И. Дубровский, А. В. Дубровская. – М.: Бином, 2010. – 448 с.
5. Марченко О. К. Основы физической реабилитации. / О. К. Марченко. – К.: Олимп. лит., 2010. – 528 с.
6. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs352/ru/>

ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО АДАПТИВНОГО СПОРТА В УКРАИНЕ

Галака Ольга

Научный руководитель – Девятаева О.В., преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Глубокие структурные изменения, произошедшие в украинском обществе в современное время, реформирование всех звеньев в системе управления физической культурой и спортом способствовали переосмыслению места и значения адаптивного спорта в жизни украинского общества [1, 5, 6].

Стремление сделать максимально полноценной жизнь людей с ограниченными физическими возможностями вызвало значительное развитие отдельных элементов адаптивного спорта. При этом открылся и широкий пласт проблем, связанных с нормативно-правовой, финансовой, социальной, медицинской и прочими сторонами, имеющими непосредственное влияние на уровень развития адаптивного спорта в Украине [1, 5, 6].

Исследованием проблем развития адаптивного спорта занимались Брискин Ю.А. (2007) [1, 5], Матвеев С.Ф. (2014) [6], Когут И.А. (2014), Гончаренко Е.В. (2014) [6] и другие авторы. Сегодня изучение актуальных проблем адаптивного спорта и поиск методов их решения является актуальным с точки зрения улучшения социальной составляющей жизни людей с ограниченными возможностями в Украине.

Цель исследования – анализ проблем адаптивного спорта в Украине с учетом современных тенденций.

Методы и организация исследования. В работе использовались следующие методы: анализ литературных источников и информации сети Интернет, сравнение и аналогия, синтез та обобщение.

Результаты исследований и их обсуждение. Украина является страной, в которой создана государственная система управления адаптивной физической культурой и спортом и принята программа их поддержки. Документальные данные свидетельствуют, что в 1989 г. активно создавались физкультурно–спортивные и оздоровительные клубы, что послужило началом формирования спортивного движения людей с ограниченными физическими возможностями. Впоследствии эти общественные объединения стали основой для создания национальной федерации спорта для таких людей [2, 3].

В 1991 г. Верховным Советом Украины был принят закон «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» и в соответствии с этим документом начала свое действие государственная программа, на основании которой в 1992 г. была создана система государственных центров реабилитации и спорта для людей с ограниченными возможностями, которая насчитывала в то время около 600 штатных специалистов [3, 4].

Благодаря усилиям общественных организаций у людей с нарушениями возрос интерес к массовому адаптивному спорту. В 1992 г. они объединились в Национальный комитет спорта инвалидов Украины (НКСИУ). Важным для массового развития спортивного движения среди людей с ограниченными возможностями послужило то, что в 1993 г. в результате постановления Кабинета министров Украины «О комплексной программе решения проблем инвалидности» были созданы Украинский Центр физической культуры и спорта инвалидов - «Инваспорт» и его 27 региональных отделений [2, 3].

Совместная деятельность НКСИУ и государственной организации «Инваспорт» стала мощным фактором развития адаптивной физической культуры и спорта в Украине. Сегодня национальные сборные команды Украины в паралимпийском и дефлимпийском спорте занимают лидирующие позиции на международной спортивной арене [2, 3]. На зимних Паралимпийских играх 2014 г. в Сочи Украина заняла четвертое место, завоевав 25 медалей, (5 золотых, 9 серебряных и 11 бронзовых). Высокие результаты показали наши спортсмены в биатлоне и лыжных гонках. Так, Виталий Лукьяненко выиграл 4 медали, из них 2 золотые, Александра Кононова, Людмила Павленко, Юлия Батенкова, Максим Яровый, Елена Юрковская, Оксана Шишкова стали призерами. За высокие спортивные достижения Международный паралимпийский комитет поставил национальную сборную команду Украины по лыжным гонкам и биатлону на 7 место среди 50 сильнейших сборных команд в мире [2].

На Дефлимпийских играх 2013 г. в Софии сборная Украины по количеству полученных медалей заняла второе место, завоевав 21 золотую, 30 серебряных и 37 бронзовых медалей. Например, золото в беге на 100 и 400 м досталось Николаю Носенко и Сергею Мазуро. Серебряные медали в женской эстафете по плаванию завоевали Анна Товста, Анна Литвиненко, Ирина Терещенко и Валерия Ситникова. Также две золотые медали завоевали Карина Янчук и Инна Мажара по карате [2].

Таким образом, по оценкам Международного паралимпийского комитета, за последние несколько лет темпы развития адаптивного спорта в нашей стране являются самыми высокими в Европе [2].

Сегодня ведущей задачей центров «Инваспорт» является активный поиск путей повышения «ценности жизни», адаптации, реабилитации и социальной интеграции людей с особыми потребностями, их активное участие в общественной жизни и обеспечение равенства с другими членами общества посредством физической культуры и спорта. Таким образом, формирование организационных и нормативно-правовых основ становления и развития адаптивного спорта в Украине, как одного из направлений в сфере спортивной деятельности, подтверждает необходимость решения данной проблемы на самом высоком государственном уровне [3].

Одна из проблем современного адаптивного спорта является недостаток нормативно-правового обеспечения функционирования адаптивного спорта. Законы Украины «О физической культуре и спорте» (1993 г.), «О поддержке

олимпийского, паралимпийского движения и спорта высших достижений в Украине» (2000 г.), а также Национальная доктрина развития физической культуры и спорта (2004 г.) позволили переосмыслить ценности физической культуры, в новом аспекте рассмотреть ее функции. Но при этом недостаточно определены приоритеты развития адаптивного спорта, сфера ответственности за его стабильное функционирование, источники средств для финансирования и прочие аспекты, которые не позволяют выйти адаптивному спорту на эффективный уровень функционирования [3, 4].

Для целенаправленного привлечения людей с особыми потребностями к систематическим занятиям физическими упражнениями работают федерации, комитеты, комиссии, ассоциации людей с ограниченными возможностями, разработаны первые учебные программы для подготовки специалистов–педагогов, функционируют консультационные пункты, специальные школы–интернаты, клубы, секции, сборные команды по видам спорта, проводятся праздники, фестивали, соревнования для спортсменов с нарушениями. При этом, по данным «Инваспорт», только 2 % общего количества инвалидов в Украине, в том числе и детей, охвачены физкультурно-спортивной деятельностью. Также отмечено, что по сравнению с популярностью среди людей с особыми потребностями профессиональной спортивной деятельности наблюдается – недооценка роли массовой физической культуры, что является актуальной проблемой адаптивного спорта и требует активной деятельности по популяризации адаптивного спорта на массовом уровне [2, 3, 6].

Следующая проблема – кадровое обеспечение в сфере адаптивного спорта. Анализ современного состояния подготовки будущих специалистов по адаптивной физической культуре свидетельствует о том, что в высших учебных заведениях физического воспитания и спорта недостаточно внимания уделяется вопросам оптимизации профессиональной подготовки специалистов по адаптивному спорту [2].

Одной из актуальных проблем является материально-техническое обеспечение адаптивного спорта. Сегодня практически все спортивные сооружения в Украине не приспособлены к комфортным занятиям людей с ограниченными возможностями. Следует отметить, что добраться до данных спортивных объектов для занятий практически любым спортом также требует больших усилий.

В Украине уделяется недостаточно внимания государства и общества к проблемам интеграции людей с особыми потребностями средствами физической культуры и спорта. Многие государственные и общественные деятели не понимают важности решения данной проблемы. Во многих зарубежных странах разработана определенная система привлечения людей с нарушениями к занятиям адаптивным спортом, с целью создания условий для воссоединения с обществом, участия в общественно полезном труде и восстановлении своего здоровья, их социальной интеграции и физической реабилитации.

Таким образом, необходимо активное внедрение занятий адаптивным спортом на базе центров социальной реабилитации Украины. Также

целесообразным является включение адаптивной физической культуры в виде физической и физкультурно-спортивной реабилитации в индивидуальные программы реабилитации таких людей.

Большую роль в решении проблемных моментов может сыграть развитие системы реабилитационных учреждений в разных регионах Украины по месту проживания людей с особыми потребностями.

Необходимо также обеспечить наличие во многих населенных пунктах потенциальной материально-технической базы для организации систематических занятий адаптивным спортом (тренажерные и спортивные залы, оборудование, кадры), а также реконструировать уже имеющиеся спортивные сооружения, адаптировать их для занятий людей с ограниченными возможностями. В рамках социальных программ для детей с нарушениями создать условия для их раннего привлечения к реабилитации средствами физкультуры и спорта.

Также следует разрабатывать использование адаптивной физической культуры в комплексе с другими средствами реабилитации людей с ограниченными возможностями. Необходимо развивать и совершенствовать научно-методическое, правовое, финансовое, кадровое обеспечение адаптивного спорта, с целью дальнейшего его эффективного развития в Украине.

Выводы.

1. Сегодня адаптивный спорт в Украине развивается на достаточно высоком уровне, о чем свидетельствуют успешные результаты выступлений украинских спортсменов на Паралимпийских и Дефлимпийских играх, а также высокие оценки национальных сборных команд Украины Международным паралимпийским комитетом.

2. К основным группам проблем адаптивного спорта в Украине можно отнести: недостаток нормативно-правового, кадрового, материально-технического, а также финансового видов обеспечений, недоступность существующей инфраструктуры, недостаточное внимание государства и общества к людям с ограниченными возможностями и низкий уровень развития адаптивного спорта на массовом уровне.

3. С целью дальнейшего эффективного функционирования адаптивного спорта в Украине рекомендуется: обратить внимание государства на развитие и популяризацию адаптивного спорта на массовом уровне; создавать законы и программы развития адаптивного спорта; совершенствовать финансовое обеспечение; развивать подготовку специалистов по адаптивному спорту в вузах физической культуры и спорта; реконструировать спортивные сооружения для людей с ограниченными возможностями; а также с раннего возраста привлекать детей с различными видами нарушений к активным занятиям адаптивным спортом.

Литература

1. Бріскін Ю. А. Теоретико-методичні основи спорту інвалідів як складової міжнародного олімпійського руху : дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 / Бріскін Ю. А. – Львів, 2007. – 459 с.
2. Національний комітет спорту інвалідів України: [Електронний ресурс] / Режим доступу к журналу: <http://www.2014.paralympic.org.ua/>
3. Київський регіональний центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт": [Електронний ресурс] / Режим доступу к журналу: <http://www.invasport.com.ua/>
4. Закон України про фізичну культуру і спорт (10 лютого 2000 р. № 1453-III) / Державний комітет України з фізичної культури і спорту. - К., 2000. - 65 с.
5. Евсеев С. П. Адаптивный спорт / С. П. Евсеев, Ю. А. Бриский, А.В. Передерий. – М. : Сов. спорт, 2010. – 316 с.
6. Матвеев С.Ф. Адаптивный спорт : навч.-наоч. посібник / [С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова, и др.] – К. : ТОВ «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.

СПОРТ ЯК ЗАСІБ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ ІЗ ТРАНСПЛАНТОВАНИМИ ДОНОРСЬКИМИ ОРГАНАМИ

Демиденко Ганна

*Науковий керівник – Балаж М.С., канд. наук з фіз. виховання і спорту.,
викладач*

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Трансплантологія – ефективний шлях до перемоги над фатальними захворюваннями, що дозволяє повернути радість життя людині і соціально активного громадянина – суспільству. Розвиток цієї дисципліни входить до числа найбільш важливих завдань в рамках підвищення доступності та якості медичної допомоги. В останні роки у всьому світі піднімається проблема органного донорства у зв'язку з браком органів і тканин для порятунку життя людей, але окрім цього в подальшому постає й інше нагальне питання – проблема адаптації людини після здійснення пересадки органів, а саме: її можливість вести повноцінне життя, займатися спортом та фізичною культурою. Також необхідно розглядати питання можливої і часто необхідної адаптації професійних спортсменів і ймовірність повернення їх до спортивної діяльності [1, 3, 7].

Трансплантаційна хірургія у світі розвивається настільки швидко, що число різних пересадок органів і тканин досягло 40 тисяч на рік. Для порівняння можна зазначити, що до кінця 1967 р. в світі було виконано всього кілька десятків трансплантацій печінки, причому тривалість життя реципієнтів не перевищувала 12 місяців. У наші дні кількість пересадок різних органів у світі обчислюється тисячами, а термін життя реципієнтів суттєво не відрізняється від середньостатистичного у відповідній країні [1, 7].

Пацієнти після пересадки органів можуть переносити тривалі й інтенсивні фізичні навантаження. Всесвітні спортивні ігри людей із трансплантованими органами, які проводяться з 1978 р. до теперішнього часу, доводять те, що такі люди здатні вести активний спосіб життя. Дуже важливим є також соціальне значення змагань такого роду, яке полягає у підвищенні цікавості суспільства до проблеми донорства, сприяє формуванню позитивної суспільної думки стосовно трансплантаційної медицини та подоланню проблеми нестачі донорських органів. Слід зазначити, що в Україні в останні роки дана проблема постала дуже гостро, що надає питанням проведення спортивних змагань за участю людей із трансплантованими органами актуальності та соціальної значущості [3, 4, 5].

Мета дослідження – встановити, яке місце займає спорт в реабілітації людей із трансплантованими донорськими органами та його роль у стимуляції органного донорства.

Методи та організація дослідження: аналіз та узагальнення даних літературних джерел та джерел мережі Internet.

Результати дослідження та їх обговорення. Відкриття I літніх Всесвітніх трансплантаційних ігор (ВТІ) під егідою Всесвітньої федерації трансплантаційних ігор (WTGF) відбулося 20 серпня 1978 р. в Англії в м. Портсмут. В них взяли участь 99 реципієнтів з Англії, Франції, Німеччини, Греції, Мексики і США. Сьогодні Трансплантаційні ігри проводяться раз на два роки і діляться, як Олімпійські і Паралімпійські ігри, на літні та зимові (кожні з яких проводяться раз на чотири роки, чергуючись між собою). Ігри розрізняються представленими сезонними видами спорту, але схожі в одному – всі учасники змагань є реципієнтами успішних пересадок органів і тканин. У змаганнях можуть брати участь реципієнти віком від 4 до 80 років, яким була виконана трансплантація життєво важливого органу (нирки, печінки, серця, легенів, кісткового мозку або підшлункової залози) не менше, ніж за рік до проведення змагань, та які регулярно приймають імуносупресивні препарати. Для участі в змаганнях встановлено сім вікових категорій: до 18 років, 18 – 34; 35 – 44; 45 – 54; 55 – 59; 60–65; понад 65 років. Такі види спорту, як легка атлетика, плавання, боулінг, всі види спорту з ракеткою, гольф, волейбол, велосипедні гонки дозволяють проявити будь-якому учаснику свої спортивні здібності [3].

Всесвітня федерація трансплантаційних ігор ставить своєю метою демонстрацію переваг успішної пересадки органів і тканин, проводить роботу з підвищення рівня інформованості громадськості про успішну діяльність у сфері трансплантології та залучення її уваги до проблеми браку донорських органів. Також найважливішим завданням федерації є реабілітація реципієнтів та забезпечення їх здорового життя в рамках заняття фізичною культурою і спортом. Всесвітня федерація трансплантаційних ігор маніфестує п'ять основних напрямків-принципів, яких дотримується у своїй діяльності:

1) підвищувати рівень забезпеченості донорськими органами від живих і померлих донорів, виступаючи при цьому проти трансплантаційного туризму і проявів у будь-якій формі відшкодування отримання органів і тканин людини;

2) підвищувати обізнаність про переваги органного донорства, демонструючи доступність нормальної фізичної активності людей, які перенесли операції з пересадки органів і тканин, звертаючи при цьому увагу на брак донорських органів і тканин для трансплантації;

3) сприяти повній реабілітації реципієнтів органів і тканин, надаючи їм можливість для фізичної активності та спорту, дозволяючи повернутися до нормальної якості активного життя шляхом міжнародного співробітництва організацій з різних держав і за допомогою проведення спортивних змагань;

4) співпрацюючи з Всесвітнім антидопінговим агентством (WADA), сприяти забезпеченню законного використання медичних препаратів, що дозволено поєднувати спортсменам-реципієнтам, які перенесли пересадку органів і тканин, із заняттями спортом та участю у змаганнях;

5) сприяти зниженню будь-якого прояву дискримінації спортсменів – реципієнтів при участі в спортивних змаганнях, забезпечуючи їм участь у спортивному житті [4].

Для широкого поширення своєї інформації WTGF має свій сайт в Інтернеті і журнал TransWorld Journal, що виходить два рази на рік.

У Гельсінкі 3 липня 1994 р. було створено Європейську Федерацію трансплантації серця (ЄФТС) (European Heart Transplant Federation – EHTF), основною метою якої було проголошено пропаганду органного донорства і демонстрацію фізичних можливостей та сили волі людей із трансплантованими органами, а також якості їх життя. У жовтні 2005 р. ЄФТС перейменували в Європейську Федерацію трансплантації серця і легенів (ЄФТСЛ) (European Heart and Lung Transplant Federation – EHLTF).

Окрім Європейських та Всесвітніх трансплантаційних ігор у більшості з 68 країн, що входять до World Transplant Games Federation, проводяться національні та регіональні трансплантаційні ігри. Найбільш активно проходять регіональні ігри в США, де в кожному штаті є команда спортсменів-реципієнтів.

Організація і багаторічне проведення Трансплантаційних ігор є унікальною подією в галузі медицини та спорту, однак є подія, яку можна назвати подвійно унікальною – це організація Всесвітніх дитячих трансплантаційних ігор, які мають назву Nicholas Cup. World Transplant Games Federation почала проводити The Nicholas Cup – зимові спортивні змагання для дітей-реципієнтів донорських органів з 2001 року. Дитячі змагання проводяться разом із Всесвітніми зимовими трансплантаційними іграми дорослих [3, 4].

Роль спорту в реабілітації осіб із донорськими органами важко переоцінити. Без сумніву, саме заняття спортом сприяють повному відновленню функціональних можливостей організму. Так, дослідження, проведені в Американському коледжі спортивної медицини, показали, що реципієнти донорського серця можуть переносити тривалі й інтенсивні фізичні навантаження. В результаті правильно організованих тренувань вони досягають такого ступеня тренуваності, яка може перевершувати фізичні можливості середньостатистичної здорової людини. Про це, зокрема, свідчать спортивні результати учасників змагань: наприклад, рекорд в бігу на 100 м дорівнює 11,18 с, а в стрибках у довжину – 6,85 м [3, 4].

Не менш важливим є соціальне значення Трансплантаційних ігор. Зростаючий диспаритет між потребою в донорських органах та їх реальною кількістю – сьогодні одна з головних проблем трансплантології. Для забезпечення трансплантаційними методами лікування потенційних реципієнтів із термінальною недостатністю життєво важливих органів необхідно мати на 1 млн населення від 30 до 40 донорів на рік. У більшості країн навіть із розвиненою системою забору органів річна кількість донорів набагато нижча і тільки в грецькій частині Кіпру та в Іспанії вона досягає 32–36 донорів на 1 млн населення [4].

В Україні офіційна статистика зовсім невтішна. Приблизна щорічна потреба в трансплантації в Україні становить: нирки – 2 500; печінки – 1 500; серця – 1 500. Кількість операцій із трансплантації нирок не перевищує 50–70 у всіх центрах трансплантації разом узятих, і з кожним роком зменшується, а

серце і печінку в Україні не пересаджують зовсім. Не тому, що не вміють, а через відсутність донорського матеріалу. За штучною ниркою живуть близько 1 600 людей з кожного мільйона населення [2, 6].

Серед факторів, які стримують розвиток трансплантаційної медицини в Україні, основне місце належить проблемі формування громадської думки стосовно питання донорства. Аналіз публікацій у засобах масової інформації та анкетних опитувань показали, що громадська думка стосовно трансплантології в Україні або не сформувалась, або має негативний характер. Однією з головних причин скептичного ставлення суспільства до трансплантаційної хірургії є недостатня чи спотворена інформація [2, 4, 6]. Тому для вирішення даної проблеми вкрай необхідно, по-перше, привертати увагу суспільства до даної проблеми, по-друге, – проводити просвітницьку роботу, по-третє, – формувати позитивне ставлення до трансплантаційної медицини.

Цього можна досягти за допомогою проведення різних соціальних акцій. Трансплантаційні спортивні ігри, які дозволяють продемонструвати повну ментальну, фізичну і соціальну реабілітацію пацієнтів, що знайшли друге життя завдяки високій ефективності трансплантаційних методів лікування, є найкращим прикладом таких акцій, що стимулюють людей до донорства органів.

Значення Трансплантаційних спортивних ігор для формування позитивної громадської думки підтверджує той факт, що після проведення Всесвітніх трансплантаційних ігор збільшення забору донорських органів в різних країнах складає від 25 до 100 % протягом трьох–чотирьох місяців. У міру того, як інтересу засобів масової інформації до проблеми спадає, кількість пропозицій донорських органів знижується до нормальних величин [3, 4]. Однак для України подібного роду заходи, мета яких не тільки сформувати позитивну громадську думку щодо процесу трансплантації, а й підтримати тих, кому було здійснено пересадку органів, – швидше рідкість і виключення.

Слід також підкреслити, що саме засоби масової інформації відіграють велику роль у формуванні громадської думки щодо трансплантації органів (як позитивної, так і негативної). Наприклад, після Всесвітніх трансплантаційних спортивних ігор у Манчестері в 1995 р., за якими спостерігали 160 млн глядачів, кількість тих, хто погодився на донорство у Великобританії збільшилось на 36 %. А ось в українських друкованих виданнях питання трансплантації органів, як правило, подаються у вузькокримінальному «донорському» контексті, наслідком чого і є відмова рідних потенційного донора від органного донорства у випадку його смерті [2, 4, 6]. Якщо Олімпійські та Паралімпійські ігри транслюються телеканалами в нашій країні, то про Трансплантаційні ігри абсолютній більшості населення невідомо нічого. Тому вважаємо необхідне хоча б якомога більше висвітлювати всі події, що стосуються проведення та розвитку Трансплантаційних ігор, у засобах масової інформації в Україні. Перспективним напрямком є розвиток в нашій країні спорту осіб із трансплантованими донорськими органами.

Висновки. Трансплантаційні спортивні ігри демонструють, що особи з донорськими органами можуть виконувати велике фізичне навантаження завдяки успішній виконаній операції трансплантації того чи іншого життєво важливого органу. Вивчивши міжнародний досвід пропаганди донорства органів, а також досягнень і можливостей сучасної трансплантології, можна зробити висновок, що Трансплантаційні спортивні ігри – важливий механізм подолання нестачі в донорських органах і перетворення потенційних донорів в реальних, який необхідно розвивати в Україні, залучаючи до Ігор увагу максимально широкого кола зацікавлених осіб і громадськості.

Література

1. Денисов В. К. Трансплантологія / В. К. Денисов. – К. : Наук. думка, 2000. – 72 с.
2. Денісов В. К. Шляхи вирішення організаційних проблем трансплантації нирок та інших органів в Україні на сучасному етапі / В. К. Денисов // Трансплантологія. – 2000. – Т.1., № 1. – С. 12–15.
3. Епанчина М. П. О некоторых аспектах организации и проведения Всемирных трансплантационных игр / М. П. Епанчина // Шестая междунар. научно-практ. конф. «Спортивное право: перспективы развития»: материалы конференции. – 2012. – С. 72 – 75.
4. Закон про трансплантацію: зміни – на краще? [Електронний ресурс] // Ваше здоров'я. – 2012. – Режим доступу: <http://www.vz.kiev.ua/ru/zakon-pro-transplantaciyu-zmini-na-krashhe>
5. Ачкасов Е. Е. Спортивные игры для людей с трансплантированными донорскими органами: социальные и медицинские аспекты / [Е.Е. Ачкасов, С.В. Готье, С.В. Штейнердт и др.] // Спорт. медицина: наука и практика. – 2011. – №1. – С. 45 – 49.
6. Тищенко К. Правове регулювання трансплантації органів або тканин людини в Україні [Електронний ресурс] / К. Тищенко // Юридич. журн. – 2008. - №5. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2936>
7. Ethics Committee of the Transplantation Society: The Consensus Statement of the Amsterdam Forum on the Care of the Live Kidney Donor // Transplantation. – 2004. – №78. – P.491– 492.

КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПРОГРАМА – ПЕРЕДУМОВА СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНВАЛІДІВ З УРАЖЕННЯМ СПИННОГО МОЗКУ

Зленко Марія

*Науковий керівник: Балаж М. С., канд. наук з фіз. виховання і спорту, викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. Кількість людей, які мають ушкодження спинного мозку невинно зростає. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, на 2014 р. контингент хворих становить 28-49 осіб на 1 млн. населення. Показники збільшуються не тільки в країнах зі слабкою економічною ситуацією, але в тих, що мають розвинену та стабільну економіку. Соціальна система, що направлена на захист інвалідів, сьогодні вважає найбільш ефективним використовувати при захворюваннях спинного мозку фізичну реабілітацію, а також соціальну адаптацію неповносправних осіб за допомогою засобів фізичної культури та спорту.

Обов'язковою умовою початку занять спортом для інвалідів є проходження ними підготовки за корекційно-реабілітаційною програмою, яка дозволяє адаптувати організм до навантажень і створює базу для формувань рухових навичок. Застосування фізичних навантажень дозволяє також прискорити процес відновлення фонду життєво важливих умінь і навичок, необхідних у побутовій діяльності [1, 2, 5, 8].

Методика корекційно-реабілітаційної підготовки привертала увагу багатьох фахівців [1, 3, 4, 9], але в наш час допомога неповносправним відійшла на інший план і все більше інвалідів не можуть реалізуватися, як у спортивній сфері, так і у життєвому середовищі, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Мета дослідження – на основі аналізу наукової літератури визначити завдання та зміст корекційно-реабілітаційної програми для інвалідів із ураженнями спинного мозку.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення наукової літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. Корекційно-реабілітаційна програма сприяє вирішенню загальних, корекційних та спеціальних завдань [1, 3, 4]. До загальних належить зміцнення здоров'я інваліда; покращення фізичного розвитку та фізичних якостей, таких, як сила, витривалість, координаційні здатності, гнучкість; при цьому організм краще пристосовується до чинників навколишнього середовища і в цілому, підвищується його опірність до захворювань та інфекцій; формується стійке бажання та усвідомлене ставлення до виконання фізичних вправ.

Корекційні завдання нормалізують рухову активність, відновлюють м'язову силу, при цьому зменшується ризик розвитку атрофії м'язів; корекційні завдання використовуються як профілактика і лікування контрактур, а також деформацій опорно-рухового апарату, в основному у кістках та суглобах;

головне те, що розвивається здатність до самостійного пересування; нормалізується порушений обмін речовин та дихання.

Спеціальні завдання формують оптимальний режим та обсяг рухової активності; розвиваються компенсаторні механізми, відновлюється здатність до маніпуляційних дій, побутове і професійне навчання і перенавчання, з'являється необхідність і можливість у соціально корисній трудовій діяльності; сприяє збереженню та зміцненню родинних та дружніх стосунків; при цьому, оцінюється рівень рухових спроможностей інваліда, враховуючи його індивідуальні здібності, рівень та ступень уражень спинного мозку, порушень рухової активності для того, щоб адекватно зробити вибір щодо обраного виду спорту; створюються передумови для майбутньої спортивної підготовки та досягнень у спорті, забезпечується всебічна фізична підготовленість; збільшується кількість навичок та вмій; виховується стійка зацікавленість до спорту, покращується свідомість та дисциплінованість [3].

Корекційно-реабілітаційна програма та її завдання залежать від захворювання та індивідуальних рухових можливостей інваліда. Необхідно визначити одне з найголовніших реабілітаційних завдань, яке залежить від рівня рухової активності. Коли ж активні рухи відсутні головне завданням – це розвивати та виконувати активні рухи, пасивно-активні та активно-пасивні, створивши легші умови виконання: укорочені важелі кінцівок, підвіси-гамаки або гумові бинти-тяги, важелі, рухомі площини, водне середовище [1, 3].

Якщо ж у інваліда присутні хоч б у мінімальному обсязі активні рухи, то головним реабілітаційним завданням буде розвивати та збільшувати їх обсяг виконання у м'язах верхнього плечового поясу, нижніх кінцівок, тулуба, у крижово-поперековому відділі та тазовому поясі. Для цього використовуються активно-пасивні рухові дії у легших умовах, це подолання ваги частин тіла або ваги сегменту кінцівки, невелике зовнішнє обтяження, опір пружних предметів. За присутності повного обсягу активних рухів, але з недостатньою силою м'язів головне завдання – це збільшити та стимулювати рухову активність [1, 3].

Спортсменам з пошкодженням хребта та спинного мозку першочергово важливо відновити рухові функції, які визначаються залежно від розташування ушкоджень. Якщо ушкодження знаходиться у шийному відділі хребта (СІ – CVII), то основне завдання – це розвивати функцію хапати та утримувати предмет за допомогою пальців рук; функцію передпліччя, піднімати плечі; зміцнити м'язовий корсет і сформувати правильну поставу; навчити та вдосконалити соціально-побутові навички (здатність до самообслуговування) [1, 3, 4].

При ушкодженнях у грудному відділі хребта (ThI – ThXII) основне завдання – це зміцнити м'язовий корсет, сформувати правильну поставу; визначити та збільшити обсяг активних рухів, зміцнити м'язи спини, живота, тазового поясу, нижніх кінцівок; удосконалити соціально-побутові навички. При ушкодженнях у попереково-крижовому відділі (SI – SV) завдання вимагають зміцнити м'язи попереково-крижового відділу; збільшити обсяг активних рухів м'язів у тазовому поясі, нижніх кінцівках, або деяких рухів, такі

як згинати або розгинати стегна, гомілку, стопи); навчити ходьбі та вдосконалити техніку ходьби за етапами складності [1, 3, 4].

Реалізація поставленого завдання потребує використання переважно гімнастичних вправ, до складу яких входять спеціально підібрані та поєднані у собі різні рухи, що відповідають та вирішують конкретну поставлену ціль. Особливе та важливе місце посідає вихідне положення, яке повинне сприяти ефективному виконанню вправ. Потрібно враховувати і найбільш вигідні напрямки рухів, їх амплітуду, швидкість, характер під час виконання завдань. З гімнастичних вправ виділяють пасивні, активні, вправи з допомогою та рефлекторні.

До пасивних вправ відносять рухові дії, при цьому переміщуючи різні частини тіла інваліда за допомогою зусиль реабілітолога, тобто того хто займається з пацієнтом. Перед тим реабілітолог пояснює спортсмену, з якою ціллю він буде виконувати ту чи іншу вправу, в свою чергу реабілітолог може показати і уточнити спортсмену де під час виконання вправи він повинен відчувати напруження м'язів та їх розслаблення. Реабілітолог проводить пасивні рухи плавно у повільному темпі, зберігаючи заданий напрямок і траєкторію руху. Далі використовують вправи з сторонньої допомогою, коли частина поставленого руху спортсмен виконує пасивно або ж з допомогою, а іншу частину виконую сам. При виконанні цих вправ, до заняття можна включити прийоми масажу, особливо прийоми, які стимулюють чи розслаблюють м'язи [2, 3].

Лікувальна мета одна із важливих завдань при виконанні активних гімнастичних вправ. Використовують різноманітні сполучення рухів, які спортсмен виконує сам. Активні рухи пацієнт виконує за схемою, тому їх правильне навчання має бути пов'язане з нормалізуванням чутливого компонента – це і відчуття напруження у м'язах та їх розслаблення, тактильна чутливість, зорова орієнтація, що необхідно враховувати формуючи нові рухові навички.

Виконуючи вправи, які розслаблюють м'язи, спортсмен відновлює порушену координацію руху. Стретчинг, тобто вправи на розтягнення поліпшує еластичність тканини, і тим самим полегшують роботу в суглобі. Необхідно використовувати і вправи з силовою спрямованістю, які регулюють м'язове скорочення, відновлюють рухливість у суглобі, поліпшують обмінні процеси в м'язах, збільшують м'язову масу. Корируючі гімнастичні вправи допоможуть виправити патологічні пози та деформації.

Виконуючи вправи на рівновагу спортсмен поліпшує координацію рухів, виховує правильну поставу, формує рухові навички, тренує та нормалізує функції вестибулярного аналізатора. Ще одне важливе місце посідають рухливі ігри, вони підвищують емоційний стан і закріплюють вивчені рухові навички. У корекційно-реабілітаційній програмі ігри широко застосовують при всіх захворюваннях з різними ступенями тяжкості та незалежно від віку пацієнта. Так грають як у індивідуальних іграх, так у командних, і в деяких спортивних іграх, що проводять за спрощеними правилами [1, 4, 5].

Спортсмени, які мають пошкодження у хребті та спинному мозку, виконують програму, корекція якої спрямована на розвиток необхідних рухових якостей (сила та витривалість), які потрібні, щоб забезпечити необхідний рівень знань та володінь про техніку прересування на візку. При обмеженні рухових якостей необхідно включити вправи на розвиток гнучкості. Для розвитку сили використовують атлетичну гімнастику, їзду на візках та плавання, гнучкості – це стретчинг [3].

За допомогою виконання вправ атлетичної гімнастики, спортсмен зміцнює м'язи верхнього плечового поясу, тулуба, збільшує їх масу, силу та витривалість полегшуючи собі життя і тим самим зменшує потребу у сторонній допомозі. Але навантаження потрібно давати поступово, оскільки мета досягти якнайшвидшого ефекту призведе до негативних порушень та змін в організмі та життєво важливих функціях. До негативних змін можна віднести зменшення величини життєвої ємкості легень, зростання вмісту холестерину у крові, підвищення артеріального тиску. Коли ж спортсмен затримує дихання натужуючись, то зростає внутрішньогрудний тиск, і як результат відбувається зменшення припливу крові до серця, що може спричинити короточасну ішемію. У наслідок цього, підвищується ризик захворювання серцево-судинної системи. Тому корекційно-реабілітаційна програма спрямована на розвиток тих м'язів, які беруть участь при прересуванні у візку та виконує рухові дії у повсякденному житті. Заняття починають проводити у помірному руховому режимі, помірно-тренувальному, а згодом з покращенням функцій - у тренувальному [2].

Вирішуючи завдання корекційно-реабілітаційної програми щодо розвитку сили, оптимальною є вага снаряду, вправу з якою можна повторити 4-6 разів підряд за один підхід. Кількість самих підходів становить 7-10. Виконуючи вправи на витривалість кількість повторень збільшується до 10-15. А от кількість підходів необхідно зменшити до 2-4. Одне з найважливіх підготовчих частин до тренування є розминка, яка становить 15 % від загальної тривалості заняття, саме тренування – 75 % і вправи на розслаблення або стретчинг – 10 %. Виконуючи вправи для розвитку сили необхідно, щоб спортсмен стежив за привильно поставленим диханням: видих потрібно виконувати при напруженні, вдих спортсмен робить розслаблюючись. Важливо стежити за своїм організмом, змінами як зовнішніми так і внутрішніми, тобто під час тренування здійснювати контроль та самоконтроль. Особливо контроль частоти серцевих скорочень, що не повинно перевищувати рівень до початку заняття більш ніж на 30 серцевих скорочень. Відпочивши 6-11 хв., частота серцевих скорочень спортсмена має повернутись до вихідного рівня. Самі вправи на розвиток сили виконуються з вихідного положення сидячи, інвалід виконує вправу сидя у візку, на тренажері, гімнастичній лавці або лежачи спиною на спеціальному маті, якщо рівень ушкодження невеликий, то можна спробувати в упорі лежачи [3, 5, 6].

Після власне самого тренування доцільно виконати вправи, які розтягнуть м'язи. Це завдання є одне з важливих частин заняття. Вправи допоможуть

відновити довжину м'язів, розслаблять і відновлять працездатність м'язу, сприятимуть зменшенню лактату, що накопичується у м'язах під час тренування. Вправа повторюється три рази, спортсмену необхідно виконувати стретчинг 20–25 с. Коли було досягнуто максимального розтягнення - спортсмен виконує видих. Може відчуватись легкий біль у м'язах, але згодом він зникне, за рахунок виконання вправ знову і продовження занять. Розтягнення м'язів необхідно починати з шиї, плечей, рук, грудної клітки і закінчуючи м'язами спини, якщо є можливість ніг [9].

Дуже важлива роль у відновленні інвалідів відводиться вправам у воді та плаванню. Заняття плаванням і водне середовище, передовсім, справляють гартувальний вплив на організм, а також сприяють розвантаженню хребта, запобігають атрофії м'язів. Окрім того, заняття плаванням змушують неповносправного самостійно вдягатись і родягатись, приймати душ, переміщуватись із візка в басейн та у зворотному напрямку, що є дуже важливим для розвитку в інваліда самостійності і незалежності у повсякденному житті. Було доведено, що тіло людини стає легшим у воді, більш ніж на 76 %, а це само собою сприятиме розслабленню м'язів та при найменших рухових діях зменшує навантаження на спортсмена, при цьому можливо виконати ту чи іншу вправу без зусиль, коли ж на суші це б було неможливим та важким. Також долаючи опір водного середовища спортсмен розвиває свою силу і витривалість. Плавання також сприяє покращенню респіраторних функцій, у тетраплегіків плавання на грудях збільшує активність діафрагми, а тому збільшується об'єм легенів. Також заняття у воді здійснюють потужний позитивний психоемоційний вплив. Поєднання занять плавання з іншими видами активної діяльності дає беззаперечний позитивний результат у подальшій діяльності з відновлення та перенавчання інваліда [4, 5, 6, 7].

Висновки. Після проходження необхідної корекційно-реабілітаційної підготовки спортсмен-інвалід може переходити до систематичного тренування у певному виді спорту, розвиватися, досягати результатів, знаходити нових друзів та покращувати психоемоційний стан, при цьому відчувати себе повносправним членом соціуму.

Корекційно-реабілітаційна програма є необхідною передумовою підготовки інвалідів із ураженнями спинного мозку до початку занять спортом. Завдання та засоби програми формуються залежно від захворювання, ступеня ураження та індивідуальних рухових можливостей інваліда. Основу програми складають різноманітні вправи лікувальної фізкультури та елементів спорту, серед яких найбільша роль відводиться гімнастичним вправам із різним ступенем активності, вправам силової спрямованості, елементам стретчингу, заняттям у воді та плаванню.

Література

1. Бріскін Ю. Оздоровча і спортивна робота з неповносправними / Ю. Бріскін. – Львів: Т. Сорока, 2004. – 127 с.
2. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів / Ю. А. Бріскін. – К.: Олімп. л-ра, 2006. – 264 с.

3. Валеев Н. Поиск новых форм физкультурно-рекреативной деятельности в процессе реабилитации инвалидов / Н. Валеев, Л. Захарова, Н. Ганзина // Человек в мире спорта: новые идеи, технологии, перспективы.: Тез. докл. Междунар. конгр. – 2010.– Т.2. – С. 520-524.

4. Гузій О.В. Засоби фізичного виховання у фізичній реабілітації спортсменів-інвалідів / О.В. Гузій, О.С. Куц. – Львів: Укр. технології, 2009. – С. 96-98.

5. Ляной М. Розвиток силових здібностей у інвалідів / М. Ляной // Молода спорт. наука України. – 2001. – Вип. 5, – Т. 2. – С.230-234.

6. Visscher C. Changes and Challenges Physical Education of athletes – disabled / C. Visscher, E. Wisscha // World Congress Physical Education and Sport. – Berlin, 2009. – P. 287-290.

7. Valkova H. Perception of health value and wellness of athletes – disabled / H. Valkova // Proceedings of the 3rd International Conference, Movements Health. – Olomouc: Faculty of Physical Culture, 2010. – P. 67-73.

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПЛАВАНИЮ ЛИЦ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ

Иваненко Галина

Научный руководитель – Краснянский К.В., преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Сегодня плавание является одним из популярных видов спорта, его применяют как составную часть программ оздоровления и физического воспитания разных возрастных групп населения. Огромный оздоровительный эффект воды, а также всестороннее развитие организма с помощью этого вида спорта, обусловило применение плавания как средства работы с людьми, имеющими нарушение зрительного анализатора [3].

У слепых и слабовидящих детей отмечается отставание в физическом развитии (длина, масса тела, ЖЕЛ, объем грудной клетки и др.), нарушение осанки, плоскостопие, кроме этого нарушения и аномалии развития зрения отрицательно сказываются на формировании двигательных способностей – силы, быстроты, выносливости, координации. Одной из важнейших задач занятий плаванием с лицами, имеющими нарушения зрения, является коррекция двигательных недостатков. С его помощью улучшается работа органов и систем организма, здоровье, а также развиваются двигательные качества. Это достигается путем эффективной организации учебного процесса, правильного подбора средств и методов подготовки.

Цель работы – анализ особенностей процесса обучения плаванию людей с нарушением зрения.

Методы исследований: анализ литературных источников и материалов сети Интернет, синтез и обобщение.

Результаты исследования и их обсуждение. Физическая подготовка детей с дефектом зрения включает разные направления развития сенсорных реакций: улучшение концентрации внимания, увеличение объема сенсорных представлений, развитие мышления, памяти, воображения, творческих возможностей [1].

Успешность процесса обучения плаванию зависит от того, насколько полно спортсмены воспринимают признаки и качества предметов, явлений, ситуаций. Н.Ж.Булгакова, С.Н.Морозов и О.И.Попов определяют цель занятий плаванием людей с дефектом зрения, как обеспечение максимальной свободы, эффективности, экономичности, безопасности двигательной активности [3].

Анализ доступной литературы позволил определить следующие общие и специальные задачи обучения плаванию людей с нарушением зрения.

Общие задачи:

- развитие способности направленно перемещаться в пространстве;
- формирование навыка взаимодействия с внешней средой;
- повышение жизненного тонуса организма;
- развитие мышечно-суставного чувства;

- развитие координационных способностей.

Специальные задачи:

- Развитие, статического и динамического равновесия;
- развитие восприятие окружающей среды
- совершенствование навыков ориентирования в пространстве с помощью неповрежденных сенсорных систем;
- ликвидация скованности и ограниченности движений;
- развитие способность ощущать и оценивать скорость движений, их амплитуду, степень напряжения и расслабления мышц;
- развитие двигательной памяти;

Для решения этих задач в процессе обучения тренеру необходимо применить ряд методов (табл. 1). Например, основная задача тренера во время применения метода словесного описания движения – формирование правильной техники его выполнения путем точного описания, при этом используются конкретные яркие сравнения и понятия, доступные обучаемым. Воображение пловцов с нарушениями зрительного анализатора довольно ограничено, поэтому тренер должен периодически проверять правильность их восприятия путем выполнения как частей движения, так и движения в целом. Например, при объяснении упражнений на согласование движений руками и ногами с дыханием необходимо ориентировать спортсменов по отношению к собственному телу, которое является ведущей точкой отсчета. Все предметы и движения в пространстве необходимо воспринимать, прежде всего, по отношению к самим себе (справа — слева, спереди — сзади, сбоку, сверху, снизу и т.д.). В качестве ориентиров часто используются размеры тела, длину шага, руки, кисти [1,4].

Метод избирательно-сенсорной демонстрации подразумевает воссоздание отдельных движений с помощью аппаратных устройств. Например, для улучшения восприятия осваиваемых параметров движения используется акустическая демонстрация с помощью метронома или радиоаппаратуры.

Тактильное обучение применяется при выполнении упражнений, как на суше, так и в воде. Ощупывание при выполнении упражнений на суше и в воде создает у обучаемого правильное представление о положении тела и движениях. Кроме этого при выполнении имитационных упражнений на координацию движения рук, ног и дыхания используется скамья, которая не мешает правильному выполнению движений в целом. Также эффективным средством тактильного обучения является пластиковая кукла-модель, которая помогает тренеру в объяснении положения тела, рук, ног и их движений. В процессе тактильного обучения применяется шест для касания, который обеспечивает безопасность пловцов и предотвращает их травмирование. Шест используется в качестве сигнального средства при выполнении упражнений.

Таблица 1 – Методы обучения плаванию людей с нарушением зрения

<i>№</i>	<i>Метод</i>	<i>Характеристика</i>
1	Словесного описания действий	Описание частей тела и их роли в выполнении движений, контроль и оценка техники выполнения упражнения
2	Избирательно-сенсорной демонстрации	Воссоздание отдельных частей движения с помощью аппаратных устройств
3	Тактильного обучения	Ощупывание при выполнении упражнений на суше и в воде, использование специальной мягкой скамьи для имитации движений, а также шеста в качестве сигнального средства
4	Направленного «прочувствования»	Выражается в сосредоточение внимания обучаемого на восприятии сигналов от мышечно-связочного аппарата в крайних точках амплитуды движений
5	Лидирования	Применение звуколидеров в плавании, что при данной нозологии является одним из самых сложных этапов обучения
6	Срочной информации	Экстренное получение обучаемым объективных сведений о ходе движений с целью их коррекции
7	Строго регламентированного упражнения	Разучивание действия в расчлененном виде с последовательным объединением частей, избирательное воздействие на отдельные стороны структуры движений или качества

Метод направленного «прочувствование» движений в простейших случаях выражается сосредоточением внимания обучаемого на восприятии сигналов от мышечно-связочного аппарата в крайних точках амплитуды движений. В процессе тренировки совершенствуется проприорецепция. Так, преподаватель объясняет положение отдельных частей тела в упражнении, после чего спортсмены, выполняя его, определяют и оценивают точность движений.

Метод срочной информации предусматривает экстренное получение обучаемым объективных сведений о ходе движений с целью их коррекции или сохранения заданных параметров путем связи по радио или благодаря миниатюрным электронным звуковым информаторам, крепящимся на тело спортсмена. Например, при нарушении техники выполнения движений или снижения объема или интенсивности нагрузки устройство подает сигнал тренеру или спортсмену о необходимости внесения коррекции [2,3].

В ходе занятий плавания лиц с нарушением зрительного анализатора также можно руководствоваться методами строго регламентированного упражнения:

1) расчленено-конструктивного упражнения – разучивание действия в расчленном виде с последовательным объединением частей.

2) избирательного упражнения – избирательное воздействие на отдельные стороны структуры движений или отдельные физические качества.

В процессе обучения людей с нарушением зрения преподаватель сталкивается с рядом проблем (рис. 1). Например, слепым от рождения или рано ослепшим трудно вообразить большие размеры и формы, которые не поддаются исследованию осязанием. Также таким людям трудно контролировать собственные движения и представлять правильность выполнения, потому что при обучении плаванию необходимо постоянно оговаривать ошибки обучающегося. Например, при выполнении имитационных движений на суше с помощью тактильных прикосновений и объяснений можно предотвратить появление новых сложных ошибок.

Пространственная ориентация при слепоте представляет собой сложную совокупность чувственных восприятий, умственных и двигательных действий, которые обеспечивают самостоятельное передвижение незрячего человека в пространстве благодаря тактильному восприятию им объектов и манипулированию ими.

Рисунок 1 – проблемы процесса обучения плаванию лиц с нарушением зрения

При дефекте зрения люди отмечают большую роль в их ориентации «звукового фона» пространства, изменения в котором сигнализируют им об изменениях обстоятельств, а также роль «шестого» чувства, которое трактуется сейчас как тепловое восприятие

У лиц с нарушением зрения происходит более длительный процесс запоминания движения и формирования навыка из-за определенных трудностей восприятия. Хорошо видящий человек около 80 % информации получает через зрительные анализатор и когда эта способность не в полной мере реализована, то у людей формируется свои представления о том или ином движении и, как правило, такое представление о движении искажено.

Проблема использования специального оборудования для обучения состоит не только в финансовых затруднениях по приобретению необходимого оборудования и инвентаря, но и в принципиальном отсутствии индивидуальных средств, выполненных с учетом особенностей проявления и развития в условиях водной среды двигательных, умственных и психических возможностей больного ребенка.

Выводы. Анализ литературных источников и информации сети Интернет позволил выявить, что целью занятий плаванием с людьми с дефектом зрения является обеспечение максимальной свободы, эффективности, экономичности, безопасности двигательной активности. Для достижения данной цели в процессе подготовки решаются как общие (развитие способности направленно перемещаться в пространстве, формирование навыка взаимодействия с внешней средой, повышение жизненного тонуса организма и т.д.) и специальные (развитие, статического и динамического равновесия, восприятия окружающей среды, совершенствование навыков ориентирования, ликвидация скованности и ограниченности движений и т.д.) задачи.

Процесс обучения плаванию людей с нарушением зрения требует от тренера применения специальных методов: словесного описания действий, избирательно-сенсорной демонстрации, тактильного обучения, направленного «прочувствования», лидирования, срочной информации, строго регламентированного упражнения. Каждый из них направлен на повышение эффективности освоения техники выполнения упражнения.

К основным проблемам во время занятий плаванием с людьми с нарушенным зрением можно отнести: отсутствие материально-технического обеспечения; сниженную возможность восприятия собственных движений и ориентацию в пространстве, а также невозможность переключений на новую структуру движения.

Литература

1. Брискин Ю. А. Спорт инвалидов / Ю. А. Брискин. – К.: Олимп. лит., 2006. – 264 с.
2. Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура: учеб. пособие / С. П. Евсеев, Л. В. Шапкина: – М.: Сов. спорт, 2000. – С.143.
3. Оздоровительное, лечебное и адаптивное плавание: учеб. пособие для студентов вузов / Н. Ж.Булгакова, С. Н.Морозов, О. И. Попов и др., под ред. Н. Ж.Булгаковой.- М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 432 с.
4. Теория и методика физического воспитания: учеб. для вузов: В 2-х т.: под ред. Т. Ю.Круцевич. – К.:Олимп. лит., 2003. – 426с.

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В АДАПТИВНОМУ СПОРТІ

Крамар Антон

*Науковий керівник – Козут І. О., канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент*

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Мотивація (від лат. movere) – спонукання до дії; динамічний процес фізіологічного та психологічного плану, керуючий поведінкою людини, який визначає її організованість, активність і стійкість; здатність людини діяльно задовольняти свої потреби. Фізична культура і спорт для осіб з інвалідністю, як показав багаторічний досвід, є одним з основних способів їх фізичної, психічної та соціальної реабілітації. Інтеграція в суспільство людей з інвалідністю передбачає процес і результат надання їм прав і реальних можливостей брати участь у всіх видах і формах соціального життя, включаючи і заняття адаптивної фізичною культурою і спортом на рівні і разом з іншими членами суспільства в умовах, сприятливих для їх розвитку [4]. Сьогодні у світі найважливішими в системі заходів соціального захисту людей –інвалідів стають її активні форми. Найбільш ефективними з них є фізична реабілітація і соціальна адаптація засобами адаптивної фізичної культури. Залучати людей з фізичними, сенсорними та розумовими обмеженнями до занять спортом, тобто багато в чому відновити у них втрачений контакт з навколишнім середовищем [5].

Аналіз науково-методичної літератури свідчить про наявність достатньої кількості досліджень, присвячених вивченню сутності поняття «мотивація», особливостей формування, важливості мотивації при заняттях руховою активністю.

Однак питання мотивації в адаптивному спорті на сьогодні є недостатньо вивченими, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження - залучення осіб з інвалідністю до адаптивного спорту шляхом формування їхньої мотивації до регулярних тренувальних занять.

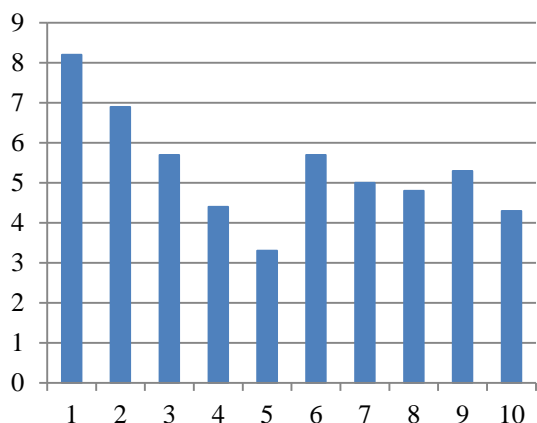
Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури; даних мережі Інтернет; анкетування; синтез та узагальнення; статистична обробка результатів дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення. Особливої актуальності в сучасних умовах набуває проблема формування мотивів до занять адаптивною фізичною культурою. Сьогодні термін «мотивація» розуміється різними вченими неоднаково. Наприклад, мотивація за словами В.К. Вилюнас, це сукупна система процесів, що відповідають за спонукання і діяльність [2]. Насамперед, мотивація до рухової активності – особливий стан особистості, спрямований на досягнення оптимального рівня фізичної підготовленості та працездатності [1, 3].

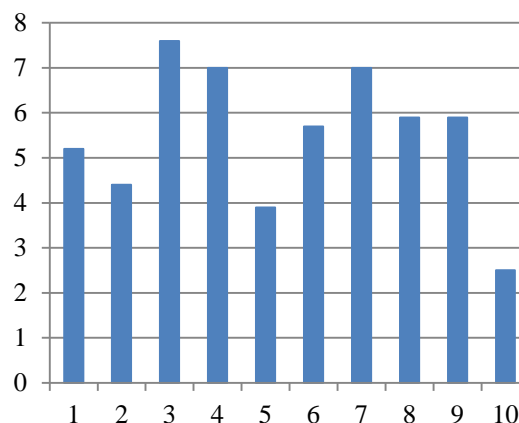
У межах нашого дослідження аналізувалися відповіді анкетного опитування студентів загального курсу НУФВСУ та студенти заочного

факультету (спортсмени дефлімпійці), які прослухали протягом двох років дисципліну «Адаптивний спорт». У результаті опитування встановлено значимість мотивів, які спонукають осіб з інвалідністю до занять фізичною культурою.

Для встановлення значимості мотивів, які спонукають осіб з відхиленнями у стані здоров'я до занять руховою активністю, респондентам було запропоновано вказати ступінь їх важливості за 10-бальною шкалою (1 бал – мінімум, 10 балів – максимум).

А - Студенти напрямку «Спорт»

Б – Спортсмени-дефлімпійці

Рисунок 1 – Основні мотиви, які спонукають до занять фізичною культурою людей з інвалідністю:

- 1 – Хочуть бути корисними суспільству;
- 2 – Знайти товаришів і друзів;
- 3 – Поліпшити стан здоров'я;
- 4 – Розвиток фізичних якостей;
- 5 – Розвиток відчуття прекрасного;
- 6 – Задоволення потреб у руховій активності;
- 7 – Поліпшення фізичної підготовки;
- 8 – Виховання морально-вольових якостей;
- 9 – Прагнення проявити рухові здібності;
- 10 – Немає чим зайнятися вдома.

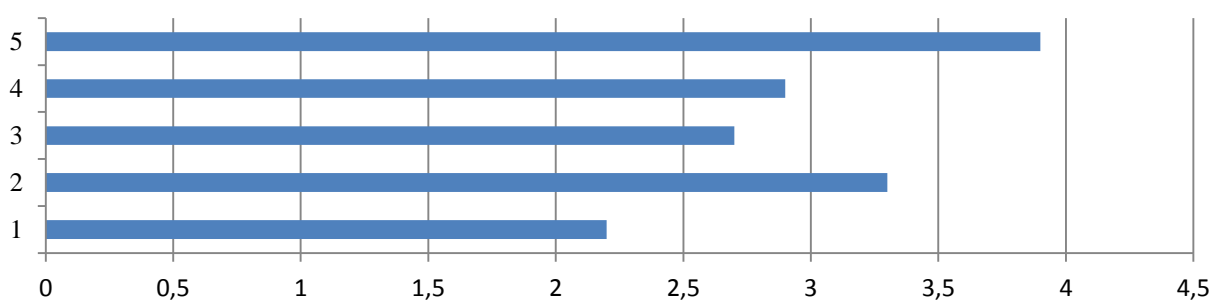
За результатами математико-статистичної обробки даних за основними мотивами, що спонукають до занять фізичною культурою і спортом осіб з інвалідністю, було виявлено (рис. 1), що найбільш вагомим мотивом, на думку більшості респондентів напряму «Спорт», є бажання бути корисним суспільству.

Оскільки люди з інвалідністю найчастіше позбавлені можливості вільного пересування, весь свій час вони проводять вдома, «сидячи в чотирьох стінах», у них немає можливості спілкування, не можуть знайти друзів і товаришів, а

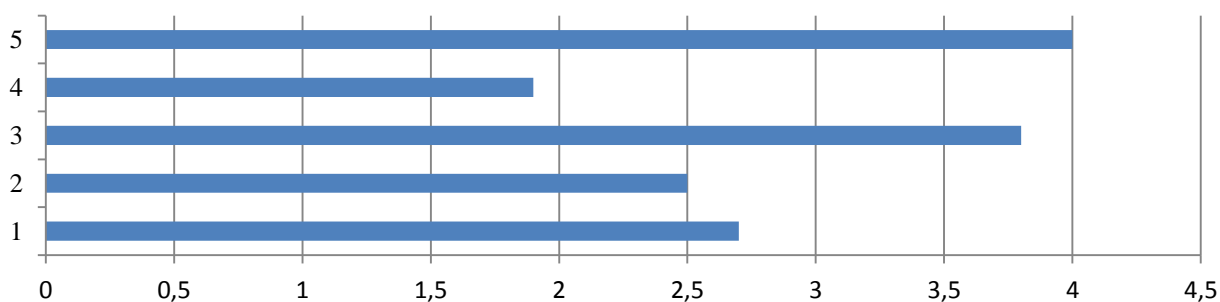
активні фізкультурно-спортивні заняття, участь у спортивних змаганнях є формою спілкування, відновлюють психічну рівновагу, знімають відчуття ізольованості, повертають відчуття впевненості та поваги до себе, дають можливість повернутися до активного життя. Отримання вражень, відчуття азарту, боротьби, перемоги і поліпшення стану здоров'я – все це є головними мотивами до занять фізичними вправами і спортом у людей з інвалідністю.

За результатами анкетування респондентів-дефлімпійців виявлено, що на їх думку основним мотивом є прагнення поліпшити свій стан здоров'я. Це пов'язано з тим, що люди з інвалідністю намагаються власними зусиллями поліпшити свій стан здоров'я і довести собі й оточуючим, що вони є повноправними членами соціуму.

За результатами математико-статистичної обробки даних, встановлено основні напрями, що сприяють підвищенню мотивації до систематичних занять спортом в осіб з інвалідністю (рис. 2).

Студенти напрямку «Спорт»

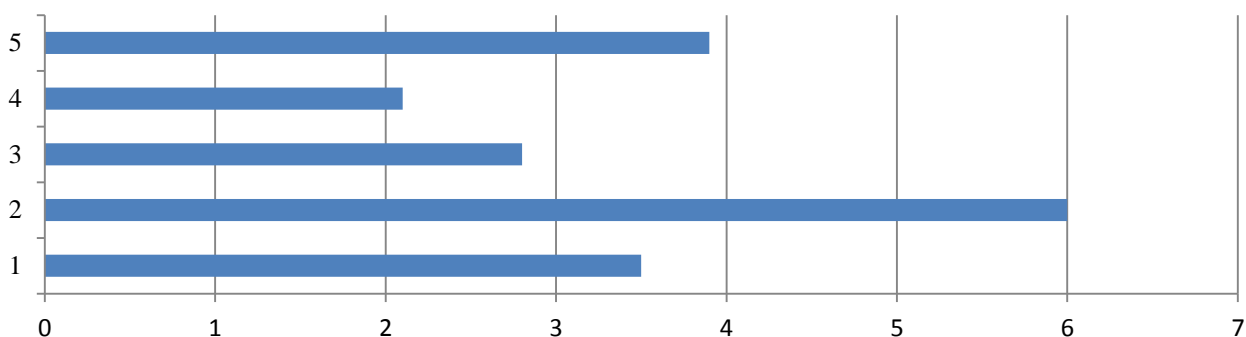
Спортсмени-дефлімпійці

Рисунок 2 – Шляхи підвищення мотивації до занять спортом людей з інвалідністю:

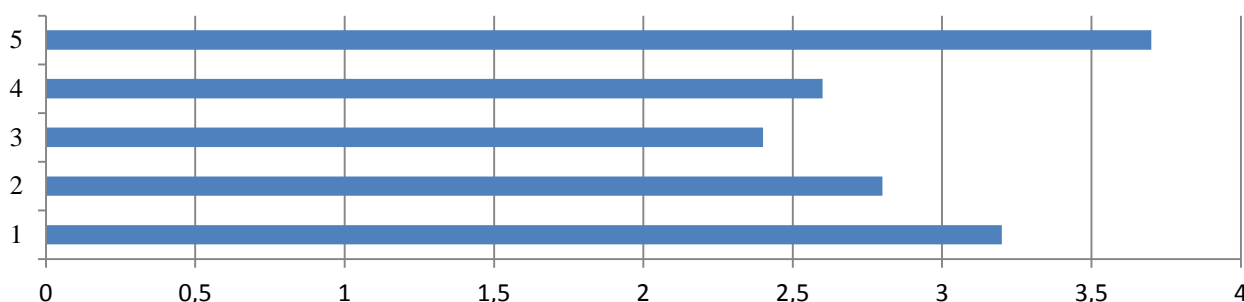
- 1 – Волонтерські програми;
- 2 – Зустрічі з паралімпійцями, дефлімпійцями, а також учасниками Спеціальних Олімпіад;
- 3 – Підвищення стипендій для спортсменів з інвалідністю;
- 4 – Соціальна реклама в ЗМІ;
- 5 – Відкриття нових спортивних комплексів, які допоможуть людям з інвалідністю адаптуватися в соціумі.

Аналіз даних результатів опитування поданих на рисунку 2, свідчать про те, що основним напрямком підвищення мотивації у людей з інвалідністю, на думку респондентів, є відкриття нових спортивних комплексів. Відкриття спортивних об'єктів, побудованих із застосуванням передових технологій та обладнанням відповідно до сучасних вимог, що дозволить створювати передумови систематичного відвідування особами з інвалідністю навчально-тренувального процесу.

За результатами математико-статистичної обробки даних, охарактеризовано причини небажання займатися спортом людей з інвалідністю, а також виявлено, що студенти напрямку «Спорт» виділили основну причину - страх отримання травми, тоді як спортсмени-дефлімпійці вважають, що основною з них – невпевненість у власних можливостях (рис.3). Це, можливо, пояснюється їхньою низькою самооцінкою.

Студенти напрямку «Спорт»

Спортсмени-дефлімпійці

Рисунок 3 – Причини небажання займатися спортом людей з інвалідністю:

- 1 – Низька самооцінка;
- 2 – Страх отримання травми;
- 3 – Страх щось змінити;
- 4 – Непередбачуваність реакції суспільства;
- 5 – Невпевненість у власних можливостях.

Таким чином встановлено, що мотивація є ключовою ознакою у спонуканні осіб з інвалідністю до занять руховою активністю:

- мотиви, пов'язані з поліпшенням стану здоров'я, задоволення гострої потреби у спілкуванні;
- бажання підвищити рівень фізичної підготовки;
- потреба в соціалізації, соціальної інтеграції та особистісному зростанні спортсменів з інвалідністю.

Висновки. Залучити людей з інвалідністю до занять спортом – значить, багато в чому відновити у них втрачений контакт з навколишнім світом. Одним з найважливіших компонентів, що складають структуру активності занять фізичною культурою і спортом, є внутрішнє бажання й інтерес до занять у кожної окремої людини. Тому формування у осіб з інвалідністю мотивації до фізичної діяльності повинне бути головним завданням фізкультурно-оздоровчої роботи. Велику роль при цьому відіграватиме усвідомлення людей з інвалідністю справжнього рівня свого фізичного розвитку і необхідністю в його вдосконаленні.

Література

- 1) Анурин В. Ф. Ценностные ориентации и их влияние на формирование потребностей / В. Ф. Анурин // Социология высшей школы подготовки студентов для народного хозяйства: сб. науч. тр. – Горький, 1982. – С. 116-129.
- 2) Вилюнас В. К. Психологические механизмы мотивации человека / В.К. Вилюнас. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 285 с.
- 3) Габышев А. П. Формирование мотивов физической активности у школьников на уроках физической культуры // Сб. тез., докл. на Республикан. науч.-практ. конф., 1999 г.
- 4) Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура: учеб. пособие /С. П. Евсеев, Л. В. Шапкова. – М.: Сов. спорт, 2000. – 240 с.

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ РЕГБІ НА ВІЗКАХ В УКРАЇНІ

Кулешова Ірина

*Науковий керівник – Балаж М.С., канд. наук з фіз. виховання, викладач кафедри
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. У всі часи і у всіх народів одними з найефективніших засобів зміцнення здоров'я і виховання характеру були, є і будуть – заняття фізичною культурою і спортом. Важко переоцінити їх значення також у фізичній реабілітації і соціальній адаптації людей з обмеженими фізичними можливостями. Багаторічна практика роботи спеціалістів із такими людьми показала, що з найефективніших методів відновлення такого контингенту є фізична реабілітація з включенням елементів спорту [1, 4]. Мало кому зі звичайних спортсменів доводиться долати безліч таких тяжких перешкод на своєму шляху, як спортсменам-інвалідам. І тим не менш в останні роки все більше і більше зростає кількість спортсменів такого характеру. Про актуальність розвитку адаптивного спорту свідчить світова статистика. Кожний десятий житель Землі є інвалідом війни. Інфекційні і спадкові захворювання, нещасні випадки, вродженні дефекти, травми – все це призводить до збільшення числа інвалідів до 23 тис. людей в день, що складає більше 8 млн. на рік [1, 2, 3].

Незважаючи на всі зусилля спеціалістів, повне відновлення працездатності інвалідів та повернення до попередньої професійної діяльності спостерігають вкрай рідко. У зв'язку з цим особливої цінності набуває здатність адаптивного спорту успішно реалізовувати основні соціально значущі функції людини: змагальну, гуманістичну, освітню, виховну, соціалізовану, комунікативну, розвивальну, корекційно-компенсаторну і багато інших [1, 7]. З того часу, як людям із особливими потребами були створені умови для занять спортом, адаптивний спорт став набувати все більшої популярності. Його користь безсумнівна: люди, які займаються спортом, в середньому мають більш високу самооцінку, отримують більше задоволення від життя і рідше страждають від депресії, ніж ті, хто спортом не займається. Як і у здорових людей, регулярні тренування у інвалідів знижують ризик серцево-судинних захворювань, захворювань органів дихання, артеріальної гіпертонії і цукрового діабету та інших порушень [5]. До адаптивного спорту відноситься безліч видів спорту, але, треба відзначити, що регбі на візках є одним із найбільш популярних серед спортсменів цієї нозологічної групи [1]. В останні роки інтерес до регбі на візках з'явився і серед українських спортсменів-інвалідів, проте для успішного його розвитку в Україні необхідною є подальша популяризація цього виду спорту, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Мета дослідження – за даними аналізу літературних джерел та джерел мережі Інтернет обґрунтувати важливість розвитку регбі на візках в Україні.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, узагальнення даних літературних джерел та джерел мережі Інтернет.

Результати дослідження та їх обговорення. Регбі на візках був запропонований у 1977 р. в м. Вінніпезі (Канада) групою спортсменів із тетраплегією, які шукали альтернативу баскетболу на інвалідних візках. Вони хотіли, щоб був такий вид спорту, який дозволить гравцям зі зниженими функціями рук і кистей в рівній мірі брати участь у змаганнях. Протягом 1980-х років регбі на візках набував все більшої популярності в різних країнах, де проводилися місцеві та національні турніри, а в 1989 р. в Торонто (Канада) відбувся перший міжнародний турнір за участю команд з Канади, Великої Британії та США. У 1993 р. 15 країн, які беруть активну участь у змаганнях на візках і в яких регбі на візках був визнаний офіційним видом спорту для спортсменів з обмеженими можливостями, створили Міжнародну федерацію регбі на візках (International Wheelchair Rugby Federation, IWRF) і вже наступного року ця спортивна дисципліна була офіційно визнана Міжнародним паралімпійським комітетом. Перший Чемпіонат світу з регбі на візках був проведений у 1995 р. у Ноттвілі (Швейцарія) з участю восьми країн. Незважаючи на те що цей вид спорту відносно молодий, динаміка його поширення країнами світу дуже висока. У 1996 р. регбі дебютував на Паралімпійських іграх в Атланті, де миттєво завоював безліч прихильників і шанувальників [1, 2, 8].

На сьогоднішній день, близько 5000 людей беруть участь в інвалідному регбі на візках в усьому світі, 26 країн практикують цей вид спорту під егідою Міжнародної федерації регбі на візках, більше 15 країн мають національні програми розвитку цього виду спорту [1]. Спочатку названа як Murderball, спортивна гра «регбі на візках» поєднує в собі елементи регбі, волейболу, баскетболу та хокею з шайбою. Грають в інвалідний регбі на баскетбольних майданчиках волейбольним м'ячем, але мета гри – введення м'яча в зону як гол, – взята з регбі. Спортсмени змагаються на ручних інвалідних візках, які спеціально створені для спорту. Будучи змішаним видом спорту, регбі на візках допускає участь чоловіків і жінок у змаганнях разом в одній команді. Спортивна команда складається з чотирьох осіб.

Слід зазначити, що цей вид спорту вважається одним із самих екстремальних видів, тому що існує вкрай жорсткий контакт між спеціальними ігровими візками, коли спортсмени використовують їх задля блокування й утримання суперника [1].

Щоб отримати право грати в регбі на візках, люди повинні мати інвалідність, яка впливає на руки і ноги. Більшість гравців мають ушкодження спинного мозку з повним або частковим паралічем ніг і частковим паралічем рук. Інші групи інвалідності, які допускаються до змагань, включають церебральний параліч, м'язову дистрофію, ампутації, поліомієліт і інші неврологічні захворювання.

Спортсменам для участі в таких змаганнях присвоюється допуск відповідно до принципів спортивно-медичної класифікації, заснованої на рівні їх інвалідності [1, 7].

В Україні розвиток регбі на візках розпочався зовсім недавно. Чемпіонат з регбі на візках вперше відбувся у м. Рівному у 2013 році. У новій спортивній дисципліні змагались спортсмени з обмеженими можливостями з Рівного, Житомира та Києва.

Хоча регбі на візках – зовсім молодий вид спорту в Україні, але він набирає все більшої популярності серед осіб з обмеженими можливостями, адже заняття регбі на візках є одним з небагатьох видів спорту для осіб, які страждають тетрапарезом, параплегією нижніх кінцівок та іншими захворюваннями, пов'язаними з порушенням функцій спинного мозку. Цей вид спорту відрізняється від інших видів спорту на інвалідних візках більшим запалом енергії, силою волі гравців, їх витримкою, і ніщо не може зрівнятися із командним духом, який зближує спортсменів і налаштовує їх на досягнення високих результатів.

Але, на жаль, є фактори, що стримують розвиток цього виду спорту в нашій країні, серед яких на першому місці – недостатність фінансування та відсутність цікавості з боку влади до проблеми розвитку адаптивного спорту. Зараз регбі на візках формується і розвивається за рахунок власних коштів та ентузіазму самих спортсменів.

Проте розвиток цього виду спорту є важливим питанням, що має вирішуватися на загальнодержавному рівні. Значущість цієї проблеми обумовлена такими факторами.

Із 20 видів спорту, представлених на літніх Паралімпійських іграх 2012 р. в Лондоні, українські спортсмени брали участь лише у 13 видах. Регбі на візках був тим видом, в якому збірна України виступала через відсутність на той момент такого виду спорту в нашій країні, і відповідно – відсутність спортивної федерації, яка б розвивала регбі на візках. Участь України на Паралімпійських іграх у змаганнях з видів спорту, де раніше наша країна не була представлена, безсумнівно, буде сприяти покращенню загальнокомандного результату української збірної, яка, до речі, є однією з найсильніших у світі, та покращенню іміджу України в цілому.

Інший фактор, що набув значущості за останній рік – це різке збільшення в Україні кількості осіб, що отримали інвалідність внаслідок бойових поранень. Більшість з них – особи працездатного віку, що були соціально активними до поранення та мають надзвичайно високу мотивацію до реінтеграції в суспільство. Безсумнівно, найкращим засобом успішної реабілітації інвалідів є спорт. Регбі на візках – одних із небагатьох видів спорту для осіб із тетрапарезом та еквівалентною йому інвалідністю – потужний стимул реабілітації та встановлення контакту інвалідів із навколишнім світом, приклад духовного та фізичного вдосконалення, подолання труднощів та досягнення бажаного результату. Тому створення Всеукраїнської федерації регбі на візках з

метою розвитку цього виду спорту – це внесок у справу побудови нової, соціально орієнтованої держави, що турбується про своїх громадян.

Висновки. Регбі на візках є одним із найбільш популярних видів спорту серед інвалідів у багатьох країнах світу, і в останні роки починає набирати популярності в Україні. Цей вид спорту надає унікальні можливості для участі в змаганнях і реалізації особистісного потенціалу спортсменів із особливими потребами. Різке збільшення за останній час в Україні кількості осіб із обмеженими можливостями, що потребують реабілітації, спричинює необхідність створення умов для успішного розвитку адаптивного спорту в цілому і регбі на візках зокрема.

Література

1. Брискин Ю. А. Адаптивный спорт / Ю. А. Брискин, С. П. Евсеев, А. В. Передерий. – К., 2010. – 315 с.

2. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів / Ю. А. Бріскін. – К.: Олімп. л-ра, 2006. – 264 с.

3. Валеев Н. Поиск новых форм физкультурно-рекреативной деятельности в процессе реабилитации инвалидов / Н. Валеев, Л. Захарова, Н. Ганзина // Человек в мире спорта: новые идеи, технологии, перспективы. Тез. докл. Междунар. конгр. – 2010. – Т.2. – С. 520-524.

4. Гаврилова Т. Через спорт до здорового способу життя / Т. Гаврилова // Фізична культура і реабілітація. – 2000. – № 3–4. – С. 18–21.

5. Halpern B.C. The disabled athlete. In Principles and Practice of Primary Care Sports Medicine / B.C. Halpern, R. Boehm, D.A. Cardone. – Philadelphia: Lippincott Williams, Wilkins, 2001. – P. 115–129.

6. History of Sport for Persons with a Disability. – 2006. – This article is available from: <http://www.paralympic.org>.

7. Sport Specific Classification. – 2006. – This article is available from: <http://www.paralympic.org>.

8. Special Olympic History. – 2006. - This article is available from: <http://www.specialolympics.org>.

ПРОФІЛАКТИКА БРОНХІАЛЬНОЇ АСТМИ У СПОРТСМЕНІВ

Луценко Олексій

*Науковий керівник – Балаж М.С., канд. наук з фіз. виховання., викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. Бронхіальна астма (БА) є одним з найбільш поширених хронічних захворювань, яким страждає не менше 5–8 % дорослого населення земної кулі. Поширеність її серед спортсменів значно перевищує таку серед населення в цілому, істотно розрізняючись за частотою між спортсменами, що займаються літніми та зимовими видами спорту: якщо у перших частота БА варіює від 3,7 до 22,8 %, то серед спортсменів зимових видів спорту поширеність вище – від 2,8 до 54,8 %. У 40 % юних спортсменів реєструються симптоми бронхоспазму, викликаного фізичним навантаженням (БВФН), у 9,4 % - підтверджується діагноз БА. При систематичних медичних оглядах зазначено, що від 3,7 до 22,8 % елітних спортсменів страждають на БА. При цьому в останні роки відзначається зростання поширеності БВФН [1, 5, 6].

Правильне лікування БА і профілактика її прогресування дозволяють пацієнтам не лише добре переносити фізичні навантаження, але й домагатися високих результатів у різних видах спорту [1]. Слід зазначити, що в літературі приділяють увагу здебільшого медикаментозним засобам лікування та профілактики БА. Проте в профілактиці БА у спортсменів не менш важливу роль відіграють поведінкові фактори та правильна організація тренувального та змагального процесу. Тому впровадження принципів немедикаментозної профілактики у процес підготовки спортсменів є важливою проблемою, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Мета дослідження – на основі даних аналізу літературних джерел сформувані основні принципи первинної та вторинної профілактики БА у спортсменів.

Методи дослідження: теоретичного аналізу та узагальнення даних літературних джерел.

Результати дослідження та їх обговорення. Бронхіальна астма – це хронічне запальне захворювання дихальних шляхів, що викликає підвищення їх гіперреактивності, супроводжується повторюваними епізодами свистячих хрипів, задишки, почуття стискання у грудях і кашлю, особливо вночі або рано вранці. Основою всіх клінічних симптомів БА є бронхіальна обструкція і гіперреактивність бронхів (ГРБ), що викликаються запальним процесом. Запалення в бронхіальному дереві має еозинофільний характер, а як основний фактор, що спричинює, погіршує, загострює, ускладнює і т.д. виступає атопія (алергія). Для багатьох пацієнтів із БА фізичне навантаження є небезпечним, а іноді і єдиним чинником, що викликає загострення захворювання. Якщо бронхоспазм, що виник внаслідок фізичного навантаження, самостійно вгамовується через 35-40 хв, то подібна клінічна ситуація має назву бронхіальної астми фізичної напруги (БАФН, або бронхіальної астми фізичного

зусилля – БАФЗ, або exercise-induced asthma – EIA), розвиток якої особливо загрозливий для висококласних спортсменів, які займаються бігом, плаванням, лижними, велосипедними гонками та ін. Поряд з цими термінами також використовуються й інші. Так, описаний бронхоспазм, викликаний фізичним навантаженням (БВФН, або exercise-induced bronchoconstriction – EIB), який визначається як гостре минуле звуження просвіту дихальних шляхів, що виникає під час або (частіше) після фізичного навантаження. БАФН є одним із проявів гіперчутливості дихальних шляхів і традиційно служить індикатором втрати контролю над перебігом БА [1-3, 7].

У всіх спортсменів існує ряд загальних факторів ризику розвитку ГРБ і БА, індукованих фізичним навантаженням: прискорене дихання (гіперпноє) і обумовлена ним більш інтенсивна дія аероалергенів, пилових частинок і газів; зневоднення (дегідратаційний стрес), пов'язане з необхідністю кондиціонування великих обсягів холодного і сухого повітря; імуносупресія і обумовлена цим велика чутливість до інфекцій дихального тракту.

Спортсмени, які інтенсивно тренуються протягом усього року, піддаються багаторазовим і вираженим впливам холодного повітря, особливо в зимовий час, а також багатьох інгаляційних подразників і алергенів. БА частіше зустрічається у спортсменів, які зазнають тривалі фізичні навантаження, хоча нерідко діагностується і в осіб, що піддаються короткочасним і силовим навантаженням [3-5].

Сухе повітря викликає осмотичний стрес для слизової оболонки дихальних шляхів, що обумовлює її зневоднення, зморщування і відлущування епітеліальних клітин. Гіпервентиляція при фізичному навантаженні, особливо в літній час, збільшує алергенне навантаження і тим самим – ризик розвитку сенсibiliзації до аероалергенів. У стані спокою пилкові алергени (діаметром більше 10 мкм) зазвичай затримуються в носі і можуть викликати алергічний риніт. При гіпервентиляції, коли людина переходить від носового дихання до дихання через рот, збільшується кількість алергенів, що потрапляють в нижні дихальні шляхи.

У ряді робіт відзначено статистично значущий зв'язок між ГРБ і атопією [4, 6, 7]. Одним із загальних факторів ризику для професійних спортсменів є підвищена сприйнятливості до респіраторних інфекцій, що нерідко призводить до транзитного збільшення у них порівняно з контрольною групою частоти ГРБ під час тренувань або відразу ж після змагань. Передбачається, що сильне фізичне навантаження викликає стан імуносупресії, найбільш вираженої в найближчі години (від 3 до 72 годин після важкого навантаження). Незважаючи на те, що механізм згаданих вище імуних порушень не зовсім зрозумілий, деякі автори вважають, що це свідчить про імунову відповідь на повторні клінічні або субклінічні інфекції, що підтверджується тривалим (до шести тижнів і більше) посиленням ГРБ у відповідь на гістамін.

Окрім загальних факторів ризику існують також фактори ризику ГРБ, специфічні для певного виду спорту. Так, основним фактором ризику для спортсменів, що спеціалізуються в зимових видах спорту, може бути

гіпервентиляція сухим холодним повітрям, для велосипедистів – дорожній пил (вони піддаються впливу різноманітних аероалергенів), на плавців впливає газоподібний хлор, а на хокеїстів – озон і оксиди азоту [3, 4, 7, 8].

Основою профілактики БА у спортсменів більшість фахівців вважають належне медикаментозне лікування. Не відкидаючи необхідності застосування лікарських засобів, слід зазначити, що поведінкові фактори, умови проведення тренувань та змагань, особливості організації тренувального та змагального процесу відіграють не менш важливу роль.

Сформулюємо основні принципи профілактики розвитку та прогресування БА у спортсменів.

1. Великі змагання мають проводитися таким чином, щоб була можливість здійснення глобальних стратегій, спрямованих на зменшення в навколишньому середовищі рівня проваючих речовин – іритантів – наприклад, дрібних частинок і діоксиду азоту в льодових палацах або парів хлору в плавальних басейнах.

Останнім часом для деяких водних клубів рекомендований рівень хлору, рівний приблизно 3 ррт. Можна провести таку аналогію: вплив хлору в даній пропорції на легені відповідає впливу двох або трьох викурених сигарет. Використання в басейнах три- і дихлору призводить до появи ще більш небезпечних іритантів.

Спортсменам, що займаються зимовими видами спорту, можуть допомогти спеціальні пристрої, що поліпшують теплообмін повітряних мас, а при заняттях спортом влітку – спеціальні маски, що перешкоджають проникненню алергенів [1, 2].

2. Необхідно навчати спортсменів та тренерів таким принципам:

- при аеробних фізичних навантаженнях для затримки поллютантів і алергенів та зігрівання повітря намагатися дихати через ніс;
- доцільно уникати надмірного переохолодження дихальних шляхів (наприклад, якщо температура повітря нижче – 25 °С, краще скасувати тренування або знятися зі змагань);
- альтернативою бігу в жаркий сухий день із задимленої атмосферою буде заняття в атлетичному залі з кондиціонером;
- при алергічних ринітах слід бігати не в полях, а у хвойних лісах;
- необхідно витримати відновлювальний період (до тижня) після гострої респіраторної інфекції;
- не слід припиняти інтенсивне аеробне навантаження раптово, треба дати організму поступово охолонути;
- щоб мінімізувати ймовірність бронхоспазмів, атлет може проводити розминку так, щоб змагання збіглося з рефрактерною фазою, для чого починати розминку за 15-30 хв з подальшим 15-хвилинним відпочинком.

Фізичні вправи є природним провокатором БА, що, в свою чергу, провокує тахіфілаксію. Клінічно це означає, що штучно утеплений період може ефективно пом'якшити дію повітря. Цей феномен називається рефрактерним періодом, під час якого спортсмен повинен зігріватися на 80 % максимальної

можливості до виконання будь-яких формальних вправ. Рефрактерний період бронхоспазму після виконання вправи може тривати від 40 хв до 3 год. Важливо відзначити, що під час цього періоду повітряні шляхи рефрактерні не тільки до фізичних вправ, але і до будь-яких інших стимулів. Механізм розуміння даного феномена остаточно досі не відомий. Зниження температури і повільне зменшення інтенсивності фізичних навантажень (але не різке їх припинення) також ефективні дії, тому що відбувається поступове зігрівання вдихуваного повітря і як результат – розвиток судинної дилатації і зменшення набряку дихальних шляхів, що сприяє більшій передбачуваності та меншій інтенсивності бронхоспазму [1, 2, 8].

Висновки. Бронхіальна астма у спортсменів є свого роду професійною патологією. Вдихання при тривалих і інтенсивних фізичних тренуваннях великих обсягів охолоджених, осушених, а часом і забруднених поллютантами і алергенами повітряних мас має безсумнівний астмогенний потенціал. Однак, симптоми БА проходять після припинення впливу патогенного фактора, за винятком випадків спонтанної астми. Отже, основою первинної та вторинної профілактики БА у спортсменів є максимально можливе усунення або зменшення дії всіх відомих патогенних факторів із астмогенним потенціалом.

Література

1. Зайков С. В. Бронхиальная астма и спорт / С. В. Зайков // Здоровье Украины. – 2011. – №3. – С. 24 – 32.
2. Маргазин В. А. Бронхиальная астма у спортсменов / В. А. Маргазин, С. М. Носков, А. С. Башкина // Лечеб. физкультура и спорт. медицина. – 2012. – №1. – С. 52 – 60.
3. Asthma and the elite athlete: summary of the International Olympic Committee's consensus conference, Lausanne, Switzerland, January 22-24, 2008 / [K.D. Fitch, Sue-Chu M., S.D. Anderson et al.] // J. Allergy Clin. Immunol. – 2008. – N 122(2). – P. 254-260.
4. Godfrey S. Exercise-induced bronchoconstriction: celebrating 50 years / S. Godfrey, K.D. Fitch // Immunol. Allergy Clin. North Am. – 2013. - N 33(3). – P.283–297.
5. Exercise-induced asthma, respiratory and allergic disorders in elite athletes: epidemiology, mechanisms and diagnosis: Part I of the report from the Joint Task Force of the European Respiratory Society (ERS) and the European Academy of Allergy and Clinical Immunology (EAACI) in cooperation with GA2LEN // Allergy. – 2008. – Vol. 63, Issue 4. – P.387–403.
6. Fitch K.D. An overview of asthma and airway hyper-responsiveness in Olympic athletes / K.D. Fitch // Br. J. Sports. Med. – 2012. - N 46(6). – P. 413-416.
7. Morton A.R. Australian association for exercise and sports science position statement on exercise and asthma /A.R. Morton, K.D. // J. Sci Med. Sport. – 2011. – N 14(4). – P. 312–316.
8. Respiratory health of elite athletes – preventing airway injury: a critical review / [P. Kippelen, K.D. Fitch, S.D. Anderson et al.] // Br. J. Sports. Med. – 2012. – N 46(7). – P. 471-476.

СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ УЧЕБНО-ТРЕНИРОВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СПОРТСМЕНОВ СПЕЦИАЛЬНЫХ ОЛИМПИАД (на материале футбола)

Ляховченко Александр

Научный руководитель – Ярмоленко М. А., преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Сегодня одной из самых сложных социальных проблем является инвалидность. Мировая статистика свидетельствует, что каждый десятый житель планеты имеет инвалидность. В современном мире около 800 млн инвалидов, в Украине насчитывается около 2,7 млн. инвалидов, согласно Всемирной организации здравоохранения. В последние десятилетия особое внимание специалисты уделяют проблеме социальной и физической реабилитации людей с отклонениями умственного и физического развития. Адаптивный спорт является одним из важнейших инструментов реабилитации инвалидов и их интеграции в обществе (Веневцев, Дмитриев, 2004).

Специальная Олимпиада – это организация, которая занимается организацией и проведением тренировочных занятий, соревнований, реализацией волонтерских программ и инициатив для людей с отклонениями в умственном развитии. Она предоставляет возможность присоединиться обществу посредством занятий спортом.

Целью деятельности Специальной Олимпиады является не спортивный результат или завоевание награды на соревнованиях, а оказание помощи людям в социальной защите и полноценной жизнедеятельности в социуме (Матвеев, Когут, Гончаренко, 2010).

Учебно-тренировочные занятия по программам Специальных Олимпиад направлены на повышение уровня социальной адаптации через совершенствование физических, психических, морально-волевых качеств (Передерий, 2013).

Организация Специальные Олимпиады культивирует огромное количество видов спорта. Футбол – один из самых популярных видов спорта как в мире в целом, так и в Специальных Олимпиадах в частности. В мире количество спортсменов Специальных Олимпиад, которые занимаются футболом превышает 450 тыс. (10,25 % по данным официального сайта Special Olympics). Популярность и доступность футбола в мире позволяет широко использовать эту игру как эффективное средство для физического развития и укрепления здоровья спортсменов Специальных Олимпиад (Карасев, 2013).

Цель исследования – определить социальные аспекты подготовки спортсменов Специальных Олимпиад (на материале футбола).

Методы и организации исследования: анализ научно-методической литературы и материалов Интернет, сравнения, синтез и анализ.

Результаты исследований и их обсуждение. Анализ специальной и научно-методической литературы показал, что существует небольшое

количество исследований, посвященных подготовке спортсменов Специальных Олимпиад. Отдельные аспекты спортивной подготовки по программам Специальных Олимпиад представлены в работах Ю. А. Брискина, А. В. Передерий (2004–2012), Е. В. Гончаренко (2007–2012), О.А. Павлось (2007–2014). Планированию учебно-тренировочного процесса футболистов с ДЦП посвятил свои труды С.В. Овчаренко (2001–2005), изучением и коррекцией эмоционально-волевой сферы спортсменов-пловцов Специальной Олимпиады занималась Бабич Н.Л. (2008–2011).

Однако сегодня остается важным вопрос социализации лиц с отклонениями умственного развития. Существует острая необходимость разработки программ по видам спорта, которые учитывают степень и форму отклонения умственного развития.

Актуальной является проблема социальной интеграции людей с различными видами нарушений и отклонений [1, 5]. Научные труды ведущих специалистов последних лет свидетельствуют о том, что не только в нашей стране, но и зарубежом постоянно растет численность людей с отклонениями в умственном развитии.

Адаптивная физическая культура как социальное явление, и адаптивный спорт как один из ее видов, способствуют развитию и реализации физических возможностей, позволяют ощутить чувство радости, удовлетворения от участия в тренировочных занятиях и соревнованиях.

Специалисты Специальной Олимпиады, совместно с учеными и педагогами различных стран мира разрабатывают и предлагают спортивно-тренировочные программы по различным видам спорта для лиц с различными степенями умственных отклонений и возможных вторичных нарушений. Организованное движение помощи людям с отклонениями умственного развития возникло по инициативе Юнис Кеннеди Шрайвер, сестры президента США Джона Кеннеди. В 1957 г. она возглавила фонд Джозефа Кеннеди.

Данное движение направлено на организацию круглогодичных тренировочных занятий и соревнований по различным видам спорта для людей с отклонениями в умственном развитии от 8 лет и до 80 лет. Это создает условия для укрепления здоровья занимающихся, улучшения их физической формы, демонстрации ими мужества, получения радости от занятий спортом, совершенствование социальных навыков и дружеских взаимоотношений с членами семьи, спортсменами и обществом в целом. Учебно-тренировочный процесс, организованный под руководством тренеров направлен на повышение уровня социальной адаптации. Спортивные соревнования среди людей приблизительно с одинаковым уровнем способностей являются залогом прогресса и личного роста. Под воздействием тренировочных занятий и соревнований люди с отклонениями в умственном развитии совершенствуют физические, умственные, социальные и духовные качества; укрепляются семейные взаимоотношения; в результате непосредственного участия в мероприятиях и наблюдение за ними происходит объединение общества в целом [2, 4].

На протяжении многих лет развития Специальных Олимпиад во всем мире одним из наиболее массовых, популярных и доступных видов спорта является футбол. Этот вид спорта полезен для лиц с ограниченными возможностями, связанные с отклонениями в умственном развитии. Занятия футболом содействуют приспособлению человека к сложившейся социальной среде за счет умения анализировать игровую ситуацию, а также взаимодействовать с другими игроками. Систематические занятия футболом предъявляют повышенные требования к организму людей с отклонениями умственного развития, особенно к сердечно-сосудистой, дыхательной и нервно-мышечной системам. Это, в свою очередь, содействует нормализации физического развития данного контингента, укреплению их здоровья и повышению функциональных возможностей.

Основным звеном, которое определяет эффективность тренировочной деятельности Специальных Олимпиад, является внедрение волонтерских программ. Участие в реализации волонтерских проектов стоит рассматривать как свободное волеизъявление граждан, направленное на бескорыстное оказание социальных услуг людям с нарушениями в умственном развитии, их поддержку, защиту и личностное развитие. «Объединенный футбол» представляет программу, объединяющую относительно равное число спортсменов Специальных Олимпиад и лиц, не имеющих отклонений в умственном развитии (партнеры), в спортивные команды для тренировочных занятий и соревнований. Данная программа способствует включению спортсменов в жизнь общества благодаря тому, что ломает барьеры, исторически существовавшие между обществом и людьми с отклонениями в умственном развитии.

Выводы:

1. Отклонение умственного развития представляют собой многосторонние явления, затрагивающие все аспекты жизни человека. Спорт в жизни человека с ограниченными возможностями выступает как универсальная форма самосовершенствования, самовыражения, самоутверждения. Под воздействием тренировочных занятий и соревнований люди с отклонениями в умственном развитии совершенствуются физически, умственно, социально и духовно, обеспечивается укрепление семейных взаимоотношений. В результате непосредственного участия в мероприятиях и наблюдения за ними происходит объединения общества в целом. Учебно-тренировочные занятия направлены на социальную адаптацию и реабилитацию людей с отклонениями в умственном развитии.

2. Программа «Объединенный футбол» расширяет спортивные возможности тех спортсменов и партнеров, которые стремятся выйти на новый уровень занятий спортом. Исходя из целей и задач данной программы, а также ее функций, выполняемых добровольцами в рамках ее реализации, был определен социальных эффект для спортсменов с отклонениями умственного развития.

Литература

1. Веневцев С. И. Оздоровление и коррекция психофизического развития детей с нарушением интеллекта средствами адаптивной физической культуры / С. И. Веневцев, А. А. Дмитриев. – М.: Сов. спорт, 2004. – 104 с.
2. Бабич Н. Л. Эффективность программы коррекции эмоционально-волевой сферы пловцов с отклонениями умственного развития / Н. Л. Бабич // Слобожан. науч. – спорт. весн. – 2011.
3. Караев Е. С. Влияние тренировочных занятий по мини-футболу на межличностное общение молодых людей с умеренной умственной отсталостью / Е.С. Караев // Адапт. физ. культура. – 2013. – № с.53-56.
4. Брискин Ю. Приоритетно-репрезентативные виды спорта Специальных Олимпиад в Украине / Ю. Брискин, А. Павлось, А.Передерий // Физическая активность, здоровье и спорт. – 2012.
5. Евсеев С. П. Адаптивный спорт для лиц с интеллектуальными нарушениями: состояние и перспективы развития / С. П. Евсеев // Адапт. физ. культура. – 2012. – №2. – с. 2-11.

ВІДНОШЕННЯ ДО ІНВАЛІДІВ У СРСР ЯК КРИТЕРІЙ ГУМАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Панченко Владислав

Науковий керівник – Мазур А. В., викладач

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна

Актуальність. Всі люди та спортсмени в тому числі з різним вадами мають право на повноцінне життя в суспільстві. Як свідчить історія, проблеми людей з обмеженими можливостями не сприймали в Радянському Союзі, з інвалідами жорстоко поводитися і намагалися знищити усіма можливими способами. Але час минув, суспільство змінилось і змінило своє відношення до інвалідів.

Сьогодні таких людей налічується 10–15% у світі, ставлення до них значно відрізняється в залежності від країни перебування. За підрахунками іноземних вчених, найменша кількість людей з інвалідності знаходилась в СРСР, навіть після Другої світової війни. Цікавим фактом є те, що, за даними статистики, на цій війні загинуло 11–12 млн. людей, а ще більше постраждало від поранень. Але не дивлячись на це СРСР займала найвищу сходинку серед здорового населення [2].

Сучасні історики та письменники (Король. В., 2011., Патриляк. І., 2011., та ін) розкривають досить багато засекреченої інформації щодо складного життя інвалідів в Радянському Союзі. Аналізуючи ці свідчення, можна зрозуміти наскільки тяжкими були умови існування інвалідів і як врятував їх розпад Радянського Союзу.

Чому СРСР приховувало кількість інвалідів в країні? Саме ці питання найбільше цікавлять сучасних науковців. Відповідь на них дасть змогу зрозуміти сутність життя людей з різними вадами і чому гуманне відношення здорових людей до інвалідів розвивалась досить повільними темпами.

Мета дослідження – аналіз причини та наслідків дегуманізації в Радянському Союзі.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, нормативно-правових документів, статистичних звітів, Інтернет–ресурсів, аналіз історичних відомостей.

Результати дослідження та їх обговорення. Нерідко доводиться чути від людей, як погано зараз живеться інвалідам і як добре до них ставились в часи Радянського Союзу. Тому що мало хто знає достовірну інформацію щодо існування інвалідів в післявоєнні часи. Звичайно, вся інформація була засекречена від країн Заходу, і суворо заборонялося розмовляти на цю тему.

Після розпаду СРСР проблеми інвалідів стали неймовірно актуальними, і для вітчизняних, і для іноземних істориків. В наш час з'явився доступ до інформації з архівів КДБ (Комітет Державної Безпеки), де знаходились засекречені дані щодо ліквідації інвалідів у містах.

Починаючи з 1946 р. Радянський Союз усіма можливими силами намагався відновити своє соціальне, політичне та економічне положення в світі. Керівництвом країни було ініційовано масштабну чистку вулиць від жебраків та людей з обмеженими можливостями [4].

Одним із фактів дегуманізації є вивезення ветеранів–інвалідів Другої світової війни в табори, в яких умови для існування були настільки складні, що багато хто з них не повернувся додому, а деякі отримали вторинну інвалідність. Цих фактів ніколи не публікували про ці події навіть не говорили, і тільки зараз можна проаналізувати: Чому і куди зникли сотні тисяч людей, які повернулися з фронту каліками? Їм пощастило вижити на війні, але потім їхні долі обірвалися в мирний час.

Відомо лише те, що після війни великі міста в Радянському Союзі були заповнені скаліченими військовими, для яких умови були не з кращих. Пенсії для них були мізерні, багато ветеранів почали страждати від алкоголізму у зв'язку з відсутністю соціальної реабілітації та інтеграції. Одразу після війни таких людей налічувалося понад 2,5 млн. При цій соціальній ситуації в СРСР з 1946 по 1948 рр. для заощадження державного бюджету було оголошено політику зменшення кількості людей, що отримали інвалідність [1].

Зі слів українського історика і доктора наук Івана Петрука можна зробити висновок, що групу інвалідності знімали з людей, які мали порушення опорно-рухового апарату.

До ювілею Сталіна, а саме 1949 року, питання з каліками вирішили довести до кінця. В цей час раптово зникають інваліди з великих міст. Спеціальні наряди міліції протягом однієї ночі вивезли за межі міст більшість інвалідів, які мешкали на ринках, вокзалах у лісах. Їх завантажили в спеціальні вагони для в'язнів і вивозили в інтернати, попередньо зібравши паспорти і солдатські книжки. Фактично їх переводили у статус в'язнів.

В 1950 р. за жебрацтво затримали майже 500 тис. людей, серед яких знаходилось 70 % інвалідів війни та праці. Їх затримували за принципом: «Без них гірше не стане, а матері понароджують ще». Згідно з цими фактами ми розуміємо, що наших героїв, які боролися за мир, свободу на землі, знищували в мирний час [3].

Після смерті Сталіна настав справжній мирний час в якому люди себе почували більш спокійно. Розпочались відновлювальні роботи з будівництва споруд та інфраструктури в Радянському Союзі. Але все одно рівень та умови життя інвалідів залишився низьким. Ніяких покращень не відбулося а стало ще гірше. Почались будуватися так звані «хрущовські забудови», для людей, які пересувалися на інвалідних візках, було надскладним завданням потрапити додому, якщо вони жили на якомусь із верхніх поверхів. Для них не створювали ніяких умов для полегшення життя.

В лікарнях також виникали складнощі щодо обслуговування інвалідів. Це вказувало на те, що медичний персонал в більшості випадків не мав певної кваліфікації, щоб обслуговувати людей з тяжкими травмами. Саме так описують інваліди стан медицини в СРСР.

Ф. Хусаїнов, який став інвалідом в 1969 р. пише: «...В СРСР тільки в деяких містах є спеціалізовані відділення, де лікують людей з тяжкими травмами, але і там рівень занадто низький. Більшість інвалідів направляли у звичайні лікарні, де догляд за ними був майже відсутній. Від цього у пацієнтів з'являлися пролежні, після чого у хворих починали гнити пошкоджені кінцівки. Людину виписували з лікарні навіть не до кінця вилікувавши її...». Продовжуючи автор писав: «...На моїх очах померло кілька паралізованих хворих, але вони померли не від паралічу, а від запалення легенів, тому що за ними не було ніякого догляду - цілодобово лежали вони мокрі при відкритих кватирках, а постіль міняли тільки перед обходом лікаря. Якщо зрідка приходили комісії, то лікарі про це знали заздалегідь і наводили ідеальний порядок. Як тільки комісія закінчувала свою роботу, все починалося по-старому [5].

Навіть після впровадження більш «лояльного» державного бюджету, рівень соціального захисту для інвалідів загалом не поліпшився. Про це свідчать описи справжніх ситуацій з життя інвалідів.

На сучасному етапі умови для інвалідів перейшли на більш високий рівень. Це залежить насамперед від рівня гуманізації населення, а він значно виріс. Сьогодні вирішення проблем інвалідів стали одними з пріоритетних завдань нашої країни: в Україні, так і в світі почали відкриватися спеціалізовані заклади, в яких готували висококваліфікованих лікарів, тренерів, вчителів. Для лікування та відновлювання інвалідів різних груп розроблено спеціальну методикау для швидшого видужування, також виріс рівень адаптивного спорту, в якому наша країна займає одну з вищих сходинок, для цього були створені одні з найкращих умов для тренування.

Пенсійні фонди забезпечують інвалідів стабільними виплатами як одноразово, так і щомісячно. За даними державного бюджету, за останні п'ять років сума видатків на забезпечення інвалідів збільшувалась (рисунк 1)

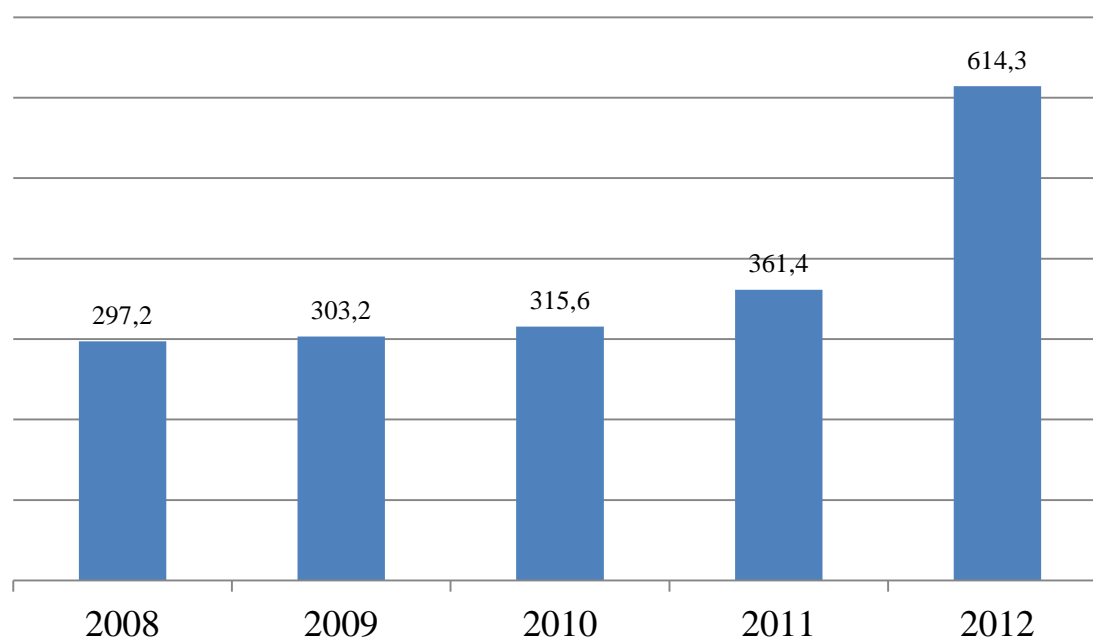

Рисунок 1 – Фінансування видатків (млн. грн.) на забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації за 2008-2012 роки

Висновки. Аналізуючи історичні відомості багатьох іноземних та вітчизняних істориків? зусиллями яких інформацію було оприлюднено про життя інвалідів в тяжкий період репресій, що відбулись в Радянському Союзі. Можна зробити висновок що досить тяжко сприймається: люди жорстоко відносились до інвалідів, вони зовсім не розуміли терміна «гуманність» і це прикро.

Вивезення з міст ветеранів війни, принизливе ставлення до них як на вулицях, так і в лікарнях – все це вказувало на низький рівень людяності. Героїв, які здобули перемогу ціною власного здоров'я, не сприймали за людей, а навпаки знищили як зайвий баланс, як непотріб.

З розпадом СРСР люди пізнали справжню сутність жахливих умов існування інвалідів – саме існування – тому що життям це не можна назвати. Завдяки цим прикритим урокам історії сучасне суспільство суттєво продвинулося в питаннях захисту прав інвалідів їх реабілітації та повернення у соціум як повноправних членів суспільства нашої України.

Література

1. Вознесенский Н. А. Военная экономика СССР в период Отечественной войны / Н. А. Вознесенский. М., 1947. - 358с.
2. Деборин Р. А. Итоги и уроки Великой Отечественной войны / Р. А. Деборин, Б. С. Тельпуховский. М: Мысль, 1975. - 439 с.
3. Історія радянського робітничого класу: у 6 т./ред. кол. С. С. Хромов та ін - М: Наука. Т. 3. 1938. - 1945. - 548 с.
4. Вещиков П. І. Подвиг тилу «Соціологічні дослідження». 1995. № 5. С. 12-18.
5. В СРСР нема інвалідів!: [Електронний ресурс] / Режим доступу <http://detectivebooks.ru/book/20798084/>

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ С УМЕРЕННОЙ И ТЯЖЕЛОЙ СТЕПЕНЬЮ УМСТВЕННОЙ ОТСТАЛОСТИ

Пархонюк Юлия

Научный руководитель – Ярмоленко М.А., преподаватель
Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. В XXI в. одной из наиболее актуальных проблем адаптивной физической культуры является обучение и воспитание детей с отклонениями в развитии, в том числе и детей с умеренной и тяжелой степенью умственной отсталости. Внимание к проблемам обучения данной категории вызвано тем, что количество таких детей увеличивается с каждым годом. В связи с этим, важным является вопрос создания благоприятных условий для коррекции нарушений в развитии детей с отклонениями умственного развития. В Украине учебно-воспитательная работа с данным контингентом осуществляется в специальных дошкольных и школьных учреждениях системы образования и здравоохранения.

Сегодня базовой проблемой является повышение качества специального образования. Одной из задач обучения и воспитания детей с отклонениями умственного развития предстает обеспечение максимально возможного уровня физического, умственного и нравственного развития. Учебно-воспитательная работа должна проводиться с учетом индивидуальных возможностей каждого ребенка. Поэтому для детей с такими нарушениями в развитии была создана дифференцированная система специальных дошкольных учреждений. В соответствии с характером степени отклонения и ее выраженности дети воспитываются в специальных учреждениях системы образования, здравоохранения или социального обеспечения.

Однако прежде чем решать эту задачу, важно знать, каких детей следует считать умственно отсталыми, в чем особенность их познавательной деятельности и эмоционально-волевой сферы поведения.

Такие ученые, как М.С. Певзнер [1] и Г.Е. Сухарева [4] к умственной отсталости относят только те состояния, при которых отмечается стойкое, необратимое нарушение познавательной деятельности, вызванное органическим повреждением коры головного мозга. Именно дети, у которых, в первую очередь, наблюдается стойкость, необратимость нарушения и его органическое происхождение могут считаться умственно отсталыми.

Гармоническое воспитание и обучение детей с отклонениями умственного развития в благоприятных условиях дает возможность не только сформировать у них правильное мировоззрение, но и сделать его достаточно устойчивым.

Цель исследования – оптимизировать процесс обучения и воспитания детей с умеренной и тяжелой степенью умственной отсталости путем формирования основных направлений педагогической работы.

Методы исследования: анализ научно-методической и специальной литературы; педагогическое наблюдение.

Результаты исследования и их обсуждения. У детей с умственной отсталостью в результате органических поражений головного мозга наблюдается нарушение нормального протекания психических, особенно высших познавательных, процессов (активного восприятия, произвольной памяти, словесно-логического мышления, речи и др.). Для умственно отсталых детей характерно наличие патологических черт в эмоциональной сфере:

- трудность формирования интересов и социальной мотивации деятельности;
- повышенная возбудимость;
- противоестественная инертность.

У многих умственно отсталых детей также наблюдаются нарушения в физическом развитии:

- дисплазия;
- деформация формы черепа и размеров конечностей;
- нарушение общей, мелкой и артикуляционной моторики;
- трудность формирования двигательных автоматизмов.

Умственная отсталость у детей включает в себя такие формы нарушений:

- олигофрения – такая форма психического недоразвития, которая чаще всего возникает при патологической наследственности, хромосомных aberrациях, родовой патологии или органическом поражении ЦНС во внутриутробном периоде, а также на самых ранних этапах постнатального развития.
- Деменция – характеризуется ослаблением познавательной деятельности, которое приводит к снижению и ослаблению памяти, уплощению эмоций. При деменции наблюдается медленное прогрессирование болезненного процесса. В детском возрасте деменция может возникнуть в результате органических заболеваний мозга при шизофрении, эпилепсии, воспалительных заболеваниях мозга, а также вследствие травм мозга.

При нарушении умственного развития главными и ведущими неблагоприятными факторами является слабая любознательность и замедленная обучаемость ребенка.

Обучение детей с умеренной и тяжелой степенью умственной отсталости означает принципиально иной подход: учебные программы и учебные заведения адаптируются под возможности детей данной нозологии. Обучение должно быть направлено на усвоение повседневных практических навыков и закрепление определенных стереотипов поведения необходимых в жизнедеятельности. Приобретенные навыки дают ребенку возможность вести более полноценную жизнь, максимально приближенную к жизни большинства членов общества. Главным принципом обучения является индивидуальный подход, так как для каждого ребенка с такими нарушениями есть индивидуальный план, который формируется на основании оценки его

потребностей и потенциала и содержит индивидуальные цели. Учебные программы должны предусматривать проведение занятий малыми группами по формированию положительных стереотипов поведения, развитию речи и коммуникативных навыков. В ходе обучения для каждого ребенка проводится первичный, текущий и итоговый контроль за усвоением социально-бытовых навыков. В рамках обучения для детей с отклонениями умственного развития составляются индивидуальные планы занятий в домашних условиях по закреплению навыков, приобретенных в учебном заведении, согласно которым родители должны работать с ребенком [3].

Главной целью коррекционного воспитания является создание условий для развития эмоционального, социального и интеллектуального потенциала ребенка, формирование его личностных качеств. В специализированном учебном заведении решаются различные задачи (табл. 1).

Таблица 1 - Основные направления коррекционно-педагогического процесса, осуществляемого в образовательном (коррекционном) учреждении для детей с отклонениями в умственном развитии

Направление	Характеристика
Диагностическое	Включает организацию комплексного медико-психолого-педагогического изучения ребенка в динамике коррекционно-воспитательного процесса и одновременно в целях разработки индивидуальной программы развития ребенка.
Воспитательное	Решает вопросы социализации, повышения самостоятельности, автономии ребенка и его семьи, становления нравственных ориентиров в деятельности и поведении ребенка, а также воспитания у него положительных личностных качеств.
Коррекционно-развивающее	Развивает компенсаторные механизмы становления психики проблемного ребенка, преодолевает и предупреждает у воспитанников вторичные отклонения в развитии их познавательной сферы, поведения и личностных ориентиров. При этом предполагается обучение родителей отдельным психолого-педагогическим приемам, повышающим эффективность взаимодействия с ребенком, стимулирующим его активность в повседневной жизни, укрепляющим его веру в собственные возможности.
Образовательное	Включает обучение детей способам усвоения общественного опыта, развитие их познавательной активности, формирование всех видов детской деятельности, характерных для каждого возрастного периода. Важной аспектом является подготовка детей к школьному обучению, которая должна вестись с учетом индивидуальных особенностей и возможностей каждого ребенка.

Таким образом, определив особенности и возможности развития детей с умеренной и тяжелой умственной отсталостью, можно выделить основные направления педагогической работы:

- 1) формирование социально-бытовых навыков (общения, эмоционально-волевой и собственно личностной сферы);
- 2) развитие познавательной и двигательной сферы как предпосылки обучения и выполнения трудовой деятельности;
- 3) выработка элементарных навыков обучения (чтение, письмо, счет) и навыков трудовой деятельности.

Исследования специалистов [1, 2] показывают, что при обучении двигательным действиям людей с отклонениями умственного развития подражание является более действенным средством обучения, чем словесные методы. Для людей с данными нарушениями требуется детализированное и последовательное изложение техники выполнения двигательных действий с демонстрацией каждого ее элемента. Специально организованный педагогический процесс должен базироваться преимущественно на практическом опыте (использовании наглядных примеров) [2]. Обучение должно основываться на многократном невербальном общении с постепенным усложнением задач в течение нескольких лет. При такой работе важно использовать уроки труда; уроки социальной адаптации, которые воспроизводят наиболее часто жизненные ситуации; закреплять навыки чтения и счета, связанные с ориентировкой в окружающей среде и трудовым процессом. Необходимыми условиями проведения специально-педагогической работы с данным контингентом являются тщательное построение задач, постоянное наблюдение, контроль и указания педагога.

Выводы.

1. Ведущим расстройством в клинико-психологической картине умственной отсталости является выраженная недостаточность познавательной деятельности. Представленные характеристики детей с умеренной и тяжелой умственной отсталостью являются динамическими. Каждый ребенок имеет свой темп, динамику развития, разные возможности в усвоении нового, поэтому обучение должно быть индивидуально ориентированным. Стратегия и тактика составления индивидуального коррекционно-педагогического плана выстраивается с учетом «личностной ситуации» отдельно взятого ребенка.

2. Воспитание и обучение детей с умеренной и тяжелой степенью умственной отсталости проходит в специальных учреждениях. Без специального воспитания и обучения дети с такими нарушениями могли бы стать беспомощными и бесполезными гражданами нашего общества. Коррекционное воспитание дает детям необходимые знания и умения, которые способствуют компенсации нарушенных психических функций, стимулирует дальнейшее психическое развитие, помогает стать полноценными членами семьи и общества. Направления педагогической работы с детьми, имеющими такие отклонения умственного развития должны внедряться в специальную разработку содержательного, методического и организационного ее обеспечения. Проведение такой работы позволяет как можно лучше развивать ограниченный потенциал лиц данной категории и расширить круг навыков для ориентирования в ближайшем окружении и самообслуживания.

Литература

1. Власова Т. А., Певзнер М. С. Учителю о детях с отклонениями в развитии / Т. А. Власова, М. С. Певзнер – М., 1980, с. 67-68.
2. Рубинштейн С. Я. Психология умственно отсталого школьника / С. Я. Рубинштейн – М., 1995. – С. 15-18.
3. Сідельник Л. Л. Методичні рекомендації з організації навчання практикою дітей з помірною та тяжкою розумовою відсталістю // Корекц. педагогіка. – 2007. – №2. – С. 27–33.
4. Сухарева Г. Е. Стойкие психические нарушения в отдаленном периоде органических поражений головного мозга. / Г. Е. Сухарева // Психология детей с нарушениями и отклонениями психического развития: Хрестоматия. / Г. Е. Сухарева; под ред. В. Астапова, Ю. Микадзе. – СПб., 2001. – с. 23–24.

АДАПТИВНИЙ СПОРТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Скрильнікова Анастасія

*Науковий керівник – Когут І. О., канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доцент*

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ,
Україна

Актуальність. Соціальна інтеграція осіб з різними видами відхилень є однією з найважливіших завдань сучасного суспільства. Одним із провідних засобів цієї соціалізації виступає адаптивний спорт метою якого є створення умов для повної реалізації здібностей людей з інвалідністю, а також порівняння їх результатів з показниками людей, які мають аналогічні проблеми в розвитку [4].

Сьогодні в Україні наявна негативна тенденція збільшення осіб з інвалідністю. Так, на початок ХХІ ст. нараховується більше 2,6 млн неповносправних людей різних категорій, крім цього цей показник щорічно зростає приблизно на 200–500 тис. осіб. Цей процес пов'язаний з ускладненням виробничих процесів, збільшенням кількості та інтенсивності транспортних потоків, виникненням військових конфліктів і терористичних актів, погіршенням екологічних факторів, скороченням рухової активності тощо.

Важливу роль у вирішенні цієї проблеми відіграє адаптивний спорт, який активно розвивається в Україні.

Історичні аспекти розвитку адаптивного спорту в Україні досліджують: Ю. А. Бріскін, С. Ф. Матвєєв, Є. Н. Приступа, вони виділили три періоди його становлення: I - 1924–1948 рр., II - 1952–1988 рр. та III - 1992 р. до сьогодення, також проблемами розвитку адаптивного спорту займаються й по сьогодення [2]. Тому ця тематика є актуальною.

Мета дослідження – виявлення проблем розвитку адаптивного спорту в Україні та з'ясування шляхів їх вирішення.

Результати дослідження та їх обговорення. Адаптивний спорт – один із видів адаптивної фізичної культури. У різних країнах проблеми адаптивного спорту, що виникають під час тренувань чи в побуті вирішують по-різному. Розвиток адаптивного спорту в Україні наприкінці 80-х, на початку 90-х років ХХ ст. (табл.1), ознаменований започаткованим фізкультурно-спортивним та оздоровчим клубом для осіб із інвалідністю.

**Таблиця 1 – Хронологія розвитку адаптивного спорту в незалежній
Україні**

<i>Дата</i>	<i>Подія</i>
1992 р. IX Паралімпійські ігри	Українські спортсмени з сидячого волейболу в складі об'єднаної збірної СНД посіли дев'яте місце.

25 червня 1992 р.	До складу Міжнародного спортивного комітету глухих (МСКГ) була прийнята Спортивна федерація глухих України.
1993 р.	В Україні були започатковані Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» з 27 регіональними відділеннями.
1993 р. XVII Всесвітні літні ігри глухих	Дебют українських дефлімпійців (2 золоті, 4 срібні та 2 бронзові медалі).
1994 – 2001 рр.	Самостійний розвиток руху Спеціальних Олімпіад в Україні.
1996 р. літні Паралімпійські ігри	Дебют українських паралімпійців (1 золота, 4 срібні та 2 бронзові нагороди у легкій атлетиці та плаванні).
1998 р. VII зимові Паралімпійські ігри	Паралімпійці України успішно дебютували, завоювавши 3 золоті, 2 срібні та 4 бронзові медалі.
До кінця 2000 р.	Працювали 72 підрозділи регіональних центрів «Інваспорту», було відкрито 26 дитячо-юнацьких спортивних шкіл інвалідів.
2001 р.	Міжнародний олімпійський комітет прийняв історично важливе рішення про перейменування Всесвітніх ігор глухих у Дефлімпійські ігри.
2001 р. XIX літні Дефлімпійські ігри	Українські спортсмени з вадами слуху посіли 4 загальнокомандне місце серед 85 країн, здобули 12 золотих, 12 срібних і 10 бронзових нагород.
2003 р.	В Євпаторії відкрито Національний центр паралімпійської і дефлімпійської підготовки та реабілітації інвалідів.
2003р.	В країні діє 144 фізкультурно-оздоровчих клубів інвалідів, в 23 областях на базі 84 спецшкіл-інтернатів для інвалідів відкрито 168 спеціалізованих відділень паралімпійської та дефлімпійської підготовки.
2005 р. XX літні Дефлімпійські ігри	Українські дефлімпійці (вигорали 20 золотих, 17 срібних і 14 бронзових медалей, встановили 4 рекорди світу) у неофіційному заліку посіли перше місце серед 85 країн-учасниць.
2008 р. XIII літні Паралімпійські ігри	Результатом виступу української збірної стали 74 медалі: 24 золотих, 18 срібних та 32 бронзових, посівши четверте загальнокомандне місце.
2014 р. зимові Паралімпійські ігри	Українська збірна посіла четверте місце, здобувши 5 золотих, 9 срібних і 11 бронзових медалей.

Україну у сучасному міжнародному спортивному русі осіб із інвалідністю представляє Національний Олімпійський комітет спорту інвалідів України. Міжнародний паралімпійський комітет оцінив розвиток паралімпійського руху в Україні, як найвищий серед Європейських країн. Поєднання діяльності Національного комітету інвалідів України та державної організації «Інваспорт» внесло важливий внесок у розвиток адаптивного спорту в цілому.

В Україні працює більше 27 регіональних центрів «Інваспорт», 174 фізкультурно-спортивних та оздоровчих клубів інвалідів, 27 дитячо-юнацьких спортивних шкіл інвалідів. В Україні проводяться різноманітні старты та чемпіонати серед різних нозологічних груп, де спортсмени показують свої кращі результати.

Завдяки системній організаційній та практичній роботі Національного комітету спорту інвалідів України, Українського центру з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» та спортивних федерацій з нозологій українські спортсмени з інвалідністю досягали и досягатимуть неймовірно високих результатів на міжнародних змаганнях [1, 2].

В адаптивному спорті України основною проблемою є фінансування та матеріально – технічне забезпечення. Однак є й інші (рис.1).

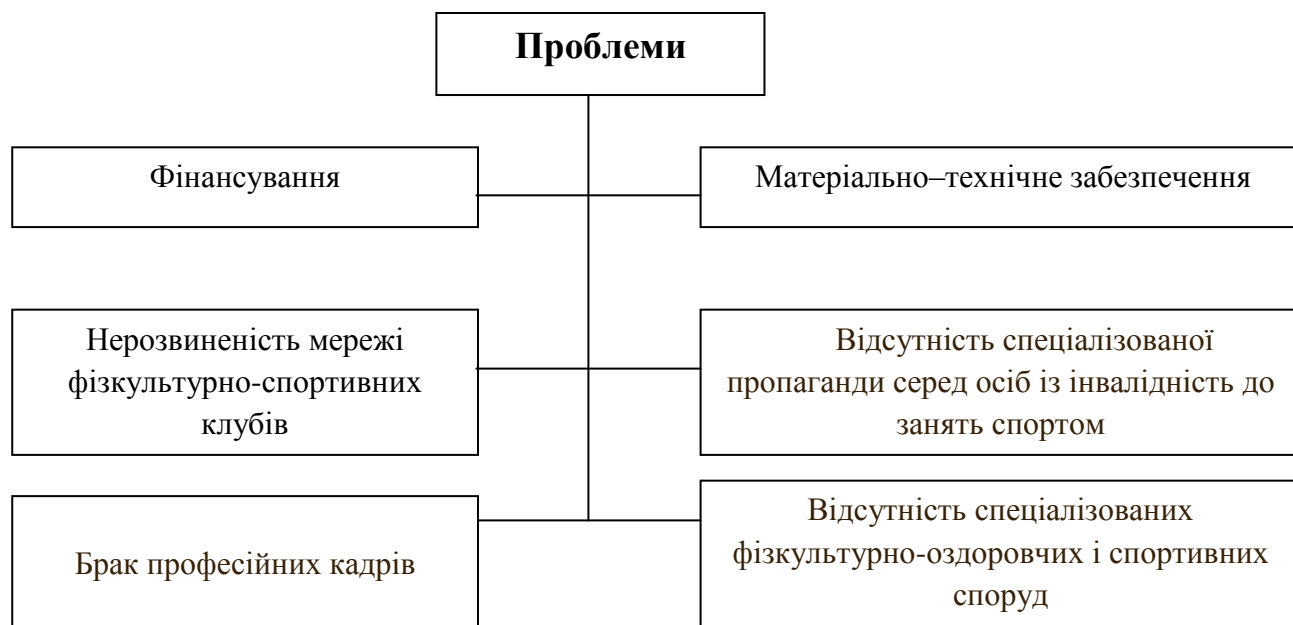

Рисунок 1 - Проблеми адаптивного спорту в Україні

Вирішенням проблем адаптивного спорту в Україні займається організація «Інваспорт», вона дотримується постанов і рішень Кабінету Міністрів і Положень про Український центр фізичної культури осіб з інвалідністю. Займається проведенням фізкультурно-оздоровчих та навчально-методичними роботами для розвитку адаптивного спорту в Україні із вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату та інтелекту. Кошти для проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів та розширенням спортивної бази виділяє місцеве самоврядування та держава [3, 5].

Розглянемо шляхи вирішення проблем адаптивного спорту в Україні.

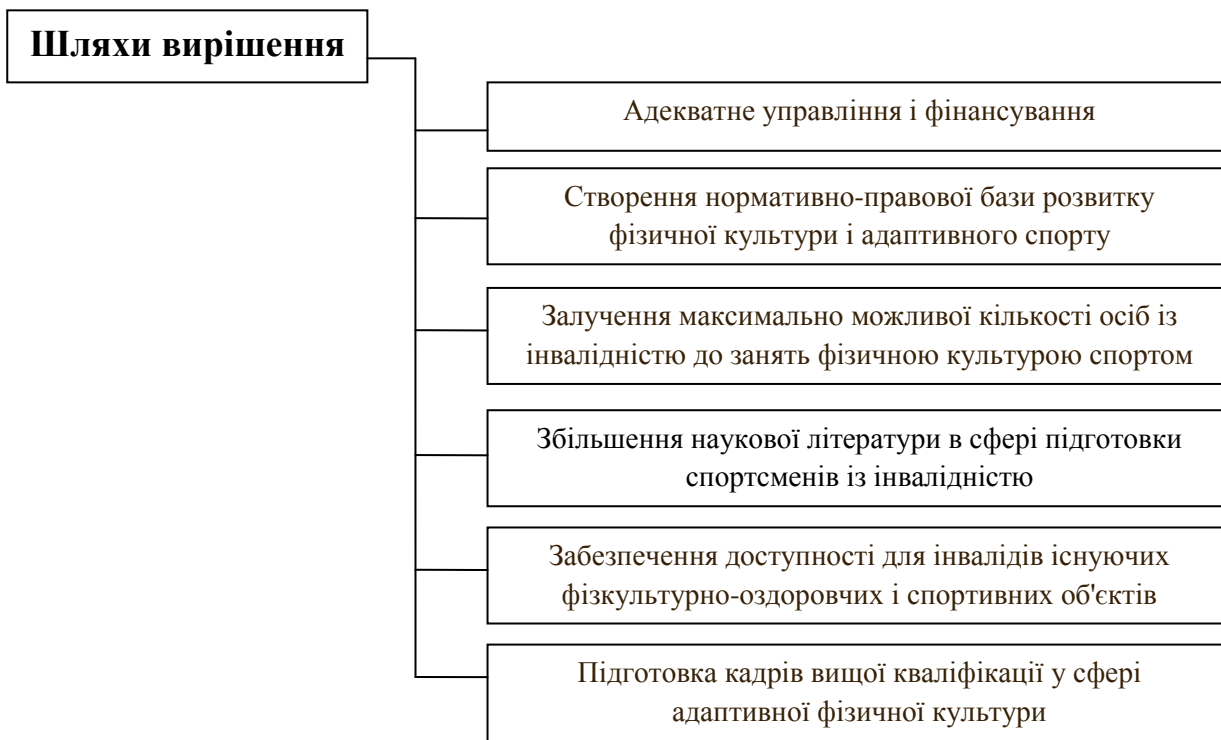

Рисунок 2 - Шляхи вирішення проблем адаптивного спорту в Україні

Висновки. Отже, Україна з часів здобуття незалежності поступово розвивається в напрямі адаптивного спорту. В Україні було започатковано унікальну і поки що єдину в світі державну систему фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт», завдяки діяльності якій та Національному комітету спорту інвалідів України, відбувається активна реалізація розвитку фізичної культури та спорту осіб із інвалідністю. Хоча немає належного рівня фінансування й достатньої матеріально-технічної підтримки кожен виступ наших спортсменів щоразу дивує світ неймовірними перемогами. Поступово вирішуються питання доступності осіб із інвалідністю до фізкультурно-оздоровчих і спортивних об'єктів. В Україні діє Державна служба з питань інвалідів і ветеранів України, яка допомагає у вирішенні багатьох питань особам із інвалідністю. В Україні також є багато законодавчих актів: на захист безпеку осіб із інвалідністю, залучення більшість людей певних нозологічних груп до занять фізичної культури і спорту.

Література

1. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів / Ю. А. Бріскін // Паралімпійський спорт 2006 р. – С 91-114.
2. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів / Ю. А. Бріскін // Дефлімпійський спорт 2006 р. – С 207–210.
3. Бегидова Т. П. Основные аспекты адаптивной физической культуры: Учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. / Т. П. Бегидова. – М. : Физическая культура и спорт, 2013.–247 с.

4. Винник Д. П. Адаптивное физическое воспитание и спорт [Текст] / [Винник, Д. П.] ; под ред. Джозефа П. Винника ; [пер. с англ. И. Андреев]. – К. : Олимпийская литература, 2010. – 608 с. : рис., табл.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДАПТИВНОГО СПОРТУ ЯК ФАКТОР ЙОГО РОЗВИТКУ

Сулим Андрій

*Науковий керівник – Когут І.О., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. Сьогодні в усьому світі спостерігається тенденція зростання кількості людей з інвалідністю. Одним із найважливіших компонентів для осіб з інвалідністю є матеріально-технічне забезпечення для організації та здійснення спортивно-оздоровчої роботи та проведення дозвілля.

Серед багатьох факторів, що обмежують підтримку фізичного і психологічного стану осіб з інвалідністю, є відсутність можливості здійснення їх соціальної, трудової, навчальної та інших видів діяльності без засобів матеріально-технічного забезпечення. Запобігти розвитку негативних морфофункціональних змін у людини, яка потрапила в умови вимушеної гіподинамії та гіпокінезії, оптимізувати її стан, можливо завдяки руховій активності. Зокрема для цього розробляються нові види матеріально-технічного забезпечення.

Аналіз спеціальної літератури дозволив судити про недостатню кількість інформації щодо матеріально-технічне забезпечення осіб з інвалідністю, це і визначає актуальність даної теми.

Мета дослідження - вивчення специфіки матеріально-технічного забезпечення адаптивного спорту для підвищення ефективності його функціонування.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури, офіційних документів міжнародного паралімпійського комітету, інформації мережі Інтернет; синтез та узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. Серед найважливіших соціальних проблем, що постають перед державою в даний час є реабілітація та соціальний захист людей з інвалідністю, які дозволили б їм стати повноправними членами суспільства разом зі здоровими людьми, брати активну участь у фізичній культурі та у всіх сферах суспільного життя. Забезпечення матеріально-технічними засобами є частиною цього процесу. Залежно від мети адаптації осіб з інвалідністю ці засоби можна поділити на три групи (рис.1).

Перша група засобів призначена для пристосування осіб з інвалідністю до навколишнього середовища, його можливостей для здійснення власне змагальної діяльності відповідно до правил змагань певного виду спорту, а також повноцінної навчально-тренувальної роботи. Якщо заняття не передбачають участі спортсменів з інвалідністю у змаганнях (заняття рекреаційного, оздоровчого та іншого характеру), то ці засоби використовуються для забезпечення основної рухової діяльності, що виконується на заняттях.

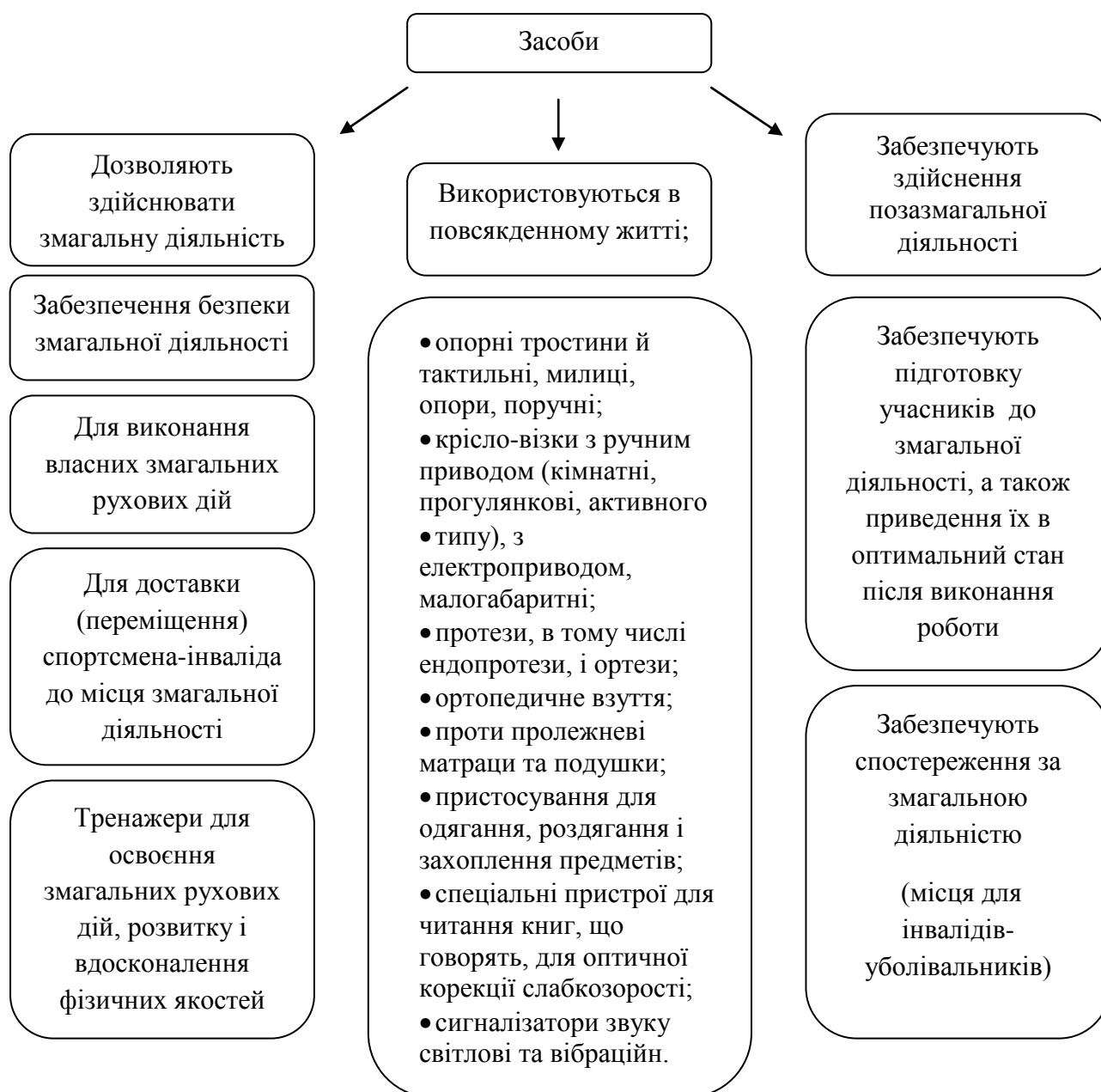

Рисунок 1 - Засоби матеріально-технічного забезпечення

Друга група засобів передбачає пристосування навколишнього середовища особи з інвалідністю до його можливостей. Вони тісно пов'язані з адаптивним спортом, але належать до позазмагальної діяльності. Це заходи, необхідні для підготовки учасників до змагальної діяльності та навчально-тренувальної роботи, приведення спортсменів в оптимальний стан після цих видів діяльності, а також для спостереження перегляду змагань. Друга група засобів передбачає можливість розміщення осіб з інвалідністю на трибунах спортивних споруд як глядачів, а також можливість переміщення на кріслах-візках та виконання необхідних дій в роздягальнях, лікарських кабінетах та інших приміщеннях [1].

Третя група засобів спрямована на процес засвоєння особами з інвалідністю тих чи інших рухових дій, розвиток і удосконалення здібностей, необхідних для повсякденного життя.

Саме завдяки матеріально-технічному забезпеченню повсякденне життя людей з інвалідністю набуває повноцінного значення, вони почувають себе потрібними суспільству. Оскільки наука та технології є агентом соціальної трансформації, вони можуть бути помічниками у подоланні обмежень для мільйонів людей з інвалідністю по всьому світу. У сфері матеріально-технічного забезпечення з кожним роком створюються інновації для покращення життя людей з інвалідністю. Однією з таких подій у 2014 році, стало право першого удару на чемпіонаті світу з футболу, якого був удостоєний спортсмен з пошкодженнями спинного мозку. Проект Walk Again — це 156 досліджень з усього світу під керівництвом бразильського нейрофізіолога Мігеля Ніколеліса (Miguel Nicolelis), професора університету Дюка Північна Кароліна (США).

Для підготовки до події було обрано 8 молодих чоловіків та жінок, які тренувалися у вправності володінням екзоскелетом. З них і був обраний Джуліано Пінто. Особистість добровольця трималася у таємниці до початку чемпіонату. 29-річний молодий чоловік, ноги якого паралізовані, був одягнений в екзоскелет. Особливість цього екзоскелета в тому, що він повністю управляється мозком—силою думки. Для цього на голову одягається спеціальна шапочка, яка зчитує сигнали мозку і передає їх комп'ютеру. Це перший екзоскелет, який знаходиться під контролем активності мозку і має зворотній зв'язок зі спортсменом. Зворотній зв'язок здійснюється через штучну шкіру, що знаходиться на руці, в яку подаються сигнали від нижньої частини скелета. Таким чином, людина відчуває рух і контакт з предметами [3, 6].

Теж зовсім недавно публіка побачила екзоскелет eLEGS від компанії Berkeley Bionics. Їх розробка дозволяє пересуватися людям, у яких паралізовані ноги, без інвалідного візка. Костюм одягається за пару хвилин, важить близько двадцяти кілограм. Комп'ютер розташовується в рюкзаку, який одягається на спину, в ньому ж знаходяться батареї. Для того, щоб піднятися з сидячого положення, людині потрібно спертись на милиці і нахилитись. Цей екзоскелет працює за допомогою чотирьох моторів, ними ж і керуються. Щиколотка направляється в правильне положення пасивними пружинами. Таким чином ступня стає на землю як належить. Милиці допомагають тримати баланс і, крім того, вони ж і керують екзоскелетом [4].

Група дослідників EcolePolytechniqueFédéraledeLausanne розробила інше рішення, яке дозволить знову стати на ноги паралізованим людям з пошкодженим спинним мозком. Дослідники створили імплантат під назвою e-Dura, який може замінювати травмовані ділянки спинного мозку. Пристрій являє собою гнучку стрічку, оснащену електродами. Вона встановлюється уздовж спинного мозку, володіє достатньою гнучкістю, щоб згинатися разом з тканинами, які перебувають поруч з хребтом, і не викликати при цьому дискомфорту у спортсмена. Завдяки наявності електродів і провідних з'єднань

забезпечується передача електричних сигналів між різними ділянками хребта, зв'язок між якими втрачений в результаті травми[5].

Також заняття багатьма видами спорту були б не можливими без застосування протезної техніки. В даний час арсенал технічних засобів доволі різноманітний, як за оригінальністю технічного рішення, так і за функціональними можливостями, що дозволяє особам з інвалідністю займатися спортом та вести активний образ життя. Біг розглядається як одне з найбільш ефективних та доступних засобів фізичного тренування, є природнім рухом людини при котрому задіяні усі функціональні системи організму. Одночасно він є одним з найбільш важких видів діяльності для спортсменів з інвалідністю, які перенесли ампутацію нижніх кінцівок [2]. Підчас занять адаптивною фізичною культурою використовується не тільки комп'ютеризоване матеріально-технічне забезпечення, а також різного роду протези.

Відомий легкоатлет Оскар Пісторіус використовує протези з вуглепластика для обох кінцівок. Він став першим атлетом з ампутуваними ногами, який прийняв участь в Олімпійських Іграх. «Той, що біжить по лезу бритви», як прозвали Пісторіуса, на своїх протезах в бігу на 400 м на Іграх Олімпіад дістався до півфіналу. Таким чином, матеріально-технічне забезпечення дозволяє спортсменам-інвалідам займатися адаптивним спортом і адаптивною фізичною культурою і домагатися спортивних результатів незалежно від виду травми та отриманих каліцтв. Разом із поліпшенням матеріально-технічного забезпечення, збільшується число тих, котрі займаються адаптивним спортом, це і показує ефективність функціонування адаптивної фізичної культури.

Висновки. Головною метою адаптивного спорту є максимально можлива самореалізація осіб з інвалідністю у соціально прийнятному і схвалюваному виді діяльності, підвищення їх реабілітаційного потенціалу та рівня якості життя.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що активні заняття фізичною культурою, участь у спортивних змаганнях є формою необхідного спілкування, відновлюють психічну рівновагу, знімають відчуття ізольованості, повертають відчуття впевненості та поваги до себе, дають можливість повернутися до активного життя. Саме завдяки інноваціям у сфері матеріально-технічного забезпечення життя осіб з інвалідністю можна значно покращити, прибравши перешкоди, з якими вони стикаються кожної миті, починаючи з того як вийти з власної оселі без сторонньої допомоги та закінчуючи можливістю працювати на рівні зі здоровими людьми на виробництві.

Матеріально-технічне забезпечення супроводжується всіма цима факторами і допомагає людям з інвалідністю швидше пристосуватися в соціумі. Останнім часом було продемонстровано велику кількість інноваційних технологій в адаптивному спорті, в тому числі й у сфері матеріально-технічного забезпечення, від екзоскелета під управлінням головного мозку до протезів зі штучним інтелектом. Ці інновації слугують для подальшого розвитку адаптивного спорту та впровадження цих розробок у життя осіб з

інвалідністю для ефективного функціонування адаптивного спорту зокрема та адаптивної фізичної культури в цілому.

Література

1. Євсєєв С. П. Материально-техническое обеспечение физической культуры, / С. П. Євсєєв, С. П. Курдибайло. – К.: Рад. спорт, 2000. – 148 с.
2. Євсєєв С. П. Материально-техническое обеспечение физической культуры, / С. П. Євсєєв – К.: Рад. спорт, 2007. – 317 с.
3. Чемпіонат світу з футболу. – : [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://neinvalid.ru/na-chempionate-mira-po-futbolu-v-brazilii-debyutiruyut-ekzoskeletyi/>.
4. Екзоскелет eLEGS. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.invalidov.net/viewtopic.php?id=398>.
5. Імплантат e-Dura. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://itc.ua/tag/e-dura/>.
6. 2014 – Word Cup Brazil – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://virtualreality.duke.edu/project/walk-again-project/>.

АДАПТИВНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Хоменко Сергій

*Науковий керівник – Козут І. О., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київ, Україна*

Актуальність. Сьогодні серед різних верств населення зростає кількість осіб з інвалідністю. До них відносять людей з ураженням опорно-рухового апарату, центральної і периферичної нервової систем; психічними захворюваннями та розумовою відсталістю; ураженнями органів слуху та зору, внутрішніх органів, онкологічними захворюваннями. Причини інвалідності та її наслідки є різними: на це впливають як несприятливі соціально-економічні обставини, так і низький рівень забезпечення громадян. Проблеми інвалідності мають глобальний характер, коли 15 % осіб є обмеженими в тих чи інших можливостях.

Для населення України проблема соціального захисту осіб з інвалідністю набула особливого значення, тому що відбувається постійне зростання їх частки у загальній структурі населення. Беручи до уваги початок 1990-х років, коли загальна кількість осіб даної категорії в Україні становила біля 3 % усього населення, або 1,5 млн осіб, то на 2010 р. даний показник прирівнювався до 2,65 млн осіб, з них – 122,6 тис. дітей з інвалідністю, тобто частка людей цієї категорії усього населення становить 5,3 %, відповідно зросла їх чисельність в 1,6 раза.

Соціально-економічний розвиток українського суспільства призвів до зростання людей з інвалідністю, зниження рівня життя значної кількості людей, що зумовлено такими чинниками як незадовільним станом системи охорони здоров'я, недостатньою безпекою та охороною праці, низьким рівнем екології та проявом різних катаклізмів – природних, екологічних, військових [1, 3].

Мета дослідження – з'ясування шляхів розвитку адаптивної фізичної культури в Україні на основі аналізу актуальних проблем соціального захисту осіб із інвалідністю та виявлення їх причин.

Результати дослідження та їх обговорення. Кожен 18-тий громадянин України – особа з інвалідністю, тобто людина, яка потребує від держави додаткової підтримки. Проблеми людей з інвалідністю в Україні свідчать про необхідність посиленої і комплексної уваги збоку не тільки державних органів, але й суспільства в цілому. Сучасні умови формують відповідні вимоги щодо соціального захисту даної категорії населення.

Україна намагається перейти від медичної до соціальної моделі інвалідності. Остання являє собою взаємозв'язок між людиною з інвалідністю і суспільним життям та, на відміну від першої не фокусує увагу на відхиленні у її здоров'ї, як це було характерно радянській системі управління.

Сучасна державна політика соціального захисту осіб з інвалідністю включає в себе, зокрема, створення відповідних умов для їх участі в активному

суспільному житті; дотримання державою гарантій у досягненні вищих соціальних стандартів щодо матеріального забезпечення; створення вільного простору; активну взаємодію державних органів та громадських організацій у вирішенні нагальних проблем тощо.

В результаті дослідження визначено основні проблеми у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю: забезпечення соціальних виплат у таких розмірах, які б гарантували їм достатній рівень життя; проведення інтегрованих форм навчання, що дозволить отримати гідну освіту; забезпечення необмеженого отримання фізкультурно-оздоровчих, спортивних та реабілітаційних послуг за місцем проживання; можливість працевлаштуватися та подальшої роботи без будь-якої форми дискримінації; реформування стаціонарних установ та переведення фінансування на створення умов, що дозволять жити без відриву від суспільного життя; створення відповідних умов, для вільного пересування незалежно від нозологічної групи.

Сьогодні в українському суспільстві соціальний захист недостатньо ефективний, тому що рівень пенсійних і соціальних виплат гальмує цей процес, адже особи з інвалідністю так і залишаються найменш забезпеченою категорією населення в країні.

На наш погляд, особливо важливими, для осіб з інвалідністю, є заходи щодо можливості заняття адаптивною фізичною культурою (АФК), що є одним з шляхів виходу зі стану ізоляції від суспільства та подальшої інтеграції, і саме сучасні фізкультурні програми, а також участь у змаганнях, мають стати об'єктом комплексного державно-управлінського впливу. Потрібно звернути увагу на досить низький рівень забезпечення умов щодо заняття АФК дітей з інвалідністю, навчальні заклади недостатньо оснащені для цього, що не дає можливості максимально реалізуватися. Тому потрібно удосконалити фізкультурно-оздоровчу та спортивну інфраструктуру за міжнародними стандартами, ліквідувати перешкоди, що заважають входити до приміщення, обладнати санітарні ланки, забезпечити безперешкодний доступ на всі поверхи та до громадського транспорту [3].

Невід'ємною ланкою інтеграції осіб з інвалідністю в суспільство виступає освіта. Так, користуючись даними Міністерства освіти і науки України, що були викладені в Державній доповіді «Про становище інвалідів та основи державної політики щодо розв'язання проблем громадян з особливими потребами», кількість студентів з інвалідністю в Україні, які навчаються у ВНЗ III-IV рівня акредитації, постійно збільшується (рис. 1) [4].

Заслуговує на увагу досвід багатьох країн, які запровадили у загальноосвітніх закладах інтегроване навчання, що передбачає здобуття знань неповносправних осіб спільно зі здоровими дітьми. Такий спосіб дав змогу особам з інвалідністю інтегруватися в середовище ровесників, а здоровим дітям вчитися допомозі та милосердю, відбулася зміна суспільних стереотипів щодо цієї категорії.

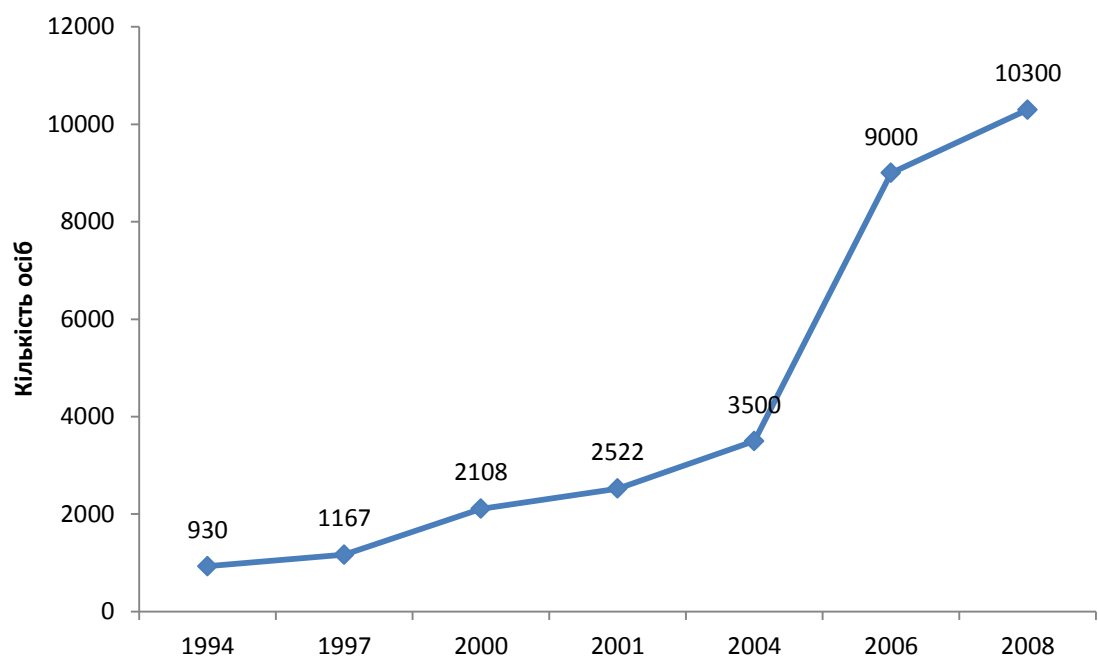

Рисунок 1 – Кількість осіб з інвалідністю, що навчаються у ВНЗ

Проблему працевлаштування осіб з інвалідністю слід виділити окремо. Залучати таких громадян до сфери праці важливо, як показує практика і для них самих, так і для держави, тому що підвищуються їх життєві показники, збільшується платоспроможність та можливість самореалізації. Політика держави повинна спрямовуватись на максимальну активізацію потенційних сил осіб з інвалідністю можливостями у контексті професійної реабілітації та працевлаштування.

Більшість країн світу створили умови, де особи з інвалідністю, які працюють, складають близько 50 % загальної кількості (рис. 2) [2, 3].

За радянських часів інвалідність трактувалася як втрата працездатності, що ускладнювало можливість людині бути повноцінним учасником суспільного життя. Оновлення та доповнення Закону України «Про соціальний захист інвалідів» (ст. 2) свідчить, що інвалідність розуміється як норма втрати здоров'я. Це надало можливість усім громадянам працевлаштовуватися, але при цьому важливо, створювати безпечні і нешкідливі для здоров'я осіб з інвалідністю умови, вживати заходи, що будуть спрямовані на уникнення інвалідності надалі та відновлення працездатності.

Конституція є гарантом рівності та відповідальності перед законом усіх без винятку. Відповідно до статті 1 закону «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»: «...інваліди в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, суспільних прав і свобод». Зазначено також те, що «дискримінація осіб з особливими потребами забороняється та переслідується Законом». Ставлення до людей з інвалідністю з боку держави можна охарактеризувати наступними словами: «Дискримінації не існує, бо суспільство її просто не помічає».

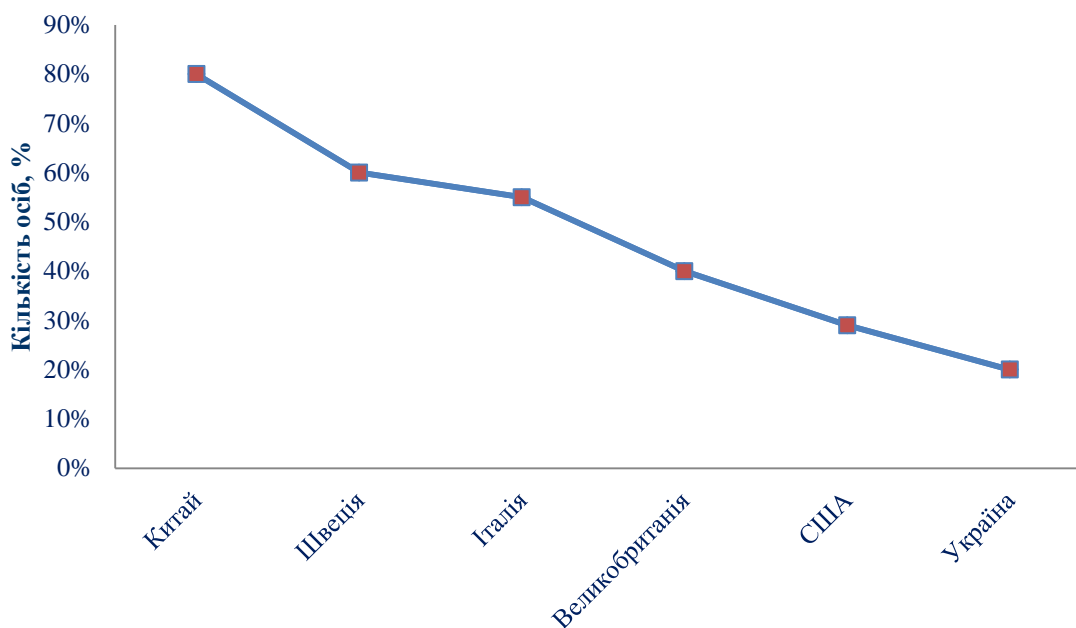

Рисунок 2 - Працевлаштування осіб з інвалідністю у різних країнах, %

Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту, Державний інститут розвитку сім'ї та молоді щорічно готує доповіді «Про становище молоді в Україні». Це видання, зазвичай, не містить жодного слова, про людей з вадами здоров'я. Це набуває такого вигляду, наче не існує молодих людей з інвалідністю.

Під час проведення опитування стосовно проблеми рівності та недискримінації суттєво відрізнялися відповіді посадовців органів місцевої виконавчої влади і експертів, які представляють фахові недержавні організації та ЗМІ. Так, на поставлене запитання: «Чи однаково рівно захищає закон людину, яка має інвалідність, та, яка не має її?», – 64 % посадових осіб відповіли «Так». Та експерти недержавних організацій та ЗМІ вважають навпаки: 44 % – «Скоріше, ні» і 13 % – «Ні».

Схожими є результати опитувань людей з інвалідністю та більш широкої аудиторії. Значна кількість (77 %) опитаних говорять про існування дискримінації, з них 34 % цілком впевнені і 43 % відповіли «Скоріше, існує». Дискримінації «Не існує» – таку думку мають 17 % респондентів і 6 % – не визначилися [2, 4, 6].

Висновки. Аналіз наукової літератури свідчить, що задля вирішення проблем з інвалідністю, особливо велике значення мають: підготовка кваліфікованих кадрів; визначення номенклатурного переліку спеціалістів у сфері соціальної допомоги особам з інвалідністю відповідно до міжнародних стандартів; забезпечення організаційно-методичної бази для їх навчання та наступного працевлаштування; підвищення рівня мотивації до фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи. Адаптивна фізична культура є широким соціальним феноменом, метою якого є соціалізація особистості з інвалідністю,

підняття рівня життя, наповненням його новим змістом, почуттями. Однією з найважливіших вимог є фундаменталізація освіти у цій галузі. Основна проблема полягає у наявності знань з фізичної культури, медицини, корекційної педагогіки. Завдання це надзвичайно складне, але саме його виконання дозволить розглянути людину з інвалідністю цілісно. Потрібно створити умови для зміни негативних стереотипів і ставлення до цих людей в українському суспільстві на основі досягнення соціальної солідарності і справедливості та сприяти затвердженню загального принципу: «Дивись на мене як на рівного».

Література

1. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. Український та польський досвід / С. Богданов, наук. ред. О. М. Палій. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. – 93 с.
2. Врегулювання проблемних питань працевлаштування та захисту прав інвалідів у сфері праці: практ. посібник / укл. О. В. Бабак, І. В. Гладка, Н. М. Малиновська, В. Й. Скаковська ; за заг. ред. В. М. Дьяченка, М. Л. Авраменка. – К. : “Ун-т Україна”, Всеукр. центр професійної реабілітації інвалідів, 2007. – 156 с.
3. Соціальний захист населення України : навч. посібник / авт. кол. : І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. М. Коваль, О. Ф. Новікова та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : Вид-во НАДУ; Вид-во “Фенікс”, 2010. – 212 с.
4. Про становище інвалідів в Україні. Національна доповідь / Мінпраці України, Держ. установа “Наук.-дослід. ін-т соц.-труд. відносин”. – К., 2008. – 200 с.
5. Уряд. кур’єр. – № 230. – 2009, 10 груд.
6. Конвенція ООН про права інвалідів.

ПРИМЕНЕНИЕ ДОПИНГА КАК АКТУАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА ПАРАОЛИМПИЙСКОГО СПОРТА (НА ПРИМЕРЕ ПАУЭРЛИФТИНГА)

Чебанова Екатерина

Научный руководитель - Маринич В. Л., канд. наук по физ. воспитанию и спорту, ст. преподаватель

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
Киев, Украина

Актуальность. Паралимпийский спорт в настоящее время является динамично развивающимся социальным феноменом, которому по силам оказывать значительное воздействие как на личность человека с ограниченными возможностями, так и на его социальную интеграцию в общество.

Развитие паралимпийского спорта в мире сопровождается рядом проблем: морально-этические, смещение акцентов с адаптивной направленности на достижение рекордов и завоевание медалей и др. Однако следует учитывать и внутренние противоречия этого явления как спорта высших достижений для людей с инвалидностью, например негативные тенденции, связанные с применением допинга в адаптивном спорте.

Проблему допинга в спорте обосновал В.Н Платонов (1997–2014) [2], рассматривая наиболее актуальные проблемы современного спорта – применение допинга и использование различных эргогенных средств в системе подготовки и соревновательной деятельности спортсменов. Основные нормативно-правовые документы по антидопинговой программе и антидопинговые правила в адаптивном спорте описали Е. В. Планида, Е. В. Куриленкова, Е. П. Яковенко и Л. А. Каптюх [1].

Международный паралимпийский комитет координирует усилия по борьбе с допингом в паралимпийском спорте на международном уровне. Но, следует отметить, что остается не изученным вопрос контроля применения допинга Национальными паралимпийскими комитетами (НПК).

Цель исследования – определение путей усовершенствования допинг-контроля спортсменов-паралимпийцев.

Методы исследования: анализ научно-методической и специализированной литературы и интернет-ресурсов, сравнение и составление.

Результаты исследования и их обсуждение. В адаптивном спорте проблема применения допинга является не менее актуальной, чем в олимпийском, а в некоторых аспектах и более острой. Это обосновано тем, что практически все спортсмены с ограниченными возможностями в той или иной степени вынуждены принимать лекарства для облегчения своего состояния, а многие из этих средств включены в списки запрещенных к применению препаратов. Однако в адаптивном спорте МПК руководствуется тем же списком запрещенных препаратов, что и Международный олимпийский комитет (МОК).

МПК, подписавший Всемирный антидопинговый кодекс, остается верен принципу соблюдения спортивной среды, свободной от допинга на всех уровнях. Совместно с Международной федерацией пауэрлифтинга НПК содействуют предотвращению применения допинга в спорте паралимпийскими атлетами, а также поддержанию духа честной игры.

МПК планирует осуществить ряд мер совместно НПК по сокращению количества нарушений антидопинговых правил в паралимпийском спорте, в частности в пауэрлифтинге. Именно в данном виде спорта проблема применения допинга является острой, что подтверждается соотношением дисквалифицированных спортсменов-пауэрлифтеров и спортсменов в других видах спорта на Паралимпийских играх (рис.1).

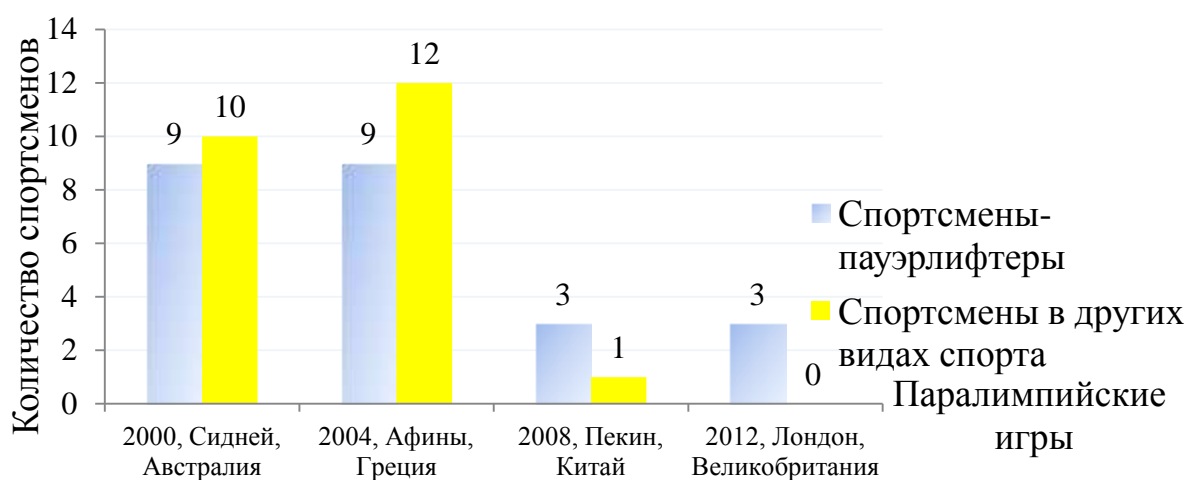

Рисунок 1 – Соотношение дисквалифицированных спортсменов-пауэрлифтеров и спортсменов в других видах спорта на Паралимпийских играх (2000–2012)

МПК проверяет участников соревнований на наличие тех же субстанций, что и Всемирное антидопинговое агентство, следящее за атлетами на «большой» Олимпиаде [3]. Обычно наиболее часто принимают допинг участники соревнований по тяжелой атлетике, легкоатлеты и велосипедисты. В период с декабря 2013 г. по сегодняшний день на соревнованиях международного уровня 13 пауэрлифтеров были дисквалифицированы по результатам тестов на допинг. Происходит постоянное увеличение положительных допинг-проб, несмотря на то что комитет по пауэрлифтингу МПК осуществляет комплексную программу просвещения среди спортсменов и вспомогательного персонала, а также проводит больше тестов, чем ранее. Антидопинговый комитет МПК в настоящее время рассматривает возможность принятия целого ряда мер против стран, спортсмены которых неоднократно нарушали антидопинговые правила.

Предложения будут представлены на рассмотрение Совета Правления МПК и в случае одобрения будут включены в новый антидопинговый кодекс МПК, который вступает в силу с 1 января 2015 года. Они состоят в наложении финансовых санкций на НПК и сокращении количества мест для участия в соревнованиях определенного вида спорта на Паралимпийских играх в Рио-де-Жанейро 2016 г. [4]. Рассматриваются и другие санкции. МПК относится к применению допинга в спорте чрезвычайно серьезно и намерен достичь 100% искоренения допинга и исключения нарушителей из спорта.

Комитет по пауэрлифтингу МПК проводит просвещение пауэрлифтеров и вспомогательного персонала во всем мире, однако количество положительных тестов на применение допинга постоянно увеличивается в последние годы. Следует отметить, что спортсмены во всех видах спорта заявили во время антидопинговых слушаний, что не получали от своих НПК никакого обучения по вопросам борьбы с допингом, так того требует МПК, полагая что применение допинга – это и персональная ответственность спортсменов.

МПК и далее будет осуществлять антидопинговые программы, но и НПК также должны выполнять свои обязательства – следить за тем, чтобы спортсмены не нарушали антидопинговые правила и были хорошо осведомлены в отношении различных добавок. В противном случае они как и спортсмены, могут столкнуться с целым рядом санкций в случае выявления антидопингового нарушения.

В 2013 г. для сокращения применения допинга в пауэрлифтинге, во время проведения различных соревнований по всему миру около 850 пауэрлифтеров и вспомогательного персонала прослушали лекции о важности борьбы с допингом. Количество тестов, осуществленных Комитетом пауэрлифтинга МПК в 2012 г. увеличилось на 65 % по сравнению с 2011 г.

Исполнительный директор МПК Хавьер Гонсалес, подтвердил намерения МПК относительно системной работы по обучению спортсменов вопросам по применению допинга, однако акцентировал внимание и на важности проведения внесоревновательных тестирований. Также МПК обязуется наращивать количество тестов, проводимых ежегодно, – как во время, так и вне соревнований.

В адаптивном спорте для борьбы с допингом эффективным средством является внесоревновательное тестирование. Любой спортсмен может быть выбран для прохождения тестирования в любое время и в любом месте. Внесоревновательное тестирование является. Эта прерогатива антидопинговых организаций (рис. 2).

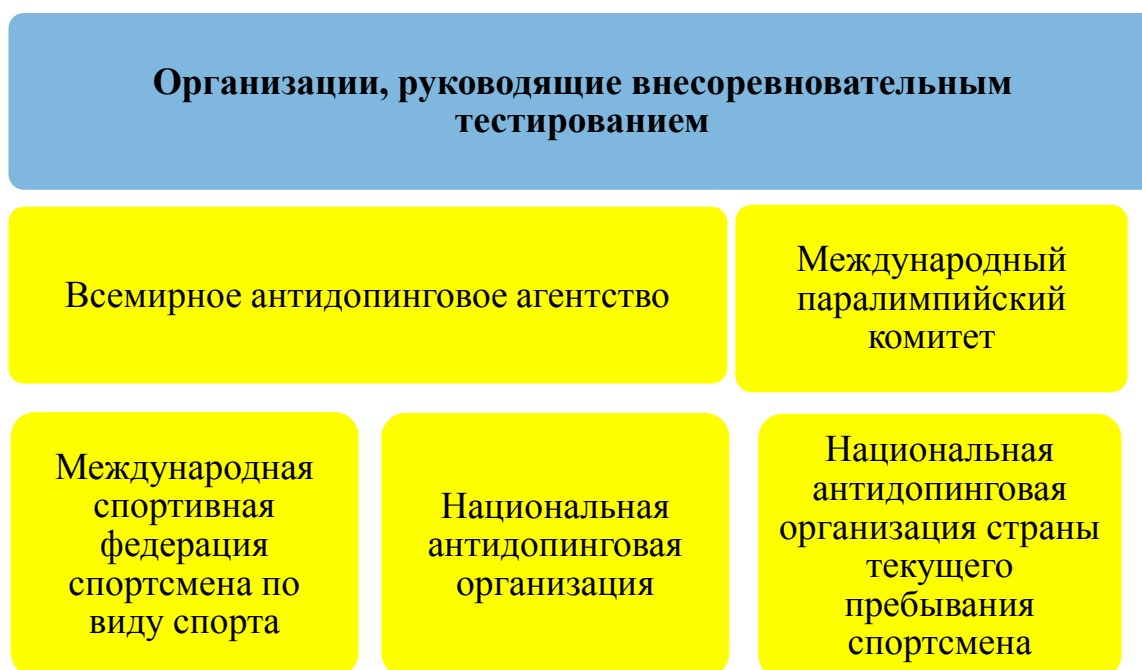

Рисунок 2 – Система проведения внесоревновательного тестирования

Внесоревновательное тестирование должно инициироваться и проводиться под руководством как международных, так и национальных организаций. Необъявленное внесоревновательное тестирование является центральной частью эффективного процесса допинг-контроля.

Выводы

1. Современный паралимпийский спорт по степени напряженности соревновательной деятельности вплотную приблизился к олимпийскому спорту. Спортсменов-паралимпийцев (особенно в пауэрлифтинге) все больше дисквалифицируют из соревнований по причине приема допинга и не прохождения допинг-контроля.

2. МПК начал проводить образовательную работу среди спортсменов с ограниченными возможностями, которые участвуют в соревнованиях по пауэрлифтингу. Кроме того, МПК планирует привлечь НПК в борьбу по сокращению количества нарушений антидопинговых правил, используя финансовые санкции. Национальные комитеты обязаны выполнять требования МПК и следить за тем, чтобы спортсмены не нарушали антидопинговые правила.

3. Для усовершенствования допинг-контроля целесообразно проводить внесоревновательные тестирования по инициативе международных организаций с целью предотвращения применения допинга спортсменами-паралимпийцами, а также поддержания духа честной игры.

Литература

1. А. А. Ванхадло. Допинг-контроль: что нужно знать! Памятка для спортсменов по инваспорту и персонала спортсменов / А. А. Вахадло – Минск, 2013. – 19 с.

2. Платонов В. Н. Допинг в спорте и проблемы фармакологического обеспечения подготовки спортсменов / В. Н. Платонов – М.: Сов. спорт, 2010. – 308 с.

3. Антидопинговый кодекс Международного паралимпийского комитета. Перевод с английского. Редакторы: К. В. Вырупаев, И. Т. Выходец. - М. : «ТрансЛит», 2009. – 96 с.

4. International Paralympic Committee [Электронный ресурс]
URL <http://www.paralympic.org/powerlifting/rules-and-regulations/anti-doping>